FORMULARIJ LAUREA SIUE OMNIUM FORMULARUM CLAUSULARUM, &...

Antonio Francesco Rutilensi,
Giovanni Battista Coccini

FORMVLARII LAVREA

SIVE OMNIVM FORMVLARVM Clausularum, & Verborum in Instrumentis quibuscumq; apponi a notarijs solitorum ad Legum statutorum, & I. V. Consultorum Placita Relatio iuxta ordinem Formularij Florentini.

AVCTORE.

D. ANTONIO FRANCISCO ROTILENZIO
Ciue Florentino in Studio Pisano in I. V. D. recepto anno. 1579.

OPVS SVMME VTILITATIS, ET COMMODITATIS omnibus I. V. DD. Iudicibus Aduocatis Causidicis alijsque iura profitentibus Nunc primum in lucem editum.

PARTIS SECVNDAE VOLVMEN PRIMVM quod est Volumen Tertium totius Laureæ.

Cum duplici Indice In primo qui est in sequenti pagina ponuntur Instrumenta Laureata. In secundo in fine voluminis continentur Conclusiones, & alia in eis narrata.

FLORENTIAE, M.DCXIIII.

Apud Cosmum de Iuntis. Superiorum Permissu.

INDEX CAPITVLORVM CONTENTORVM.

IN HOC TERTIO VOLVMINE QVOD EST

Volumen Primum Secundæ Partis Laureæ.

FINIS.

FORMVLARII LAVREA

SIVE OMNIVM FORMVLARVM Clausularum, & Verborum in Instrumentis quibuscunque apponi à notarijs soli-torum ad Legum statutorum, & I. V. Consultorum Placita Relatio iuxta ordinem Formularij Florentini.

AVCTORE.

D. ANTONIO FRANCISCO ROTILENZIO.

PARTIS SECVNDAE.

VOLVMEN PRIMVM QVOD EST VOLVMEN TERTIVM TOTIVS LAVREE.

LAVREATA fuerunt in primo, & secundo volumiue prime partis multa instrumenta secularia, quæ dicuntur inter viuos deueniamus modo ad primum volumen secundę partis, in quo tractabimus de vltim. voluntatibus, & subcessiue de alijs in Formulario contentis iuxta ordinem dicti Formularij Florentini, & Primo.

DE TESTAMENTIS. CAP. 158.

FOrmulas varias testamentorum ponit Specul. de instr. edict. §. 12. competdiose nu. 36. cum seq. & nu. 48. versi. 2.

Formulas Nouem Testamentorum ponit Lud. Lanę de form. testam. in prin. nu. 2. cum seq. in vol. 8. p. 1. tract. 180.

A Formu-

Formulas octo remissiue citat Carp.ad stat.Medio.cap.319.n.14. vol.1.vbi citat Capon.in suis coment.q.19.& qui Carp.asserit solemnitates requisitas in testam. nuncupatiuo, vel in schriptis positas esse per Cassan.in suis coment.Rubr.7.§.4.

Formam seruandam in testamento Cæci vide infra in cap. 162.

Formam seruandam in testamento inscriptis, vide infra in c. 163. & eius aperitione cap. 164.

Forma,& modus seruandus in probanda vltima voluntate testatoris,quando de ea nulla fuit confecta scriptura,& quomodo procedendum,& testes examinandi Spec.de instr.edit.§.12.num.39 vbi pulchre.

Et ad probandam solemnitatem testam. & voluntatem defuncti quomodo articuli formandi Castr. in l. 2. num.3.4. C. de bon. poss.sec.tab.

AD materiam testamentorum vid.inst.de testam. ord.& in tit. quibus non est permis. fac test. & in tit. de hæred. instit. vbi DD.& C.in tit.qui test. fac. poss. & in tit. de testam. & in tit.de hæred.inst,vbi DD.& ff. in tit. de testam. & in tit. de hęred. instit.vbi DD.vide Specul.de instr.edict.§. 12.compendiose, Rolandi.de testam.vol.8.p.1.tract.Ang.de testamen.eod.vol. 8. p. 1,31.Clar.de testam. eod.volum.8. Couarru. de test. & vlt.vol. eod.vol.8.p.1.tract.98.Philip.de Casol. de testam. eod. 107. Io. Dilect.de arte test.eod.vol. 8,109. Io. Guttier de vlt. vol. eod. vol. 8.p.1.tra.171.Lud.Lana de form.testam.eod.vol.a 180.Io. Koy.in epitom.subcessio.eod.vol.8.391. Carp. adstrat. Mediol. cap. 319. vol. 1. Aliqua vide Gabriel.in Commun. in tit. de testam.& in tit.de hæred.inst.cum tit.seq.lib.4.

Testamentum quotuplex sit Clar.de testam.q.3.in vol.8.p. 1. trac. 81.Rolandi.de testam.Rub.4.eo.vol.a 2,vide DD.hic supra post formulas citatos, & Guid. Pap. quæst. 543. vbi octo species enumerat.

De varijs personis testantibus vide hic infra in hoc cap. ordine alphabetico distinctis.

Causa efficiens finalis, & formalis testamentorum, quæ sit vide Tobb.in Rubr.instit.de test.num.2.4.6. Castr. in l. 1. num. 5. ff. de testam.

Essentialia requisita in quolibet testamento,& de quibus potest opponi vid.Roland.de testam.Rub.34.num. 2. cum seq. in vol. 8. p.1.tract.23.Bald.in §.1.num.1. Inst. de test. Port. instit. de testam.in princ.num.4.9.& ibi Aret.num. 2. & in §. sed hactenus num.10,inst.de milit.test.Spec.de instr.edict. §. 12. nu.1. & nu. 44.p.2.69.Azo.in summa.C.de test.Bertac. in repert.in ver. testamentum di itur.vers.4.Clar.de testamen. q. 35.in vol.8.p.1. tract.86.Gulie l.de Bened.in cap.Raynutius p.2. vers.mort. ita.

test

test.il primo nu.1.2.& pat.1.in vers.testam.pr.n.93.157.& talia essentialia ponuntur infra distintim in cap.159.162.& 163.

Testamentum quod debeat fieri vnico contextu, vide infra in cap. 163.in fundamentis formule nu. 28.

Qui possint facere testamentum vide DD. hic supra in princ. ad materiam testamentorum adductos, & in reper. tractatuum in versi.testam.fac.à diuers.pers.11.col.3.cum seq.& vltra ibi dicta vide infrascripta videlicet.

TESTAMENTVM.

AD PIAS CAVSAS De materia huius testamenti tractatur per DD.in l.1.C.de Sacros.Eccles.Decius in l.Senium C.qui test.fac.poss. Clar. de testam.q.7.in vol 8.p.1. tract.82. Dec.in l.nihil tam naturale num.6 ff. de reg. iur. Pinus in consi. 24.num.1.2.7.Ias.in repert.ad lect.in vers.testam.in tit. de testam.ad pias causas Tiraq.de pia causa, vide in volum.2.comm. in vers.testator vocauit 380.num.49.late Bertac.in ver. testam. qualiter per totũ Fely. in c. pastoralis nu. 7. de rescrip. Abb. in cap.Raynaldus nu.24.de testam.& in cap.cum dilectus nu.1.7. de subcess.abintest.Castr.in consi.456. visis, & examinatis vol. 1. a 233. Alex. in consi.131.nu. 1. vol.7. Paris.in consi.38.num. 24.vol 3.

Pupillus saga x an testetur ad pias causas vide hic infra nu.49.

Ad pias causas quando propriè dicatur Dec. in consi. 72. num.3. Abb.in rubr.nu.9.de testam.

Testes duo sufficiunt, et ad reuocandum primum cum pluribus testib.Carpan.ad stat.Medio.cap. 322.num. 25. 56. vol.1.vide in volum. 2. comm.opin.in versi.testamentum ad pias causas 373. Abb.in cap.relatum nu.1.de testam.Aret. in consi.64.num.3.4. Alex.in consi.41.nu.5.vol.1.Riminal.in consi. 455.nu.1. vol.3. & Inst.de donatio, in prin.nu.259.Etiam non rogati,Tiraq.de pia causa priuil. 3. in princ. Dummodo tamen sint omni exceptionē maiores Tiraquel. de pia causa priuil.5.

Testamentum autem hoc cum duobus testibus an reuocet primum testamentum,quod erat cum septem testibus Dec.in l. nihil tam naturale nu.6.ff.de reg.iur.Rimin.Inst.de donat. in prin.n.259.

Manu testatoris scriptum absque testib.an valeat Tiraq.de pia causa priuil.5. sed declara, vt per Clar. de testam.q. 7.in vol.8.p. 1.tract.82.

Nutu vel sola scriptura factum an valeant Angel. de testam. gloss. 3.nu.7.in vol.8.p.1.tract.34.col.4.intellige prædicta dummodo voluntas sit perfecta faciunt dicta in vol. 2.comm. opin. in vers.Testator vocauit 380.nu.97.vide Guliel.de Bened. in cap.

Raynutius par.1.verſ.teſtamentum il prim.nu.7.Caſtr.in conſi. 75.viſa d.fac. nar.vol.1.Boer.in conſi. 48.nu.5.

An valeat etiam quo ad extraneos in tali teſtamento nominatos Guliel.de Benedi. in cap.Raynutius part.1.verſ.teſtamentum 1. nu.70.Caſt.in conſ.93.viſo d.teſtam.num.1.2.uol.1.45.Alex.in conſi.106.nu.14. vol.4.

Legatorum autem ad pias cauſas materiam vide per Tiraquel. de pia cauſa Fel.in repert.in verſi.Legat.ad pia cauſ. Bertac. in repert.in verſ.Legatum pium Abb.in cap.Iudicante, per totum de teſtam. in cap, filius noſter eod.c.relatum eod. Cagn. in l. ſemper in obſcuris nu.10.ff.de reg.iur.

2 *Aduocatorum* Vide infra Doctorum.

3 APVD ACTA, SEV CORAM IVDICE, VEL CORAM PRINCIPE. De hoc teſtamento vide Caſtr. in l. omnium teſtam.nu.3.C.de teſtam.Bald.in l.certum nu.32.C. vnd. legi.& in d.l.omnium nu.13.Ludo.Lana de form.teſtam.num. 7.in vol.8.p.1.tract.180.Guliel.de Bened. in cap. Raynutius p. 1.verſi.teſtamentum primo nu.18.Roland.in conſi.70.num.28. vol.1.vbi dicit hoc intelligi apud acta maioris Iudicis vide hic infra nu.46.Pincip.in conſp.fact.

4 ARROGATI De hoc vide in l.qui ex liberis §. teſtamento ff.de bon.poſſ.ſec.tab.& in l.3.§. aperture ff.de hæred.inſtit.& in l.ſi arrogator,ff.de adopt.Royas in epithom.ſucceſſ. cap. 17. in vol.8.p.1.tract. 407.

5 BAMNITI, Baldus de ſtatut. verſ. teſtari.num.1.in vol.1m.2. trac.151 Clar.de teſtam.q.19,20.n.1.vol.8.p.1.trac.84. Nellus de bãnitis par.1.ſecu.tẽp.q.52.nu.52.in vol.xj.p.1.tra.371.Bar. in l.eius §.ſi cui.ff.de teſta.vide hic infra damnati ad mortẽ n.13

6 CAPTI AB HOSTIBVS. Guid.Pap.q.268.nu. 2. & hic infra nu.20.exſtit. apud Hoſt.

7 CARCERATI, Io.Guttier de contr.iur.cap.58. nu. 16. in vol. 6.p.2.trac.104.Guliel.de Bened.in cap.Ray. ~~noctoris~~ p.2.verſi. mort.itaq; teſt.il primo nu.22.83.& in par.1.verſi.teſtamentum p.nu.13.de teſtam.Bald.in l. qui in carcere nu. 2. ff. quod met. ca.& in l,ſi quis poſt num. 1. ff. de teſtam. & in l.1.num.5.C.ſi quis aliq. teſt. prohib.Bertac. in repert. in verſi. teſtamentum à quib.verſi.x.col.2.Socc.in conſ.85.n.5.vol.4. Hyeron,prçuid.de peſte in tit.de vlt.vol.in c.oritur modo nu.2.vol.18.trac. 173.

CONDEMNATI AVTEM AD PERPETVOS CARCERES Alex.in l.ſi quis mihi §.ſi quis plane num.2.ff. de acquir.hæred. Clar.de teſtam.q.23.in vol.8.p.1. tract. 84. Abb. in Rubr. de teſtam.nu.4.vide hic infra damnati ad mortem nu. 13.

8 *Cardinalium.* vide hic infra Prælatorum nu. 44.

9 Cæci infra in cap.162.& facto a patre ceco hic nu.40.in fine.

10 CLE-

10 *Clerici* hic in infra Presbyterorum nu. 44.

11 CONSANGVINEI INSTITVENTIS CONSANGVINEOS an hoc testamentum minus solemne factum reuocet primum factum inter extraneos Guliel. de Bened. in cap. Raynutius in versi. testam. il prim. nu. 76. par. 1. Fulgos. in consi. 41. nu. 2.

12 *Coram Principe*, Hic infra nu. 48. Princip. in consp. fac. & hic supra nu. 3. apud acta.

13 DAMNATI AD MORTEM, VEL OCCIDENTIS SE IPSVM Alexan. in l. si is qui nu. 1. 10. C. qui test. fac. poss. vbi etiam Dec. nu. 2. 27. Angel. de testam. nu. 21. in vol. 8. p. 1. tract. 32. Clar. de testam. q. 21. in vol. 8. p. 1. tract. 88. (vbi etiam dicit quid ad pias causas de quo vide Bald. in l. 1. in 2. lect. num. 22. C. de Sacros. Eccles. Castr. in consi. 319. primum quæsitum num. 5. vol. 1.) Bart. in l. eius qui §. si cui nu. 1. & in l. qui a latronibus. §. si quis num. 5. ff. de testam. Castr. in d. l. eius qui §. si cui num. 9. vide in vol. 2. comm. opin. in versi. testamentum 371. vbi loquitur de morte ciuili sed de morte natur. 372. 380. Rolandi. de testam. Rubr. 2. num. 35. in vol. 8. p. 1. tract. 2. Bertac. in repert. in versi. testam. a quib. vers. xj. & versi. 39. vbi late Guliel. de Bened. in cap. Raynutius part. 2. versi. mortuo itaq; testamen. il prim. num. 120. 121. de testam. Abb. in Rubr. num. 3. de testam. Aret. in §. sed hactenus nu. 7. instit. quib. non est permiss. fac. test. Castren. in consi. 319. primum quęsitum num. 5. in vol. 1. & consi. 438. de iure communi num. 1. 3. vol. pr. Papiens. in for. lib. inquis. §. transeat num. 3. Clar. in Crimin. §. fin. q. 68. versic. se ipsum occid. & in §. testamentum q. 21. Donat. a fin. in Enchirid. concl. in verb. testa. vbi limitat remissiuę vide supra nu. 5. Bāniti. An in sententia capitali possit reseruari facultas testandi Aret. in d. §. sed hactenus nu. 6. inst. quib. non est per. fac. test.

14 DEPORTATI Bal. de Vbald. de substitutio. Rubr. de pupillari num. 36. in vol. 8. p. 1. tract. 206. Clar. de testam. q. 22. eod. vol. 84. Bald. in l. 1. num. 19. C. de Sacr. Sanct. Eccl. Azo in summa Inst. quib. non est permi. fac. test. nu. 2. (vbi Azo. tractat. etiam de filio deportati) vide Tobb. inst. de testam. in princ. num. 8.

15 DOCTOR, ET ADVOCATORVM An eorum testam. contra tabulentur ob præteritionem Paris. de Pute. de synd. versi. An doctor nu. 89. in vol. 7 tract. 262.

16 *Ebrij* Medic. Mors omnia solu. par. 2. nu. 116.

17 *Episcoporum* hic nu. 44. Prælatorum.

18 *Eunuchi* in l. Eunuchis vbi DD. C. qui test. fac. pos.

19 EXCOMMVNICATI Gab. in concl. de test. concl. 1. Io. de Lign. de cens. Eccl. §. 16. nu. 1. in vol. 14. tract. 319. Iacob. de Beluis. de excomm. nu. 9. in vol. 14. tract. 387. Couarr. de testam.

par.

par.2.num.18.in vol.8.p.1.trac.101.Felyn.in cap. cum dilectus num.5.versi.& præd. adducuntur de accusat. & in suo repert. in versic. excommunicatus Clar. in §. testamentum q. 24. vide in vol.2.comm.opin.in versi.testamentum 371.

10 EXISTENTIS APVD INFIDELES Angel.de testam.gl.6. nu.6.in vol.8.par.1.tract.39.Marc.de Luz.de Iudeis, & alijs infid.cap.4.num.10.in volum. 14. tract.44.vide hic supra num.6. Capti ab hostib.

11 FILII FAMILIAS Castr.num.3.4.Dec.num.43.Alex.nu.3. cum seq.& alij DD.in l.senium.& Ias. in l.nemo nu. 1. vbi Alex. nu.2.C.qui testamen.fac.poss.Castr & DD.in l.qui in potestate ff.de testam.Spec.de instr.edit.§.12.nu.4.lib.2.Clar. de testam. q.18.in vol.8.p.1.tract.83.Alex.in l.1.§. hoc autem nu. 3.cum seq.ff.ad Trebell.late Ias.in repert. lectur. in versi. testamentum in tit.qui test.fac.poss.vide in vol.2.comm.opin. in versic. testamentum filij fam.372.& ibi in q.7.375.Bertac.in Reper. in vers. filius testatur Port. inst.quib.non est permiss.fac. test. in princ. num.2.11.12.in vol.reg.iur.regul.200.in versi.filius fam. 444. col.2.in fine Guliel.de Bened.in cap. Raynutius par.1. in versi. matrem insuper cler.num.2. cum sequ.de testamen. Ripa in l.1. §.in filij num.4.5.ff.ad Trebell.Aret.in §.non tamen nu. 1.cum seq.inst.quibus non est permiss. fac. test. Donat. a fin.in Enchir. concl.in ver.testamentum vbi ampliat, & limitat.alia vide supra in cap.116.nu.14.

An filius familias testetur ad pias causas Tiraquell. de pia causa priuil.78.Castr.in d.l.senium num.8.vbi Alex.num.4.cum seq. & alij DD.C.qui test.fac.poss.idem Alex. in l. si quis mihi §.sed vtrum num.10.ff.de acq.hæred.& in l.1.§. hoc autem num. 4. ff. ad Trebell.Abb.in Rubr.nu. 10. de testam. Castr. in consi. 101. ad primum quesitum nu.2.vol.2.46.

Quid si in tali testam. non sit apposita clausula si non valet in vim testam.an valeat in vim donationis causa mortis Socc. in consi. 112.nu.5.vol.1.Specul.de instr.edic.§.12. num.4.lib.2. vide infra in cap.166.nu.1.

Cautela an detur, qua possit testari vide Cepoll. de Cautel. Cautel.113.

In casibus in quil[illegible]us potest [illegible] tale testamentum prætereundo patrem sub[illegible]iciatur que [illegible] singul.in versic. testamen. fil.famil.num.[illegible] 15.

Item in dict.casib[illegible]us an possit te[illegible] [illegible]olemnitatibus sicuti potest pater Ama[illegible]ell.de[illegible].in fin. 108.nu.1.Clar.de testam. q.12.in fin.vol.8.p.1.tract.83.

De filio deportati vide hic supra nu.14.in versi.deportati in med.

22 *Forensis* Bertac. in versi.testam.qualiter nu. 53.

23 FRA-

23 *Fratrum Mendicantium*, hic infra nu. 27. intrantis Religionem.

24 FVRIOSI in l. furiosum, & ibi. Dec. num. 4, & DD. C. qui testamen. fac. poss. Abb. in c. cum dilectus nu. 8. de subces. abint. & cap. sicut tenor num. 3. de regular. vide in vol. 2. comm. opin. in versi. testamentum furiosi 372. & in vol. Regul. iur. Regul. 390. Alex. in consi. 141. nu. 3. vol. 1. Dec. in consi. 397. num. 1. Don. a fine in Enchirid. concl. in versi. testamen, vbi limitat Io. Andr. in cap. factum legit. num. 3. de reg. iur. vide dicta infra in cap. 159. nu. 9. 11.

Aliquando tamen fuit approbatum testamentum furiosi Dec. in l. in negocijs nu. 3. de reg. iur. Gramm. decis. 73. nu. 37.

Si in veritate non erat furiosus, vel mentecaptus, & datus fuerat ei curator Rom. in consi. 385. nu. 8.

Probare quis nam debeat fuisse, vel non fuisse furiosum Alex. in consi. 86. nu. 13. vol. 2. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. vers. in extr. pos. nu. 7. 8. de testam. vide infra in cap. 159. nu. 9.

Qui semel fuit furiosus an semper præsumatur Mar. in l. is potest nu. 139. ff. de acq. hæred.

An presumatur factum in furore Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. versi. ad se impub. nu. 75. 76. & qualiter probetur factum in furore Bald. in l. furiosum nu. 2. C. qui test. fac. poss. vide hic infra in versi. furiosum.

Mens autem sana ex quib. colligatur infra in cap. 159. nu. 9. 11. 14.

An sit necesse, quod decedat in furore Bald. in l. humanitatis num. 29. C. de impub. & al. subst.

Furiosum quomodo probetur Alex. in l. si cum dotem §. si maritus num. 7. ff. sol. matr. & in l. Iulianus §. constat num. 4. ff. de leg. 1. Ias. in l. furiosum nu. 4. C. qui testamen. fac. poss. Guilelm. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. in vers. aduct. in quib. nu. 76. 77. de testamen. late vide in repert. consi. Paris. in versi. furor Cagn. in l. in negocijs nu. 2. cum seq. ff. de reg. iur. Aret. in §. furiosi num. 4. inst. de curatoribus.

Furiosus an presumatur qui prohibet tibi dari medicinam, Specul. de salarijs §. 4. nu. 4. lib. 1:

Multa de furioso dicit Medic. de fortuitis cas. p. 2. q. 5. per totum, & in tract. mors omn. sol. p. 1. num. 123. cum seq.

25 *Hebrei vsurarij testamentum*, Hic infra num. 54. in fine.

26 *Hæremitæ*, Abb. in rub. nu. 6. & de testamen. & hic infra nu. 29. in tran. relig.

27 *Inscriptis conditam*, vide infra in cap. 163.

28 INTRANTIS RELIGIONEM, SEV MONACI POST CONDITVM TESTAMENTVM, in vol. 2. comm. opin. in versi. testamentum eius 372. Bertac. in reper. in versi. testamentum reuocatur, ver. 23. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius part. 2. ver.

2.versi.& soboles quam gest.nu. 11. Abb.in c. in præsentia nu. 49. cumseq.de probatio. Ripa in l.si vnquam nu.94.C.de reuoc. donat.Socc.in consi.92.num.2.volum.1.Riminal. in consi.765. num.1.vol.4.Roman.in consi.237.num.1.Crauet.in consi.228. nu.3.vol.2.DD.in auth.ingressi vbi Ias. C. de Sacr.sanct.Eccles. Clar.in §.testamentum q.28.in vol.8.p.1.tract.85.
29 *Iudicis in conspectu factum*. Vide supra apud acta nu. 3.
30 IVRATVM vide tract.Io.Guttier.de vlt. vol. iur. in vol. 8. p.1.tract.174.cum seq.Ias.in l. si ita quis prom. §. ea lege num. 24.ff.de verb. oblig. Bertac. in repert. in verb. testamentum re-uoc.versi 6.& versi. 35. id est an possit reuocari per aliud testamentum non obstante d. iuramento de quo, vide etiam Socc. iun.in l.si quis in princ.nu.69. ff.de legat.3.Castr.in consi.206. in facto præsenti ponam num. 3. vol. 1. & consi.122.quod posit num.2.vol.1.Fulgos.in consi.39.per totum Pinus in consi.18. pertotum Clar. in §. testamentum. n 94.Fusch.in singul.in versi.testam.num. 13. Io. Andr. in cap.quod semel num. 3. 11.15. de reg.iur. Guliel. de Ludo. in singul.77.num.1.
Quod iuramentum habeat vim clausulæ codicillaris, & quod faciat actum valere omni meliori modo, quo valere potest Bart. in l.si quis pro eo num. 13. ff. de fideiuss. Fely. in cap. cum super num.9.versi.nota de off.deleg. Roland. in consi.70.nu.27.vol.2.
31 MARI SEV IN PORTV MARIS FACTVM Mar. de Iudeis cap.4.num.10.post med.in vol.14.tract.44.col.2.in med. & quia DD. tractant de hoc testamento propter necessitatem testium, ideo vide quę dicunt etiam in testamento facto tempore pestis, vel ruri de quibus hic infra num.42.& nu.50. versi.pestis,& versi.ruri.
32 MARITI ET VXORIS Petr.Pec.de testa. coniug.mar.& ux. in volum.8. p.1. tract.146. Iacob.de Righ. de vnit.prol.cap.fin. num. 12.13.in vol.6.p.1.tract.29.Lanc.Gall.de statut.q.3.num. 26.in vol.1.tract.306 Castr.in l.patris,& filij num. 3.ff. de vulg. & pupill.Dec.in l.licet num.3.C.de pact.Clar.in §.testamentum q.60.vide dicta Tiraquell. de retract. lign.§.1.gl.21.nu.19.20.
33 MATRIS INTER LIBEROS Petr.Pecch. de test. coniug. lib.3.cap.xj.in vol.8.p.1.tract.162.Grammat.decis. 72. nu. 20. post.med.cum seq.vide hic infra Patris inter liberos nu. 39.
Quid inter liberos naturales Clar. de testamen. q. 10. post princ. in vol.8.p.1.tract. 83.
34 MILITIS de hoc testamento militari habetur late in tit.ff.C.& inst.de milit. test. vbi DD. Hoc tamen intelligitur de militibus existentibus in Castris vide Specul.de instr.eo.tit.§.12.num. 10. Clar.de testam.q.15.in vol.8.p.1.tract.83. Alber. in diction. in ver.testamentum militi late in repert.trac.in vers. testamentum 2.col.

12.col.1 & in repert.lect. Iaſ. in verſ.teſtamentum in tit. de teſtamen.milit.Dec.in l.ſenium nu.32.C.qui teſtamen.fac.poſſ.& in l.ex teſtamento nu.1.& in l.ex militibus nu.pr.C.de milit.teſtamen.& in l.milites num.6. 9.vbi Bar.nu.1.C.eod.Ripa in tractat.de peſte in tit.de priuil.vlt.vol.num.5. Alex.in l.fin.num.5. C.de teſtamen.Guid Pap.q.543.num.9. 10.12.Ozer.inſt.de teſtamen milit.in princ.num. 3. cum ſeq. Tiraquell. de pia cauſa priuil. 3.

Miles autem vltra prædicta quis dicatur Angel. de teſtamen. glo. 2.in vol.8.p 1.tract.34. Port.in Rub.nu.5.& in prin.nu.3.inſt.de teſtam.mil.Ozer.in Rub.inſt. de teſt. milit.

35 Monaci vide hic ſupra nu. 27. intrantis in Religionem.

36 MVLIERIS SINE MVNDVALDO De hoc teſtamento Marant.in prax. diſp. 2. num.37.38. & Carp.ad ſtat. med. cap. 329.nu.1. vol. 1.

37 MVTI ET SVRDI Dec.& DD.in l.diſcretis C.qui teſt. fac. Caſtr. & DD. in l. qui in poteſtate, §. ſurdus ff. de teſtamen. Rolandi. de teſtamen. rub. 2. nu. 15. in volum.8.p.1. tract.1.Caſtr.in l.hac conſultiſs.§.at cum humanit.n.6. 7.C.qui teſt.fac. poſſ. vide hic infra num.53.Surd. Azo. in ſumma C.qui teſt.fac.poſſ.num.4.cum ſeq.vide in vol.2.com.opin.in verſi.teſtamentum natura 372.Bertac in repert. in verſi. teſta. à quibus verſi.15.Socc. iun. in l. ſciendum num.129.cum ſeq.ff.de legat. pr. Donat.à fina in Enchirid. concl. in verſi. teſtamentum vbi hoc limitat.& vide Tiraq. de pia cauſa priuil. 8. vide cautelam, quam ponit Io. Dilect.de art.teſtan. tit.1.caut.9.nu.1.2, in vol. 8.p.1.tract.111.& hic infra nu.53.Surdi.

38 OBSIDES an poſſint teſtari,Rolandi.de teſtam.rubr. 2.n. 28.in vol.8.p.1.tract.2.Gigaſ.de Crim.leſ.maieſt.q.19.n.3 vol. xj.p. 1.trac.vide in vol.2.com.opin.in ver.teſtamen. obſid.371.

39 *Occidentis ſe ipſum*,Hic ſupra nu.13.Damnati ad mortem.

40 PATRIS INTER LIBEROS Generaliter de hac materia, quod in hoc teſtamento ſint remiſſæ omnes ſolemnitates extrinſecæ vide in auth.de teſtamen, imperf. vbi Bart. & Bald.& DD.in l.hac conſultiſſima,§.ex imperfecto cum auth.ſeq. quod ſine C.de teſtam.Bar.& DD.in auth. hoc inter liberos, & Caſtr. in l. noſtram prouiſ.C. de teſtament. Alſan. in Collecta.ad l. hac conſultiſſima §.ex imperfecto, & ad auth. hoc inter liberos C.de teſtamen. Clar. de teſtamen. quæſt. 8. 11. 12. 13.14 98. in vol.8.p.1.tract.82,cum ſeq.Rolandi.de teſtamen.rubr. 35. vol. 8.p.1.tract. 24. Gabriel. in concluſ. in titul de teſtam. q.6.7.9. vide in repert.tract.in verſi.teſtamen.inter liber.12.col. 1.Iaſ.in reper.ad lectur.in ver.teſtamentum,in tit. de teſtam. inter liber inde in volum.2.comm.opin.in verſi.teſtamentum 365. colum.

2.& 368.col.1.370.col.2.378.380.Port.in consi.12. nu. 8. Anania in consi.57.num.2.Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1.in versi.in eod.testam.il primo num.136.194.Castr. in consi. 93.viso d.testam,num.2.vers.1.& consi.456.visis omn: pact. nu. 1.vol.1.Tiraq.de pia causa priuil.21.in fin. Alex. in consi. 131 nu.2.v.7.Rimin.in cons.452.nu.29.v.3.Carp.ad stat.v.3.medio. cap.322.nu.12.22.vol.1.

Si hoc testamen.fiat in scriptis, quę forma sufficiat seruari Alexan. in auth.quod sine nu.1.C. de testam.

Intellige tamen hanc materiam quando testamentum est imperfectum ex causa solemnitatis exstrinsecæ secus ex intrinseca, ut declarat Guliel.de Bened.in cap.Raynutius par. 1.versi. testam. 2 primo nu.89.de testam.

Item secus si deficiat in voluntate quia nullo modo ualet si uoluntas est imperfecta Alex.in consi.76.num.13.v.3. Paris. in consi. 146,num.6.8.uol.4.Clar.de testamen. q. 8. uersi habes, ergo in uol.8.p.1.tract.82.col.3.Bertacc.in repert.in versi.testamen.imperf.versic.19,Carp.ad stat.medio.cap. 132. num. 12. uolum. 1. de hoc uide late in uol.reg. iur. in uersi. testamen. imperfectum. mihi 884.

Quid si filius instituatur in re aliena Papiens. in for. libell. quo ex testam pet.hæred.§.ac etiam nu.8.

Codicillaris clausula in hoc testamento,quod semper subintelligatur Clar.de testam.q.8.uer. vnum tamen scias in vol.8.p.1.tract. 82.col.3.Bertac.in repert.in uersi.testam.qual.uersi. 59.

Clausula omni meliori modo similiter in hoc testamento semper subintelligitur, Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par.1 uersi. testa.p.1.nu.82.de testa.a 156. uide dicta in cap.1. nu. 23. & in cap.159.nu.19.ubi late de tali clausula.

Filij autem prædicti si non sint primi gradus an hoc testamentum ualeat, uide Clar.de testa. q. 12. Carp. ad stat. medio. cap.322. num.22.vol.1.

Filiæ a statuto exclusæ an per tale testamentum imperfectum admittantur Socc.in consi.150.nu.30.vol.1.Clar. de testam.q. 12. in med.Guliel.de Bened.in cap.Raynutius par. 1. versi. testam. pr.nu.81.de testam.

Filij naturales in casibus, in quibus possent admitti an admictantur per hoc testamentum Bened.de Barz. de filijs non legit. na. in princ.nu.17.in vol.8.p.2.tract.26.Clar.de testam. q. 12. Tiraq.in l.si vnquam uers.susceperit liberos num.60.61. C.de reuoc.don.Dec.in consi 610.nu.3.Carp. ad stat. medio. cap. 122. num.22.23.vol.1.vide dicta infra in cap.159.nu. 29. in med.

Filij legiptimati an admictantur ex hoc imperfecto testamento, vide Clar.de testamen.quæst. 12. Socc. iun. in l. gallus §. & quid. si tan.

si tantum num.136.ff.de liber.& posthum.

Testes non rogati, vel notarius non rogatus an admittantur in in hoc testamento Clar.de testamen.q.8 uersi 3.in v.8 p.1.tract. 82.Gabb. in concl.in tit.de testamen.conclus. 9. Port.in consi. 12.num.12.Alexan.in consi.105.vol.7. Tiraq. de pia cau.priuil. 4.in fine.

¶ Femine in hoc testamento an in testes admittantur Bart.in authen.de testamen.in perfect.num 5. 6. vide in volum. 2. comm. opin.in uersi.testes uersi.coram duobus testamen. 400. Clar.de testamen.q.8.vers.2.in vol.8.par.1.tract. a 82.Rolandi.de testa. rubr.35.num.4.in d.vol.8.p.1. tract. 24.

¶ Testes tres an sufficiant in hoc testamento quando fuit scriptum manu testatoris,& coram eis non recitatum Castr.in consi.374. visis omnibus punctis nu.1. vol. 1.

¶ Testes duo an sufficiant in hoc testamento Castr. in l. filij Patris num.2.C.fam.ercis. Clar.de testamen.q. 8. uersi. hic infertur in uol.8.par.1.tract.a 82.Rolandi.de testam.rubr.35. num.4. in uolum.8.par.pr. tract.24.Gabriel.in conclus.in tit.de testamen. concl.6.Port.in consi.12 num.8.9.uide in vol. reg.iur.in uersi.testamentum inter liberos mihi 885. Guliel. de Bened.in cap. Raynutius in uersi.testam.pr. num. 44. de testam. Tiraq. in l.si unquam in uersi.susceperit liberos num.60.61.C. de reuoc. donat.Alexand.in consi.105.vol.7.Dec.in consi.610.num.12.Riminald. in consi.452.nu.5. uol.3.

¶ Testes duo an requirantur ad probandum errorem in testam. inter liberos Socc.in consi.5. num. 9.10.v.3.

¶ Testis unus unà cum alijs coniecturis an sufficiat Port. in consi. 12.num.11.

Schedula sola manu Patris facta sine testibus an sufficiat Bal.Cast. & alij in auth.quod sine nu 1.C.de testam.Lud. Lana de form. testamen.in princ.num.9.in uol.8.p.1.tract.180. Port. in consi. 12.nu.12.Clar.de testam.q.4.in d.uol.8.par.1.tract.83.Castr.in consi.450.uisa dicta facti num.2.uol.2.Boer.in consi. 48.nu. 4. Alex.in consi.114.uol.7.

Nutu factum, an ualeat inter liberos, licet ualeat ad pias causas Tiraq.in l. si unquam uersi. donatione largitus num. 226. C, de reuoc.donat.& in tract.de pia caus. priui. 8. post princ.

Indicijs uel signis quibuscumque an probetur Tiraq. de pia causa priuil.4.in fine sed priuil. 12. aliter dicit.

Testamentum primum inter liberos, an reuocetur per secundum, & an dicatur primum continere clausulam derogatoriam Clar. de testam.q.98.in uol.8.par.1.tract.97.Alex. in consi. 104. uol. 2.Gabb.in concl.in tit.de testa.concl.6.7.Vrsill.ad decis.11.nu. 15.Afft.Borgn.in decis.27.num.66.Rom.in consi. 385. num. 1.

cum seq.Crau.in consi.143.num.7.& cons.152.num.12.& consi. 160.num. 2. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par.1.in versi. testam. p. num. 88. Socc. iun.in rubr.ff.de acquir.poss.num.132. Alex.in consi.163.volum.7. Donat.a Fina in Enchirid.concl.in verb. testa.in fine Borgn. de vsufr.nu.197. Alex.in consi.146.nu. 3.5..vol.2.Paris.in consi.34.nu.5.8.45.48.55.v.2. & in consi. 35. num.23.uol.2.& consi.24.nu.1.13.vol.2.Dec.cons.631.num.4. Riminal.in consi.459.nu.1.11.13.vide Bertac. in repert. in versi. testam renocatur versi.52..infra in cap.165.nu.16.

¶ Quid si fiat testamentum primum,& secundum,& codicillia Patre inter liberos uide pulchrum casum per Alexan.in consi. 146. num.1.vol.2.

Extraneus si imisceatur in testamento inter liberos an priuetur tali priuilegio d: testamenti Bart. in l. qui a patre num. 2. ff. de confirm.tur.Castr.in auth.quod sine nu.2.3.C.de testam. Vrsill. ad decis.382.Afflict.nu.4.Clar.de testamen.q.x. in vol. 8. par.1. tract.82.Tiraq.de pia causa priuil. 80.

Reuocatum an credatur hoc testamentum per resignationem, vel cancellationem Castr.in l.nostra prouis.nu.6.C.de testam.

Cœcus autem Pater an hoc modo testari possit inter filios Alex. in l.hac consultissima nu.13.C. qui test. fac. poss. Roland. de testam.rub.61.nu.9.in uol.8.p.1.tract.29.vide in uolum. 2. comm. opin.in versi.testa.q.33.377.Clar.de test.q. 8. versi.sed quid. de testamen.Ceci.in vol.8.par.1.tract.82.Roland.in consi.82.num. 19.vol.1.vide adducta infra in cap.162.de testamento Ceci in med.princ.

41 PEREGRINI Testamentum Rolandi. Passag. de subcess. ab intest.in princ nu.24.in vol.8.p.1.tract.357.Alex.in l.fin.num.6. C.de testamen. Ripa in tract. de peste in titu. de Priui. ult. uol. nu.32.uide dic.in vol.2.com.opin.in versi.testam.379.

42 PESTIS TEMPORE FACTVM Hyeron. Reuid.de peste in tit.de vlt.uolunt.in cap.in primis num.1.2. in uol.18. tract.172. late Ripa de peste in tit.de priuil.ult.uolunt. Bertacc. de gabell. par.2.nu.50.in vol.18.tract.58.Affl.decis.25. nu. 1.Cro. de testib.in princ.num.21.22.in vol.4. tract. 200.Carp. ad stat.med. dio cap.322.nu.35.vol.1.Roland.consi.30. num. 12. 21. v.3.& consi.81.num.1.cum seq.& per totum vol.1. Vrsill. ad decis.25. Affli.nu. 8. Borgni.decis. 27. nu.59. Port. instit. de test.mil. in princ.num.14.Alexan.in l. casus maioris num. 4. C. de testam Gabb.in conclus.in tit.de testamentis concl. 8.Asyn. in praxi §. 3.cap. 38.nu. 3. vide in uol. 2.comm. opin.in versi. testament. a 379.& a 368. uersi. in testamento, & in q.31. 377.Bertacc.in repert.in uersi.testamentum qualiter versi. x. & in uersic.testamentum prob.in add.ad uersi.7.Guliel.de Bened.in cap. Rayn.

par.1.

par. 1. versi. testamentum prim:num. 13. Dec. in l. Schriniario num. 20. C. de milit. test. Alex. in consi. 177. nu. 7. uol. 2. Paris. in consi. 32. num. 1. & per totum volum. 2. Socc. in consi. 85. num. 6. vol. 4. Donat. a Fina in Enchirid. concl. in versi. testa. Petr. Gherar. in singul. 100. num. 24. Riminal. inst. de donat. in princ. nu. 244. Dec. in consi. 283. per totum.

43 *Portu maris factum* vide hic supra nu. 31. Mari.

Prælatorum, &
44 *Presbyterorum* } testamentum Barbat de præst. Cardin. q. 3. Basil. par. 1. num. 8. in vol. 13. par. 2. tract. 72. & q. 4. p. 1. num 1. eod, 76. Mart. Laud. de Cardinal. q. 57. eod. vol. 13. par. 2. tract. 62. Bertac. de Epis. lib. 4. p. 4. nu. 4. eod. uol. 336. Clar. de testam, q. 27. in vol. 8. p. 1. tract. 85. Carp. ad stat. mediol. cap. 322. num. 54. 55. v. 1. Ias. in auth. ingress. num. 13. cum seq. C. de Sacr. sanct. Eccles. Gabb. in conclu. in titu. de præsump. concl. 1. num. 7. 48. Bertac. in repert. in verb. Episcopus circa res. versi. 21. Roland. in consi. 2. num. 25. vol. 1. Late Abb. in cap. cum in officijs nu. 2. 4. 7. de testamen. & in cap. relatum il 2. nu. 1. 8. & in cap. cum esses num. 26. & in cap. quia res nu. 1. 4. eod. de testa. Borgn. de vsufr. num. 155. & in repert. in versic. clerici. vbi alios refert. Alberic. in diction. in versi. testamento disponere.

45 A PRESBYTERO SCRIPTVM Abb. in cap. cum esse num. 6. 8. de testam. Paris. in consi. 51. num. 1. uol. 3. Port. in consi. 12. num. 13. Ioseph. de Ludo. decis. 53. Lucens. num. 1. & per totum Boer. in consi. 48. num. 9. Angel. de testamen. glo. 108. 109. in v. 8. par. 1. tract. 78. Dec. in consi. 283. nu. 6. Corn. in consi. 18. vol. 1. Carp. ad stat. med. cap. 357. nu. 6. 7. vol. 1. vide hic infra num. 50. Ruri factum.

Quomodo autem tale testamentum a presbytero scriptum publicetur Ioseph. de Lud. in d. decis. Lucens. 53. nu. 26. cum seq.

46 PRINCIPIS De testamento Principis Castr. in l. si quis imperat, & ibi glo. C. qui test. fac. poss. Ludo. Lan. de form. testam. in princ. num. 7. in v. 8. p. 1. tract. 180.

47 PRINCIPIS IN CONSPECTV FACTVM Riminal. inst. de donat. §. 1. num. 325. & num. 358. Ludou. Lan. de form. test. in princ. nu. 7. in uol. 8. p. 1. tract. 180. Bald. in l. omnium nu. 1. 3. C. de testamen. vbi Castr. num. 7. vide in vol. 2. comm. opin. in versi. testamentum coram mihi 373. & ibi in q. 31. in fine eod. 377. & in versi. coram duob. testib. eod. 400. vide hic supra nu. 3. Apud acta, & Gul. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. versi. testam. il primo num. 17. de testam.

48 PRODIGI Testamentum Damaud. in patroc. pupill. cap. 8 num. 17. in vol. 8. par. 2. tract. 363. Clar. de testamen. q. 33. in vol. 8. par. 1. tract. 86.

49 PVPILLI SAGACIS in volum.2.comm. opin.in versi. testa. pupilli mihi 372.a

50 RVRI FACTVM De hoc testamento tractat Castr. num.3. cum seq.& alij DD.in l.& ab antiquis C.de testam. vide infra in cap.159.num.3.de testib.Carp.ad stat.medio.cap. 321. num.6. vol. 1. Hyeron. Piguidel. de peste in tit. de vltim.vol.in cap. ne circa nu.1.in vol.18.tract.133. vide in vol.2.comm.opin.in ver. testamentum q.31.377.Io.lect.de arte testan. lib.2. de ord.test caut.5.in v.8 p. 1. tract. 114. (vbi dat cautelam, quod notarius in tali testam. fidem faciat, quod facta diligenti inquisitione plures testes inueniri non potuerunt) vide hic supra num. 45 à Presbytero scriptum,& in seq.num.51.Rustici.

51 RVSTICI TESTAMENTVM IN RVRE Bar. in l.conficiuntur §.codicilli num.5.ff.de iur.codicil.& in l.qui testamento §.veteres num.1.ff. de testamen. Angel. de testamen. gloss.5. num.7.8.in vol.8.p. 1. tract. (vbi Ang. dicit qui dicatur Rusticus, & quæ sint obseruanda in hoc testamento de quo etiam vide in præced.num.50. in fine) Nepos de testibus in cap.sequitur num.96.in vol.4.tract.59.Alex.in l.fin.num.1.C.de testam. (vbi etiam declarat an ciuis faciendo testamentum Ruri, habeat hoc priuilegium de quo etiam vide Carp. ad stat. medio in cap.321.num.6.v.1.) vide dicta iu vol.2. com. opin. in versi. testamentum q.31.in fine a 377. Paris. in consi. 32. num. 2.17. vol.2.Vrsill.ad decis.25.Afflic.nu. 8. Ripa de peste in tit. de priuil.vlt.vol. num. 35.vbi etiam dicit si rusticus postea fiat Ciuis an hoc testamentum irritetur vide cautelam, & alia posita in pręced. num.50.

52 *Scriptum a presbytero* vide hic supra num. 45. à presbytero scriptum.

53 SVRDI TANTVM A NATVRA VEL EX ACCIDENTI Rolandi.de testa.rub. 2.nu.15.in vol.8.p.1.trac.1. alia vide hic supra nu.37.Muti, & Surdi.

54 VSVRARII Gabb.in conclusio. in tit.de testament. concl.3. Laur.de Rodulfi de vsur.q.111. num. 2. in vol. 7. tract. 33.uide in reper.nactatuum in versi.testamentum 13.col.2. Clar. de testamen.q.26.in vol.8.p.1.tract.84.Ias. in repert. ad lecturas in verb.testamen.instit.qui test. fac. poss. vide in vol.2.com.opin. versi. testamentum vsurarij 379.& a 371. Bertac. in repert. in uersi.testamentum a quib.uersi.18.cum seq.vide in uol. reg.iur. concl.24.testamen.usur. manif. mihi a 1008. Abb. in cap. quia in omnibus num.10 de vsur.Signor.in consi. 232. nu. 1.2. (vbi doc. formam) Cast, in consi. 13. super primo dubio sciendum num.7.vol.1. Anchara.in consi.376.num.4.(& docet formam) idem Anchar. in consi.425.num. 1. Donat. a Fina. in Enchirid.

concl.

concl.in uer.testamentum Dec. in l. quod initio num. 12. ff. de reg iur. Riminal inst.quib.al.lic. vel non nu. 284. 285. Alia vide in seq.cap.159.nu. 37.

Quid sit haberet a Papa licentiam testandi Alexan. in consi. 6. num. 8.& nu.9.vol.6.

Hebreus autem vsurarius si testetur Aret.in consi.157.num.1.cum seq.& late Alex.in consi.6.per totum vol. 6.

Ordo seruandus ad infringendum testam. vsurarij ponit Castr.in consi.163.super pr.dubio dicendum nu.1.v.1.

15 *Vxoris, et mariti testamentum* vide hic supra mar.& vxo.n.32.

TESTAMENTVM NVNCVPATIVVM CAP. CLIX.

FOrmula hæc, & alie formulę testamentorum ponuntur in locis adductis in preced.cap. 158. in princ. quo autem ad ordinem huius formulæ, vide dicta Rolandi.de testamen. rub.6.cum seq.& rubr.9.in vol.8.p.1.tract.3.4.Spec.de instr.edit.§.12.compendiose nu.36. cum seq.

MATERIAM hanc, & aliorum testamentorum vide adduc.in præce. cap.158.in prin.& per totum si autem de hoc testamento nuncupatiuo nulla conficeretur scriptura quomodo esset procedendum, & testes examinandi Specul. de instrum. edict. §. 12. num.39. cum seq.

1 PONATVR inuocatio Diuini Nominis Annus Indictio Dies Nomen Pontificis, & Serenis.Mag.Ducis, vt dictum est in cap. 1. num. 1. 2. 3. 4. 5. 6. quia testamentum sine die mense, & anno non valet auth.quod sine C.de testa. vide in vol. 2. com opin.& in uer. testamen. q. 42. mihi 378. vbi citatur Nacta in d. auth.quod sine q.12.& Socc.iun.in consi. 3. num. 3. vol. 4.

¶ 2 Ponatur etiam Locus, & locus loci vbi cond, testa. vt dicit Angel.de test.gl.107.in v.8.p.1.tract.78. Alex.in consi.59.num.5. v.2.vide adducta supra in c. 1.nu.7.

Regulariter enim non fit in loco publico Hieron. Præuid.de peste. in tit.de vlt.vol.in cap.visum nu.2.in v.18.tract.174.

¶ 3 Adhibeas septem testes quia septem testes requiruntur in testamento (exceptis aliquibus casibus de quibus hic infra in hoc num.& supra in cap.158.ubi late) Bertaz.de clauf.cla. 2. glo.2. num.12.late Clar.de testam.q.55.56.57.58.uol. 8.p.1.trac.91. Rolandi.de testa.rubr.35.eod.vol.8.p.1. tract.24.& debent esse masculi puberes non surdi, non muti, non furiosi, nec quibus sit

bonis

bonis interdictum, & quod septem requirantur deciditur in §. sed cum paulatim instr. de testam. in l. 2. C. de bon. poss. secundum tab. in l. si vnus C. de testa. & de qualitate dic. testium. in §. testes autem inst. de testa. l. 20. qui testa. fa. 1. ff. de testam. Rolandi. de testa. rub. 25 nu. 6. cũ seq. in v. 8. p. 1. tract. 24. Angel. de testamen. gloss. 109. num. 5. eod. v. 8. p. 1. 78. Bal. in §. si quis inst. de testa. Arc. Faber. Porr. Tobb. & alij in §. testes autem, & in §. sed cum aliquis. & in §. pater cum seq. instit. de testamen. Bald. in l. 2. num. 1. C. de bon. poss. sec. tab. late Bertac. in reper. in uers. testamen. qualiter Alex. in l. 1. nu. 8. ff. de cond. indeb. Bald. in l. hac consultissima. §. per nuncupationem in princ. C. de testam.

Scriptum etiam a proprio testatore sine testibus non valet Gram. decis. 62. nu. 10.

Qui autem possint, esse testes in testamento latiss. Monticull. de de testib. cap. testes in testamentis in vol. 4. tractat. 282. col. 1. cum seq. & 283. col. 3. cum seq. & de testibus in codicillis uide infra cap. 160. nu. 6.

Legatarius autem an possit esse testis in testamento Afflict. decis. 400. num. 3. Specul. de instr. edit. §. 9. num. 31. lib. 2. Tobb. in §. legatarijs num. 1. cum seq. & ibi alij DD. inst. de testamen. vide in vol. regul. iur. concl. 409. in versi. Legat.

Fratres Sante Marię Seruorum, & Fratres Mendicantes an sint idonei testes in testa. Signorol. in consi. 156. num. 1. 6. 11. cum seq. Tobb. in §. testes autem num. 5. cum seq. instit. de testam.

Cęcus non potest esse testis in testamen. vide infra in c. 162. nu. 1.

Septem testes, etiam requiruntur ad probandum errorem in testamen. Asyn. in praxi. §. 19. cap. 6. num. 2. Bald. in leg. fin. num. 16. C. de fideicomiss.

Septem etiam requiruntur ad reuocandum testamen. vide infra in cap. 165. in princ.

Testes duo vel tres an sufficiant ad probandum testamen. factum fuisse coram septem testib. Crau. in cons. 65. nu. 5. Afflict. decis. 166. num. 1. cum seq.

Vnus testis ex septem si deficiat, an dari possit iuramentum supletorium Vrsill. ad decis. 25. Affl. num. 10.

Quinque testes vel minor numerus an aliquando sufficiat Medic. de fort. Cas. par. 2. q. 11. num. 19. Zanch. in leg. hæredes mei in §. cum ita ff. ad Trebell. p. 8. num. 148. 149. vide in vol. 2. com. opin. in versi. testamen. col. 1. & 2. 367. Dec. in cons. 627. num. 1. Dona. a Fina in enchir. conclus. in versi. testamentum late dictum fuit supra in cap. 158. in testam. Apud acta Ad pias causas Coram Principe a Presbytero scriptum Patris inter filios Rustici Pestis tempore, & alia vt ibi.

Testes isti debent esse in conspectu testatoris, & testatorem videre

Tobb.

Tobb. in §. sed hæc quidem num. 3. Inst. de testam vide in vol. reg. iur. concl. 729. testamentum non valet mihi a 882. Bald. in l. si non speciali in princ. C. de testamen. vbi Castr. num. 5 Alex. num. 6. Paris. in cons. 33. num. 2. vol. 2. Roland. in cons. 81. num. 22. vol. 1. Clar. in §. testam. q. 59.

¶ 4 Rogati à testatore, & vocati esse debent dd. testes ad d. testa. Carp. ad stat. med. cap. 319. num. 44. 45. vol. 1. Port. in §. nihil num. 10. inst. de testamen. Clar. de testam. q. 58. in vol. 8. p. 1. tract 92. & probatur in l. hæredes palam §. in testamentis ff. de testamen. & ibi Bart. num. 1. 3. auth. Rogati vbi Bart. num. 1. 2. C. de testibus Alexan. in cons. 70. num. 19. vol. 2. Montic. de testibus in tit. testium rogitus in vol. 4. tract. à 284. col. 2. 3. Paris. in cons. 61. num. 1. vol. 3. Tobb. in §. sed hęc quidem nu. 5. inst. de testamen. vide adducta supra in cap. 1. num. 8. 9. Bar. in l. Fulcinius §. quid autem nu: 3. ff. qui ex cau. in poss. eat. Riminal. in cons. 190. num. 22. volum. 1. latissime Montic. de testibus c. testium. rogitus in vol. 4. tract. à 284. col. 2. cum seq. Rogare autem testes quid sit Tobb. in §. sed hæc num. 8. inst. de testamen. Tiraq. de pia cau.. priuil. 3. prope medium.

Rogare vero instrumenta, quod fit in publicum producere, Budeus in annot. ad Pand. in l. posteriore de orig. iur. in c. & cum placuisset.

Rogati testes, an sufficiat, quod sint a Notario, vel ab alio, Crau. in cons. 117. num. 2. Alex. in cons. 33. num. 3. & 18. v. 3. idem Alexan. in l. hac consultissima in princ. num. 3. C. de testamen.

In quibus nam testamentis non sit necessaria rogatio, testium Tobb. in §. sed hæc quidem num. 6. inst. de testam. vide dicta in cap. 158. in testamen. ad pias causas Patris inter liberos & in alijs testam ibi notatis.

In contractibus verò an testes debeant esse rogati Bertaz. de claus. clausula 2. gloss. 2. num. 6. & supra in c. 1. nu. 8. 9.

Testes autem isti in testamento debent adesse a principio testam. vsque ad finem Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. versic. testam. pr. nu. 10. de testam,

Rogati isti testes an debeant esse tam in testame. in scriptis, quam in nuncupatiuo Alexan. in l. hac consultissima in princ. num. 3, C. de testam.

Et an debeāt in test. nuncupatiuo se subscribere Afflict. decis. 166. num. 2. cum seq. hoc in nuncupatiuo non obseruari dicit Castr. in l. singulos nu. 3. ff. de testam.

Rogati si sint post completum testamentum, & non ante an valeat Bald. in l. questionem nu. 9. C. de fideicomm.

Si autem de testamento nuncupatiuo non conficiatur scriptura, quomodo ex mandato iudicis examinentur ad perpetuam me-

moriam Ludo.Lan.de form.test. in princ.num.3.4.in vol.8.p.1. tract.a 180.

Attestationi notarij de testibus adhibitis & rogatis an credatur Cast.in l.Singulos num.3. ff. de testamen.

Testium autem nomina quando conficitur scriptura sunt scribenda nec sufficit scribere nomina duorum, & dicere præsentibus alijs quinque testibus Guliel.de Bened.,in cap. Raynutius p. 1. versi. testamen.nu.16.

Si solum dictum fuisset testes vocati, & adhibiti non autem rogati,an sufficeret Paris.in consi.61. num.3. volum.3.& quod idem sit rogare,& adhibere Rimin.in consi.190. nu.6.vol.1.

Rogati an præsumātur isti testes in testamento Gramm. decis. 62. num.1.late Bertac.in repert.in ver. rogatio Port.inst.de testam. in §.nihil num.13.Carp. ad stat.mediol.cap.319.num.47.48.v. 1.Bald.in l.hac consultissima in princ. vbi Castr.C.de testamen. Bart.& DD. in l.sciendum ff.de verb.oblig.Tobb.§.sed hęc quidem num.6.cum seq.inst.de testamen.

5 QVONIAM NIL CERTIVS MORTE &c.mors quid sit Anch. in consi.273.num.2.& quid hic intelligatur de morte naturali faciunt dicta Ias.in l. ex ea parte. §. insulam nu.2.ff.de verb.oblig.vide hic nu.17.Quando autem quis dicatur constitutus in mortis articulo, Ias. in l. si quis posthumos §.si filium nu.40.cum seq.ff.de libe.& posth.

Primo hęc verba dicuntur,quia mors, ob eius incertitudinem est præuidenda timenda, & memoranda vt vnus quisque de suis disponat ita dicit Guliel.de Benedi.in cap. Raynutius par.1.vers. testamentum,4.num.8.cum seq.de testamen. vide in seq.num.6. Et quod nil sit certius morte, & nil incertius hora eius dicit Socc. iun. in l. 1. nu.256. ff. de leg. pr.per l.1.ff.de cond.& dem. Quid si diceret si quid mihi Humanum accideret, vel si Deus aliud faceret de me quod intelligatur de morte Alexan.in l.quidam ita test.num.6.ff. ad trebell. Riminal. instit. de donatio. in princ.nu.315.

Secundo hæc verba dicuntur, quia testamentum sola morte confirmatur l.2.§.si dubitetur.ff.quemadmod. test. aper. c. cum marte de celebr.miss. Redo.de Reb.Eccl.non alien.cas.9.num. 8. in vol. 15.p.2 .tract.457.& in versi. & quemadmodum nu. 7. eod. 466. Bald. in l.extraneum num.1.C.de hæred.instit Io.Andr.in cap. quod semel num.7.de reg.iur.Greg.Natan.de statu. q. 4. nu.51. in v.2.trac.259.vide supra in cap.119.nu.14.

Tertio antequam notarius det copiam testa. vel adhitio inducatur debet probari mors Bald. in l. tabularum. §. si dubitetur nu. 1. ff. quemad. test.aper. & antequam hæres possit conueniri debet

bet probari ipsum sciuisse mortem testatoris Declara tamen vt per Bart. in l. is potest num. 16. cum seq. ff. de acqu. hæred. vide dicta in cap. 121. num. 11. 12. & in cap. 136. num. 2. & quomodo mors probetur in cap. 80 nu. 8. Potest tamen Notarius copiam testamenti dare ipsi testatori, quia multi testatores volunt copiam testamenti apud se, ut dicit Bald. in d. l. tabularum §. si dubitetur nu. 2. ff. quemad. test. aper.

6 ANIMOQVE PRVDENTIS, &c. Prudentis. n. proprium est futura prævidere Constat Roger. de protestatio. in præfa. n. 8. 9. in vol. 17. trac. à 122. vbi etiam dicit qui dicatur Prudens de quo etiam Alber. in diction. in ver. Prudens.

Prudentia quid sit, & circa quæ versetur Bart. in tract. de testib. ver. testimonium num. 69. & 76. in volum. 4. tract. 67. Costa. Regg. de iur. interpr. q. 12. num. 5. 6. 7. in vol. 1. tract. à 394 Guliel Rouill. de iust. & iur. c. 4. nu. 1. 2. eod. vol. 1. trac. 372. vbi ponit prudentiæ laudes.

Partes autem prudentiæ quæ sint Io. Montaign. de parlam. versic. Adde il primo num. 7. in vol. 16. tract. à 274 Alber. in dictio. in vers. prudentiæ, & qui eius actus Io. a Caprist. in Specul. conscientie vers. restat. vlt. num. 66. in vol. 1. tract. a 353. Bart. in d. tract. de test. vers. testimonium. num. 74 85. in d. vol. 4. tract 67. 68. alia vide in cap. 2 nu. 11.

7 HINC EST, &c. Id est ad hoc mouetur De tali dictione Hinc. Alberic. in diction. in ver. Hinc. & de tali dictione hinc significante ab hoc tempore, vide supra in cap. 72. nu. 10.

8 QVOD, &c. de hac dictione supra in cap. 104. num. 31.

9 PRVDENS VIR, &c. de prudente, & prudentia vide hic supra nu. 6. & infra nu. 10. Prudens enim quilibet præsumitur qui sit maior 25. annorum de iur. côm. (sed Florentię maior decem & octo annorum) Bart. in tract. de testimon. in versi. testimonium num. 75. in vol. 4. tract. à 67. vide adducta in cap. 158. num. 24. de furiosi testam. & in seq. num. 10.

Item hic poni debet nomen cognomen, & pronomen testatoris per dicta Rolandi. de testamen. rub. 7. num. 2. in vol. 8. p. 1. tract. 3. alia ad hoc vide supra in c. 1. nu. 11. & in c. 2 nu. 12.

Item ponitur nomen testatoris quia nemo potest testari per procuratorem, vel per Nuntium, Guliel. de Bened. in cap. Raynutius part. 1. vers. condidit il pr. num. 1. & 15. de testamen. vide hic infra num. 21.

Qui autem non possint testari vide Azzo. in summa C. qui test. fac. poss. Rolandi. de testa. rub. 2. per totum in vol. 8. par. 1. tract. 1. cum seq. Angel. de testamen. in princ. eod. volum. 8. p. 1. 31. cum seq. Io. Dilect. de arte testan. tit. pr. caut. pr. eod. vol. 109. vide in cap. 158. nu. 5. cum plur. seq.

10 SANVS MENTE &c. ¶ Primo ista verba ponunt notarij ex consuetudine, vt dicit Castr. in l. 2. num. 3. & Bart. num. 1. ff. de testamen. Dec. in l. senium nu. 7. in fine C. qui test. fac. poss. Hæc enim verba habentur in l. sanum vbi Bald. C. de transact. & facit l. 2. ff. de testamen. Rolandi. de testamen. rubr. 7. nu. 2. 3. in uol. 8. p. 1. tract. 3. Angel. de testam. glo. 3. num. 1. eod. vol. 8. p. 1. tract. à 34. uide DD. in d. l. senium C. qui test. fac. poss. Castr. & DD. in d. l. 2. ff. de testamen.

¶ 2 Item hæc verba dicuntur, quia sanitas, & integritas mentis sufficit in testatore Bart. in l. 2. num. 1. ff. de testa. Bald. & DD. in l. sanum mente num. 1. C. de transact. & in d. l. senium C. qui testamen. fac. poss.

¶ 3 Quia mens est illa quæ videt, & audit Asin. in praxi. §. 7. c. 5. limit. 90. num. 13. & dat esse rei Carp. ad stat. med. in prælud. num. 130. volum. 1. & sensibus dominatur, & in actib. humanis obtinet primum locum Io. Roy. de hæretic. num. 99. in uolum. 11 par. 2. tract. 212. & dicitur radix verborum eod. num. 607. à 221.

¶ 4 Vnde mens sana præsumitur, & colligitur ex verbis nisi proferantur verba furoris in testamento Bald. in l. quidam nu. 3. ff. de condit. inst. Rolandi. de testamen. rubr. 7. num. 3. in vol. 8. p. 1. tract. a 3. Roland. in consi. 61. num. 8. vol. 2. Bart. in l. 2. nu. 3. 4. ff. de testamen. & in l. Iulianus §. constat. num. 1. ff. de legat. primo & in l. is qui §. diuus num. 1. ff. de tutor. & curat. dat ab his Bald. in l. 1. §. idem Iulianus nu. 1. ff. de ædil. edic, et in constituto in extremis Abb. in cap. cum dilect. nu. 9. de subcess. ab intes. vide hic infra nu. 13.

¶ 5 Si accedentem prohibeat sibi dari medicinam an dicatur sane mentis Spec. de salarijs §. 4. nu. 4. lib. 1.

¶ 6 Item hęc verba dicuntur quia sæpe infirmitas corporis inducit exilium mentis Bald. in l. 2. num. 1. ff. de testa. & in l. 1. nu. 30. C. de ædilit. actio. ideo recurrendum est ad medicos qui iudicent de exilio mentis Bart. & Bald. in d. l. 2. vide dicta hic infra num. 13.

¶ 7 Item an probet hæc clausula testatorem fuisse sanæ mentis Dec. in l. senium num. 8. C. qui testam. fac. poss. Petr. Royz. decis. 2. Lituan. num. 1. 6. 18. Pinus in cons. 25. num. 14. Socc. in cons. 229. num. 2. vol. 2. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. vers. in extrem. pos. num. 7. 8. de testamen. Carp. ad stat. mediol. cap. 319. num. 29. 30. vol. 1. vide Alexan. in l. senium num. 2. Bald. Castren. & alij C. qui testa. fac. poss. Bald. in l. 2. nu. 1. ff. de testa.

Maxime cum Notarius per hæc verba testetur de re inuisibili soli. Deo cognita Bal. in l. obseruare §. proficisci num. 16. ff. de offic. p. occult. nisi dicatur quod sensus corporis etiam in sensum men

tis ascendit Bald. in l. 1. §. idem Iulianus num. 1. ff. de edilit. ędic.
¶ 8 Quid si Notarius dicat sanus corpore, & mente languens Ang. de testamen. glos. 3. num. 9. in vol. 8. p. 1. tract. à 34. Alex. in l. senium num. 2. C. qui test. fac. poss.
De intellectu vide hic infra num. 12. & de mentis integritate num. 15. de infirmitate corporis hic infra num. 13. de furioso, & dementia vide supra in cap. 158. num. 24.
11 VISV, &c. Intellige de visu proprio, & non de improprio nec de improprijssimo, quas species visus declarat Bald. in l. 1. ff. de his quæ in testamen. delen. Hæc enim verba dicuntur, quia alia solemnitas requiritur in testamento Cæci infra in cap. 162. per totum, Quomodo autem probetur, quem esse cęcum, vel videre Aret. in §. cœcus autem num. 1. inst. quibus non est perm. fac. testamen. Medic. de fort. cas. par. 2. q 6. num. 57. vide infra in cap. 162. num. 4.
Nota tamen, quod visus est maximus sensuum Bald. in auth. sed nouo nu. 13 C. si cert. pet. & reddit ractionem de quolibet sensu, Bald. in l. solam nu. 9. C. de test. Castr. in l. si mihi, & Titio. nu. 2. ff. de leg. 2. & aliquando accipitur pro quolibet sensu. Bart. in l. hinc nobis nu. 10. in auth. de hæred. & falc. Bald. in l. testium §. sed diui. nu. 2. de testib.
12 ET INTELLECTV, &c. Hoc dicitur, quia maximum iudicium requiritur in ordinando testamento Roiz. in decis. p. Litua. num. 7. Ideo intellectu carens non testatur etiam ad pias cau. Royz. eod. num. 2 vide supra in cap. 158. nu. 24 de testam. furiosi. Hoc etiã dici potest a Notario quia per auditum cognoscimus intellectum Io. Royz. de hæretic. num. 615. in vol. 11. p. 2. tract. 221.
Intellectus quid sit quid practicus, & speculatiuus Io. a Caprist. in speci l. consci. num. 9. & 117. in vol. 1. tract. à 325. & 329.
13 LICET CORPORE LANGVENS, &c infirmitas .n. corporis regulariter non impedit animi vires nec factionem testamenti l. senium vbi DD. C. qui testam. fac. poss. l. iubemus vbi DD. C de testamen. Crau. in consi. 6. num. 57. volum. 1. Dec. in consi. 586. num. 11.
Et licet infirmitas plerumq; inducat exilium mentis tamen sufficit mentis sanitas vt hic sup. num. X. & infra hic num. 15. fallit tamen si infirmitas impediret loquelam Castr. in l. 2. num. 3. ff. de testamen. Carp. in cap. 319. num. 29. vol. 1.
¶ Quid si lingua balbutiatur Ias. in l. iubemus num. 3. vbi Bart. num. 1. Alex. num. 2 3. C. de testamen. Medic. de fort. cas. q. 6. p. 2. num. 20. in vol. 7. tract. à 216. Castr. in l. quoniam num. 3. C. d. testam. & ibi Alex. num. 4. Tobb. inst. de testam. in princ. num. 63. & ibi Aret. num. 7. Rom. in cons. 306. num. 5. Alex. in consi.
33.

33.num. 17.& in lib.17.motinc 1.Flor.decis.73.pag.2.Gabbin comm.concl.in tit.de testam.concl.2.num.3. Dec. in l. discretis nu.17.C.qui testam.fac. poss.

¶ Quid si esset semimortuus sed tamen sanę mentis Bald.in l.quoniam num.4.Ias.num, 12. Alexan.num.4,& alij DD. C.de testa. Ias.in d.l. iubemus C.eod.Bart.& DD.in l.2. ff. de testam. Menoch.de arbitr.iud.cas.97. num.3.5 Crau.in consi.6.nu.57.v.1. vide quos refert Bertac.in reper .in versi. testamentum à quibus uersi.29.& versi.35 .vide dicta Medic.mors. omnia sol.p.1.num. 15.Guliel.de Bened.in cap.Raynutius p.1.versi.in extr.poss nu. 1.27.Abb.in c.cum dilectus nu. 9. de subcess. ab intest. Paris. in consi.13.nu.66.56.v.1.

¶ Si testator erat turbatus mortis cogitatione, & non poterat articulate loqui Socc.in cons.229.nu.7.vol, 2.Carp.ad stat.mediol. cap.319.nu.29.vol.1.Medic.mors omn.sol.p. 1.n. 132.cum seq.

Infirmitas quid sit Host.in summ.de cler.egrot.num.1. & multa de infirmitate, & infirmo Alberi. in diction.in versi.infirmitas vbi Decian. Medic.de fort.cas.p.2 .q 6.per totum & ibi in repert. in versi. infirmitas idem Medic. mors omn.sol.p.1. num. 132.cum plur. seq. An autem infirmitas probetur per hanc assertionem Angel.de testam.glos.3.num.10.in vol.8.p.1.tract. à 34.Socc.in cons.244.num.10.vol.2.

14 VOLENS, &c. voluntas quid sit, & quę mera, & quę regulata esse debeat Cagn.in l.velle nu.2.ff.de reg.iur.Bal.in l. in vendentis nu. 18.C.de contrah. empt. Feli.in cap. significauerunt num. 12. ex. de testibus vide supra in cap. 1. num. 22.Volens dicitur hic id est. Ex mera voluntate.Bald.in l. fideicomissa §. quamquā num.2.ff.de legat. 3.& nulla coactione impulsus faciunt dict. Cagn. in l.2.nu. 199.C.de pact.int.emp.& uend.& in l. velle nu. 2.ff.de reg.iur.vide in c.p.nu.22.

Aduerte tamen quod licet voluntas testatoris, omnia dominetur Hercul. in responso nu.102. & nu.121.tamen uelle non videtur nisi perfectè testator disponat Riminal. in consi. 521. num.28 vol.3.Dec.in cons.488.n.8.cum seq.& in cons.158. nu.6.& cons. 307.n.7.Rolan.in cons.59.nu.46.vol.3.cons.6.nu.5. 36.v.4.Bart. in l.si quis cum num.2.ff. de testam.Et nisi adsit potestas disponendi Dec.in consi.287.nu.6.& consi.224. nu.1.

Volo verbum an, & quando stet dispositiue Alberi. in diction. in vers. volo,& ibi in add.Ias.in l.serui electione num. 21. cum seq. ff.de leg.1.& in l.huiusmodi §.sticum num.2. eod.& in l.cunctos populos num.13.14.C.de su mm. Trin. Guliel. de Bened.in cap. Raynutius par. 1. vers. testamentum 3. num. 53. de testamen. Alex.in consi.168.num 3.uolum.5.& consi. 190.num.32.uol.6. Alia vide in cap.94. nu.57. & in cap.78. nu.31. & in c.1 .nu.22.

Voluntas

Voluntas autem testatoris debet obseruari, vt lex §. disponat, vbi Bart.in Auth.de nupt.l. in conditionibus ff. de condict. & demostr.Dec.in consi.23.num.6.& in consi.185.nu.3.4.& in consi. 425.num.3.9.10.& in consi.427.num.11.& consi.412.nu.4.& in consi.418. nu. 2. consi.634.num.9. ¶ Declara tamen vt per Port. in consi.150.num.35.36.& consi.175. num. 8. Bart. & DD.in l. nemo potest ff. de leg.,pr.

Voluntas autem testatoris colligitur, ex scriptis in testamento, Dec.in consi. 175. num. 1. Riminal in consi. 256.num.2.vol.2. Sed ex quatuor colligi dicit Alexan.in consi. 100, num.10.cum seq.volum.4.

15 DVM MENS INTEGRA EST, &c. Sanitas enim mentis requiritur tempore testamen. vt hic supra num.5.9.11.non ante neq; post Castr.in l.2.num.13.ff.de testam. Nec attenditur ætas etiam si esset senex centum annorum Castr. in l.senium quidem num.2. in fine C.qui testamen. fac. poss. Quia mens. est rectrix omnium dispositionum Silu. Nuptia: lib.6.quo.iud.pro com. num.14.vide hic supra nu.5.

Mens non integra dicitur quando quis non habet memoriam ordinatam Riminal.in consi.76.num.5.v.1. Alia vide hic supra nu. 5.9.& in cap 158.nu.24.de Furiosi testamento.

16 DE BONIS SVIS DISPONERE, &c. Disponere, & ordinare sunt sinonima, & habent longam significationem, & Disponere ponitur proqualibet mutatione vel rei ordinatione Riminal. in consi.18.num.19.vol.1.Hoc enim verbum Disponere refertur ad vltimam uoluntatem §.disponat in Auth.de nupt.§. pen.inst.quib.ex ca.ma.non lic.Paris.in consi.21 .num.48.vol.2. consi.33.num.57.vol.3.Jas.in rub.in 2.lect.num.29.ff.sol.matr. Socc.sen.in consi.13.nu.32.vol. 1.vide tamen Rip.in d. rub. nu. 16. ff. sol. matrim. Crot. in l. frater a fratre num.67.ff. de condict. indeb.

Refertur etiam ad actus inter viuos Riminal.in consi.18.num.18. vol.1.Ripa in d.rubr.num. 16. ff. solut. matrim. Hæc enim uerba dicuntur quia non sufficit velle nisi disponatur hic supra. n. 14.

Bona quæ dicantur vide supra in cap.62.num.46.& in cap.157.nu. 9.& quę bona mobilia,vel immobilia, vel masseritiæ,vide supra in cap.123.nu.8.

17 NE POST MORTEM SCANDALVM ORIATVR, &c. Ne idest vt non l.uideamus §.etiam prospicere ff.locati l. in hoc iudicium in fi.ff.comm. diuid.

De morte naturali intelligitur hic Angel. de testam.in princ.num. 2.in vol.8.pr.tract.31.& hic supra nu.5

Quod scandalis sit objciandum vide in cap.144. num.18.

18 MAXIME PRO SALVTE ANIMAE, &c. id est præcipue de hac

de hac dictione Maxime vide Ripa in l. 1. num. 121. 122 ff. sol. matrim. late. Alberic. in diction. in versi. Maxime De anima, vide hic infra nu. 23.

19 OMNI MELIORI MODO, &c. De hac clausula in vltimis voluntatibus, vide adducta in cap. 1. num. 23. & hic infra num. 88. in fine An autem hæc clausula inducat faciat, vel supleat titulum institutionis Riminal. in §. 1. inst. de donat. nu. 568. & in consi. 438. nu. 21. v. 3. Port. in consi. 36. num. 23. Feli. in repert. in uer. clausula omni meliori modo, maxime in testamen. patris. quando fecit testamentum, vel dispouit inter filios Vrsill. ad decis. 144. Affli. n. 3. Strac. de mercatura in tit. mand. n. 16. in vol. 6. p. 1. trac. 301. Guliel. de Bened. in c. Rainutius in vers in eod. testam. il primo nu. 59. 76. p. 1. de testam. Et quod d. clausula in testamento Patris semper subintelligatur vide Ias. in auth. nouissima nu. 21. C. de in off. testam. & quos refert Bertac. in repert. in versi. testam. qualiter versi. 43. & vide supra in c. 158. num. 40. prope finem.

An d. clausula operetur clausulam Codicillarem, vel derogatoriam vide adducta hic infra num. 87. in fine.

Falcidię prohibitionem an etiam inducat Borgn. de usuf. nu. 227.

Quod substineat actum peccantem in forma Ripa in l. 1. §. si quis ita num. 25. ff. de verb. oblig.

20 HOC PRES. NVNC. TEST, &c. Testamentum quid sit, & vnde dicatur inst. de testam. in princ. & in l. 1. ff. de testam. Rolandi. de testamen. rub. 3. in vol. 8 p. 1. tract. 2. Angel. de testamen. in princ. num. 1. eod. vol. 8. p. 1. tract. 31. Clar. in §. testamentum q. 1. Boer. in cons. 34. num. 8. Testamentum autem quotuplex sit vide in pręced. cap. 158. a num. 1. cum plur. seq. & de testamento Cœci infra in cap. 162. & de testamento In scriptis in cap. 163.

Dicitur hic nuncupatiuum quia qualitas testamenti debet exprimi Rolandi. de testamen. rub. 7. nu. 2. in uol. 8. p. 1. tract. 3. an scilicet nuncupatiue, vel inscriptis testetur.

Nuncupatiuum testamentum quid sit Rolandi. de testam. rub. 4. num. 3. in vol. 8. p. 1. tract. 2. Tobb. in rub. instit. de testa. num. 10. & cur ita dicatur Rolandi. eod. rub. 60. num. 2. in d. vol. a 29. Port. in §. nihil. num. 6. instit. de testam. Quid differat a testam. In scriptis Clar. in §. testamentum q. 4. & quid cum eo conueniat Tobb. inst. de testamen. in §. sed hæc quidem num. 2.

Hęc verba etiam dicuntur ad excludendā solemnitatem testamenti In scriptis Ludou. Lan. de form. testamen. consi. 1. num. 40. in vol 8. p. 1. tract. 183.

Si non sit dictum neque nuncupatiue neque in scriptis an intelligatur nuncupatiue Socc. in consi. 142. num. 2. vol. 1.

21 CONDIDIT, ET FECIT, &c. Et sic per se ipsum non per

pro-

procuratorem, vt hic supra nu.9. Guliel de Bened. in cap. R..y-nutius p.1.vers. condidit il pr. num.1.de testam. vbi late ad di-ctum verbum Condidit, Quãdo autem aliquid dicatur fieri per se, vel per alium dictum fuit in c.63.nu.195.

Condidit, &c. id est, tam latine, quam vulgariter, vel Grece l. quo-niam C.de testam. Tobb.in §.nihil autem num.1.inst.de testam. vide in cap. 163. num. 4. Dummodo tamen Notarius intendat idioma testatoris, & non potest interpretem adhibere Bertaz.de clauf.clauf.33.glof.5.num.3.

Fecit, de hoc verbo facere vide dicta Alciat.in l. verbum facere nu. 1.ff.de verb.sign.(quę hic non congruunt)

22 IN HVNC QVI SEQVITVR MODVM, ET FORMAM, &c. Id est ordine qui sequitur faciunt dicta Al-ciat.in l.mulieris §. res abesse num.6.ff.de verb. signific. Alia ad hæc uerba uide dicta supra in cap.144.nu.23

Alio potes vti Probemio, de quo Probemio testamenti, vide dicta Rolandi.de testamen.Rub.37.in volum.8.p.1.trac.25.& Rub. 7.eod.3.& nota quod Probemium denotat mentem & causam finalem, vt infra in cap.170. in princ.

23 IN PRIMIS ANIMAM SVAM COMM, &c. De dictio-ne Inprimis vide cap. 120.nu.11.cap.145.num.1. Quod autem in primis Comendatio anime, & Electio sepulturæ, & legata pia sint ponenda, dicit Rolandi.de testam. rubr.9.nu.5.in vol.8.p.1. tract.4.vide de sepultura.in seq.nu. 24.

Primo Commẽdatur anima quia prius anima debet esse erudi-ta vt eruditam linguam proferat Cagn. in prohem.ff. num.278. cum anima ipsa organo vocis exprimat voluntatem Fel.in con-si.48.nu.5.

2 Cõmendatur anima quia Deus est, ipsius vita Medi.mors omnia solu.p.1.nu.35.cum sit immortalis, vt per eum ibi & in p.3. nu.1

3 Item animæ cura præcipua esse debet Port.in consi 120.num.7. & omnibus rebus corporalibus debet anima anteponi in vol.1. comm.opin.in versi.anima 38. a Port.inst.de rer.diuis.§. vniuer-sitatis num.3.Tobb.inst.de testam. §. sed hæc quidem nu.4.versi. secundo mouetur Alex.in consi.66.num.5.in fine vol.2.Dec. in consi. 426. num.4.& consi.639.num.2.Socc.in consi.191.num. 7.uol.2. Ancar. in consi. 46. num. 2. Port. in consi.4.num.22. Roland.in cons.69.num.29.vol.1.Castr.in l.sancimus num.5.vbi Bart.num 3.C.de sacr. san. Eccl. vide supra in c. 115.num.5. Et præsumitur anteposita alienæ vtilitati Alex.in consi.204.num. 11.vol.6.& etiam proprijs filijs Ias. in Auth.si qua mulier num.

D 5.C.de

5.C.de facr. Eccle.Corpus vero dicitur fepultura animæ Medi. mors omn.fol.p.1.num.8.

De motibus anime vide Bald. in l. moueor num.1.C.fi feru.expor. ven. Multa alia de anima vide in repert. tractat.in ver.anima.

24 ET SEPVLTVR. ELEGIT,&c. Sepultura quid fit Abb. in rub.num. 1. de fepultur. Hoftien. in fumm. de fepultur. num.1. cum feq. & quod fit imago corruptibilitatis Bald. in l.quidam num.2. ff.de condit. inft. Quod fepulture electio fit voluntaria Abb.in cap.1.nu.1. de fepultur. Si tamen eligit cum iuramento an poffit penitere Specul. de fepultur lib.4.nu.6.

Sepultura cur prius in teftamen. eligatur Guliel.de Bened. in cap. Raynutius p.2. verfi. mortuo itaq; teftatore il primo num.71.& num.53. tractat de Priuilegijs fepulturæ Quid an poffit eligi in Ecclefia non parrochiali Io.Andr. in cap. non eft fine num.17. de reg. iur.

Sepulturę electio quomodo probetur fi per Notarium non fuerit fcripta Guid.Pap.q.544.num.1.2.

Regulariter autem quis feppellitur in fepultura fuorum maiorum Crau.in conf.10.num.6.Io.Guttier.de vlt.vol.iur.cap.4.num.1. in vol.8.p.1.tract.177.

Si hæres non feppelliat eum in fepultura electa an priuetur hęreditate Abba.in confi.48.per totum.

De fepultura, & armis feu fignis ibidem fculptis pro confirmanda memoria Agnationis vide dicta Anchar.in confi.113.num.3.4.

Ad hanc materiam fepulturę vide Stracca.in addi. ad conf.x.Crau. n.3.9. Io.Dilect.Durant.de art.teft.tit.9.de fepult.in vol.8.p.1. tract.139.late,& multa vide per Io. Guttier. de vlt. uolum. iur. cap.4.in d.uol. 8. par.1. tract. a 179. Alberic.in diction.in ver. fepultura & in repert. tractatuum in verf. fepulchra fepulchrum & fepultura 125.126.cum feq.& Angel.de teftam.gl.8.in vol.8. part.1.tract.a 39.

De legato pro conftruenda Cappella vide Angel. de teftam. glof. 8.in vol.8.p.1.tract. a 39.

25 CVM EA FVN. IMPENSA,&c. Quæ dicatur funeris impenfa vide Azzo. in fumma C. de relig. fumpt. fun. num. 12.20. Bertac.in repert.in verfi.expenfe in perfona verf. 9.11.& in verfi. funus Borgn.decif. 32.num.12.& quod fit duplex dicit Abb. in qq.queft.3.nu.4.

Si teftator mandaffet fe fepelliri fine folemnitate, alias priuaret hæredem an hæres poffit eum honorifice fepellire abfque priuatione hæreditatis Caftr. in l.quidā in fuo n.1.3.5.ff.de cond. inft. Bertac.in repert.in verf.expenfe in perfona uerfi.28.Bart.in l.non oportet nu.1.C.de his quib. vt indig.

Quid è contra fi mandaffet fieri fumptus vltra conueniens an hæ-

rea

res priuetur si non fecit Castr. in l. seruo alieno §. ineptias num. 2. 3. 5. 6. ff. de legat primo Bart. in d. l. non oportet num. 1. C. de his quib. vt indigni.

Sepulchri expensa an dicatur funeris, vt deducatur de hæreditate vide in l. 1. §. de impensa. ff. ad l. falcid. Aret. in §. cum autem nu. 2. inst. de leg. falc. Castr. in d. §. de impensa num. 2.

Expensa facta in infirmitate, an parificetur funeri Roland. in consi. 14. num. 26. 27. vol. 1. Borgn. decis. 32. num. 12. Medic. de fort. cas. p. 2. q. 6. num. 29. Bertac. in repert. in versi. expense in personam versi. x1. 16.

¶ Primo expensa hæc præfertur legatis Castr. in l. si quis seruum §. si cui nu. 2. 3. ff. de legat. 2. Aret. in consi. 117. num. 2. 3.

¶ 2 Ante omnia deducitur de hæreditate vt es ali num Bart. in l. fin. §. in computatione num. 1. C. de iur. delib. & in l. 1. §. de impensa num. 1. 4. ff. ad l. falcid. Bald. in l. papinianus § quarta nu. 3. ff. de in off. test. & in l. scimus §. in computatione in princ. C. de iur. de liber. (vbi idem dicit de expensa Testamenti & Inuentarij) Abb. in qq. quest. 3. num. 1. Paris. in consi. 94. num. 23. vol. 2. Declara vt per Aret. in §. cum autem nu. 2. inst. de leg falc. vide quos refert. Bertac. in repert. in uersi. expensæ in persona versi. x1. Aret. in consi. 117. num. 2. Roland. in consi. 8. num. 12. volum. 2.

¶ 3 Prefertur aliis creditoribus decis. 61. in fin. lib. 14 Montis. Fio. Necus. de pignor. membr. 2. par. 5. num. 28. in volum. 6, par. 1. trac. a 228. vide in vol. reg. iur. in reg. funeraria actio mihi a 508. col. 2. in vol. 1. comm. opin. in versi. funeris impensa 449. Ripa de peste in cap. de remed. præser. contra pest. num. 130. cum seq.

¶ 4 Præfertur Doti, & Dotem minuit Socc. iun. in l. 1. num. 64. ff. sol. matr. Alex. in consi. 133. num. 7. vol. 5. vide supra in cap. 94. num. 39. in cap. 69. nu 30.

¶ 5 Præfetur pensioni pro locatione debita Socc. iun. in d. l. 1. nu. 65. ff. sol. matr.

¶ 6 Prefertur Legiptime Cagn. in l. Papinianus §. quarta num. 13. ff. de inoff. testamen.

Intellige prædicta dummodo sit impensa rationabilis secundum qualitatẽ personę facultatum, & consuetudinem loci Castr. in l. 1. §. de impensa num. 2. ff. ad l. falc. Io. Dilect. Dur. de arte. test. tit. 9. caut. 5. nu. 1. in vol. 8. p. 1. tract. a 139. Port. in consi. 83. nu. 10.

Et talis causa terminatur ex bono, & æquo vt causa Dotis Bald. in l. si fideiussor §. quædam num. 2. ff. mand.

Quis facere teneatur hanc funeris impensam Hostien. in summ. de sepultur. num. 7. & quod soluatur per hæredem, & non per vsufructuarium detrahendo tamen eam de hæreditate Roland. in consi. 8. nu. 12. vol. 2. & hic supra versi. 2.

Legatarius si soluat impensam funeris, & infirmitatis repetit eam ab hærede Bald.in l.legatum num.1.C.de relig. & sumpt.fun.

Alia ad hanc materiam expensarum funeris vide Io.Dilect.Dur.de arte testa. tit. 9. caut.5.in volum.8.p.1. tract. a 139.lat.Carp. ad stat. Mediol. cap.297. num.10.11. cum seq. vol.1 & in cap.315. num.81.volum.1.vide in reper.tract.in uer. Funeralia 109. col.3 Fusch.in singul.in versi. funerum impensę num. 158 Borgo.de vsufruc. in reper. in ver. exp. fun. late Garz. de expens. & melior c.8.in uolum. 17. tract. a 179. Bertac. in repert.in versi.expensę in persona versi.11.17.18.41.in versi.funus.

De expensa in funere Prelati vel Clerici Capic.decis.84.nu,1.2.

SEQVNTVR MODO LEGATA. IDEO.

FORMVLAS Legatorum vide Rolandi.de testam.rub.9.38. 39.41.cum seq.in vol.8.p.1.tract.a 4.25.27.

Legata cur.hodie vt hic ponantur ante hæredis institutionem vide Rolandi.ead.rub.9.in vol.8.p.1.tract. a 4.

Ad materiam legatorum vide in ti.inst. de lega.& in ti.de adempt. legat. & ff.de legat.pr.2.& 3. & de vsu, & vsufr. legat. & in alijs diuersis titulis contentis in lib. 30.31.32.33.34. ff. & in C. de legat.& in tit. comm.de legat.& in tit.quando dies leg.ced.& in tit.vt in poss.legat.& in alijs titulis lib.6. C.vide Rolandi.de testamen.rub.8.cum seq.in vol.8.p.1.tract.3.colum. 3. Io.Dilec. Dur. de arte testan. lib. 6. per totum in d. vol. 8. p.1.tract.127. Guliel.de Bened.in cap. Raynutius p. 2. uersi.si absque lib.mor. il 2.num. 136.cum plur.seq.Gabbriel.in concl.lib.4.tit.de legat. & in tit.de fideicommiss.& in vol.2.comm.opin. in versi. Legatum cum seq.

Legatum quid sit Angel. de testamen. glos. 21.num. 1.vbi etiam dicit quæ possint legari in vol.8.p.1.tract. 43.& glo.50.num.4. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 2. versi. si absque liber mor. il 2. num. 140.in vol.2.comm. opin. in versi. Legatum a 8. num.58.& a 11.num.46.Socc.iun.in rubr.ff.de legat.pr.num.54. cum seq. Fulgos.in consi.100.num.2.Ias.in l.1.nu.6.ff.de leg.pr.

Legatum in quo loco sit soluendum dic ubi est maior pars hæreditatis si testator aliud non dicat Bald.in l. si non speciali nu. 4.de testam.& consi. 225. vol. 3. sed vide dicta Bar.in l. sed & si susceperit §. libertis ff. de iudic. sed factum scolari debetur. in loco studij expensis hęredis Rebuf.de priuil.scolar.priuil.131 num.1.in vol.18.tract. 56.

Legatum an debeat esse certum, & persona certa Ang. de testam. glo.7.15.19.nu.1.cum seq.& gloss.34.nu.3.in vol.8.p.1.tract.39

47.Ro-

47.Rolandi. de testamen. rubr. 8. num. 13. 15. eod. volum.8. par.1.trac.a 3.

26 ITEM IVRE LEGATI RELIQVIT, ET LEG. OPERAE,&c. Quadruplex enim erat olim modus legandi, sed hodie quibuscunque verbis possunt legata fieri Ias. in l. 1. num.4.de legat.p.Verbum Lego,vel Relinquo, an importet aliquando institutionem Socc.iun.in rubr.de legat.p.num.104.vide in vol.2.comm.opin.in ver.Lego,in versi.38. Abb.in c. Raynutius num.5.de testamen.Ias.in l.cum ex filio in princ. num. 3. ff.de vulg.& pupill.subst.Guliel.de Bened.in cap.Rainutius par. pr.versi. in eodem testam. il prim. num. 59.60. Aret.in §. plane num. 8. instit. de milit. test. Bart.& DD.in l.his verbis ff.de hæred.instit.

Opere autem fit hoc legatum stante lege edita die 27.Iunij 1392. & die 21. Februarij 1477 & die X. Martij 1562. & die 7. Iunij 1563.hic Florentiæ.

27 ITEM PRO REM. AN. SVE. RELIQ. &c. De formula legati pro anima Rolandi. de testamen.rub.39. in vol.8.p.1.tract. a 25. Hoc & alia legata quę respiciunt animam dicuntur legata pia Tiraq.de pia causa in pręfat.versi. Item relictum pro anima & de Legatis pijs late tractat.Tiraq.in d.trac.de pia causa & Angel.de testamen.glos.9.10.cum plur.seq.in vol 8.p.1. tract.a 39. 40. vide supra in cap. 158.de Testamento ad pias causas num. 1 .cum plur. seq.

De legato pro male ablatis vide Angel.de testamen.glos.7.in vol. 8.p.1.tract. a 39.

De anima vide quæ dicta fuerunt hic supra num.22.

28 ITEM IVR. LEG. REL. ET LEG. L. EIVS FAMVLO, &c. Huiusmodi legata an censeantur facta in recompensationem salarij vide dicta DD. in l.si cum dotem §.si pater vbi Alex.n.4.ff. sol.matr.& DD. in Auth.præterea vbi Ias. num.20.C.vnde vir & vx. Paris. in consi.95. vidi num.10.vol. 2. Bald.in consi. 124. alias 133.vol.2.vide hic infra nu.30.& num. 36. & late Menoch.de pręsumpt. in præsumpt. 109.& 110.Bar. in l.45.si plurib. §. si ita in med.ff.de leg. 2. & in l. cum eum um nu.1.prope finem ff.de admin. legat. Medic.de compensatio.q. 31.num.3.

29 ITEM RELIQVIT MANVMISSIONEM SCLAVE, &c. Quid sit manumissio vide in cap. 115. nu. 8. & per totum. Hoc legatum cum sit pro anima est pium vt hic supra num. 27. alias diceretur pium largo modo Cagn.in l.quoties dubia nu.2.ff. de reg.iur.vbi Dec.num.2.idem Dec. in l.capratorias nu. 23. C. de testam.milit.Tiraq.de pia causa in præfat. versi. item legatis libertatis,& est multum fauorabile Fulgos.in consi. 116. num.4.

Euerard.

Euerard. in loco à Libertate ad pia. cauſ. nu. 5. 10. 16. Tiraq. eo.
Hoc legatum an minuat legiptimam Tiraq. in l. ſi vnquam verſi. donat. largitus num. 330. C. de reuoc. donat. & in tract. de pia cauſ. in præfatio. ver. quin etiam vid. fac.
Valet etiam in teſtamen. imperfecto vel minus ſolemni Porri. in §. multis autem nu. 1. inſtit. de liberti. Abb. in conſi. 105. nu. 2. v. 2.
Si tali lega. manumi. apoſita ſit aliqua côditio, Bal. in l ſeruus nu. 1. ff. de hæred. inſt. Puta ſi decem dederit hæredibus Capic. in deciſ. 208. num. 5.
Si ſeruus ſeu ſclauus erat alienus Caſtr. in l. ſeruus num. 1. ff. de hæred. inſt, Socc. iun. in l. 1. num. 165. cum ſeq. ff. de legat. pr. Feli. in conſi. p. n. 6. Alia. ad hanc materiā vide ſupra in c. 115. per totū.
30 ITEM LEG. DOTEM FILIE SPVRIAE, &c. Ad hanc materiam, & an hoc legatum valeat vide Berm. Couer. de public. concub. cap. qui etiam filios ex tal. nu. 50. cum ſeq. in vol. 11. par. pr. tract. a 185. Angel. de teſta. gl. 69. num. 2. in volum. 8. p. 1. tract. a 58. latiſs. de ſubceſſione Spuriorum Royas. in Epith. ſubceſs. cap. 20. 21. 22. 23. cum ſeq. eod. vol. 8. p. 1. tract. a 409. Carp. ad ſtat. mediol. c. 265. nu. 35. vol. 1. & in cap. 298. n. 79. 240. eod. vol. 1. Roland. in conſi. 85. vol. 3. in conſi. 74. num. 27. vol. 1. Pariſ. in conſi. 80. nu. 51. vol. 2. Clar. de teſtam. q. 31. uide in deciſ. 85. lib. 16. mot. Flor.
An valeat hoc legatum ſi excedat alimēta Aſcan. clem. de Patr. pot. effec. xj. num. 8. 9. in vol. 8. p. 2. tract. a 114. Roland. in conſi. 85. nu. 6. vol. 3. & in conſi. 74. num. 46. vol. 1. Abba. in conſi. 44. nu. 4. Quando hæc dos data, vel legata eſt nimis magna an reuocetur conſtāte matrimonio Nicol. de vbald. de ſubceſs. ab inteſt. nu. 50. in vol. 8. p. 1. tract. 341. bar. in l. fin. §. ſi a ſocero n. 2. ff. quæ in fraud. cred. Roland. in conſi. 74. n. 79. vol. 1. Dos autem quando dicatur nimis magna Rom. in conſi. 314. num. 4.
Poſt matrimonium hæc dos legata filie ſpurie an reuertatur ad Patrem, & eius hæredes an ad filios ſpurie Boſch. de Nupti. lib. 5. n. 31. 32. in vol. 9. tract. 39. Marſil. de Eccl. reddit. cap. 32. num. 21. in vol. 15 p. 2 tract. 364. Aſca. Clem. de patr. pot. eff. xj. num. 9. 10. in vol. 8. p. 2. tract. 114. Rolandi. in conſi. 74. num. 49. 51. vol. 1. Quid an poſſit diſponi, quod tranſeat ad filios ſpurie Roland. in conſi. 74. nu. 64. vol. 1. ubi alios refert.
Hoc legatum an valeat in minus ſolemni teſtamento Guliel. de Bened. in cap. Rainutius p. 1. uerſi. & vxor. nom. adel. nu. 117. & in verſi. teſtamentum il primo num. 83. 84. vide dicta ſupra in cap. 158. nu. 40. de teſtamento Patris inter liberos.
Si Teſtator hanc dotem in vita ſoluat, an etiam poſt mortem debeatur legatum. Caſtr. in l. huiuſmodi. §. cum pater nu. 3. ff. de legat. pr. Pariſ. in conſi. 60. num. 33. vol. 2. vide in vol 1. comm. opin. in
verſi

versi.Dotis gra. versi.64.a 228.
Quid si ab alio dos fuit soluta Abba. in consi.52.per totum Tiraq. in l.si vnquam versi.susceperit liberos num.219.C.de reuoc.don.
Legatum dotis,an censeatur factum animo compensandi vide l.2 §.mela.ff.de dot.prę(.Bar.in l.si pluribus nu.2. ff.de leg. 2.facit. l.86.huiusmodi.§.si Sempr.ff.de legat.pr.Bar. & DD.in l.cũ dotem §.si Pater ff.sol.matr.vide hic supra nu.28. &infra num.36.
Si dos legetur a testatore libere, & eius hæres dotem leget cum onere restituendi,an habeat duplicem dotem vide l.2. & l. fin. C.ad Trebell.vbi glo.& DD.Io.de Mon-Sperel. in consi. 212. & Mantic.de coniect.ult.vol.lib.10.tit.2.num.11.
Hoc legatum an valeat si non sit expressa quantitas certa Bart. in l.hęredes palam §.si quid nu.5.ff.de testam.Afflic.decis.337.nu. 9.& decis.371.nu.1.
Ad debeatur statim quod filia est in ętate nubili licet non copuletur viro Bald.in l.qui filium num.2.ff.vbi pupill. educ. deb. uide dicta Roman.in singul.237.nu. 2.3.
Si esset legatum in casu nuptiarum quando cedat Fulgos.in consi. 40. per totum.
Item si esset legata dos pro se nubenda, an debeatur introeundo Monasterium Busch. de nuptijs lib.5.num. 6.in uol. 9. tract. 92.
Si dicta Puella nollet nubere an hoc legatum debeatur Capic. decis.203. num.1. Item.
An regulariter legatum dotis sit conditionale Alexan. in l.Item quia num.4.ff.de pact.Aret.in §.fuerat num. 63. instit.de actio. Cast.in consi. 322. viso puncto supra scripto num. 1. vol.1.Cum. in consi.46. per totum Alexan.in consi.42.num.2.3. & consi.36 nu.1.vol.7.Paris. in consi.110. num.3.5.cum seq.vol.4.& consi. 25.num. 59.cum seq.vol. 2.Socc. in consi.288.num.27.vol.2.& consi.92. num.8. vol.1. Crauet. in consi. 101. num.1.Roland.in consi.29.num.15.vol.4.Stracc.in addit.ad consi.101.Crau. num. 1.in vol.1.comm. opin.in versi.Dotis legatum 229. col.1.versi. 48.multos refert Bertac.in repert.in versi.Legatum Dotis versi. pr.Io.Dilect. Durant. de arte test.tit.6. caut.51.num 1.in vol.8. p.1.tract.a 134.Papien.in form. lib.pro legato rei singul.in cap. coram vobis num.47.
Legatum Dotis an patiatur falcidiam Cagn. in l. non videtur cæpisse num.7.ff.de reg. iur.
Ad materiam Dotis legatæ vide in repert. tract. in ver. Legatum Dotis 99.col.2.Bertac.in repert.in uersi. Dos legata, & in versi. Legatum Dotis,& hic in seq.nu.31.
31 ITEM LEGAVIT DOTEM VXORI, &c. Formam legati facti vxori, & de eius materia Rolandi.de testam. Rubr. 42.& 43 in volum.8 par.1.tract.a 27. Angel.de testam.gloss.43 nu. 1.
8.in

8.in vol.8.p.1.trac.a 49.Roiz.in Epith.subcessio.cap.33.eod.vol. 8.p.1.tract.a 426. & in repert. tractatuum in ver. Legatum Dotis 99. col. 2. Bertach.in repert. in ver. dos legata, & in ver. legatum Dotis, & in titul. de dote praeleg. vide dict. in praeced. num. 30.

Hoc legatum operatur, vt Dos peti possit ante lapsum anni Borg. decis.43. num. 49. Papiens. in form. lib. pro legato rei singul. in glos.coram vobis num.46, Port. in §. sed si vxori in princ. inst. de legat.

Si dos non fuit soluta viro, an stante dicto legato mulier possit agere contra haeredes viri in uol. 2.comm.opin.in uer.legatum dotis a xj. versi. 57. & in ver. Legatum si fiat per maritum eod. 8. uersic.10.vide quae dicit Paris.in consi.95.nu.8.12.vol. 2.a 193. Angel. de testamen. glo.43.nu 1.in uol. 8.p.1. tract. 49. Port. in §.sed si vxori in princ.instit. de legat.

An de hoc legato detrahantur expensae factę per virum in recuperanda dote Vrsill. ad decis. 359.Aff.num. 2. vbi etiam num. 3. tractat An testator possit reuocare confessionem dotis in legato factam praesente vxore ad quod, vide etiam dicta in cap. 165.num.12.

Si hoc legatum non soluatur an Testator possit indicere vsuras Aret.in §.poene quoq; nu.8.inst.delegat.vide hic infra nu. 38.

Alia de dote, & eius. priuilegijs vide in cap. 94. per totum, & in prec.num 30.

32 ITEM IVRE LEG. LEGAV. VSVMFRVCTVM, &c. Vsusfructus quid sit, & quotuplex l. 1. ff.de vsufr. Alberic.in diction. in ver. vsusfr. & quid veniat in legato vsus fructus vide l. 7.ff.de vsufr.

Et quod intelligatur plenus quando instituitur extraneus Paris. in consi.95.num.57.vol.2.

Quae nam autem regulariter detrahantur de vsu fructu vniuersali legato Carp.ad stat. mediol.cap.315 nu.77. cum plur.seq.vol.1.

Vsus fructuarius vniuersalis an teneatur ad debita, & legata Borgn. de vsu fructu num.211.& num.218.

Vsus fructuarius non dato hęrede, vel dato post mortem vsu fructuarij an sit proprietarius Petr. Pech.de testamen.coniug.lib.5. cap.4.5.in vol.8.p.1.tract.167.Borgn. de vsufr.num.76.cum seq. Castr.in l.1.§. si ex fundo num.2.ff.de hared.inst.

Vsu fructuaria si sit relicta, & postea dicatur commisit ei custodiam Cran.in consi. 25.num.28.vol.1.

In quibus,& per quę,& cui teneatur vsu fructuarius cauere Spec.de satisdatione §.5. num.6.cum seq.lib.2. Borgn.de vsufr.nu.146. sed vide quae ipse Borgn. dicit ibidem num.74.

Cautio ab vsu fructuario praestanda an possit per testatorem remi-

Si Angel.de testamen.glos.33.vol.8.p.1.tract.a 73.Borgn.de vsufr.num.88.89.cum seq.& num.148.cum seq.Io.Dilect.de arte testan.tit.8.caut.1.num.2.in vol.8.p.1.tract.137.

Si vsufructuarius ob paupertatem non potest cautionem præstare Petr.Pech.de iur.fist.q.1.num.7. in vol.3.p.2.tract.154.Beninc. de paupert.specul.7.num.14. in vol.18.tract.a 167.Vxoris nomen proprium si non sit appositum in hoc legato an intelligatur etiam de secunda vxore Petr.Pech. de test.coniug.lib.1.cap. 16. in vol.8.p.1.tract.a 153

Vxor Putatiua an habeat hoc legatum Petr.Pech.eod.cap.25.lib. 1.in vol.8.p.1.tract.156.

Domina, & Massaria quomodo in materia vsus fructus intelligatur Petr.Pech.de testamen. coniug. lib 5.cap.2. in vol.8.p.1.tract.a 166.Socc. in consi.69. Ioannes num.9. vol.1. Paris.in consi.21. num.22.26.vol.2. Domina autem, & vsu fructuaria Angel.de testamen. glos.44. in vol. 8. p.1.tract.a 50.Petr.Pech.de test. coniug.lib.5.cap.3.in d.vol. 8.p.1.tract. a 167.Alex.in l.extraneum.num.9.C.de hæred.inst.

TOTO TEMPORE VITAE SVAE Dicitur. quia vsusfructus morte finitur §.finitur inst.de vsufr.Io.Bol.de test.in integ cap. 370.num.5. in vol.5. tract.a 201.Io.Dil. Duc. de arte test.caut. 43.tit.6.num.1.in vol.8.p.1.tract.a 133.

QVAMDIV VIDVA STETERIT Bald.in l. fin.nu.3.cum seq. C.de indic.vid.toll.vide hic infra nu.35.

Vsufructuaria relicta si steterit cum filijs, Angel. de testamen. gloss.20.in vol.8.par.1.tract.a 43.Borg. de vsufr. num. 138.

Cautelas aliquas in hac materia legati vsusfructus vide Io.Dilect. Dur.de arte test. tit.6.caut. 24.& caut.39.& caut.43.& 49.& in tit. 8.caut.1.in vol.8.p.1.tract.130. 132.133.137.

Alia ad hanc mater. vsusfructus vide in tit.ff.de vsufr.& in tit.ff.de vsu & vsufr. leg. Borg. in tract. de vsufr.Carp.id est me.diol.in repert.vol.1.in ver.vsufr.& Bertac. in suo repert. verb. vsufruc. Petr.Pech.de testamen. coniug. lib. 5. cap. 9. in volum.8 par. 1. tract. a 168.Angel.de testamen.glos. 44. eod.vol.8. p.1.tract. a 50.& in reper.tract.in ver.vsusfr.109.& 115. & Galiem. de Bened.in q.de vsufructu quam ponit post cap. Raynutius de test.

33 ITEM IVRE,&c.LEGAVIT REM ALIENAM,&c.Hic expressit rem esse alienam, & ob id indubitater tale legatum valet, vt docet Io.Dilect.de arte test.tit.6.caut.32.in vol.8.p.2.tract.a 131. Sed si non sit expressum an legatum rei aliene valeat tunc dic. Aut testator legat rem alienam scienter. Aut ignoranter Aut coniunctæ personæ vide Rolandi.de testamen.rub. 8. num. 21.24.in vol.8.p.1.tract.a 14. Angel. de testamen.gloss. 21. num. 2.eod.vol.8.p.1.43.& gloss.26.nu.1.45.Io.Dilect. Dur. de arte

E test.

test.tit.6.caut.22.num.1.& caut.32.& 37.eod.vol. 8. p.1.tract.a 331.Castr.in l.3.nu.2. de testam. Menoch. de arbit.iud.cas.146. nu.1.Io.Garz.de vlt.fin.iur.nu.197.210.213.in vol.1.tract.117. Bart.num.1.2.& Bald.num.1.in l.cum rem alienam C.de legat. Alex.in l.si res obligata num. 3. ff. de leg. 1.& in l. æquissimum § & hæc actio nu.1.ff.de eo per quam fac.erit Abb.in cap.pastoralis num.6.de donatio.Bald.in §. non solum nu. 1. & ibi Aret. nu.3.insti.de legat.Port.in §.sed non vsque num.4.inst. de legat. vide in uol.reg.iur.regul.30.in uer.alien.rei legat.mihi 40. & in ver. legatum rei aliene eod. 605. & 606. late de hac materia Ias. in repert. ad lecturas in uer. Legatum rei aliene & in uol.2.com. opin.in uerb.legatum rei alienę 7. 20, Abb.in consi. 45.num.1. uol.2.Paris.in consi.57.nu.25.uol.3.& consi.7. num. 11. 12.14. 20.uolum.1.Port.in §.non vsque num. 5.instit.de legat.Donat.a fin.in Enchirid.conclus.in ver. legatum rei alienæ Borg. de vsuf. num.102.Rom.in singul.741.num. 1.Fulgos.in consi. 16.num. 5.Alfan.in Collecta.ad l.cum aliena nu.433.C.de legat.Zanch. in l.hæredes mei.§.cum ita par.1.num.133.ff. ad Trebell.

Et an res aliena veniat in fideicommisso Paris. in consi. 33. num. 75. volum. 3. Si tale legatum fiat amico Fusch. in singul. uer. legatum rei alien.num.5.Rebuff.de priuil.scolar.priuil.104.nu. 7. in vol.18.tract.52.

De iure autem Canonico,an hoc legatum ualeat Fort.Garz.de vlt. fin.iur.ciuil.num.197.in uolum.pr.tract.116. Rolandi. de testamen.rub.8.nu.24.in uolum.8. par. 1. tract. 4. Abb.in cap. cum esset num.18.de testam. Baptis. a S. Blas. de contra. iur. Can. & Ciuil. argum. 117.in uol.1. tract. a 187. Prosdoc. de differ.iur. Ciu. & Can.num.155.eod.uol.1.197.Hyeron. Zannet. de differ. iur.Ciuil. & Cano.num.41.eod.uol.1.201.

Ad pias causas an ualeat hoc legatum Abb.in cap.filius noster nu. 1. & in cap. cum esses num. 18. de testamen. Tiraq.de pia causa priuil. 66.

Ecclesiæ factum rei aliene an ualeat Rom. in consi.235.num.5.uide hic supra uersi.De iure Canonico.

Ecclesiæ res an possint legari Fort.Garz. de vlt. fin. iur. ciuil. num. 211.215.in uol.1.tract.117.Rom.in consi.235.num.5.

Res aliena prohibita alienari an possit legari Fort.Garz.eo.nu.213.

Dotalis autem res aliena an possit legari Io.Bosch. de nupt.lib.5. nu.7.in volum.9.tract.92.Bald.Nouell.de dote par.7.priuil.22. num.1.eod.vol 9.tract.226.

Principis seu Cęsaris res an possint legari Fort.Garz.de ult.fin.iur. Ciuil.nu.216. in uol. 1.tract. a 217. Paris.in consi.7.num.15.16. vol.1.Melch.Palaz.de Maiora. par.4.q.40. num.5.6. in uol.10. p.1.tract a 495.

Hoc

Hoc legatum rei alienę non nocet Domino Alex.in consi.77.num. 9.volum.6.

Dominium rei per hoc legatum an transferatur Socc. iun. in l. 1. num.385.cum seq.ff.de legat.prim.& in l.stipulatione num.254 ff.de uerb.oblig.

Redimere rem alienam legatam an heres teneatur pro maiori extimatione vel sufficiat iustam extimationem soluere Castr. in l. cum pater §. legato num.3. ff.ad leg. falc.

Obligata si sit alteri talis res legata quis luere teneatur Paris. in consi.57.num.26.vol.3.late in vol. reg. iur. in ver. hæres rem legatam mihi a 519.

Fructus rei alienę legatæ quando incipiant deberi Castr.in l. quęsitum §.cum homo nu.1.& 2.ff.de legat.1.

Scire rem esse alienam an testator præsumatur, & velle dari extimationem Alexan.in consi.9. num. 15.16. volum. 2. & quis debeat probare testatorem sciuisse Port.in §. sed non vsque num.6. instit.de legat.

Libellus quomodo formetur in petendo legatum rei alienæ Castr. in l.idem Iulianus quæ est l.41.nu.45.ff. de leg. pri.

34 ITEM IVRE,&c. LEGAVIT REM HAEREDIS,&c. De hac materia legati rei hæredis uide in §. non solum instit. de legat. Rolandi. de testam. rub. 8.nu.22.in vol.8.p.1.tract. a 4.Clar.de testamen.q.71.in vol.8.p.1.tract. a 93.Cagn.in l.si emancip.nu. 193.C.de collatio. Phanucc. de Inuentario par.7.num.256. in vol.8.p.2. tract.a 320.Roland.de Inuentar. versi.testator num. 10.in d.vol.8.p.2.tract. a 198.idem Roland in consi. 130.num. 35.36.vol.4.Socc.iun.in l. filiusfamil. §. Diui num. 117. 118. ff. leg.pr.Alex.in consi.173.num.4.uolum.2.Paris.in consi.2.nu.32. 35.uolum.3.Riminal.in consi.27.num.22.uol.pr. & consi. 257. num.23.uol.2.& consi.252.nu.17.uol.2.Abb.in consi.73. num. 1.cum seq.Castr.in l. Papinianus num. 3. ff. de seruit. Port. in §. sed non vsq; num.11.& in §.si res legatæ nu. 2. instit. de legatis Borgn.de vsufr.num.102.vide vol.2.comm.opin.in uer. testator potest 380.Bertac.in repert.in ver.legatum per quos versi. 19.

Dominiũ rei hęredis,an per hoc legatũ transferatur in legatarium recta via Socc.iun.in l.1.num.200.202.384.388.ff.de legat.pr.

Obligari seu hipotecari res hæredis an possit per testatorem uide quos refert. Bertac.in repert.in uer.hipotheca versi.60. in med. Socc.iun.in l.filiusfam.§.diui num.120. ff. de legat. prim. Alex. in consi.173.num.4.uol.2.Paris.in consi.2.nu.32.35.uol.3.

In dubio rem suam, & non hæredis legare præsumitur Bald. in l. in testamento in princip. C. ad l. falc.Aret.in consi.155.num.2.in fine Riminal.in consi.257.num.24.vol.2.

35 ITEM LEG.&c.DONEC VIDVA STET.&c. REDITVM

DOMVS,&c. Si non fuisset dict.donec uidua steterit, & hoc legatum fiat uiduæ, an intelligatur de prima viduitate Medic. mors omn.solu.p.3.nu.110.

Quomodo hoc legatum intelligatur Dec. in consi. 355. num.1.4. Bart.in l.aquilius regulus num.2.ff.de donatio.Zanch.in l.hæredes mei §. cum ita par. x. num. 76. ff. ad Trebell. Fulg.in consi. 207.num.2.Afflict.decis.401.ubi ponit differentiam, an habitatio concedatur per ultimam uoluntatem, vel inter uiuos. Quid an hoc legatum debeatur in principio, vel in fine anni Bart. in l habitationis num.1.ff.de usufr.leg.

Habitatio hæc.n. consideratur tribus modis, vt per Dec.in d.consi. 355.num.3.

An hoc legatum sit idem quod legare fructum domus Cum. in consi.121.num.1.vide hic supra num.32.

An habeat redditum Horti Castr. in l.Olimpico num.3. ff.de seruit. vrb.pred.vide dicta in cap.63.num.21.

An possit dicta mulier ducere secum familiam suam in d. domo Menoch.de Arbitr.iud. cas.336.num.9. & etiam conducere virum suum (si non fuisset dictum donec vidua steterit) vide in vol.1.com.opin. in ver. Habitatio 467. Sed considera an legata sit habitatio, vel reditus, vt hic supra per dicta Dec. in dict.consi.355.

An dicta legataria possit locare, vel inquilinum inducere quando est legata, vel donata habitatio Afflict.decis.401.quidam donauit num.10.Socc.in consi.281.num.1.vol.2.facit l.cum antiquitas C.de vsu & vsufr.

Si factum esset a testatore hoc legatum vxori vt habitaret in domo testatoris vnacum filijs suis an deberentur ei alimenta Bald. in l.legem num.8.C.de inoff.test.coll.Gallia.de stat.q. 8. nu. 141. in uolum.1.tract.344.& in vol.1.commi.opin. lib.8.in versi. habitatione legata 467. Sed si cum filijs comodè habitare non posset Melch. Paleazi.de maiorat.p.1.q.57. num. 61. in vol. 10. p.1.tract.2398.

Quod hoc legatum sit indiuiduum dicit Alex.in l.hæredes mei §. cum ita nu.22.ff.ad Trebell.

An hoc legatum extinguatur morte Bart. in l. habitationis num. 3.ff.de vsufr.leg.Castr.in l.cum antiquitas nu.3. de usufr. & in l. aquilius regulus.num.3. ff. de donatio.

De dictione Donec vide in cap.63.num.46.

36 ITEM IVRE PRELEGATI, &c. Prelegari iure habere, vel hæreditario quid differat Io. Lecier.de primogen. q. 5. lib.2.nu. 5.in vol.10.p.1.tract. a 51. An autem Prælegatum assumat naturam hæreditatis Bart.in l.92.quid ergo num. 1. ff. de lega.pr.

Prælegatum an censeatur factum animo compensandi Barth. in l.

cum

cum quis num.5.ff.de dote præleg. vide hic supra num.28.& 30.
Prelegatum acceptare, & hæreditatem repudiare, an quis possit Bald.in l.qui filiabus que est l.17.§.si vni.ff. de legat. pri. Ias. in l.filio. pater. num. 11. ff.de legat. pr.facit l.cum responsio vbi Ias.num.1. C.de legat. Donat. à fina in Enchirid. conclus.in ver. prælegatum. Et tunc repudiando, an habeat integrum prælegatum Bart.in l.miles,quæ est.77.§.pro parte nu.2.ff.de legat.2.
Prælegatarius an possit agere de euictione prælegato euicto Castren.in l.cum.alienam num.8. C. de legat.vide in vol.2.comm. opi.in ver.Legatum prælegatum 216.lib.14. uersi.55.
Prælegatum autem an veniat in substitutione vulgari, vel exemplari,vel fideicommissaria in uol.2.comm.opin. in ver.prælegata versi. 35.216.multos refert Bertac. in repertor. in uer. prælegatũ uers.4.& in v. Regul.iur.in uer.prælegata in fideicom.a 712 Ripa in l.fideicom.§.si legat.nu.2.cum seq.ff.ad trebell.Cuman. in consi.34.Fulg.in consi.99.Alexan.in consi.33.nu.1.v.4 Montic.de inuent. c.9.n.375.in v.8.par.2.tract.231. Castr. in l. Marcellus §.quidam nu. 2. ff. ad trabell. Ang.de testa. glo. 81.num. 17.in vol.8.par.1.tract.a 66.Paris.in consi.18.num.13.cum seq. vol.3.& consi.63.num.22.vol.3.& consi.79.nu. 28.uol. 2.Rolan. in consi.34.nu.7.20. a 96. vol.4.Donat.a Fina in Enchirid.conclus. in ver. Prelegatum. Alphan. in collectan. ad l. Marcellus §. quidam liberis ff.ad trebell. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par.5.nu.3.12.ff.eod.
Dotis prælegatum an veniat in fideicommisso Bald.Nouell.de dote priuil.62.nu.1.in uol.9.tract.211.
Prælegatum an computetur in Falcidiam Castr. in l. ne sennius in princ.num.2.ff.ad l.Falcid.Alexan. in l. quod de bonis. §. fideicommissum nu.2.ff.ad l.Falcid.Socc.iun. in l.in quartam num. 2. cum seq.ff.ad l.Falcid.Zanch.in l.hæredes mei. §. cum ita par.5. num.161.ff. ad Treb.
An computetur in Trebellianicam Castr.in l.cum virum num.7.C. de fideicommiss.Socc.iun.in d.l.in quartam.nu. 77. cum seq.ubi alij DD.ff.ad l.falcid.
37 ITEM LEG.&c. LIBERATIONEM DEBITORIS,&c. Ad hanc materiam vide tit.ff.de lib.leg.& supra in cap.60.num.19. cum seq & num.30.& in cap.89.nu.57.& in cap.107. per totum Bart. in l. liberationem §. nunc num. 1. & in l. Aurelio §. Caius num.2.3.cum seq. & in l.cum hæres num. 1.& per totum tit. ff. de liber.leg.& in l.si peculium §.si uero num. 3. ff. de pecul. leg. Bald. in l.cum necessitatem num. 1. 3. C. de fideicom. lib. Ias. in repert.lectur.in ver. legatum in tit. de liberatio. legata Bertac. in repert.in uer.legatum debitori,& in uer. liberatio legatur late Papiens.in forma libell. pro legato rei singul. §. coram uobis
num.

num.88.cum seq.& num.92. Afflict.decis.359.num.8.Medic. de accept'l.q.11.nu 15.16.cum plur.seq.in vol.6.par.2.tract.a 402.

Hoc legatum an extendatur ad ea quæ vendicari possunt, vel ad iura realia in vol.2.comm. opin. in ver. Legatum liberationis 20. Ias.in §.super est nu. 102.instit. de action. Bouius de statut.vrb. p̄ræscrib.gloss.23.num. 10.in vol.17.tract.a 196. Bald. in l.cum necessitatem num.2.C.de fideicommiss.

Si debitum tempore mortis erat exactum in uol.2. comm. opin. in uer. legatum liberationis 20. vide adducta hic in princ. huius nu.37. Vel si legatarius non erat debitor Riminal.in consi. 265. nu.3.4.9.uol.2.

Liberatio hæc an comprehendat solum debitum purum Cuman.in consi.170.num.1.cum seq.

Legatum hoc an liberet etiam quo ad usuras decursas post testamentum si non sit dictum Abb.in consi.35.num.2.vol.2.

Item an hoc legatum valeat in testamento inutili Guliel. de Bened.in cap.Raynutius par. 2.uer. si absque liber. mor.il 2.num. 173.de testam.

Item an hoc legatum pariat liberationem ipso iure Bald.in l.si creditoris num.3.C.de fideicomm.Socc iun.in rubr.num.69. ff. de legat.pri. vel quibus remedijs debitor liberetur Castr.in l.si non sortem §.adeo autem nu.2.ff.de cond. indeb.

38 ITEM LEG.&c. RESTITVTIONEM VSVRARVM,&c. Ad hanc materiam de testamento Vsurarij uide supra in c.158. nu.52.De Vsurarij testamento,& Bald.in l.gallus §.etiam si nu. 2.ff.de liber.& posth.& in l.filio num.7.ff.de iniust.test.& in l.2. nu.7.C.de bon.poss. contra tab.

Vsurarum enim restitutio est de iure diuino Socc.in consi.127.nu. 12. vol.3. vnde antequam fiat dicta restitutio, an denegetur ei sepultura vide cap. quanquam vsurarij de vsur.in 6.

Cum hic testator se confiteatur vsurarium an ualeat testamentum Bald.in l.1.nu.15.C.de fals. ca. ad: leg.

Quid an ex tali confessione possit testator conueniri si dictum legatum reuocet Affli.de iur.protest.§.4.nu.7. in uol.17.trac.11.

Legatarius cui est facienda d.restitutio si non adsit vide in d.cap. quanquam de usur.in 6.Guid.Pap. de usur. uersi. sed an sit licitum num.44.in vol.7.tract.274.

Hæc restitutio, an faciat recuperare famam Petr. Gamm. de auth.legat.de lat.lib.x. num. 141.in vol.13.par.2.tract.a 225.

Quid econtra an testator possit in testamento imponere usuras, Bart.in l. si legatum §. si cui num. 1. ff. de annu. legat. uide hic supra nu.31.in fine.

39 ITEM LEG. NOMEN DEBITORIS,&c. Quod nomen debitoris possit legari, dicitur in l. nomen in princ. ubi DD.ff. de

de legat.3.& etiam poteſt in ſolutum dari loco quantitatis Cagno.in l.ſingularia num.169.ff. ſi cert.pet.

Ad hanc materiam vide dicta ſupra in cap. 105. num.27.& in cap. 63.num.66.Caſtr.in l.ex legato num.4.C.de legat.

Nomen debitoris exactum an veniat in legato Aret. in §. ſi rem tuam num 3.inſtit.de legat.Caſtren.in dict.l.ex legato num. 4. C.de legat.

Si omnia nomina debitorum eſſent legata an venirent nomina futura Cagn.in l.fin.nu.229.cum ſeq.C. de pact.

Quid ſi legaretur Calēdarium,vel Codex in quo eſſent nomina debitorum an ea cenſerentur legata Caſtr. in l. ſeruum filij §. eum qui num.1.& 2.ff.de legat.pr.

Hæres in præſtando hoc legatum an ſuficiat quod cedat actionem in vol.2.com.opin.in ver.legatum verſi. ſi teſtator legat.num.3. 4.20. Quid an teneatur tradere inſtrumentum debiti dict. leg. actio Caſtr.in l.inſtrumenta nu.3.C.de fideicommiſſ.

Nomen debitoris quod differat a mobilibus, & immobilibus Cagno.in l. fina.num.257.C. de pact. facit l. quam tuberonis §. in peculio num. 2. ff.de peculio vbi Caſtr. num.1.& 2.vide in ſeq. num.40.

40 ITEM LEG. BONA IMMOBILIA ,&c. Si non fuiſſet, vt hic ſpecificatum Quero, quæ dicantur bona immobilia, & quid ueniat eorum appellatione Bertac. in repert.in ver. bona immobilia, & ſupra in c.123.num.8.

Iura actiones,& nomina debitorū an veniant immobilium appellatione Roland.in conſi.1.num:126.volum.3.Felin.in prohem. decret.num.6.vide in lib.16.mor.Flor.deciſ.1. gloſſ.& Barth. in l.mouentium num 1.ff.de uerb.ſignifi.Alex. in conſi. 125.num. 4. vol. 1. Alia vide ſupra in cap. 123.num. 8.& in præced.num. 39. in fine.

Vſusfructus immobilium,vel Annuus redditus,an veniat immobilium appellatione in addit. ad Bertach. in repert. in ver. Bona immobilia verſi.6. Alex.in conſi.52.num.3. vol. 1. Bald. in l.iubemus la 2.nu.2.C.de ſacroſ.Eccleſ.

Libri Pecuniȩ Aurum,& Argentum an veniat immobilium appellatione Dec.in conſi 472.nu.4.5.8. uol.2.

Alias clauſulas poſitas in hoc legato vide in cap. 63.num. 27.cum plur.ſeq.& quid ſit Prædium in cap.83 num.29.

41 ITEM EXEREDAVIT, &c. Aliam ſimilem formam exhæredationis ponit Rolandi.de teſtamen. rubr.14. num.12. cum ſeq.in volum.8.p 1.tract.a 6.& in rubr.37. eod. volum. 28. Specul de inſtr.edit.§ 12.compendioſe nu.37. Faber.in §.nominatim nu.1.2.inſtit.de exher.liber.

Ad materiam ex hȩredationis vide Tobb. & alios DD.in ti.inſt.de exhæred.

exhæred.liber.& DD.in Auth.ex causa,& in auth.non licet C. de liber.prætt.Rolandi.de testamen.rubr 14.num.11.12.in uolum.8.par.1.tract.a 6.late Angel.de testamen.gloss.74.in d.volum.8.par.1.tract.59 Azo.in summa C.de liber.præter.& in repertor.Bald.Bertac..tractatuum,& aliorum in ver. exheredatio Clar.de testamen.q.40.41 in uolum.8.p.1.tract.88. Alberi. in diction. in ver. exheredatio Io.Dilect. de arte testandi tit.3. caut.xj.in volum.8.p.1.tract.a 118 & caut.17.et d.uol. a 118. Guliel.de Bened.in cap.Rainutius p.1.uersi.in eod.test. reliq. il 2.num.1.cum seq.

Exheredatio quid sit Ias.in l.quidam cum filium in princ. nu. 1.& num.17.ff.de verb.oblig,Tobb. in rub.num. 1. inst. de exhered. lib.& Quotuplex sit exheredatio Tobb.in d.rubr.nu.3.Casti.in auth.ex causa nu.4.C.de liber. præt.

Causæ ex quibus filius potest exheredari sunt quatuordecim,& una ex eis sufficit auth.non licet C.de liber.præter.§.aliud quoque capitulum cum § seq.in auth. ut cum de appellat. cognosc. quas etiam enumerat Rolandi.de testam. rub. 14.nu.13.in uol. 8.p.1.trac.6.& sunt infr.videlicet.

¶ 1 Si Manus in parentes intulerit.
¶ 2 Si Grauem,& in honestam iniuriam ingesserit.
¶ 3 Si Eos criminaliter acusauerit.
¶ 4 Si Vt maleficus cum maleficis versatur.
¶ 5 Si Vitæ parentum insidiauerit.
¶ 6 Si Vxori,vel concubine patris se immiscuerit.
¶ 7 Si Delator contra parentes fuerit.
¶ 8 Si Pro parente nolit fideiubere.
¶ 9 Si Patri prohibeat facere testamentum.
¶ 10 Si Contra voluntatem patris inter Arenarios perseuerauerit.
¶ 11 Si Filia luxuriose vixerit.
¶ 12 Si Parentibus furiosis debitam curam non prouiderit.
¶ 13 Si Carceratum Patrem neglesserit.
¶ 14 Si Filius fiat hereticus pater vero sit Catholicus.

Causæ vero ex quibus parentes a filijs exheredantur sunt septem vt per gloss.in Auth.non licet C.de liber.præter.

Causæ ex quibus fratres a fratribus exhæredantur sunt tres eod.

Ex alijs causis vltra dd. quatuordecim, an filius exhæredetur Clar.de testam.q.41.in vol.8.p.1.tract.a 88.Menoch. de arbitr. iud.cas. 267.nu. 6. DD.hic supra adducti ad materiam exhæredationis.

Causa exheredationis quod debeat exprimi in testamento dicitur in auth.non licet C. de lib. præt. Tobb.in rubr. num. 5.instit.de exhered liber.vbi alij DD. Rolandi. de testam.rub. 14.num.11.

in d.

in d. vol.8. p.1. tract. a 6. vide DD. de materia exhæredationis tractantes hic supra aductos.

Exhæredatio quod procedat, a pari cum priuatione alimentorum Dec.in l.nuptias num.15.ff.de reg. iur.

Et quod exheredatus habeatur pro mortuo Ias.in l.qui se patris n. 3. C.vnde liber.vbi Bologn. & alij Alex. in l. plane §. in duobus num.4.ff.de legat.pr.

Exheredatio an debeat fieri nominatim pro vt facta est hic Alex. in l. nominatim num. 3. ff. de liber. & posth. & quando dicatur facta nominatim Alex.ibi & in l.quid si nominatim num.2.eod.

Verbum exhæredauit an requiratur an verò sufficiat aliud verbum idem significans Signorol.in consi.168.num.13.

Exhæredatio an cadat, erga extraneos Castren. in l. quidam cum filium num. 4. & ibi Ias. num. 17. ff. de uerb. oblig. & in l. Gallus §.etiam num.2.ff.de liber. & post.

Exhæredatio quod præsumatur facta bona mente Ias. in l. multi non nore num.3.ff.de liber. & post. & in l.si mater num. 5.ff.de vulg. & pupill.subst.

Maledictio pro exheredatione non habetur sicuti nec benedictio pro institutione Tobb.inst.de testamen.in princ.num.13.Carp. ad stat.Mediol.cap.319.num.22.vol.1.Ias.in l. pater tuus num. 7. C.de hæred. inst. & in l. si pepercerit in princ.nu.4. ff. de lib. & posth.

42 ITEM IVRE INSTITVTIONIS, &c. Primo tractat de institutione in re particulari Secundo Plus petere non possit Tertio Esse Lusurem Dilapidactorem seu Prodigum.

¶ Ad primum de instituto in re certa ad hanc formulam vide Rolandi.de testamen.rub.43.num.3.in med.in vol.8.p.1.tract.a 27. & Quando tali instituto dictum fuit quod plus petere non possit Bart.in l.si ergo num.3.ff.de iniust. rupt.test.& hic infra versi.Secundo dicitur debere.

Ad materiam institutionis particularis seu in re certa late Alex. & DD.in l.quoties C.de hered.inst. Bart. Bald.& DD.in l. quoties §. si duo ff.eod. tangit Bart.in l.cogi.§.sed, & similes num. 1. ff.ad trebell. vide quos refert. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par.4. num.472.ff. ad trebell. Angel. de testamen. gloss. 59. 60. in vol.8.p.1.tract.a 55. Corsect. Indagat. iur. lib. 3. cap.18. num.3.in vol.1. tract. a 288.Bart.in l. ex facto la 2.num.1.2.3. ff.de hered.inst.Riminal.in consi.555.nu.6.vol.3.vide in repert. comm.opin.in ver. institutus in re certa Bertac.in repert.in ver. Heres ex re certa.

Institutus in re certa an habeatur loco hæredis, & an dict. institutio trahatur ad totam hæreditatem, & an teneatur ad debita, vel sit loco legatarij Rolandi.de testamen.rub.x1.num.16.cum seq.

Bart.in l.quoties num.8.ubi Castr.num.3.Alex.num.1. cum seq. & Ias.num.1.5.C.de hęred.inst.Angel.de testam.gloss. 84. num. 14.& gloss.87.num.5.in volum.8. par.1.tract. a 68.& 72.Aret.in princ.inst.de hęred.inst.num.1.Bald. in l. 33. si quis ita num.2. ff.de hæred.inst.& in l.35.ex facto num.57.eod.& ibi Bar.num. 1.cum seq. late Bald. in l.quoties. §. si duo vbi etiam Bart. ff. de hæred inst.idem Bald.in l.si alterius, & in l.titius ff. eod.Afflict. decis.38.quidam num.5.Alex.in l.si quis priore num.3.4. ff. ad trebell.Riminal.in consi.488.num.3.& consi.555.num.6.vol.3. & consi.188.num.14.vol.1.Pinus in consi.59. num. 18. 19. Fulgos.in consi.69.Guliel.de Bened.in cap. Raynutius versi. in eod. testamen.reliq.il pr.num.256.cum sequ.par. 1. de testam. & ibi Abb.num.13.Bertac. in repert.in versi. institutio import. versi. 61. & in ver. testamentum dicitur uersi.2. Papiens. in form. lib. quo petit.hęred.ex testamen. §.in omnibus num. 3. 4. Borgn.de vsufr.num.72. & de tutore & Curat. num. 12. Riminal. instit.de donat.in princ.num.556.Castrens.in l. Papinianus §. quarta nu. 2.ff.de inoffi.testam.Anania in consi.46. nu.8.

De substituto in re certa Bald. in l. coheredi §. non videri num.1. & ibi Alex.ff.de vulgar.& pupill. Ias.in l.centurio nu.35.ff. eod.

Filius institutus in quantitate certa an possit velle tot bona testatoris secundum valorem quantitatis sibi relicte Bart.in l.suus quoque num.10.ff.de hæred. inst.

Hæc institutio in re certa an fieri possit in Codicillis Bald. in l.non codicillum num.8.C de testamen. Alexand. in l.quoties num.9. C.de hæred.instit.& an in Codicillis possit adimi.Alex.in l.hæreditatem num.2.C.de Codicill.

Institutus in re certa an habeat beneficium l. fin.C.de edicto diu. Add.toll.Achill.Person.de adipiscen.poss. num.181. cum seq. in vol.3. p.2. tract.a 257. Dec. in d.l.fin.num.23. Papiens.in forma libelli quo pet. hæred.ex test. cap.in omnibus num.1.

Ius accrescendi an ei competat Bald.in l.quoties §.si duo num. 24 ff.de hæred.inst.Alex.in l.quoties num.3 & ibi Ias.num.6.C.eod. Fulgos. in consi.101. per totum Riminal.in consi.188. num. 14. vol.1.Cagn.in rub.C.quand.non pet. par.num.30, Bart.in l.seruo num.2.ff.de cond.indeb.Alex.in l.si quis priore num.4.ff.ad trebell. Quid an in testamento militis habeat ius accrescendi, Bald.in l.6.si miles nu.1.ff. de milit. test.

Institutus in re certa an admictatur ad rumpendum testamentum in quo aderat institutus universalis Alexand. in l. si quis priore num.2.ff. ad trebell. vel petat suplementum legit. Cagno. in l. papinianus §.quarta num.3.& 20.ff.de inoffi. testam.

An iste institutus transmittat talem institutionem, vel etiam ius accrescendi Bald. in l.quoniam nu.1.C. de iur. deliber. pulchre.

Alex.

Alex.in l.qui patri num.10.11. ff.de acq.hęred.& in l.quoties nu. 5.6.C.de hęred.instit.

Institutio hæc an sit fauorabilior legato Castr. in l. cum serui num. 2. C.de necess.seru.hæred.inst.Ias.in l. si pluribus num. 5.6. ff.de legat. pr. & in l. captatorias num. 4. & in l. qui quartam num. 8. ff. eodem.

De clausula iure institutionis Bertac.in repert.de clausul.testam. in claus. iure instit. Quid an d.clausula iure institutionis si per testatorem non apponatur an per Notarium possit apponi Strac. in addit.ad consi.75.Crau.nu.1.& 3.

Iste institutus in re certa an possit detrahere duas quartas Ias. in l. Lucius num.25.ff.de vulg. & pupill.

Propria authoritate an occupet rem in qua est institutus, Roland. in consi.74.num.23.uol.2. Menoch.de recuper.remed.9.nu.220. Ripa in l.in quartam num. 116. ff.ad l. falc.& in l.hæred.num.9. ff de vulg. & pupill. uide adducta hic supra in vers. instit.in re certa an hab.loco hæred.

An admictatur ad feudum hæreditarium Roland.in consi.23.num. 41.46.50.uol.1.

Filius sic institutus an computetur in numero filiorum quo ad cōputationem legittime, vel subcessionis Paris. in consi. 54. num. 15. volum.2.

¶ Secundo dicitur hic debere esse contentum, & plus petere non posse de clausula Debere esse contentum Cels. Vgo. de claus. num.318.in vol.18.tract.a 504. Ang. de testam.glos.24.num.3. in uol.8.par.pr. tract. a 45.Bart. in l. fideicommissa.§.si quis ita nu.1 .ff. de legat. 3. & in l. Paulo §. pomponius num. 3.ff.de leg. 3. & in l.si ergo nu.3.ff.de iniust.iur.test.

Per talem clausulam, an censeatur rogatus restituere residuum Bart.in l.peto num.2.ff. de legat. 2. Alia sed in diuersis terminis circa dictam clausulam vide in cap.62.num. 28.& vide in sequ. clausula Plus petere.

De clausula Plus petere non possit vltra adducta in præced.clausu. Debere esse contentum Bertac. in repert. de clausul. testamen. in claus. plus petere non poss. Angel.de testamen. gloss.24.num. 3.& gloss.60.num.5.in volum.8. par. pr. tract. a 45.a 55. Cels. Vg.de claus.nu.316.in vol.18.tract.a 504.Bart.in l. pater filium nu.18. ff.de inoffi. testam. & in l.fideicommissa §.si quis ita nu. 1.ff.de legat.3.& in l.quoties §.si duo num.6.ff. de hæred. instit. Alex.in l.quoties num. 11. C. eod.Bart.in l. si ego num. 3. ff. de iniust.rup.test.Socc.in consi. 1.num. 4. volum. 4. Alba. in consi. 7.num.14.15.24.Corset.indag.iur.lib.3.cap.18.num.3. in vol. 1.tract. a 288.

An dicta clausula Plus pet. non poss. valeat, si non datur hæres

8.in vol.8.p.1.trac.a 49.Roiz.in Epith.subcessio.cap.33.eod.vol. 8.p.1.tract.a 426. & in repert. tractatuum in ver. Legatum Dotis 99. col. 2. Bertach.in repert. in ver. dos legata, & in ver. legatum Dotis, & in titul. de dote præleg. vide dict. in præced. num. 30.

Hoc legatum operatur, vt Dos peti possit ante lapsum anni Borg. decis.43. num. 49. Papiens. in form. lib. pro legato rei singul. in glos.coram vobis num.46. Port. in §. sed si vxori in princ. inst. de legat.

Si dos non fuit soluta viro, an stante dicto legato mulier possit agere contra hæredes viri in uol 2.comm.opin.in uer.legatum dotis a xj. versi. 57. & in ver. Legatum si fiat per maritum eod. 8. uersic.10.vide quæ dicit Paris.in consi.95.nu.8.12.vol. 2. a 193. Angel. de testamen. glo.43.nu 1.in uol. 8. p. 1. tract. 49. Port. in §.sed si vxori in princ.instit. de legat.

An de hoc legato detrahantur expensæ factę per virum in recuperanda dote Vrsill. ad decis. 359. Aff.num. 2. vbi etiam num. 3. tractat An testator possit reuocare confessionem dotis in legato factam præsente vxore ad quod, vide etiam dicta in cap. 165.num.12.

Si hoc legatum non soluatur an Testator possit indicere vsuras Aret.in §.pœne quoq; nu.8.inst.de legat. vide hic infra nu. 38.

Alia de dote, & eius. priuilegijs vide in cap. 94. per totum, & in prec.num 30.

32 ITEM IVRE LEG. LEGAV. VSVMFRVCTVM, &c. Vsusfructus quid sit, & quotuplex l. 1. ff. de vsufr. Alberic.in diction. in ver. vsusfr. & quid veniat in legato vsus fructus vide l. 7. ff. de vsufr.

Et quod intelligatur plenus quando instituitur extraneus Paris. in consi.95.num.57.vol.2.

Quæ nam autem regulariter detrahantur de vsu fructu vniuersali legato Carp.ad stat. mediol.cap.315 nu.77. cum plur.seq.vol.1.

Vsus fructuarius vniuersalis an teneatur ad debita, & legata Borgn. de vsu fructu num.211.& num.218.

Vsus fructuarius non dato hęrede, vel dato post mortem vsu fructuarij an sit proprietarius Petr. Pech.de testamen.coniug.lib.5. cap.4.5.in vol.8.p.1.tract.167.Borgn. de vsufr.num.76.cum seq. Castr.in l.1.§. si ex fundo num.2.ff.de hæred.inst.

Vsu fructuaria si sit relicta, & postea dicatur commisit ei custodiam Cran.in consi. 25.num.28.vol.1.

In quibus, & per quę, & cui teneatur vsu fructuarius cauere Spec.de satisdatione §.5. num.6.cum seq. lib.2. Borgn.de vsufr.nu.146. sed vide quæ ipse Borgn. dicit ibidem num.74.

Cautio ab vsu fructuario præstanda an possit per testatorem remi-

cti

Ai Angel.de testamen.glos.33.vol.8.p.1.tract.a 73.Borgn.de vsufr.num.88.89.cum seq.& num.148.cum seq.Io.Dilect.de arte testan.tit.8.caut.1.num.2.in vol.8.p.1.tract.137.
Si vsufructuarius ob paupertatem non potest cautionem præstare Petr.Pech.de iur.sist.q.1.num.7. in vol.3.p.2.tract.154.Beninc. de paupert.specul.7. num.14. in vol.18.tract.a 167.Vxoris nomen proprium si non sit appositum in hoc legato an intelligatur etiam de secunda vxore Petr.Pech. de test.coniug.lib.1.cap. 16.in vol.8.p.1.tract.a 153
Vxor Putatiua an habeat hoc legatum Petr.Pech.eod.cap.35. lib. 1.in vol.8.p.1.tract.156.
Domina, & Massaria quomodo in materia vsus fructus intelligatur Petr.Pech.de testamen.coniug.lib.5.cap.2. in vol.8.p.1.tract.a 166.Socc. in consi.69. Ioannes num.9.vol.1. Paris.in consi.21. num.22.26.vol.2.Domina autem, & vsufructuaria Angel.de testamen. glos.44. in vol. 8. p.1.tract. a 50. Petr. Pech. de test. coniug.lib.5.cap.3.in d.vol. 8.p.1.tract. a 167.Alex.in l.extraneum.num.9.C.de hæred.inst.
TOTO TEMPORE VITAE SVAE Dicitur. quia vsusfructus morte finitur §.finitur inst.de vsufr.Io.Bol.de test.in integ cap. 370.num.5. in vol.5. tract.a 101.Io.Dil.Duc.de arte test.caut. 43.tit.6.num.1.in vol.8.p.1.tract.a 133.
QVAMDIV VIDVA STETERIT Bald.in l. fin.nu.3.cum seq. C.de indic.vid.toll.vide hic infra nu.35.
Vsufructuaria relicta si steterit cum filijs, Angel. de testamen. gloss.20.in vol.8.par.1.tract.a 43.Borg. de vsufr. num. 138.
Cautelas aliquas in hac materia legati vsusfructus vide Io.Dilect. Duc.de arte test. tit.6.caut. 24.& caut.39.& caut.43.& 49.& in tit. 8.caut.1.in vol.8.p.1.tract.130. 132.133.137.
Alia ad hanc mater. vsusfructus vide in tit.ff.de vsufr.& in tit.ff.de vsu & vsufr.leg. Borg. in tract. de vsufr.Carp.id est me diol.in repert.vol.1.in ver.vsufr.& Bertac. in suo repert. verb. vsufruc. Petr.Pech.de testamen. coniug. lib. 5. cap. 9. in volum.8.par. 1. tract. a 168.Angel.de testamen.glos. 44. eod.vol.8. p.1.tract. a 50.& in reper.tract.in ver.vsusfr.109.& 115. & Galiem. de Bened.in q.de vsufructu quam ponit post cap. Raynutius de test.
33 ITEM IVRE,&c.LEGAVIT REM ALIENAM,&c.Hic expressit rem esse alienam, & ob id indubitáter tale legatum valet, vt docet Io.Dilect.de arte test.tit.6.caut.32.in vol.8.p.2.tract.a 131.Sed si non sit expressum an legatum rei aliene valeat tunc dic. Aut testator legat rem alienam scienter. Aut ignoranter Aut coniunctæ personæ vide Rolandi.de testamen.rub. 8. num. 21.24.in vol.8.p.1.tract.a 4. Angel. de testamen.gloss. 21. num. 2.eod.vol.8.p.1.43.& gloss.26.nu.1.45.Io.Dilect. Duc. de arte
 test.

test.tit.6.caut.22.num.1.& caut.32.& 37.eod.vol. 8.p.1.tract.a 331.Castr.in l.3.nu.2. de testam. Menoch. de arbit.iud.cas.146. nu.1.Io.Garz.de vlt.fin.iur.nu.197.210.213.in vol.1.tract.117. Batt.num.1.2.& Bald.num.1.in l.cum rem alienam C.de legat. Alex.in l.si res obligata num.3.ff. de leg. 1.& in l. æquissimum § & hæc actio nu.1.ff.de eo per quam fac.erit Abb.in cap.pastoralis num.6.de donatio.Bald.in §.non solum nu.1.& ibi Aret. nu.3.insti.de legat.Port.in §.sed non vsque num.4.inst. de legat. vide in uol.reg.iur.regul.30.in uer.alien.rei legat.mihi 40.& in ver. legatum rei aliene eod.605.& 606.late de hac materia Ias. in repert. ad lecturas in uer. Legatum rei aliene & in uol.2.com. opin.in uerb.legatum rei alienę 7. 20. Abb.in consi. 45.num.1. uol.2.Paris.in consi.57.nu.25.uol.3.& consi.7. num. 11. 12.14. 20.uolum.1.Port.in §.non vsque num. 5.instit.de legat.Donat.a fin.in Enchirid.conclus.in ver. legatum rei alienæ Borg. de vsuf. num.102.Rom.in singul.741.num.1.Fulgos.in consi.16.num. 5.Alfan.in Collecta.ad l.cum aliena nu.433.C.de legat.Zanch. in l.hæredes mei.§.cum ita par.1.num.133.ff. ad Trebell.

Et an res aliena veniat in fideicommisso Paris. in consi. 33.num. 73. volum. 3. Si tale legatum fiat amico Fusch. in singul. uer. legatum rei alien.num.5.Rebuff.de priuil.scolar.priuil.104.nu. 7. in vol.18.tract.52.

De iure autem Canonico,an hoc legatum ualeat Fort.Garz.de vlt. fin.iur.ciuil.num.197.in uolum.pr.tract.116. Rolandi. de testamen.rub.8.nu.24.in uolum.8.par.1.tract. 4. Abb.in cap. cum esset num.18.de testam. Baptis. a S. Blas. de contra. iur. Can. & Ciuil. argum. 117.in uol.1.tract.a 187. Prosdoc. de differ.iur. Ciu. & Can.num.155.eod.uol.1.197.Hyeron. Zanuet. de differ. iur.Ciuil. & Can.num.41.eod.uol.1.201.

Ad pias causas an ualeat hoc legatum Abb.in cap.filios noster nu. 1.& in cap. cum esses num. 18. de testamen. Tiraq.de pia causa priuil.66.

Ecclesiæ factum rei aliene an ualeat Rom. in consi.235.num.5.uide hic supra uersi.De iure Canonico.

Ecclesiæ res an possint legari Fort.Garz. de vlt. fin. iur. ciuil. num. 211.215.in uol.1.tract.117.Rom.in consi.235.num.5.

Res aliena prohibita alienari an possit legari Fort.Garz.eo.nu.213.

Dotalis autem res aliena an possit legari Io.Bosch. de nupt.lib.5. nu.7.in volum.9.tract.92.Bald.Nouell.de dote par.7.priuil.22. num.1.eod.vol 9.tract.226.

Principis seu Cęsaris res an possint legari Fort.Garz.de ult.fin.iur. Ciuil.nu.216. in uol. 1.tract.a 217. Paris.in consi.7.num.15.16. vol.1.Melch.Palcaz.de Maiora.par.4.q.40. uum.5.6.in uol.10. p.1.tract a 495.

Hoc

Hoc legatum rei alienę non nocet Domino Alex.in consi.77.num. 9.volum.6.

Dominium rei per hoc legatum an transferatur Socc. iun. in l. 1. num.385.cum seq ff.de legat.prim.& in l.stipulatione num.254 ff.de uerb.oblig.

Redimere rem alienam legatam an hęres teneatur pro maiori ęxtimatione vel sufficiat iustam ęxtimationem soluere Castr. in l. cum pater §. legato num.3. ff.ad leg. falc.

Obligata si sit alteri talis res legata quis luere teneatur Paris. in consi.57.num.26.vol.3.late in vol. reg. iur. in ver. hæres rem legatam mihi a 519.

Fructus rei alienę legatæ quando incipiant deberi Castr.in l. quęsitum §.cum homo nu.1.& 2.ff.de legat.1.

Scire rem esse alienam an testator præsumatur, & velle dari extimationem Alexan.in consi.9. num. 15.16. volum. 2. & quis debeat probare testatorem sciuisse Port.in §. sed non vsque num.6. instit.de legat.

Libellus quomodo formetur in petendo legatum rei alienæ Castr. in l.idem Iulianus quæ est l.41.nu.45.ff.de leg. pri.

34 ITEM IVRE,&c. LEGAVIT REM HAEREDIS,&c. De hac materia legati rei hæredis uide in §. non solum instit. de legat. Rolandi. de testam. rub. 8.nu.22.in vol.8.p.1.tract. a 4.Clar.de testamen.q.71.in vol.8.p.1.tract. a 93.Cagn.in l.si emancip.nu. 193.C.de collatio. Phanucc. de Inuentario par.7.num.256. in vol. 8.p.2. tract.a 320.Roland.de Inuentar. versi.testator num. 10.in d.vol.8.p.2.tract. a 198.idem Roland in consi. 130.num. 35.36.vol.4.Socc.iun.in l. filiusfamil. §. Diui num. 117. 118. ff. leg.pr.Alex.in consi.173.num.4.uolum.2.Paris.in consi.2.nu.32. 35.uolum.3.Riminal.in consi.27.num.22.uol.pr. & consi. 257. num.23.uol.2.& consi.252.nu.17.uol.2.Abb.in consi.73. num. 1.cum seq.Castr.in l. Papinianus num. 3. ff. de seruit. Port. in §. sed non vsq; num.11.& in §.si res legatæ nu. 2. instit. de legatis Borgn.de vsufr.num.102.vide vol.2.comm.opin.in uer. testator potest 380.Bertac.in repert.in ver.legatum per quos versi. 19.

Dominiũ rei hęredis,an per hoc legatũ transferatur in legatarium recta via Socc.iun.in l.1.num.200.202.384.388.ff.de legat.pr.

Obligari seu hipotecari res hæredis an possit per testatorem uide quos refert. Bertac.in repert.in uer.hipotheca versi. 60. in med. Socc.iun.in l.filiusfam.§.diui num.120. ff. de legat. prim. Alex. in consi.173.num.4.uol.2. Paris.in consi.2.nu.32.35.uol.3.

In dubio rem suam, & non hæredis legare præsumitur Bald. in l. in testamento in princip. C. ad l. falc.Aret.in consi.155.num.2.in fine Riminal.in consi.257.num.24.vol.2.

35 ITEM LEG. &c.DONEC VIDVA STET.&c. REDITVM

DOMVS,&c. Si non fuisset dict. donec uidua steterit, & hoc legatum fiat uiduæ, an intelligatur de prima viduitate Medic. mors omn. solu. p. 3. nu. 110.

Quomodo hoc legatum intelligatur Dec. in consi. 355. num. 1. 4. Bart. in l. aquilius regulus num. 2. ff. de donatio. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par. x. num. 76. ff. ad Trebell. Fulg. in consi. 207. num. 2. Afflict. decis. 401. ubi ponit differentiam, an habi. a tio concedatur per ultimam uoluntatem, vel inter uiuos. Quid an hoc legatum debeatur in principio, vel in fine anni Bart. in l habitationis num. 1. ff. de usufr. leg.

Habitatio hæc. n. consideratur tribus modis, vt per Dec. in d. consi. 355. num. 3.

An hoc legatum sit idem quod legare fructum domus Cum. in consi. 121. num. 1. vide hic supra num. 32.

An habeat redditum Horti Castr. in l. Olimpico num. 3. ff. de seruit vrb. pred. vide dicta in cap. 63. num. 21.

An possit dicta mulier ducere secum familiam suam in d. domo Menoch. de Arbitr. iud. cas. 336. num. 9. & etiam conducere virum suum (si non fuisset dictum donec vidua steterit) vide in vol. 1. com. opin. in ver. Habitatio 467. a Sed considera an legata sit habitatio, vel reditus, vt hic supra per dicta Dec. in dict. consi. 355.

An dicta legataria possit locare, vel inquilinum inducere quando est legata, vel donata habitatio Afflict. decis. 401. quidam donauit num. 10. Socc. in consi. 281. num. 1. vol. 2. facit l. cum antiquitas C. de vsu & vsufr.

Si factum esset a testatore hoc legatum vxori vt habitaret in domo testatoris vna cum filijs suis an deberentur ei alimenta Bald. in l. legem num. 8. C. de indi. uid. toll Gallia. de stat. q. 8. nu. 141. in uolum. 2. tract. 344. & in vol. 1. comm. opin. lib. 8. in versi. habitatione legata 467. Sed si cum filijs comode habitare non posset Melch. Paleaz. de maiorat. p. 1. q. 57. num. 61. in vol. 10. p. 1. tract. a 398.

Quod hoc legatum sit indiuiduum dicit Alex. in l. hæredes mei §. cum ita nu. 22. ff. ad Trebell.

An hoc legatum extinguatur morte Bart. in l. habitationis num. 3. ff. de vsufr. leg. Castr. in l. cum antiquitas nu. 3. de usufr. & in l. aquilius regulus. num. 3. ff. de donatio.

De dictione Donec vide in cap. 63. num. 46.

36 ITEM IVRE PRELEGATI, &c. Prelegati iure habere, vel hæreditario quid differat Io. Lecier. de primogen. q. 5. lib. 2. nu. 5. in vol. 10. p. 1. tract. a 51. An autem Prælegatum assumat naturam hæreditatis Bart. in l. 92. quid ergo num. 1. ff. de lega. pr.

Prelegatum an censeatur factum animo compensandi Barth. in l.

cum

cum quis num.5.ff.de dote præleg. vide hic supra num.28.& 30.
Prelegatum acceptare, & hæreditatem repudiare, an quis possit Bald.in l.qui filiabus que est l.17.§.si vni.ff. de legat. pri. Ias. in l.filio. pater. num. 11. ff.de legat. pr.facit l.cum responsio vbi Ias.num.1. C.de legat. Donat. a fina in Enchirid. conclus.in ver. prælegatum. Et tunc repudiando, an habeat integrum prælegatum Bart.in l.miles,quæ est.77.§.pro parte nu.2.ff.de legat.2.
Prælegatarius an possit agere de euictione prælegato euicto Castren.in l.cum.alienam num. 8. C. de legat. vide in vol.2.comm. opi.in ver.Legatum prælegatum 216.lib.14. uersi.55.
Prælegatum autem an veniat in substitutione vulgari, vel exemplari, vel fideicommissaria in uol.2.comm.opin. in ver.prælegata versi. 35.216. multos refert Bertac. in repertor. in uer. prælegatū uers.4.& in v. Regul.iur.in uer.prælegata in fideicom.a 712. Ripa in l.fideicom.§.si legat.nu.2.cum seq.ff.ad trebell.Cuman. in consi.34.Fulg.in consi.99.Alexan.in consi.33.nu.1.v.4 Montic.de inuent. c.9.n.375.in v.8.par.2.tract.231. Castr. in l. Marcellus §.quidam nu. 2. ff. ad trabell. Ang.de testa.glo.81.num. 17.in vol.8.par.1.tract.a 66.Paris.in cons.18.num.13.cum seq. vol.3.& consi.63.num.22.vol.3.& consi.79.nu. 28.uol.2.Rolan. in consi.34.nu.7.20. a 96. vol.4.Donat.a Fina in Enchirid.conclus. in ver. Prelegatum Alphan. in collectan. ad l. Marcel.us §. quidam liberis ff.ad trebell. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par.5.nu.3.12.ff.eod.
Dotis prelegatum an veniat in fideicommisso Bald.Nouell.de dote priuil.62.nu.1.in uol.9.tract.211.
Prælegatum an co nputetur in Falcidiam Castr. in l. ne sennius in princ.num.2.ff.ad l.Falcid.Alexan.in l. quod de bonis. §. fideicommissum nu.2.ff ad l.Falcid.Socc.iun. in l.in quartam num.2. cum seq.ff.ad l.Falcid.Zanch.in l.hæredes mei. §. cum ita par.5. num.161.ff. ad Treb.
An computetur in Trebellianicam Castr.in l.cum virum num.7.C. de fideicommiss. Socc.iun.in d.l.in quartam.nu. 77. cum seq.ubi alij DD.ff.ad l.falcid.
37 ITEM LEG.&c. LIBERATIONEM DEBITORIS,&c. Ad hanc materiam vide tit.ff.de lib.leg.& supra in cap.60.num.19. cum seq & num.30.& in cap.89.nu.57.& in cap.107.per totum Bart. in l. liberationem §. nunc num. 1. & in l. Aurelio §. Caius num.2.3.cum seq. & in l.cum hæres num. 1. & per totum tit. ff. de liber.leg.& in l.si peculium §.si uero num. 3. ff. de pecul. leg. Bald. in l.cum necessitatem num. 1. 3. C. de fideicom iss. Ias. in repert.lectur.in ver. legatum in tit. de liberatio. legata Bertac. in repert.in uer.legatum debitori,& in uer. liberatio legatur late Papiens.in forma libell, pro legato rei singul. §. coram uobis
num.

num.88.cum seq.& num.92. Affli&.decis.359.num.8. Medic. de accept·l.q.11.nu 15.16.cum plur.seq.in vol.6.par.2.tract.a 402.

Hoc legatum an extendatur ad ea quæ vendicari possunt, vel ad iura realia in vol.2.comm. opin. in ver. Legatum liberationis 20. Ias.in §.super est nu. 102.instit. de action. Bouius de statut.vrb. præscrib.gloss.23.num. 10.in vol.17.tract.a 196. Bald. in l.cum necessitatem num.2.C.de fideicommiss.

Si debitum tempore mortis erat exactum in uol.2. comm. opin. in uer. legatum liberationis 20. vide adducta hic in princ. huius nu.37. Vel si legatarius non erat debitor Riminal.in consi. 265. nu.3.4.9.uol.2.

Liberatio hæc an comprehendat solum debitum purum Cuman.in consi.170.num.1.cum seq.

Legatum hoc an liberet etiam quo ad usuras decursas post testamentum si non sit dictum Abb.in consi.35.num.2.vol.2.

Item an hoc legatum valeat in testamento inutili Guliel. de Bened.in cap.Raynutius par. 2. uer. si absque liber. mor.il 2.num. 173.de testam.

Item an hoc legatum pariat liberationem ipso iure Bald.in l.si creditoris num.3.C.de fideicomm.Socc iun.in rubr.num.69. ff. de legat.pr. vel quibus remedijs debitor liberetur Castr.in l.si non sortem §.adeo autem nu.2.ff.de cond. indeb.

38 ITEM LEG.&c. RESTITVTIONEM VSVRARVM, &c. Ad hanc materiam de testamento Vsurarij uide supra in c.158. nu.52. De Vsurarij testamento,& Bald.in l.gallus §.etiam si nu. 2.ff.de liber.& posth.& in l.filio num.7.ff.de iniust.test.& in l.2. nu.7.C.de bon.poss. contra tab.

Vsurarum enim restitutio est de iure diuino Socc.in consi.127.nu. 12. vol. 3. vnde antequam fiat dicta restitutio, an denegetur ei sepultura vide cap. quanquam vsurarij de vsur.in 6.

Cum hic testator se confiteatur vsurarium an ualeat testamentum Bald.in l.1.nu.15.C.de fals. ca. ad 1 leg.

Quid an ex tali confessione possit testator conueniri si dictum legatum reuocet Affli.de iur·protesi.§.4.nu.7. in uol.17.trac.12.

Legatarius cui est facienda d.restitutio si non adsit vide in d.cap. quanquam de usur.in 6.Guid.Pap. de usur. uersi. sed an sit licitum num.44.in vol.7.tract.274.

Hæc restitutio, an faciat recuperare famam Petr. Gamm. de auth.legat.de lat.lib.x. num. 141.in vol.13.par.2.tract.a 225.

Quid econtra an testator possit in testamento imponere usuras. Bart.in l. si legatum §. si cui num. 1. ff. de annu. legat. uide hic supra nu.31.in fine.

39 ITEM LEG. NOMEN DEBITORIS, &c. Quod nomen debitoris possit legari dicitur in l. nomen in princ. ubi DD.ff. de

de legat.3.& etiam potest in solutum dari loco quantitatis Cagno.in l.singularia num.169.ff. si cert.pet.

Ad hanc materiam vide dicta supra in cap. 105. num.27.& in cap. 63.num.66.Castr.in l.ex legato num.4.C.de legat.

Nomen debitoris exactum an veniat in legato Aret. in §. si rem tuam num.3.instit.de legat.Castren.in dict.l.ex legato num.4. C.de legat.

Si omnia nomina debitorum essent legata an venirent nomina futura Cagn.in l.fin.nu.229.cum seq.C. de pact.

Quid si legaretur Calẽdarium,vel Codex in quo essent nomina debitorum an ea censerentur legata Castr. in l. seruum filij §. cum qui num.1.& 2.ff.de legat.pr.

Hæres in præstando hoc legatum an suficiat quod cedat actionem in vol.2.com.opin.in ver.legatum versi. si testator legat.num.3. 4.20. Quid an teneatur tradere instrumentum debiti dict. leg. actio Castr.in l.instrumenta nu.3.C.de fideicommiss.

Nomen debitoris quod differat a mobilibus, & immobilibus Cagno.in l. fina.num.257.C. de pact. facit l. quam tuberonis §. in peculio num. 2. ff.de peculio vbi Castr. num.1.& 2. vide in seq. num.40.

40 ITEM LEG. BONA IMMOBILIA ,&c. Si non fuisset , vt hic specificatum Quero , quæ dicantur bona immobilia, & quid ueniat eorum appellatione Bertac. in repert.in ver. bona immobilia, & supra in c.123.num.8.

Iura actiones,& nomina debitorũ an veniant immobilium appellatione Roland.in consi.1.num.126.volum.3.Felin.in prohem. decret.num.6.vide in lib.16.mot.Flor.decis.1. gloss.& Barth. in l.mouentium num.1.ff.de uerb.signifi.Alex. in consi.125.num. 4. vol. 1. Alia vide supra in cap. 123. num. 8.& in præced.num. 39. in fine.

Vsusfructus immobilium,vel Annuus redditus,an veniat immobilium appellatione in addit. ad Bertach. in repert. in ver. Bona immobilia versi.6 . Alex.in consi.52.num.3. vol. 1. Bald. in l.iubemus la 2.nu.2.C.de sacros.Ecclés.

Libri Pecuniç Aurum,& Argentum an veniat immobilium appellatione Dec.in consi 472.nu.4.5.8. uol.2.

Alias clausulas positas in hoc legato vide in cap. 63.num. 27.cum plur.seq.& quid sit Prædium in cap.83 num.29.

41 ITEM EXEREDAVIT, &c. Aliam similem formam exhæredationis ponit Rolandi.de testamen. rubr. 14. num. 12. cum seq.in volum.8.p 1.tract.a 6.& in rubr.37. eod. volum. 28. Specul.de instr.edit.§ 12.compendiose nu.37. Faber.in §.nominatim nu.1.2.instit.de exher.liber.

Ad materiam exheredationis vide Tobb. & alios DD.in ti.inst.de exhæred.

exhæred.liber.& DD.in Auth.ex causa,& in auth.non licet C. de liber.præt.Rolandi.de testamen.rubr.14.num.11.12.in uolum.8.par.1.tract.a 6.late Angel.de testamen.gloss.74. in d.volum.8.par.1.tract.59 Azo.in summa C.de liber.præter.& in repertor.Bald.Bertac..tractatuum,& aliorum in ver. exheredatio Clar.de testamen.q.40.41 in uolum.8.p.1.tract.88. Alberi. in diction. in ver. exheredatio Io. Dilect. de arte testandi tit.3. caut.xj.in volum.8.p.1.tract.a 118 & caut.17.eod.uol.a 118. Guliel.de Bened.in cap.Rainutius p.1.uersi.in eod.test.reliq.il 2.num.1.cum seq.

Exheredatio quid sit Iaf.in l.quidam cum filium in princ. nu. 1.& num.17.ff.de verb.oblig,Tobb. in rub.num. 1. inst. de exhered. lib.& Quotuplex sit exheredatio Tobb.in d.rubr.nu.3.Casti.in auth.ex causa nu.4.C.de liber.præt.

Causæ ex quibus filius potest exheredari sunt quatuordecim,& una ex eis sufficit auth.non licet C.de liber.præter.§.aliud quoque capitulum cum § seq.in auth. ut cum de appellat. cognos. quas etiam enumerat Rolandi.de testam. rub.14.nu.13.in uol. 8.p.1.trac.6.& sunt infr.videlicet.

¶ 1 Si Manus in parentes intulerit.
¶ 2 Si Grauem, & inhonestam iniuriam ingesserit.
¶ 3 Si Eos criminaliter acusauerit.
¶ 4 Si Vt maleficus cum maleficis versatur.
¶ 5 Si Vitæ parentum insidiauerit.
¶ 6 Si Vxori, vel concubine patris se immiscuerit.
¶ 7 Si Delator contra parentes fuerit.
¶ 8 Si Pro parente nolit fideiubere.
¶ 9 Si Patri prohibeat facere testamentum.
¶ 10 Si Contra voluntatem patris inter Arenarios perseuerauerit.
¶ 11 Si Filia luxuriose vixerit.
¶ 12 Si Parentibus furiosis debitam curam non prouiderit.
¶ 13 Si Carceratum Patrem neglesserit.
¶ 14 Si Filius fiat hereticus pater vero sit Catholicus.

Causæ vero ex quibus parentes a filijs exheredantur sunt septem vt per gloss.in Auth.non licet C.de liber.præter.

Causæ ex quibus fratres a fratribus exhæredantur sunt tres eod.

Ex alijs causis vltra dd. quatuordecim, an filius exhæredetur Clar.de testam.q.41.in vol.8.p.1.tract.a 88.Menoch. de arbitr. iud.caf.267.nu. 6. DD.hic supra adducti ad materiam exhæredationis.

Causa exheredationis quod debeat exprimi in testamento dicitur in auth.non licet C. de lib. præt. Tobb. in rubr. num, 5.instit.de exhered liber.vbi alij DD. Rolandi. de testam.rub.14.num.11.

in d.

in d. vol.8. p.1. tract. a 6. vide DD. de materia exhæredationis tractantes hic supra aductos.

Exhæredatio quod procedat, a pari cum priuatione alimentorum Dec.in l.nuptias num.15.ff.de reg. iur.

Et quod exheredatus habeatur pro mortuo Ias.in l.qui se patris n. 3.C.vnde liber.vbi Bologn. & alij Alex. in l. plane §. in duobus num.4.ff.de legat.pr.

Exheredatio an debeat fieri nominatim pro vt facta est hic Alex. in l. nominatim num. 3. ff. de liber. & posth. & quando dicatur facta nominatim Alex.ibi & in l.quid si nominatim num.2.eod.

Verbum exhæredauit an requiratur an vero sufficiat aliud verbum idem significans Signorol.in consi.168.num.13.

Exhæredatio an cadat, erga extraneos Castren. in l. quidam cum filium num. 4. & ibi Ias. num. 17. ff. de uerb. oblig. & in l. Gallus §.etiam num.2.ff.de liber.& post.

Exhæredatio quod præsumatur facta bona mente Ias. in l. multa non nore num.3.ff.de liber. & post. & in l.si mater num. 5.ff.de vulg. & pupill.subst.

Maledictio pro exheredatione non habetur sicuti nec benedictio pro institutione Tobb.inst.de testamen.in princ.num.13.Carp. ad stat. Mediol.cap.319.num.22.vol.1.Ias.in l. pater tuus num. 7. C.de hæred. inst. & in l. si pepercerit in princ.nu.4. ff. de lib. & posth.

42 ITEM IVRE INSTITVTIONIS, &c. Primo tractat de institutione in re particulari Secundo Plus petere non possit Tertio Esse Lusurem Dilapidatorem seu Prodigum.

¶ Ad primum de instituto in re certa ad hanc formulam vide Rolandi.de testamen.rub.43.num.3.in med.in vol.8.p.1.tract.a 27. & Quando tali instituto dictum fuit quod plus petere non possit Bart.in l.si ergo num.3.ff.de iniust.rupt.test.& hic infra versi.Secundo dicitur debere.

Ad materiam institutionis particularis seu in re certa late Alex. & DD.in l.quoties C.de hered.inst. Bart. Bald.& DD.in l. quoties §. si duo ff.eod. tangit Bart.in l.cogi.§.sed, & similes num. 1. ff.ad trebell. vide quos refert. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par.4. num.472.ff. ad trebell. Angel. de testamen. gloss. 59. 60. in vol.8.p.1.tract.a 55. Corsect. Indagat. iur. lib. 3. cap.18. num.3.in vol.1. tract. a 288.Bart.in l. ex facto la 2.num.1.2.3. ff.de hered.inst.Riminal.in consi.555.nu.6.vol.3.vide in repert. comm.opin.in ver. institutus in re certa Bertac.in repert.in ver. Heres ex re certa.

Institutus in re certa an habeatur loco hæredis, & an dict. institutio trahatur ad totam hæreditatem, & an teneatur ad debita,vel sit loco legatarij Rolandi.de testamen.rub.21.num.16.cum seq.

Bart.in l.quoties num.2.ubi Castr.num.3.Alex.num.1. cum seq. & Ias.num.1.5.C.de hęred.inst.Angel.de testam.gloss. 84. num. 14.& gloss.87.num.5.in volum.8. par.1.tract. 268.& 72.Aret.in princ.inst.de hęred.inst.num.1.Bald. in l.33. si quis ita num.2. ff.de hæred.inst.& in l.35. ex facto num.57. eod.& ibi Bar.num. 1.cum seq. late Bald. in l.quoties. §. si duo vbi etiam Bart. ff. de hæred inst.idem Bald.in l.si alterius, & in l.titius ff. eod.Affict. decis.38.quidam num.5.Alex.in l.si quis priore num.3.4. ff. ad trebell.Riminal.in consi.488.num.3.& consi.555.num.6.vol.3. & consi.188.num.14.vol.1.Pinus in consi.59. num. 18. 19. Fulgos.in consi.69.Guliel.de Bened.in cap. Raynutius versi. in eod. testamen.reliq.il pr.num.256.cum sequ.par. 1. de testam. & ibi Abb.num.13.Bertac. in repert.in versi. institutio import. versi. 61. & in ver. testamentum dicitur uersi.2. Papiens. in form. lib. quo petit.hęred.ex testamen. §.in omnibus num. 3. 4. Borgn.de vsufr.num.72.& de tutore & Curat. num. 12. Riminal. instit.de donat.in princ.num.556.Castrens.in l. Papinianus §. quarta nu. 2.ff.de inoffi.testam.Anania in consi.46. nu.8.

De substituto in re certa Bald. in l. cohęredi §. non videri num.1. & ibi Alex.ff.de vulgar.& pupill. Ias.in l.centurio nu.35.ff. eod.

Filius institutus in quantitate certa an possit velle tot bona testatoris secundum valorem quantitatis sibi relictę Bart.in l.suus quoque num.10.ff.de hæred. inst.

Hæc institutio in re certa an fieri possit in Codicillis Bald. in l.non codicillum num.8.C de testamen. Alexand. in l.quoties num.9. C.de hæred.instit.& an in Codicillis possit adimi.Alex.in l.hæreditatem num.2.C.de Codicill.

Institutus in re certa an habeat beneficium l. fin.C.de edicto diu. Add.toll.Achill.Person.de adipiscen.poss. num.181. cum seq. in vol.3. p.2. tract.a 257. Dec. in d.l.fin.num.23. Papiens.in forma libelli quo pet. hæred.ex test. cap.in omnibus num.1.

Ius accrescendi an ei competat Bald.in l.quoties §.si duo num. 24. ff.de hæred.inst.Alex.in l.quoties num.3 & ibi Ias.num.6.C.eod. Fulgos. in consi.101. per totum Riminal.in consi.188.num. 14. vol.1.Cagn.in rub.C.quand.non pet. par.num.30. Bart.in l.seruo num.2.ff.de cond.indeb.Alex.in l.si quis priore num.4.ff.ad trebell.Quid an in testamento militis habeat ius accrescendi, Bald.in l.6.si miles nu.1.ff. de milit. test.

Institutus in re certa an admictatur ad rumpendum testamentum in quo aderat institutus uniuersalis Alexand. in l. si quis priore num.2.ff. ad trebell. vel petat suplementum legit. Cagno. in l. papinianus §.quarta num.3.& 20.ff.de inoffi. testam.

An iste institutus transmittat talem institutionem, vel etiam ius accrescendi Bald. in l.quoniam nu.1.C. de iur. deliber. pulchre.

Alex.

Alex.in l.qui patri num.10.11. ff.de acq.hęred.& in l.quoties nu. 5.6.C.de hęred.instit.

Institutio hæc an sit fauorabilior legato Castr. in l. cum serui num. 2. C.de necess.seru.hæred.inst.Ias.in l. si pluribus num. 5.6. ff.de legat. pr. & in l. captatorias num. 4. & in l. qui quartam num. 8. ff. eodem.

De clausula iure institutionis Bertac.in repert.de clausul.testam. in claus. iure instit. Quid an d.clausula iure institutionis si per testatorem non apponatur an per Notarium possit apponi Strac. in addit.ad consi.75.Crau.nu.1.& 3.

Iste institutus in re certa an possit detrahere duas quartas Ias. in l. Lucius num.25.ff.de vulg. & pupill.

Propria authoritate an occupet rem in qua est institutus, Roland. in consi.74.num.23.uol.2.Menoch.de recuper.remed.9.nu.220. Ripa in l.in quartam num. 116. ff.ad l. falc.& in l.hæred.num.9. ff.de vulg. & pupill. uide adducta hic supra in vers. instit.in re certa an hab.loco hæred.

An admictatur ad feudum hæreditarium Roland.in consi.23.num. 41.46.50.uol.1.

Filius sic institutus an computetur in numero filiorum quo ad cōputationem legittime,vel subcessionis Paris. in consi. 54.num. 15.volum.2.

¶Secundo dicitur hic debere esse contentum, & plus petere non posse de clausula Debere esse contentum Cels. Vgo. de claus. num.318.in vol.18.tract.a 504. Ang. de testam.glos.24.num.3. in uol.8.par.pr. tract. a 45.Bart. in l. fideicommissa §.si quis ita nu.1 .ff. de legat. 3.& in l. Paulo §. pomponius num. 3.ff.de leg. 3. & in l.si ergo nu.3.ff.de iniust.iur.test.

Per talem clausulam, an censeatur rogatus restituere residuum Bart.in l.peto num.2.ff. de legat. 2. Alia sed in diuersis terminis circa dictam clausulam vide in cap.62.num. 28.& vide in sequ. clausula Plus petere.

De clausula Plus petere non possit vltra adducta in præced.clausu. Debere esse contentum Bertac. in repert. de clausul.testamen. in claus. plus petere non poss.Angel.de testamen.gloss.24.num. 3.& gloss.60.num.5.in volum.8. par. pr. tract.a 45.a 55. Cels. Vg.de claus.nu.316.in vol.18.tract.a 504.Bart.in l. pater filium nu.18. ff.de inoffi. testam. & in l.fideicommissa §.si quis ita nu. 1.ff.de legat.3.& in l.quoties §.si duo num.6.ff. de hæred. instit. Alex.in l.quoties num. 11. C. eod.Bart.in l. si ego num. 3. ff.de iniust.rup.test.Socc.in consi. 1.num. 4. volum. 4. Alba. in consi. 7.num.14.15.24.Corset.indag.iur.lib.3.cap.18.num.3. in vol. 1.tract. a 288.

An dicta clausula Plus pet. non poss. valeat, si non datur hæres

vniuersalis Alex.in l.si quis priore num.9.ff.ad trebell.

An stante dicta clausula filius, vel filia possit petere Dotem maternam Dec. in Auth.præterea num.13.C.vnd.vir.& vxor.& an suplementum legitime, vel subcedat patri in bonis a testatore prouentis Alba.in consi. 7. num. 14. 15. vide dicta in cap.157. num.13.

¶ Tertio dicitur Lusor Dilapidator, & Prodigus Dic ergo quod Lusor censetur esse alieni fraudator Riminal. in consi. 99. num. 30.vol.1. Item dicitur ethnicus, seu paganus Puteus de Ludo. in princ. num. 3. in vol.7. tract. 151. Item Dei Blasphemator Bald. in l.alearum num.1.C.de religio,& sumpt.fun.immo dicitur turpem vitam agere, & transgredi præcepta legis, & iustitiæ Puteus eod. Nec debet admitti ad legiptima testimonia Nepos de Monte Alb.de testib.nu.19.in uol.4. tract.58.

Immo debet poni in Galeis Puteus de findac. in versi. inquisitio num.11. in vol. 7. tract. a 273. quia Lusor inops factus tandem ad furtum se conuertit Caccialup.de Ludo.num. 15. in uolum. 7.tract. a 156.

Dilapidator dicitur, vt constet merito debere ei de bonis interdici faciunt dicta in l.is cui bonis ubi Bart.gloss.& DD.ff.de verb. oblig.Bal.in l.2.nu.9.C.de hæred.uel actio.uend.

Prodigus quis dicatur late Bertac.in reper.in ver.Prodigus Alberi. in diction. in ver.Prodigus Quod Prodigo detur curator a lege tanquam Dementi,& Furioso Cost.Roger de summo bono.uer. discutiamus nunc num.15.in uol.3,par.2.tract.9.

43 IN OMNIBVS AVTEM, &c. Quod hæc clausula sit aduersatiua præcedentium dicit Paris.in consi.87.num.41.42. volum.2.Quid si dicta clausula sit superflua in institutione, an valeat in substitutione.Io.Dil.de art.test.tit. 5.caut. 11.nu. 11. in uol,8.p.1.tract.121.

An hęc clausula comprehendat bona etiam fideicomisso subiecta Alba. in consi.17.num.2. Crau. in consi.19.num.13.& in consi. 244.num.8. An autem comprehendat bona hæredis, vel alteri donata Crau.in consi.25.nu. 19.

Quod d. clausula sit vniuersalis quo ad omnes effectus Riminal. in consi.96.nu.9.uol.1.

44 HAEREDEM, &c. INSTITVIT, &c. Ad formam institutionis hæredum Rolandi.de testam.rub.x.&xj.& 43. cum plur. seq.in uol.8.p.pr.tract.a 4. & a 27.

Benedictio pro institutione non habetur nec maledictio pro exhæredatione vt hic supra num.41.in fine.

Ad materiam institutionis hæredũ uide in ti.ff.& C.& Inst.de hæred.instit.vbi DD. Io.Dilec.Dur.de art.test.tit.4.de hęred.inst. in vol.8.p.1.tract.a 119.& adducta supra in c.119.nu.12.& in cap.

158.

158.in princ. ad materiam testamentorum Roland. de testam. rub. x. x1. 43. cum plur. seq. in vol. 8. p. 1. tract. a 45. Hostien. in summa de testamen. nu. 18. 29. Azzo. in summa C. de hæred. inst. De clausula iure institutionis vide hic supra num. 42. post. med.

Institutio hæredis, quid sit, & quod sit Dominij, & omnium iurium translatio Bald. in l. ea lege num. 22. C. de cond. ob caus. Medic. de diffin. per. 2. diffin. 80. num 1. uol. 18 tract. 312. Montic. de inuenta. cap. 9. num. 257. in vol. 8. p. 2. tract. a 226. Instituere hæredem est loco sui statuere Rolandi. de testamen. rub. x. nu. 18. in vol. 8. p. 2. tract. a 4. Quo autem ad beneficia instituere est intus statuere Dyn. in cap. beneficium nu. 2. de reg. iur.

Institutio hæc, vt sit valida tria tempora considerantur videlicet Testamenti mortis. & adihitonis Port. in consi. 105. nu. 43. Dyn. in cap. beneficium nu. 10. de reg. iur. & quę alia requirātur Clar. in §. testamentum q. 35. 36. 37. in uol. 8. p. 1. tract. a 86. Hostien. in summ. de testam. nu. 18. 19. & hic supra, & in seq. nu. 45.

Collata autem in alterius voluntatem institutio non valet l. illa institutio & l. captatorias ff. de hæred. instit. Specu. de testamen. §. 1. num. 9. Institutio enim est caput testamenti facit l. proxime. vbi Bald. num 6. & Castr. num. 3. ff. de his quę in test. del. Bald. in l. 1. num. 1. & ibi alij DD. ff. de testamen. Io. Dilect. de arte test. tit. 4. caut. 1. num. 1. in vol. 8. p. 1. tract. a 119. Socc. iun. in l. Gall. num. 39. ff. de lib. & posth. vide dicta in cap. 119. num. 12. facit §. ante hęredis inst. de lega. & l. x. ff. de iur codi. ideo sine ea testamentum non valet quia est forma substantialis, ut in dd. iuribus. Et est caput etiam in testamento cœcorum Bald. in l. hac consultissima num. 10. C. qui test. fac. poss.

An aliquando testamentum ualeat sine institutione Bald. in l. tractabatur num. 2. ff. de test. mil. Rolandi. de testa. rub. 21. nu. 2. uol. 8. par. 1. tract. 29.

Institutio hęc licet dicatur caput testamenti potest tamen poni ēt in fine, & in quacunq; parte testamenti l. quo loco in princ. ff. de hæred. instit. Bal. in l. hac consultissima nu. 10. C. qui testam. fac. poss. Castr. in l. 2. §. prius nu. 2. ff. de vulg. Hodie aūt cur ponatur post legata Rolādi. de testa. rub 9. n. 1. cū seq in uo. 8. p. 1. tra. 24.

Hæredis nomen quotupliciter accipiatur Socc. in consi. 249. num. 13. vol. 2. & quod proprie hęres non dicatur nisi post mortem testatoris Socc. in consi. 12. num. 7. vol. 3. vide dicta in cap. 134. nū 8. Alia uide in seq. nu. 45. 46.

45 IO. AL. PAM. ET SIG. &c. Hoc dicitur quia institutio debet esse certa Clar. de testam. q. 36 in uol. 8. par. 1. tract. 86. Bald. in l. illa institutio nu. 3. 6. ff. de hęred. instit. Castr. in l. quoties in prin. nu. 1. & in §. seq. nu. 2. ff. de hære. inst. & per testatorem debet nomen exprimi. Lud. Lan. de form. testamen. consi. 1. num.

num.11.15.in uol.8.p.1.tract.a 182.Alia uide in preced.nu. 44.
Si Notarius exprimat nomen hæredis, & testator solum dicat mihi placet,uel sic an valeat Gabbr. in tit.de testa.concl.2.
Si nomen referatur ad aliam scripturam Lud.Lan.de form.testam. consi.1.num.62.cum seq.& num. 93.& in consi.2. num.1. cum seq.in d.uol.8. par. pr. tract. a 182.& 185. Aret. instit. de testa. in princ.num.6.Afflict.decis. 143. num. 5.6. Host. in summa de testamen.nu. 18.19. vel Si instituatur persona post mortem declaranda Ias.in l.Gallus §.instituens num.4.ff.de lib.& posthu.
Si erratum sit in nomine hæredis §. si quidem in nomine inst. de legat.l.si in nomine vbi DD.C.de testamen.l.2.l.3.in princ.ff.de liber.& posth.l.9.in princ.& §.si quis nomen, & l. 62. §.quoties ff.de hæred.inst.& l.4.l.5.C.de testam.l.5. C.de hęred.inst.Bald. in l.cum in libris num. 1. cum seq.C.de hæred.inst.DD. inst. de testamen. in princ. Alia vide in preced.num. 43.44.& in seq. num. 46.
46 EIVS FIL. LEG. ET NATVRALES,&c. Ad hanc materiam institutionis filiorum legittimorũ,& naturalium vide Rolandi.de testamen. rub. 14. in vol. 8. p.1. tract. a 6. Qui autem dicantur filij legittimi,& naturales Roy. in epitho. subcess. cap. 11.nu.8.in uol.8.par.1.tract.a 391.Capic.decis. 194. nu.2.Alex. in consi.2.in princ.nu.2.uol.1.uide dicta in c.114.nu.24.
Filius an præsumatur legittimus Carp.ad stat.medio.cap.265.nu. 36. volum. pr.Menoc. de arbitr. iud. cas. 89. num. 19.31.53. & decis.205. alias 201. pag. 2. lib. 12. par. 2. mori. Flor.Castr. in consi.115.super primo uol.1.Bald. in consi. 59. lib. 3. uide in cap. 114. num. 24. Filiatio autem quomodo probetur, vide in cap. 114.num.24.
Extraneorum vero institutio Rolandi.de testamen.rubr. 21. in uol. 8.par.pr.tract. a 9.
47 ET QVOSCVMQVE ALIOS FILIOS, &c. Verbum Quoscumq; comprehendit, etiam eos qui ueniunt ex impropria significatione Gigas de pens.Ecclesi.q. 97. num. 2. in uol.15.par.pr.tract. a 364. Et hoc verbum Quoscumque an stet vniuersaliter Collectiue, uel Distributiue Alba. in consi. 32. num. 4.6.
Si non fuisset dictum de posthumis, uel talia vniuersalia uerba non fuissent apposita,an comprehenderetur.uide in ti.ff.& C.de lib. & posthum.hæred.inst.Rolandi.de testam.rubr.15.in uol. 8. p.1. tract 6.& in rubr.44.eod.a 24.Port. Tobb. & alij in §.posthum. inst.de exhered. liber.
48 AEQVIS PORTIONIB.&c.Si non esset dictũ an intelligeretur æquis portionibus Ias. in l.re coniuncti. num. 92. ff.de leg.3. Alia uide in cap 132. nu.23.

49 ITEM

49 ITEM NON IGNARVS, &c. PROHIB. FALCID. &c. Hæc verba Non ignarus, &c. Habentur in auth. sed cum testator C. ad leg. falcid. & an necessario poni debeant, uel sufficiat testatorem non esse ignarum, vt possit prohibere falcidiam Castr. ibi num. 3. Ad hęc verba uide Angel. de testam. gloss. 88. in vol. 8. p. 1. tracta 72. idem Angel. in §. in fraudem instit. quibus ex cau. man. non licet num. 5. Rolandi. de testamen. rubr. 29. nu. 2. in uol. 8. par. 1. tract. 19.

Dictis eius hæredibus dicitur hic quia falcidia non detrhaitur nisi per habentem vel pretendentem titulum institutionis Bald. in l. cohæredi §. cum filiæ num. 9. ff. de vulg. & pupill.

Falcidia quid sit vnde dicta an perdatur per non confectionem inuentarij, vel per occultationem, vel quando legata integraliter per hęredem fuerunt soluta vide in cap. 134. num. 6. & 16. & ad materiam falcidiæ in tit. ff. & C. ad l. falc. & in auth. de hæred. & falc. & inst. de lege falc. vbi DD. Azo. in summa C. eod. vbi etiam DD. tractant ex quibus legatis, vel rebus detrahi possit, vel non quod hic non congruit Cessat tamen falcidia in 18. Casibus, vt per Montic. de inuentario num. 191. in vol. 8. p. 2. tract. a 256.

Odiosa enim videtur falcidia cum detrhatur etiam contra voluntatem testatoris Dec. in consi. 575. num. 16. & idem Dec. in l. in testamento num. 2. C. de milit. test. Ripa in l. in quartam num. 48. ff. ad l. falcid. Riminal. in consi. 519. num. 3. in fine vol. 3. intellige nisi prohibeatur vt in seq. versi.

Prohibitio hæc detractionis falcidiæ quod hodie valeat Auth. sed cum testator C. ad. l. falc. Bart. in l. cum pater §. titio fratri num. 4. ff. de legat. 2. Porcell. de inuent. cap. 5. num. 9. in fine in vol. 8. p. 2. tract. a 161. Angel. de testamen. glos. 88. num. 1. 2. 3. in vol. 8. p. 1. tract. a 72. in vol. 1. commu. opin. in ver. falcidia potest 328. Riminal. in consi. 225. num. 26. vol. 2. Roland. in consi. 65. num. 26. vol. 1. Castr. in consi. 177. viso suprascrito puncto num. 3. vol. 1. Rolandi. de testamen. rub. 29. num. 2. vbi ponit formam prohibitionis falcidię in vol. 8. p. 1. tract. 19. Sed olim an potuerit prohiberi Castr. in l. 79. cum pater §. titio num. 3. ff. de legat. 2. & in l. si debitor. nu. 2. ff. ad l. falcid. Ias. in l. quę de legat. num. 20. ff. de legat. pr. & in l. si fundum sub cond. §. si lęberius num. 8. ff. eod. Aret. in consi. 37. num. 7. Rolandi. de testamen. rub. 29. num. 6. in vol. 8. p. 1. tract. a 26.

Prohiberi an possit si hæres faciat inuentarium Montic. de inuentario cap. 13. nu. 229. in uol. 8. par. 2. tract. a 258.

Prohibitio hæc an specialiter, & nominatim debeat fieri an sufficiat tacite, & generaliter Riminal. in consi. 259. num. 10. uol. 2. & consi. 228. num. 6. vol. 2. Montic. de inuent. num. 179. in fine in vol. 8. p. 2. tract. a 256. Angel. de testamen. gloss. 88. nu. 1. 2. 3.

in vol.

in vol.8.p.1.tract.a 72.vide in vol.1.comm.opin.in ver. fa'cidia 328.Socc.iun.in l.centurio num.155.ff. de pupill.subst.Castr. in consi.28.incip.in causa quę vertitur num.2.vol.2.Paris.in consi. 9.num.9.10.vol.3. vbi etiam tractat ex quibus verbis tacite videatur prohibita de quo vide Aret.in princ.num.2.3.inst. de leg. falc.Port.in consi.92.num.78.

50 ITEM dd. EIVS HAERED. PROHIBVIT ALIENATIONEM,&c.ET HOC IDEO FECIT,&c.Formulam aliam prohibitionis alienationis ponit Rolandi. de testam.rub.55.in vol.8.p.1.tract.a 28.

Hęc materia prohibitionis alienationis tractatur late per DD. in l.filius familias §.diui ff.de legat.pr.vbi Bart.Castr.Alex.Ias.Ripa Socc.iun.& alij Rolandi. de testamen.rub.30.in vol.8.par.1. tract.a 73.Io.Dilect.de arte test.tit.8.caut.2.&.caut.6.& 9.in d. vol.8.p.1.tract.a 137.138.& 139. DD.in auth.res quæ C.com. de leg.Gabri. in comm.conclus.in tit.de fideicomiss.concl.9.& 10.Marzar.in Epith.de fideicomiss.q.37.38.39. cum seq.(vbi in d.q.37.dicit quid operetur dict. prohibitio expressa) Menoch. de Arbitr.iud.lib.2.cent.1.cas.37.num.3.Carp.ad stat.Mediol. cap.295.num.165.vol.1. latissi.in repert. Bertac.Bart. Bald.& aliorum DD in ver. Alien.prohib.& in ver. Prohib.alien.

Alienatio non obstante prohibitione an possit fieri ex causa necessaria DD.in d.l.filius fam.§.dici ff.de legat.pr. Marz.de fideicommiss.q.40.Carp. ad stat.medio.cap.300.nu.61.vol.1.& in c. 417.nu.144.vol.1.& in cap.433.nu.89.vol.1.

Permutatio an censeatur prohibita Marz. de fideicommiss. q. 39. Carp. ad stat. Mediol. cap. 417. num. 111, vol. 1. DD. in dict. §.Diui.

Locatio ad longum tempus an censeatur prohibita Marz. eod. q. 38.Menoc.de arbitr.iudic.lib.2.cent.1.cas.5.nu.3.cum seq.DD. in d.§.Diui.

Institutio heredis an sit prohibita Marz. de fideicommiss.q. 42. DD.in d.§.Diui l.filiusfam.ff.de leg.pr. Gabbr. in comm.concl. in tit.de fideicommiss.conclus.x. & Quid ab intestato, vel ex testamento Riminal.in consi.185.num.11.26.uol.pr.

Repudiatio legati an dicatur alienatio Cagn. in l. non fraudatur nu.1.ff.de reg.iur.

Alienare, seu alienationis verbum quid comprehendat Carp. ad stat.mediol.cap.328.num.3.volum.pr.& in cap.417. nu. 111. & num.828.vol.1.& in cap.420.num.1. 5. uol. pr. Ias. in §. item si quis in fraudem num.22.cum seq. inst. de actio. Marz. de fideicommiss.q.38.cum plur. seq.

Alienationis prohibitio facta filijs quando extendatur ad posteros Capic.decis.108.in causa num.1.

Probitio

Prohibitio hæc an possit fieri de re hæredis Castr. in l. 69. vnum ex familia §. si rem num. 3. ff. de legat. 2.

Alia de hac materia non dicam quia est adeo lata vt magnum impleretur volumen, & hic solum sufficiant suprascritta.

50 ET HOC FECIT QVIA VOLVIT, &c. Quia pro-
2. hibitio alienationis sine causa non valet DD. in d. l. filius fam. §. diui ff. de legat. pri. & in locis hic supra adductis.

51 ET SI CONTRAFACTVM FVERIT, &c. DEVENIAT, &c. De dictione Et in cap. 171. nu. 3. De dictione Si in cap. 89. num. 87. contrafacere qui dicatur in cap. 58. nu. 11. & hic infra num. 55. & de contrafaciente tali prohibitioni alienationis DD. in d. l. filius famil. §. diui ff. de legat. pri. & alia adducta in preced. num. 50.

Deueniat intelligitur statim non expectata morte contrafacientis stante hac prohibitione expressa Marz. de fideicomiss. quest. 37. Castr. & DD. in d. l. filius fam. §. diui ff. de legat. pri. De tali verbo Deueniat vide Donat. a fin. in Enchi. in concl. in ver. verbum Bart. & alij in l. centurio ff. de vulg. & pupill. vbi Socc. iun. num. 332. cum seq.

52 ITEM VOL. &c. AD DIVISIONEM NON PERVENIANT, &c. Cum dictum sit quód cõmuniter viuant, vel si diceretur quod communiter habitarent quomodo intelligeretur Papiens. in for. libell. pro legato rei singul. in c. coram vobis num. 35. Rolandi. de testamen. rub. 33. in vol. 8. par. 1. tract. a 23. Castr. in l. si quis ita num. 4. ff. de condit. instit.

Diuisio per testatorem, an possit prohiberi Amannel. de clar. aquis singul. 72. num. 1. vide in vol. 1. comm. opin. in versi. diuisio prohiberi 194. & in vol. 2. in ver. testatoris prohibitio 382. Socc. iun. in l. stipulationes num. 269. cum seq. vbi late ff. de ver. oblig. & in l. filius fam. §. *diui* num. 64. ff. de legat. pri. Clar. in §. testamentum q. 67. in vol. 8. p. 1. tract. 93. Rolandi. de testam. rub. 33. in vol. 8. p. 1. tract. a 23. col. pri. Io. Dii. q. Dur. de arte test. tit. 8. caut. 8. eod. vol. 8. p. 1. 139. Grammat. decis. 7. num. 3. cum seq. Bald. in l. si conuenerit ff. pro socio, Castr. in l. 78. Lucius num. 3. ff. ad trebell. Alexand. in l. si non sortem §. si centum num. 5. ff. de cond. ind. Aliqua alia vide in cap. 145. in princ. & in cap. 153. nu. 15. & hic infra nu. 53. & in cap. 109. in princ. & per totum.

Prohibitio hęc diuisionis quod intelligatur quo ad dominium non quo ad fructus nec quo ad ius vtendi Bald. in l. fin. C. comm. diuid. Paris. in consi. 69. num. 17. vol. 2. Roland. in consi. 80. num. 33. volum. 1.

Diuisio necessaria ex actu iudiciali an sit prohibita vide in decis. 38. lib. 4. motiu. Flor.

53 QVOVSQVE MINOR, &c. Diuisio in perpetuum an possit prohiberi vide in præc. nu. 52. & in cap. 45. in princ. sed de prohibitione diuisionis ad tempus in vol. 2. comm. opin. in ver. testatoris prohibitio 383. Bald. in l. si quis ita num. 2. & ibi Castr. num. 4 ff. de condit. inst. vide adducta in præced. num. 52.

Ad dictionem Quousque in cap. 63. nu. 46.

54 *Et si aliquo modo, &c.* De dictione si in cap. 89. num. 87. de dictione aliquo modo in cap. 67. num. 16.

55 CONTRAFECERINT, &c. Ad verbum contrafacere in cap. 58. num. 11. quando d. prohibitioni possit contrauenire absque pœna Dec. in l. cum proponas num. 4. C. de pact. Gramm. decis. 7. num. 3. Bald. in l. si conuenerit num. 1. ff. pro socio vide in cap. 153. n. 15. Quid si socius sit rixosus Bertac. in repert. in ver. diuisio versi. 86. & supra in cap. 153. num. 15. prope finem.

56 DAMNAVIT IN FLORENIS, &c. De Florenis in cap. 92. num. 39. de pœna per testatorem apposita in §. fin. vbi DD. inst. de legat. & Rolandi. de testamen. rub. 33. in vol. 8. p. 1. tract. a 23.

57 *Soluenda, &c.* Si non esset dictum cui deberet solui in cap. 60. num. 47.

58 *Singula singulis, &c.* In cap. 78. nu. 15.

59 TVTORES AVTEM, &c. Formulam dationis Tutoris in testamento Rolandi. de testamen. rub. 56. in vol. 8. p. 1. tract. a 28. Ad hanc materiam vide dicta in cap. 122. per totum Io. Dilect. Dur. de arte testa. tit. 7. de tut. & execut. testamen. in vol. 8. par. 1. tract. a 136. Rolandi. de testamen. rub. 31. eod. vol. 21. Angel. de testamen. gloss. 96. eod. vol. 8. p. 1. tract. a 74. facit l. testamento la pri. vbi Bart. & DD. ff. de testam. tut. Borgn. de Tutore, & Cur. & alia in repert. tract. in ver. Tutor admin. & Curat. dat. 57. Guliem. de Bened. in q. de Tutore quam ponit post cap. Raynutius de testamen.

Tutor testamentarius sive suspectus remoueatur Tutela an deferatur Legittimo, vel Datiuo Port. in §. permissum nu. 7. instit. de tutel.

60 ET LIBER. A CONFECT. INVENT. &c. An tutor possit liberari ab inuentario in cap. 122. num. 12. Quid an a redditione rationis eod. cap. 122. num. 14.

61 EXECVTORES AVTEM, &c. De formula ordinandorum executorum Rolandi. de testam. rub. 40. in vol. 8. p. 1. tract. a 26.

Ad hanc materiam executorum testamenti Rolandi. eod. & late Bart. in l. alio & in l. a filio ff. de alim. & cib. leg. Bald. in l. id quod pauperibus vbi Castr. multos refert tractantes de hac materia C. de Episc. & Cler. idem Bald. in l. 3. §. si executor ff. de negoc. gest. Io. Iac. a Cambiis de execut. vlt. vol. in vol. 8. p. 1. tract. a 185. Iacob. de Are. de comissar. eod. vol. 194. Io. Iuris cons. de execut. vlt.

vlt.uol.eod.vol.195. Angel. de testam. gloss. 97. eod.75. Carp. ad stat. Mediol. cap.157. per totum vol.1. late in repert. tractatuum in ver. executores 53. col.4. cum seq. Specu. de instr. edit. §. 13. nunc vero per totum, & multa in repert. Bald. ad lecturas in ver. executor Bertac. in repert. in ver. executor testamenti Papiens. in forma lib. ad redd. ratio. tut. cap. ac executores num. 1. cum seq. (vbi etiam ponit an sint similes tutoribus (vbi multa de hac materia late in vol. 1. comm. opin. in ver. executor testam. 308. cum seq. vide supra in cap. 135. in princ. & per totum.

62 NICOL. ET GASPAR, &c. Qui possint esse executores testamenti Papiens. in form. libel. ad red. ract. tut. in cap. ac executores num. 3. Bald. in l. id quod pauperibus num. 3. cum seq. C. de Episc. & Cler. vide in vol. 1. comm. opin. in ver. executor testamenti 309.

An mulier Excommunicatus Bannitus Impubes Bal. eod. Legatarius in proprio legato an sit executor Bald. in l. 1. nu. 19. C. com. de legat. Dec. in consi. 607. nu. 2. Socc. in consi. 11. num. 1. 2. vol. 1. Vnus ex hæredibus an sit executor Bald. in l. quidam §. si scriptus num. 3. ff. de legat. pri. Repudians hęreditatē an possit esse executor Castr. in l. 23. qui plures num. 3. ff. de vulg. & pup. Religiosus sine licentia superioris Roman. in singul. 245. num. 1. & Guardianus S. Francisci late Fely. in repert. ad lectur. in ver. Guardianus Bald. in d. l. id quod pauperibus num. 9. C. de Episc. & Cleric. Papiens. in form. libell. ad redd. ractio. tut. in cap. ac executores num. 3. vide cap. fin. in princ. ex. de testamen. & clem. 1. de testamen.

Executores si sunt præsentes eorum constitutioni an præsumantur consentire Alex. in l. quæ dotis num. 30. ff. sol. matr.

An præsumantur habere scientiam eorum deputationis Roland. in consi. 66. num. 25. vol. 4.

63 ET QVEMLIBET EORVM IN SOLIDVM SVPERVIVENTEM, &c. Si non esset dictum, & vnus moriatur ad quem remaneat authoritas Bertac. de Episcop. lib. 4. par. 6. num. 2. in vol. 13. p. 2. tract. a 354. Castr. in consi. 13. super primo dubio num. 3. vol. 1. idem Castr. in consi. 177. in quest. quę num. 1. vol. 2. & consi. 218. ad prim. & tertium num. 2. vol. 2. Aret. in consi. 94. num. 3. Paris. in consi. 35. num. 18. 19. vol. 4. Riminal. in consi. 129. num. 8. vol. 1. Papiens. in form. libell. ad redd. ractio. tut. in cap. ac executores num. 27. sed vide Medic. mors omn. sol. p. 2. concl. 41. num. 109. & in vol. 1. comm. opin in ver. executor 309.

An vnus sine altero possit exequi stante clausula in solidum Bald. in l. id quod pauperibus num. 33. C. de Episc. & Cler. vide hic infra num. 65.

An possint separatim votum suũ deponere Ias.in l.si quis a filio §. si patri num.10.ff.de legat.pri.Riminal.in consi.435. num.3.4. vol.3.in vol.1.comm.opin.in ver.executor 309.
Regulariter an censeantur electi in solidum Aret.in cons.66.num. 2.3. alia vide in cap.2.num.14.
De clausula insolidum in cap. 2.num.14.in cap.65.num.16.
64 DANS PLEN. ET LIB. ARBITR. &c. Omnis enim potestas executorum pendet a testamento,& ad unguem testamenti forma debet seruari Riminal. in consi. 129. num. 5. vol. 1. & consi.435.num. 17.vol.3.Fely.in repert. ad lect. in ver.execuror testamen.Bald.in l.qui aliena §.libertos num.1.ff.de negoc.gest. Stracc.in addit.ad consi.323.Crau.Bald. in l. id quod pauperibus num.14.C.de Episc. & Cler.Papiens.in forma lib.quo agit. ad ract.tut.num.14.& hic infra num.71.
Cauere an teneantur de exequendo Castr.in l.quidam testamento §.si scriptus num.4 ff.de legat.pri.& vide in vol.1.comm.opin. in ver.executor versi.60.308.Bald.in l.17.testamento num.2.ff. de testamen.tut.
An possit cogi ad exequendum vide hic infra num.74.in fine.
Ad clausulas Dans vide dicta in cap.58.num.4.& 5.
65 VENDENDI,&c. An regulariter possint vendere vide in vol. 1.comm.opin.in ver. executor 308. 309. Abb. in cap. Ioannes num.6.de testam.Papiens.in form.lib.quo ag.ad ract.tut.nu.12 Permutare an possit per dictam facultatem vendendi Papiens. eod. num. 15. Vnus sine altero an possit vendere Bald. in l. si duobus num.11.C.comm.de legat.vide in praeced.num.63.
Vnus executor an possit ab alio emere Bald. in Auth.quibuscumque C.de Sacr. San. Eccl.
Fidem de precio rei venditę an possint habere Aret. in §. vendito num.4.inst.de rer. diuis. in vol. 1. comm. opin. in ver. executor 308.col.2.in princ.Fely.in repert. ad lectur.in ver.executor vlt. vol. Bertaz.de claus.claus.38. gloss.1.num.22. Alex. in l. adiuuo pio §.sed si emptor num.10. ff. de re iud.vbi Ias.num.6.7.9.vide supra in cap.76.num.45.& in cap.78. num.27. Quid an habeāt fidem de precio contra voluntatem testatoris Riminal. in consi. 435.num.16.vol.3.
Sed an vendāt ante lapsum anni habendo fidem de precio Papien. in for.lib.quo ag.ad redd. ract.tut.cap. ac executores num. 20. sed mortuo testatore statim possunt exequi legata, vt instat. de execut.legat.vol.2.
Vendere an possint rem magni valoris pro soluēda re minima Menoch.de arbitr.iud.cas. 182. num. 34.quod hoc tutor non possit vide l.5.§.non passim & §. item prætor ff.de reb.cor.Fabian. de Monte de emp.& vend.q.5.nu.95 Afflict.decis.249.num.1.
Hæc ea

Hęres an cogatur rem vendendam exhibere Papiens. in form. lib. quo agit. ad redd. ract. tut. cap. ac executores num. 18.
Hærede inuito an possint vendere, & dominium transferre stante hac facultate hic concessa Alex. in consi. 62. num. 5. vol. 2. Bald. in l. id quod pauperibus num. 31. C. de Episc. & Cler. Papiens. eod. cap. ac executores num. 17.
Alia vide dicta in cap. 20. & in cap. 76. num. 45. cap. 78. num. 27. & in seq. num. 66.
66 CVM SVBASTATIONE VEL SINE, &c. Regulariter an vendāt sine Bamnimentis in vol. 1. comm. opin. in ver. executor 309. & an sine Decreto Bald. in consi. 287. dicto vol. 4. & decis. 95. pag. 2. lib. 14. mot. Flor. De subastatione dictum fuit in cap. 76. num. 20. & in cap. 78. in princ. & num. 21.
67 *Prout Videb. & placebit, &c.* De dictione Prout in cap. 59 num. 2. de clausula videbitur & plac. in cap. 140. num. 33. & hic infra num. 74.
68 *Omniaq; exigendi, &c.* Vide dicta in mandato ad exigendum supra in cap. 8.
69 *Pactumq; de non petendo, &c.* De tali pacto vide in cap. 60. num. 29.
70 ET PRO PREMISS. AGENDVM, &c. An possit concedi quod agant Bald. in l. qui aliena §. quamquam num. 4. ff. de negoc. gest.
An possit agere contra hęredem in vol. 1. comm. opin. ver. executor 308. Abb. in cap. Ioannes num. 4. de testamen.
An vnus contra alterum executorem possit agere Castr. in l. qui proprio §. si duobus num. 3. ff. de procurat. Aret. in consi. 66. num. 2. 3. vide adducta supra in cap. 49. num. 61. in fine & in cap. 8. num. 20.
An possit conueniri a legatarijs Castr. in l. si quis titio nu. 4. ff. de legat. 2. & in l. Lucius §. meuia num. 2. ff. ad trebell. & qua actione Angel. in §. ex maleficijs num. 26. vbi Ias. num. 22. instit. de action.
An constituat Procuratorem ante litem contestatam Castr. in consi. 13. super pri. dub. num. 4. vol. 1. Aret. in §. sin autem per procur. num. 11. inst. de satisd. Alex. in l. neque tutores num. 9. C. de procurat. Papiens. in forma lib. ad reddendā ract. tut. in cap. ac executores num. 21. vide hic infra num. 75. in med.
Alia vide supra in cap. 3. num. 1. cum plur. seq. in mandato ad agendum.
71 CVM PLENA LIBERA, &c. Hic supra num. 64 Quid si deberent distribuere in pauperes an possent vnum tantum pauperem eligere Cagn. in l. singularia nu. 35. ff. si cert. pet. & ad hanc materiam vide dicta Castr. in l. cum quidam num. 4. ff. de legat.

legat. 2. & in l. vnum ex familia §. si de falcidia num. 3. & in §. itaque num. 2. ff. de legat. 2.

An possit eligere Bastardum filium testatoris Castr. in l. item eorum §. si decuriones nu. 2. ff. quod cui. vn. nom. & in vol. 1. comm. opin. in ver. executor 309. versi. 45.

An eligat in pauperem suum filium, vel suos coniunctos in vol. 1. comm. opin. in ver. executor 309. Bald. in l. 1. in 2. lectur. nu. 104. C. de Sacros. Eccl. in l. tutor §. quę tutoris nu. 3. ff. de excus. tutor. Quid an possit eligere in pauperem se ipsum Socc. in consi. 11. nu. 3. volum. 1.

72 IN PRAEDIC. ET CIRCA PRAEDICTA, &c. De dict. claus. in cap. 58. num. 6.

73 ET PRO VT POSSET d. TESTATOR, &c. Quia factum ab executore censetur factum ab ipso Testatore Fely. in repert. in ver. executor testamen. De dictione Prout in cap. 59. num. 2.

Si hæreditas non adheatur an habeant authoritatem Aret. inst. de eo cui lib. ca. in princ. num. 2. Papiens. in for. libell. ad redd. ract. tut. cap. ac executores num. 13.

An executores possint possidere vt Testator Virg. Boccat. de iure Ciuil. Rom. c. 3. num. 7. in vol. 3 par. 2. tract. a 304.

Si plus impendant quam dixerit testator an repetant ab hærede Castr. in l. qui aliena §. liberos num. 1. ff. de negoc. gest. Quid si plus expendat in funere hic supra num. 24.

Non autem reddit quod legiptime impendit Castr. in l. ex parte §. seruo num. 2. ff. fam. ercisc. Quid an probet tales suas expensas per iuramentum solum Ias. in repet. l. admonendi num. 127. ff. iur. iur. & in l. scimus iam §. in computatione num. 7. C. de iur. delib.

74 ET SICVT DD. EXEC. VID. ET PLAC. &c. Quid an sine citatione heredis Alex. in consi. 215. num. 10. vol. 6. Asyn. in prax. §. 7. c. 5. limit. 6. nu. 2. & 11. vide decis. 45. pag. 3. lib. 14. Montiu. Flor. Alex. in l. 1. num. 14. ff. de legat. 2. Vel an inuito hærede hic supra num. 65. in fine.

Executores an teneantur solum de dolo, & lata culpa Castr. in l. 111. si seruus §. cum quid num. 2. 3. ff. de legat. pr. Alex. in consi. 119. num. 5. vol. 6. & de negligentia Paris. in consi. 26. num. 21. volum. 4. & si sunt negligentes an possint cogi vide hic in fine huius num.

An possint soluere debita præscripta, vel quibus obstat exceptio Castr. in l. si is cui §. flauius num. 2. ff. de solutio. & in l. 29. si creditori num. 8. ff. de legat. pr.

An possint transigere de legatis factis pauperibus Craue. in consi. 223. num. 1.

Si executores non concordant in distribuendo pauperibus præua-

let

let voluntas executorum consanguineorum Rom. in sing. 539. num. 1. Tiraq. de retract. ligni in præfat. num. 44.

Inuentarium conficere an teneantur Amanel. in sing. 6. nu. pr. Alex. in consi. 215. num. 8. vol. 6. Bald. in auth. sed cum testator num. 23. C. ad l. falc.

Cogi an possint ad exequendum Alex. in l. 1. num. 45. ff. de legat. 2. Quid autem non exequendo infra annum Felin. in cap. intelleximus num. 2. de iudicijs.

Cauere an teneantur de exequendo hic supra num. 64. Ad clausulam videbitur, & placebit vide in cap. 140. num. 33.

75 DICTI EXECVT. NEQVEANT EXCLVDI, &c. QVOVSQVE, &c. Quia regulariter eorum officium durat per annum Papiens. in form. libell. ad redd. ratio. tut. §. ac executores num. 7. vide in vol. 1. comm. opin. in ver. executores 310. Bald. in l. captatorias nu. 12. C. de testamen. milit. De mensibus decem, & octo dicit Bald. in l. obsistere num. 3. 4. C. de ann. & trib. lib. x.

Si fuerint negligentes in exequendo infra annum Felin. in cap. intelleximus num. 2. de iudic.

Executores an habeantur loco hæredis non dato hærede Ripa in l. centurio num. 105. ff. de vulg. & pupill. Alex. in consi. 12. num. 7. vol. 3.

Officium suum an possint alteri committere Bald. in l. 60. nullus C. de decur. lib. x. in vol. reg. iur. in ver. executor testamentarius 395. Alex. in l. 1. num 6. ff. de lega. 2. & in l. si stipulatus in princ. nu. 8. ff. de ver. obli. vide in vol. 1. com. opin. in ver. executor 309. & in reper. Felin. ad lect. in ver. executor vide hic supra num. 70. An constituat procuratorem.

Ractionem reddere an teneantur vide in decis. 83. lib. 13. Moriu. Flor. vide supra in c. 92. nu. 26. & in c. 119. nu. 54. Amannell. in singul. 234. num. 1. Petr. Ghetar. in sing. 84. num. 1. vide in vol. 1. comm. opin. in ver. executores 310.

Alia ad hanc executorum materiam vide adducta hic supra in princ. num. 01. huius cap. 159. De dictione Quousque in cap. 63. num. 46.

DE SVBSTITVTIONIBVS.

76 SVBSTITVTIONVM Materia late tractatur in tit. ff. de vulg. & pupill. subst. Inst. de vulg. subst. & in tit. de pupill. subst. & C. de impub. & al. subst. vbi Bart. & alij DD. Gabbr. in conclus. in tit. de substitut. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius pa. 2. versi. si absque liber. mor. il 2. de testamen. Aret. instit. de subst. Alberic. in diction. in ver. substitutio Bald. in tract. de

sub-

substitut.in vol.8.p.1.tract.a 201.Bar.de Nuccio de substitutio. eod. vol.8.p. 1. tract. a 211. Fumeus de substitut.eod.vol. 221. Lancelot. Polit. de substitutio eod.vol.8.p.1.tract.a 224. Zasius de substitutio.eod.vol.263.Rolandi. de testamen. rub.22. cum seq.vsque ad rub.29.in d.vol.8.p.1.tract. a 10. cum seq.Io. Dil. Dur.de arte testam.tit.5.eo.vol.120.Paul.Leon. de substitutio. eod.vol.277.

Substitutio concepta cum clausula substituit vulgariter pupillariter,& per fideicomiss quomodo intelligatur Bertac.in reper.in clau.testam. in clau.substituit vulgariter pupill. & per fid. Crau. in consi.208.nu.6.Io.Dilect. Dur. de arte test.tit.5.caut.7.num. 2.& caut.29.num.2.in vol.8.p.1.tract.a 121.& 125.Ias.in l.centurio num.60.& ibi Socc.iun.nu. 312. Ripa num.78.Alex. num. 95.ff.de vulg.& pupill. subst. Castr. in l.Iulianus §. in eodem libro num.4.ff. de hæred. inst. Zanch.in l.hæredes mei §. cum ita par.7.nu. 104.ff.ad trebell.Dec.in l.precib.nu.30.C.de impub. & alijs substit.

Si autem non adsit talis clausula vide quæ dicit Marz. de fideicomiss q.12.

77 SVBSTITVTIO VVLGARIS EXPRESSA, &c. De hac substitutione tractatur in locis hic supra adductis num. 76.& per Rolandi.de testam.rub. 23.in vol.8.p.1.tract.10.(de eius formula idem Roland.eod. rub. 48.) Angel. de testamen. gloss. 84.eod. vol.8.par.1. tract. a 67.Bald.de substit.in rub. de vulg.subst.eod.vol.201.Bart.de Nucio de substitut. cap.1. eod. vol.8.p.1.tract.a 212.Fumeus de substitut. speci.pr.vulg. subst. eod.vol.221.Lancelot. Polit.de substitutio par.1.2.3.4.5.6. vbi late de eius effectibus in d. vol.8.par. 1. tract. a 225. Zasius de substitut.cap.1.cum seq.eod.vol.264. Paul.Leon. de substitutio in cap.de vulg.eod.vol.281.Guliel. de Bened.in cap.Raynutius par.2.vers.si absque liber.morer. il 2. in tit. de vulg.subst. ex.de testamen.Bart.& DD. in l.1.ff.de vulg. & pupill. subst. Aret. & DD. inst.de vulg.subst.

78 SVBSTITVTIO PVPILLARIS EXPRESSA, &c. De hac substitutione tractatur in locis hic supra nu.76.adductis, & per Rolandi.de testamen. rub. 24. (& ponit eius formulam in rub. 49.& 53.) in vol.8.p.1.tract.12. Angel.de testam.glos.85.eod. vol.69.Bald.de substitut.rub. de pupill. subst. in d.vol. 8.par.1. tract.a 204.Bar.de Nuccio de substitutio.cap.2.de pupill.subst. eod.vol.214.Fumeus de substitu.species 2.in d.vol.222.Lancel. de Polit.de substit. in tit.de pupill. subst.eod.vol.8.p.1. tract. a 248. Zasius de substitutio cap.2.de pupill.substit. eod. 267. Paul.Leon. de substit. cap. de pupill.substitut.in dict.vol. 289. Guliel.de Bened.in cap. Raynutius par. 2. versi. si absque liber

mor.

mor.il 2.in tit.de pupill.subst.ex.de testamen.

79 SVBSTITVTIO BREVILOQVA SEV RECIPROCA, &c. Hęc substitutio non habet nomen proprium Menoch.de Arbitra.iud.q.4. nu. 4. & de eius materia tractatur in locis hic supra adductis num.76. & per Rolandi. de testamen. rub.27. (& de eius formula in rub.52.) in vol.8.p.1.tract. a 28. Angel.de testamentis gloss. 83. in vol. 8. p. 1.tract.a 66. Bald. de subst.in.tit. de substit. breuilo. eod. vol.8.p.1. 208.Bart. de Nuccio de substitutio cap.4. eod.vol.8.p.1.tract.a 217.Fumeus de substit. spec. de subst. Breuilo. eod.vol. 223.Lancel.Polit.de substitut.cap. de Reciproc. substit.eod.vol.8.par.1.tract. a 262. Zasius de substitutio.cap.4. de Breuilo.subst.eod. vol.8. par. 1. tract.a 270.Paul. Leon. de substit.in cap.de Recipr.substit.eod. vol.301.Guliel. de Bened.in cap. Raynutius p.2. versi.si absque liber.mor.il 2.ex.de testamen.

80 SVBSTITVTIO COMPENDIOSA, &c. De hac substitutione tractatur in locis hic supra adductis num.76. & per Bart. & DD. in l.centurio ff.de vulg.& pupill.subst. Bald.& DD. in l. precibus C.de impub. & al. subst. Rolandi.de testamen.rub.26. (& in rub.51.53.ponit eius formulam) in vol.8.p.1.tract.a 25. Angel. de testam. gloss. 80.eod.vol.62. Bald.de substit.in cap. de substitutione compend.eod.vol.209.Bart.de Nuccio de substitut.cap.5.de subst.compend.eo.vol. 218.Fumeus de substitutio.in cap.de subst.compen. eod.vol. 223.Lancel. Polit.de subst. in cap.de compendiosa subst.eod. vol.8.p.1.tract.a 258. Zasius de subst.cap.5. de subst. compend. eod. vol. 272. Paul.Leon. de substitutio in cap.de compend. eod.vol. 203. Guliel.de Bened. in cap.Raynutius par.2.vers.si absque lib.mor.il 2.ex.de testam.

81 SVBSTITVTIO EXEMPLARIS, &c. De hac materia tractatur in locis hic supra adductis num.76.& per Rolandi. de testam. rub. 25. (& in rub. 50. ponit eius formulam) in vol. 8. p.1.tract.14.25. Bart.& DD. in l. humanitatis C.de impub.& al.subst. Angel.de testamen. gloss.81. in vol.8.par.1.tract.a 65. Bald. de substitutio.in rub. de exempl. subst. eod. vol.8. par.1. tract.a 206.Bar.de Nuccio de substitutio c.3.de substit.exempl. eod.vol.8.p.1.tract.a 216.Fumeus de substitut.spec.3.in d.vol. 223. Lancell.Polit. de substitut. in tit.de exempl.subst. eod. vol. 256. Zasius de substitutio.cap.3. de substitut. exempl. eod.vol. 269.Paul. Leon. de subst.in cap.de exemlp.subst. eod.vol.8.p.1. tract.a 298.Guliel.de Bened.in cap.Raynutius p.2.versi.si absq; lib.mor.il 2. ex.de testam.

82 SVBSTITVTIO FIDEICOMMISSARIA, &c. De hac materia tractatur in locis hic supra adductis nu.76.& per Rolandi. de testam.rub.26. (& in rub. 51. ponit eius formulam) in vol.

8.p.1.tract.a 16.25.Angel.de testam. gloss. 86.per totum eod. vol.8.par.1.tract.a 70.Bart.de Nuccio de substitutio. cap.6. de subst.obl.seu fideicommiss.eod.vol.220.Guliel.de Bened.in cap. Raynutius p.2.versi.si absque lib.mor.il 2.ex.de testamen. vide in tit.instit. de fideicommiss. hæred. vbi DD. Gabbr. in comm. concl. in tit. de fideicommiss. Marza. in epith. de fideicomiss. per totum.

Hæc substitutio fideicommissa. non potest fieri filijs quo ad legiprimam Afflict. decis.38. quidam num.4.

83 ET HANC DIXIT, &c. Hanc verborum formulam ponit Rolandi.de testamen.rub.59.in vol.8.p.1.tract.a 29. Specul.de instr.edit.§.12.num.48.in fine.

Dictio, & hanc. est demostratiua ad oculum, & ad intellectum l. 68.meuius §.duo vbi gloss. in ver. hanc eandem ff. de legat. 2. Quid autem an hec clausula deroget precedentibus testamentis Alex.in l.Gallus §.idem credendum num. 11. ff.de liber.& posthum. Quid si est cæterata Alex. ibidem, & vide infra in cap. 171. per totum.

An sub dicta dictione, & hanc. veniat clausula Codicillaris Socc. in d.l.Gallus §.idem credendum num.28.ff. de liber.& posth.vide hic infra num.85.prope finem.

Quo ad verbum voluntatem vide dicta hic supra num.13.

84 QVAM ET QVOD, &c. An hec clausula habeat vim clausule derogatorie, vel tollat clausulas derogatorias positas in primo testamento Alex.in consi.7.num.6.7.vol.4.

Ad relatiuum Quam, & quod in cap. 70. num.2.cap 63. num.44.

Hæc clausula ponitur quia regulariter vltimum testamentum attenditur §.posteriore Inst.quib. mod.test. infirm. Dec. in consi. 475.num.1.cum seq.& consi.489.num.3.consi.512.num. 1.pulchrè Clar.in §.testamentum quæst.94.& 95.in volum.8. par.pr. tract.97.Declara tamen, vt per Dyn. in consi. 51.num. 15. 16. Io. Dil.de arte testan. tit.x.caut.1.num.1.in d.volum.8. par.pr. tract.140.Dec.in consi.631.num.4.Socc. in consi 229.num.1.4. cum seq. volum.2.Vrsill.ad decis.Afflict.69.num.10. Borgn. decis.27.num.66.vide hic infra num.89.in med.Roman. in consi. 306.num.1.& consi 179.num.1.Roland.in consi.33. num. 4.5. volum.3.Crau.in consi.143.num. 4.& 14. Anania in consi. 28. num.12.Socc.iun.in rubr.ff.de acquir.possess. num. 136 137.& in l.si quis in princ.num.38.ff.de legat.3.Alexand.in consi 105 num.6.7.8.Donat. a Fina. in Enchirid. conclus. in verb.testam. vide infra in cap.165.reuocat.test.per totum, & supra in c. 122. nu.18.& hic infra nu. 89.

85 ETSI IVRE TESTA.&c. VALEAT IVRE CODICIL. &c. Ad materiam huius clausule codicillaris vide Rolandi de testa-

men.

men.rub.34.num.3.4.6.cum seq.in volum. 8. par. pr. tract. 23. Bald.in auth.ex causa num.18.& ibi Castr.num.14. 15. C. de liber.prӕter.& in §.codicillis num.3.cum seq.Inst. de codicill.vide aliqua in reper.Tiraqu.ad l. si vnquam C. de reuoc.donat.in uer.clau.codicill.Spec.de Instr. edit. §. 12.nu. 18. Angel.de testamen.in princ.num.40.& gloss.99.in uolum.8.par.pr. tract. a 33.77.late Bart.in l.1.num.3.cum seq.ff.de iur.codicill.vide repert.consiliorum Paris.& aliorum in uer.claus.codicill.& in volum.reg.iur.200.col.3.in uerb.claus.cod. Ripa in l. Centurio nu. 78.ff.de vulg.& pupi. tandem de dicta clausula uide integrum tractatum Fab.Turrect.de Clau.Codicillari Bertac.in reper.de claus.testam.in ver.cla.codicill.Bertaz.de claus. in repert.in ver. cla.codicill. & in repert.Com. concl. in uer. clau. codicill. Cels. Vgo. de claus. num. 327. in volum. 18. tract. 505. Camba. de claus.in princ.cod,uol.370.Crem. in singul.91.nu.1. Matesil. in singul.140.nu.1. Aret.instit.de codicill.in princ.nu.2.

Quotupliciter hӕc clausula formetur, Bald.in l.si quis num.15. C.de codicill.

Hӕc clausula demonstrat testatorem uoluisse rupturę testamenti prospicere Bald.in auth.ex causa nu.18.C.de liber.pręter. Tiraq.ad l.si vnquam in prӕfat.nu.134.

Dictio Si stat dubitatiue faciendo rem dubiam Bart.in l. demonstratio §. quod autem num.7.ff. de cond.& demonstr. Quando autem faciat conditionem Bart.in l.1.nu.2.3.ff.de cond.& destrat.Paris.in consi.30.nu.34.vol.2.uide in c.89.nu.87.

Hic autem significat quatenus non valeat Bald.in auth. ex causa nu.58.C.de liber. prӕter.

An referatur ad tempus prӕsens,& ad futurum Alex.in l. cum stipulemur num.2.ff.de verb.oblig.

Valeat intellige dummodo adsint solemnia requisita in codicillis Castr.in l.testamenti num.9.ff.de testam.Alex. in l.nemo potest num.9.ff. de legat.pr. Item dummodo voluntas testatoris sit perfecta Bald. in l. ex ea scriptura §. ex his num.1.ff.de testam. Dec. in consi.431.num.5. Ioseph de Ludou. decis.53.Lucens. num.58.& dummodo verba non repugnent Zanch.in l.heredes mei §.cum ita p.2.num.48.ff.ad trebell.Bald.in l.1.num.1.ff.de iur.codicill.

Si non fuisset dictum si non valet in vim testamenti sed dictum volo vt valeat iure codicillorum,& apposita essent solemnia testamenti an valeat vt testamentum Alex.in l.non codicill.nu. 2.C.de testamen.& in l. nemo potest nu.9.10.ff.de legat.pr.

Stante dicta clausula an institutio filij nihilominus sit necessaria Socc.iun.in l.in quartam num.122.ff.ad l. falcid.& an operaretur quod si testamentum est nullum ob filij prӕteritionem

Gabbr.in conclus.tit.de clausulis concl.7.8.

Hæc clausula an expresse sit apponenda an subintelligatur ad hoc vt valeat in vim codicilli Bald.in l. cohæredi §. cum filie num.6. ff.de vulg.& pupill.Gabbr.in tit. de testamen.conclus. 5.Bald.in l. 1. num. 1. ff.de iur.codicil. & in l. ex ea §. ex his num. 1. ff.de testamen.vide in vol. reg.iur.in ver. testamentum 881. Donat. a fina in Enchirid. concl.in ver.testamentum vide hic supra nu. 83. in fine An dict. clausula veniat sub dictione, &c.

Notarius quod censeatur eam apposuisse de voluntate testatoris Port.in concl.concl. 18. in vol.reg.iur. 1036. Gabbr.in comm. tit.de consuet.concl.4. Sed fere nullum adest testamentum sine dicta clausula Lancel.de statut.q.7.num.20.in vol.2.tract.a 317.

86 ET IVRE DONAT. CAV. MORT. &c. Ad hæc vide dicta Lancel. de stat.q.7.num.45.in vol. 2. tract.a 318. De donatione causa mortis vide infra in cap. 166. per totum.

Quod debeat exprimi iure donationis causa mortis,& clausula codicillaris non sufficiat vt valeat in vim donationis causa mortis Ang.de testamen.in princ.num.40.

Donatio.n.causa mortis est,species vlti. volunt. Boer.in consi.34. nu.4.Dec.in consi.159.vbi dinstinguit Fulg.in consi.87.num.1.

Donatio hæc causa mortis rupto testamento rūpitur & ipsa si a testamento pendeat Bart. in l. sed si mortis ff.de legat. præstand. & annexa testamento an mutet suam naturam, & assumat naturam testamenti Rom. in consi. 330. num. 15.16.17. vide dicta in cap.166.num.16.& num.34. post. med.

Donatio hęc causa mor.ét in testamento quod non valeat nisi Notarius recipiat pro donatario Roland. in consi. 82. num.23. 26. volum. 1. sed an habeat uim fideicommiss. eod. vide in cap. 166. num. 13.

Si notarius tanquam Busulus diceret iure donationis inter viuos vide Cels. vgo. de claus. num.315. in vol.18.tract. a 504.

87 ET CVIVSCVMQVE ALTERIVS, &c. Quatuor sunt species vltimæ voluntatis, vt testamentum codicillum donatio causa mortis, & Epistola venerabilis Rolandi. de testam.rub.1. num. 1. in vol.8.p.1. tract. a 1. Angel. de testamen. gloss. 102. eod. 77. Hoc enim etiam dicitur quia vltimę voluntates sunt plene fauoribus Port. in §. legatarijs num. 4. inst.de testamen. Ad hanc clausulam vide Bald. in §.codicillis num.17.18.inst.de codicill. Fulgos in consi.187. per totum.

Testamentum enim cum duobus testibus si valeret ex forma statuti non esset testamētum sed vltima voluntas innominata Bal. in l.licet num.8. C.de pact.

Si sit dictū si non valet iure testamenti valeat iure alterius voluntatis Dec.in l.senium num. 52. C.qui test. fac. poss.

Si dictum

Si dictum fuisset valeat omni meliori modo quid operetur talis clausula omni meliori modo Paris. in consi.24.num.31.vol.2.& consi.50.num.9.& consi.62.num.16.& consi.79.num.31.vol.2. Fusch.in singul.in ver.claus. omni mel.mo.num.79. vide hic supra num.19.Bart.in l.codicillis §.Lucius ff.de legat.2.Gabbriel. in conclus. in tit.de testamen. concl. 5. num. 9. in volum. 1. comm.opin.in ver. claus. omni mel. mo.Socc. iun.in l. si quis in princ.num.25.ff.de legat.3.Gul.de Bened.in cap. Raynutius p. 1.in ver.in eod.test.il pr.num.76.& in ver.testamentum il 3.nu. 9.11.12.19.ex.de testamen.Bald. in l. quoties num.9. 10. C.de hered.inst. Bertac. in repert.in claus.testamen.in ver. cla. omni mel.mo.vide supra in cap.1.num.23.in fine.

88 QVO, &c. QVA VALERE POTEST, &c. Hæc clausula non sub intelligitur nisi apponatur Dec. in l.in contrahenda num.14.ff.de reg. iur. De tali clausula vide quæ dicit Hercul.in respons. num. 196.

89 CASSANS, &c. Cassare significat annullare, & irritare Auth. cassa, & irrita C.de Sacros. Eccl. Bertaz.de claus.cla.36.gloss.1. num.1.cum seq.& quomodo regulariter instrumentum cassetur Castr. in d. Auth. cassa num. 3.

Formulam cassationis testamenti ponit Rolandi. de testam. rub. 32.& rub.57.in vol.8.p.1. tract.a 22. 29.

De hac clau. & eius vtilitate, & ad hanc materiam vide Rolandi. eod. Bertaz.de claus.claus.36.gloss.1.nu.1.cum seq. late Angel. de testam. gloss.103.num.1.in vol.8.p.1.tract. a 77. Petr. Pecch. de testam. coniugum cap. 4. num.4.eod.vol.8.p.1.tract.a 148. Bart.in l.2.num.1.ff.de liber. & posth.Aret.in §. posthumi num. 1. inst.de exhæred. liber.Bertac.in repert. de claus. testamen. in ver.cassans,& irri. Missing.in §.posteriore nu.5.inst.quib.mod. test.in fir. Socc.iun.in l.si quis in princ.test.num.74.ff.de legat.3.

Clausula hęc an sit superflua, & an tacite sub intelligatur Ias. in l. si mihi & tibi §. in legatis num.2. ff.de legat. pr. Cels. vgo. de clausul.num.314.in vol.18.tract.a 504. Quid si non apponatur Roland.in consi.33.num.22.vol.3. vbi tractat an secundum testamentum nihilominus reuocet primum.

Clausula ista an reuocet donationem causa mortis factam per contractum Borgn.decis.30.nu.14. Corn. in consi. 158.videtur in lit. M. N. vol.4. vide l. vxori ff.de Donat. inter vir.& vxor.

Si testator dicat solum nolo testamentum valere, & non ponat d. clausulam Guid.Pap. q. 200.num.2. Bart.in l.18.si iure num.3. ff.de legat.3.vide dicta in cap.165.num.21. Aret. in §. ex eo autem num.4.inst. quib.mod.test.in fir. Craue. consi. 228.num.2. volum. 2.

Testamentū autē quando dicatur cassum Carp.ad stat.med.c.115. nu.

nu. 282.v. 1. vbi citat. Iaf. & DD. in l. fin. C. de ædi. diu. adr. toll.

Sola tamen penitentia non reuocat testamentum Tiraq. in l. si vnquam in uer. donatione largitus n. 256. C. de reuoc. don. sed bene reuocat donationem causa mortis eod. vide dicta infra in cap. 166. num. 34. post. med.

Si dicat cassans omne testamentum quod facere posset Guid. Pap. q. 127. in camera nu. 1. vide in seq. nu. 90. de clausul. derogatorijs.

Si secundum testamentum non faciat mentionem de pr. an prim. sit reuocatum distrigue an contineat clausulas derogatorias Castr. in l. sancimus num. 5. C. de testamen. vide in seq. num. 90. nam regulariter secundum testamentum tollit primum vt hic supra nu. 84. & in cap. 122. nu. 18. fallit aliquando ut in d. n. 84.

Si in secundo testamento instituatur aliquis Potens an d. clausula cassans. reuocet primum Mart. Laud. de princ. q. 356. volum. 16. tract. a 209.

Cassatio enim seu cancellatio sola quod irritet testamentum Crau. in consi. 228. num. 1. Clar. de testam. q. 93. sed si ignoratur quis cancellauerit Donat. a Fin. in Enchir. concl. in uer. testamen.

Cassatio si ponatur in margine dicendo Casso si non adsunt testes requisiti an probetur Cassatio Cels. Vgo. de claus. num. 213. in vol. 18. tract. a 500.

Testamentum Cassum an saltem declaret mentem Zanch. in l. heredes mei §. cum ita par. 3. nu. 54. ff. ad Trebel.

Clausula hæc an reuocet ipso iure Dec. in auth. Cassa num. 6. C. de Sacr. San. Eccles. Bertaz. de claus. claus. 36. gloss. 1. nu. 2. uide in cap. 122. nu. 18. & hic supra nu. 84.

Si testamentum non ualet etiam d. clausula Cassans. non ualet, Tiraq. de constituto par. 3. limit. 7. nu. 39. Io. de Arno. in sing. 55. nu. 1. Nec cassat primum testamentum, quod erat validum Roland. in consi 33. num. 5. uol. 3. Bar. in l. 18. si iure nu. 4. ff. de leg. 3. Castr. in l. sancimus nu. 7. C. de testam. Cels. Vgo. de claus. nu. 314. in uol. 18. tract. 504.

Item d. clausula Cassans non operatur si adhitio non sequatur Bar. in l. sed etsi §. sed si cum nu. 1. ff. de hered. inst. Cels. Vgo de clausul. nu. 314. in uol. 8. tract. 504.

Hec clausula Cassans. quod reuocet etiam hæredis institutionem, Dyn. in c. quod sæpe nu. 13. de reg. iur.

An reuocet legata pia Guid. Pap. q. 200. num. 5. quia alia legata omnino reuocat eod. sed sine d. clausula an reuocentur alia legata in prim. testamento relicta. Guliel. de Ludo. in sing. 145. num. 1.

Alia uide supra in cap. 122. num. 18. & hic num. 84. & in sequen. num. 90.

90 NON OBSTANTIBVS VERBIS DEROGAT. &c.

Quod

Quod d. clausula sit necessaria, & ad hanc materiam de clausulis derogatorijs, & reuocationis testamenti continentis, clausulas derogatorias Alexand. in consi. 7. num. 6. 7. uolum. 4. Guid. Pap. q. 127. in Camera. nu. 1. Angel. de testa. rub. 25. num. 1. in uolu. 8. par. pr. tract. a 78. late Bart. in l. 22. si quis in princ. testamen. nu. 2. 6. ff. de leg. 3. Port. in consi. 33. num. 25. cum seq. Io. Dilect. Dur. de test. tit. x. per totum in volum. 8. par. pr. tract. a 140. Clar. in §. testamentum q. 99. eod. volum. 8. par. pr. tract. a 97. Rolandi. de testamen. rub. 32. num. 3. eod. uolum. a 22. & in uolum. 1. comm. opin. in ver. Claus. derogatoria, & in uol. 2. comm. opin. in uer. testamentum primum 373. & in uer. testamentum cum claus. Paris. in consi. 24. num. 14. uolum. 2. & cons. x. num. 10. cum plur. seq. uol. 3. & consi. 43. num. 42. uolum. 3. & consi. 34. nu. 55. 58. uolum. 2. Ias. in l. si mihi, & tibi §. in legatis num. 3. ff. de legat. prim. de verbis derogatorijs in testamento, & an tollantur per generalem reuocationem, seu per dictam clausulam Cassans Dec. in consi. 582. num. 5. volum. 2.

Clausulæ iste derogatoriæ in vltimis uoluntatib. an vna tollat alteram Soc. iun. in l. si quis in prin. test. num. 16. cum seq. ff. de leg. 3. sed uide Crau. in consi. 25. num. 10. 11. Riminal. consi. 334. num. 14. uolum. 2.

Clausula ista Non obstantibus. an sufficiat ad reuocandum testamentum continens clausulas derogatorias Anania in consi. 56. nu. 1. 2. 4. Socc. iun. in l. si quis in princ. nu. 54. 56. 59. ff. de leg. 3. ubi dicunt quando est posita salutatio Angelica Aue Maria, vt hic. Quod autem clausula Non obstante deroget ijs ad quæ refertur Riminald. in consi. 79. num. 29. uol. 1.

Item talis clausula Non obstante, quid importet posita in secundo testamento Port. in consi. 33. nu. 26. & in uol. 2. comm. opin. in uerb. testam. secundum.

Quomodo d. clausula Non obstãte debeat concipi posita, uel in testamento, uel in rescripto Castr. in l. fi. nu. 3. C. si contra ius, uel vtil. public.

Hæc clausula posita in testamento non solemni, an tollat testam. solemne Cels. Vgo. de claus. num. 31. in uol. 18. tract. a 493. vide hic supra nu. 89. in fine claus. Cassans. De hac clausula Non obstante in legiptimatione vide in cap. 114. nu. 78.

91 ET OMNINO, &c. SE PENITVISSE, &c. Dictio Omnino est exclusiua Abb. in c. non magnopere n. 5. ex. Ne Cler. uel Monac. Ac generaliter omnem casum comprehendit Ias. in §. curare num. 4. Instit. de actio.

Item denotat ipso iure Rom. in sing. 1. num. 1. Corsect. in singul. omnino num. 1. Dec. in cap. ad hæc num. 4. in med. de appellat. Habet naturam præcisam, & restrictionem non recipit Menoch.

de

de recuper.in 2.respons. finari.in 4. artic.num. 21. 22.

PAENITVISSE Sed non sufficit sola penitentia nisi adsit reuocatio, vt hic supra num. 89. ante med. Ad hac materiam penitentiæ habentis locum in ulti. uoluntatibus vide Bart. in l. qui in mente num. 4. ff.de furt. qui se remictit ad dicta in l. si quis in princ.test.ff.de legat.3.

92 ROGANS, &c. An requiratur rogitus pro forma testamenti nuncupatiui vide Clar.in §.testamentum q.58.Afflict.decis.25. num.4.sed vide in vol.2.comm.opin.in ver.testamen.dicitur.

An autem rogitus requiratur in testamento inscriptis vide infra in cap.163. num.35.

Quid an requiratur in testamento ad pias causas militis, vel inter liberos Tiraq.de pia causa priuil. 5.in vol.2.comm.opin. in ver. testamentum perfectum, & supra cap.158.num.1.

An credatur notario attestanti de rogitu si instrumentum non appareat Ludo.Lan.de form. test.consi.1. num.78.in vol. 8. p.1. tract.a 183. vide in cap. 170.num.5.

Rogitus iste debet fieri in præsentia testatoris, & testium Ioseph. de Lud. decis. Lucens.53.num.35.36.& ab ipso testatore notarius debet rogari Crau. in consi. 117.num. 2.vide dicta in cap. 58.num.18. Paris.in consi.61.num.1.vol.3.

Testamentum primum rogatum an tollatur per secundum verbo verbotenus factum Alex.in consi. 105.nu.5.vol.4.

Rogitus an præsumatur per clausulam Actum vide supra in cap. 1. num.7.& Riminal. in consi.630. num.7.vol.4.Roland. in consi. 44.num.43.vol. 1.Paris. in consi. 104. nu.72.vol.1.& consi. 28. nu.55.vol.2.& consi.65.num. 5.& 7.vol.3.Quid an rogitus regulariter sine dict.clausula Actum præsumatur Riminal.in consi. 692.num.7.vol.4. Paris.in d.consi.104.num.73. vol. 1. & consi. 61.num.5.vol.3.Roland.in consi.26.num.13.vol.3.& consi. 44. num.45.vol.1.& consi.32.num.29.vol.2.

Rogitus an sufficiat quod sit appositus in protocollo Paris. in consi.61.num.2.vol.3.

Alia ad dictam clausulam Rogans vide in cap.58. nu.20. cum seq.

CODICILLVS ANTE TESTAMENTVM CAP. CLX.

1 FORMVLAM Codicilli facti ante testamentum ponit Rolandi.in tract. de codicillis in cap. de form.codicill.ant. test. in vol.8. p. 1. tract. a 199. col.3. Speculat.de instr. edit.§. 15.num. 4.

2 Codicillus quid sit,& vnde dicatur Rolandi. de codic. in princ. num.2.3.5. in d. vol.8.p.1. tract. a 198.col.4.& largo modo an dicatur

dicatur testamentum Carp.ad stat.Mediol. cap.322.num.1.vol. 1.Tobb.inst. de testamen. in princ. num. 28.

3 Codicillus inscriptis an fiat Ludo.Land.de for: test.consi.1.nu. 24. in volum. 8. par. 1. tract. a 182. vbi etiam ponit ordinem seruandum.

4 Ad hanc materiam codicillorum vide tit.inst.de codicil.& ff.de iure cod.& C.de codic.vbi DD. Carp.ad stat. Mediol.cap. 322. per totum vol.pr.Rolandi. in trac. de codicillis in vol. 8. par. 1. tract. a 198. col.4. Angel. de testamen.gloss.99.eod.vol.8.p.1. tract. a 77. Specul.de instr.ędit.§.15.

5 In quo autem codicilli & testamentum conueniant, vel differant Rolandi. de codicill. in cap. in quib. diffe. & conu. in vol. 8. par. 1. tract. a 199. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1.versi. testam.3. num.55.56.de testam.Missing. in rub.num.7. inst. de testamen.

6 Testes quinque requisiti in codicillis an sint ad solemnitatem vel ad probationem Port.inst.de codicill. in princ. nu.10. Quot autem, & qui sint testes in codicillis Monticell. de testib. cap. testes quot in codicillis in vol.4. tract.a 283. col.1.cum seq. vbi late. Quid testes prædicti in codicillis an debeant esse rogati a testatore vide Port. in §. nihil num. 10. inst. de testamen. aliud tamen est in testamento vide in cap.159.num.3.versi.3.

7 Institui an quis possit in re certa per codicillos Bald. in l. non codicillum num. 8. C.de testamen. vide supra in cap. 159.num. 41.vbi agitur de instituto in re certa.

8 Per codicillos an directo relinquantur legata prout per testamentum Ias. in rub.num.2. ff.de legat.pr.& in l. 1.§ hoc autem num. 22. in pr.lect.ff.ad trebell.Guliel.de Bened.in cap.Raynutius par.1.versi.testamen.3 num.60.62.

Sed dicta legata in codicillis factis ante testamentum non debentur de iure communi non adhita hæreditate vt in vol.2.comm. opin. in ver. Legatum etiam sed per statutum Florentinum de execut.leg. rub. 31. vol.2. via executiua legata exiguntur etiam non adhita hæreditate vide in cap.119.num.16.

9 Cęcus autem si faciat codicillos an octo testes requirantur, & eadem solemnitas quæ in testamento Aret. in §. cęcus autem num.3.inst. quib. non est permiss. fac. test.Bald.in l.hac consultissima num.13. C.qui test.fac. poss. vbi Ias. num.10.Specul. de instr.ædit. §. 12.num.43.Rolandi. de testamen.rub. 61.num.8. in vol.8. par.1. tract. a 29.

Alia hic contenta quo ad legata vide in cap. 159. post.nu.24. cum plur. seq. De executoribus eod. cap. 159. num. 61. cum seq. de clausula Iure Donat. cau.mortis eod.cap.159. num. 86. & infra in cap. 166.

Alia de codicillis vide in seq. cap. 161. & de clausula codicillari in d. cap. 159. num. 85.

CODICILLVS POST TESTAMENTVM CAP. CLXI.

FORMVLAM Hanc vide per Rolandi. in tract. de Codicill. in cap. de for. cod. post. test. cum cap. seq. in v. 8. p. 1. tract. a 199. Specul. de instr. ædit. §. 15. num. 5.

Ad hanc materiam vide adducta in præced. cap. 160. vbi an codicilli possint fieri inscriptis num. 3. & Cæcus quomodo faciat codicillos eod. cap. 160. num. 9.

1 CERTVM EST, &c. De hac clausula in cap. 66. nu. 2. in cap. 156. nu. 1. & in cap. 110. nu. 1.

2 *Alph. cond. test. &c.* In cap. 158. per totum, & in cap. 159. nu. 8. cum seq. & per totum.

3 CVM VOL. HOM. AMBVL. SIT, &c. Hoc dicitur in L. cum hic status §. 1. ff. de Donat. inter. vir. & vxor. & dicit Dec. in consi. 512. n. 2. & in l. si quis imperatorem. n. 8. C. qui test. fac. poss.

4 IN PRIMIS CVM, &c. LEG. &c. REVOCAVIT, &c. De dictione Imprimis in cap. 120. num. 11. & in cap. 145. num. 1. Hoc enim dicitur quia codicillis, vel adimuntur, vel reformantur, seu reuocantur legata in testamento contenta Aret. in consi. 94. num. 1. in fine vide adducta in præced. cap. 160. Vel declarantur verba dubia testamenti Rom. in consi. 179. num. 7.

Codicillis autem an possit reuocari Clausula derogatoria in testamento contenta Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. in ver. testamentum 3. num. 62. de testamen.

Rumpi an possit testamentum per codicillos relinquendo heredes venientes ab intestato si in testamento extranei erant instituti Bart. in l. 2. num. 1. ff. de iniust. rup. test.

Testamento infirmato an etiam infirmentur codicilli Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. versi. testamen. 3. num. 14.

5 *Cætera autem omnia, &c.* De hac clausula Cætera, extense posita, & non abbreuiata in cap. 171. num. 4. abbreuiate autem posita eod. num. 2.

6 *Confirmauit, &c.* De confirmatione supra in cap. 110. num. 25.

7 *Asserens, &c. Hunc esse, &c.* Vide dicta in cap. 159. a num. 83. vsque in fine, & de tali verbo Asserens vide dicta in cap. 110. num. 26.

Alia hic contenta vide in d. cap. 159. num. 25. cum seq. & num. 61. & num. 86. cum seq. & in præced. cap. 160. per totum.

TESTA-

TESTAMENTVM CAECI. CAP. CLXII.

FORMVLA Huius testamenti sumpta est, & tradita in l. hac consultissima C.qui test. fac. poss. & de ea ibi Alexand. num. 6. & alios, & eam ponit Rolandi. de testamen. rub. 60. & 61 in vol.8.p.1.tract.a 29.sed hęc formula de verbo ad verbum est sumpta a Specul. de instr. ædit. §. 12.compendiose num.42. Aduerte,& sis cautus in ordinando testamento Cęci quia multi etiam periti errant vt dicit Aret.in §. cæcus autem num. 2. inst. quib.non est permiss.fac.test.vbi pulchre ponit omnia requisita de quibus etiam vide in vol.2.comm. opin.in ver. testamentum nuncupatiuum cæci.

Ad hanc materiam vide l.8. hac consultissima C.qui test. fac. poss. vbi Bart.Bald. Castr. Alex. Ias.Dec. & alij, & in §. cęcus autem vbi Aret. & DD. inst. quib. non est permiss. fac. test. Carp. ad stat.Mediol.cap. 323.vol.1.Clar. de test. q. 17.Specul. de instr. ædit. §. 12. compendiose num.42. cum seq. Bertac. in repert. in verb. cæcus versi. 8. & in ver. testamentum qualiter versi.73. Rolandi. de testamen.in d.rub.60.61.in vol.8.p.1.tract.a 29. & in dict. vol. 2. comm. opin. in ver. testamentum nuncup. cæci cum versi. seq.

Si cęcus testetur inter liberos an infrascritta solemnitas requiratur Clar.de testamen.q.17.Cum.in consi. 113. num. 1. sed latius vide supra in cap.158.num.38.& 40.in fine Fulgos.in consi. 41. & consi.90. per totum Rolandi. de testamen. rub 61. num.9. in vol.8.p.1.tract.a 29. Dec.in d.l. hac consultiss. num. 36. C.qui test.fac.poss.vide in d.vol.2.com.opin.in ver. testam.nunc. cæci.

Si cęcus testetur ad pias causas an hęc solemnitas requiratur Tiraq. de pia causa priuil.8.in fine Dec.in d.l.hac consultiss. nu.38. vide adducta supra in cap. 158.num.1. de testam.ad pias caus.

Si codicillos faciat cęcus vide supra in cap.160. num.9.vel si faciat Donationem cau. mortis vide infra in cap.166. num.1.de Donat. cau. mor.

Adhibeas octo testes, vel septem, & Notarium ita quod octo sint subscriptiones, & octo sigilla, vt hic infra in fine, & ita disponitur in d.l. hac consultissima C.qui test.fac. poss.

1 PRESENTIB. TEST. &c. Id est septem, & Notario, vel octo testibus vt in d l. hac consultissima vbi DD.vide adducta hic in prin. Ad hęc verba PRESENTIBVS, &c. Vide dicta in cap.159.num. 3.versi.2.& 3.& dicta in cap.1.num.8.9.

Testes testamentarij tam in hoc quam in alijs testamentis nō pos-

ſunt eſſe cęci Tobb. num. 13. & alij DD. in §. teſtes autem inſt. de teſtam.l.ſi non ſpeciali vbi Bald.nu.1.& l.ſi vnus C.de teſtam.
2 PROPRIO ORE, &c. VOCATIS, &c. Ita diſponitur in d.l. hac conſultiſſima C.qui teſt.fac.poſſ.vbi Caſtr.num.3.Specul.de inſtr.ædit.§.12.compendioſe num.42.Rolandi.de teſtamen.rub. 60. 61. num.5. in vol. 8. p.1. tract.a 29. Aret. in §. cæcus autem nu.2.inſt quib.non eſt perm.fac.teſt.Alia vide dicta in cap.159. num.3.verſi.2.& 3.& in cap.1.num.8.9.
3 GHERARDVS, &c. SANVS CORP. MENTE, &c. Ita dicit Specul. eod. & Rolandinus eod. Quo ad ſanitate mentis, & intellectus vide dicta ſupra in cap.159.num.8.9.11.
4 LICET CAECVS, &c. Et ſic alia ſolemnitas requiritur in teſtamento Cęciut hic ſupra in princ.Cæcus qui dicatur Dec.in l. hac conſultiſſima num.1.cum ſeq.C.qui teſt.fac.poſſ. Et Cęcitas quomodo probetur Aret.in §. cæcus autem nu.1.inſt.quib. non eſt permiſſ.fac.teſt.Rolandi. de teſtam.rub.61.num.10. in vol.8. p.1.tract.a 29.Dec.in l.8. hac conſultiſſima num.45.C.qui teſt. fac.poſſ.vide dicta in cap.159.num.11.
5 VOLENS, &c. DISPONERE, &c. Ita dicit Specul.in d.§. 12. compendioſe nu. 42. de inſtr. ędit. Ad verbum Volens vide dicta in cap.159.num.13.Ad verbum Diſponere ibidem num.15.
6 HOC PRES. NVNC. TEST. &c. COND. &c. Cęcus non poteſt teſtari inſcriptis ſed nuncupatiue d. l. 8. hac conſultiſſ. vbi Caſtr.nu.1.& alij DD.C.qui teſt.fac.poſſ.Immo teſtator cæcus debet dicere ſe velle ſine ſcriptis teſtari Aret.in §. cęcus aũt nu.1.inſt.quib. non eſt permiſſ. fac.teſt. vide Aret.de teſtam. in princ.num.20. in vol.8.p.1. tract. a 32. uide in uol.2.comm. opin.in uer. teſtamentum nuncup. cæci Dec.num.4. & 5. in d. l.8. hac conſultiſſima C.qui teſt. fac. poſſ.

Hoc teſtamentum licet dicatur nuncupatiuum habet tamen ſimilitudinem cum teſtamen. inſcriptis Specul.de inſtr. ædit. §. 12. compendioſe num. 43. de quo tęſtamento inſcriptis dicetur in ſeq.cap. 163. Quare hoc dicatur nuncupatiuum Rolandi. de teſtam.rub.60. num. 2.in vol.8.p.1. tract. a 29. Quid autem ſit teſtamentum, & quid teſtamentum nuncupatiuum in cap.159. num.19.

Ad verbum Condidit vide in cap. 159.nu.20. & ad verba In hunc qui ſequitur modum,&c. eod.cap.159. num.21.

7 *In primis animam ſuam, &c.* In cap.159.num.22.
8 *Sepulturam elegit, &c.* In cap.159.num.23.
9 ITEM IVRE, &c. LEGAVIT,&c. Ad materiam legatorũ vide dicta in cap.159.poſt numerum 24. per plures numeros ſeq.

Ponere hic primo legata, & poſtea inſtitutionem conſidera an conſonet nam in teſtamento cæci prius inſtitutio eſt ponenda alias

alias dubitatur an testamentum valeat Rolandi.de testam. rub. 61.num.6.in vol.8.p.1.tract.a 29. Aret.in §.cæcus autem num. 2.inst.quib. non est permiss.fac. test·idem Aret. de testamen. in princ.num.20.in d.vol.8.p.1.tract.a 32.Castr.in d.l.8.hac consultissima num.5.vbi Dec.num.7.C.qui test.fac.poss.vide in vol. 2.comm.opin.in ver.testamentum cæci.

10 IN OMNIB. AVTEM,&c. HAEREDEM INSTITVIT,&c. Quod in testamento cæci prius sit ponenda hęredis institutio, postea legata vide in præced. num. 9. Alia de hæredis institutione vide in cap.159.num.43.cum seq.

11 IGITVR, &c. PROTESTATVS FVIT, &c. ESSE VELLE, &c. Ita docet Specul.in d.§.12.compendiose de instr. ædit. Rolandi. de testamen. rub.60. num.1. vide dicta hic supra num.6.& dicta in cap.159. num.83.cum seq.

12 EX SVI ANIMI,&c. ET SANI INTELLECTVS,&c. Ita docet Specul.in d.§.12.num.42.de instr.ædit. & ita disponitur in d.l.8.hac consultissima C.qui test.fac.poss.vbi DD. Rolandi. de testam.rub.60. num.1. in vol.8.p.1. tract. a 29. Alia vide in cap.159.num.9.& 11.

13 ROGANS INFRASCRPTOS TESTES, &c. Ita docet Specul.de instr.ędit.§.12.num.42.& alij adducti hic supra num. 1.& 2. Alia in d.cap.159.num.3.in cap.1.num.8.9.

14 ADHIBITOS AD PRAEDICTA,&c. Ita docet Specul. in d.§.12.num.42.de inst. ædit.& alij adducti hic supra in princ.& num.1.2.& vide dicta in cap.159.num.3.& num.8.9.

15 ET SVBSCRIPTIONES SVAS, ET SIGILLA, &c. Ita disponitur in d. l. 8.hac consultissima C.qui test. fac. poss. vbi Castr.num.4.& alij DD. ita docet Specul.in d.§.12.num,42.de instr. ædi. vide adducta hic supra in princ.& num.1.2.& infra in cap.163.num.29.cum seq.

16 EGO IO. VNA CVM INFRASC.&c.SVBSCRIPSI,&c. Quod hęc subscriptio sit necessaria disponitur in d.l.8 hac consult. vbi Dec.nu. 24 & alij DD. vide adducta hic in princ. & num. 1. 2. Aret.in §.cæcus autem num.2. in fine inst. quib.non est permiss. fac.test.Rolandi.de testamen.rub.60.num.1.in vol.8.p.1.tract.a 29. ubi ponit ordinem cordularum, & sigilli in testamento apponendo de quo ordine vide etiam infra in testamento in scriptis in cap.163.num.20. Formulam autem huius subscriptionis ponit Specul. in d.§. 12, num. 42. de instr. ędit.& vide infra in cap.163.num.23.30.31.

17 SOLITOQVE MEO SIGILLO,&c. Formulam hanc docet Specul.in dict.§.12.num.42.de instr.ædit.& ita faciendum dicit Aret.in d §. cęcus autem num.2.inst.quib. non est permiss. fac. test.Roland.de testamen. rub. 60. num.1. & deciditur in d. l. 8.

hac

hac consultissima vbi DD. vide adducta hic supra num. 1. & 2. & infra in cap. 163. num. 30. 31. cum seq. Sigillum si deficiat an valeat hoc testamentum Carp. ad stat. Mediol. cap. 323. vol. pr. qui citat. Hipol. Riminal. in consi. 84. vol. 1.

Alia de sigillo vide in cap. 114. num. 94. & in cap. 155. num. 19. & melius in cap. 163. num. 30. 31. 32.

18 *Sculptum, &c.* Ita docet Specul. de instr. ędit. §. 12. num. 42. vide dicta in cap. 163. num. 30. 31.

19 *Et in vna ex cordulis, &c.* Ita docet Specul. eod. & Rolandi. de testamen. rub. 60. vide in cap. 163. num. 30. 31.

20 EGO L. CIVIS ET NOTAR. &c. VOCATVS, &c. Hoc enim testamentum Cæci debet per notarium in scriptis redigi vna cum ipsius, & testium subscriptionibus licet sit nuncupatiuum Dec. in d. l. 8. hac consultissima num. 23. 24. 26. vbi alij DD. C. qui test. fac. poss. vide adducta hic supra num. 1. 2.

Formulam dictarum subscriptionum vide ętiam adducta in seq. cap. 163. num. 29. 31. Specul. in dict. §. 12. num. 42. in fine de instr. ædit. Aret. in d. §. cæcus autem inst. quib. non est permiss. fac. test. Rolandi. in d. rub. 60. de testamen. & alios adductos hic supra in princ.

Si notarius non interueniat consilium Castr. est quod dd. octo testes examinentur ad perpetuam memoriam vt per eum in d. l. hac consultissima num. 2. C. qui test. fac. poss.

21 RECITAVI, &c. Ita disponitur in d. l. 8. hac consultissima C. qui test. fac. poss. & docet Specul. eod. §. 12. num. 42. de instr. ædit. Rolandi. de testam. rub. 60. num. 1. in vol. 8. p. 1. tract. a 29. & alij adducti hic supra in princ. & num. 2. 3.

22 *Et Sigillum apposui, &c.* Specul. eod. Rolandi. eod. Aret. in d. §. cæcus autem inst. quib. non est permiss. fac. test. & alij adducti hic supra in princ. & in cap. 163. num. 30. 31.

Alia de sigillo vide relata hic supra num. 17. 19.

23 *Ad vnam ex cordulis, &c.* Vide relata hic supra num. 19. Ad hanc formulam de subscriptione, & sigillo testium vide etiam adducta in cap. 163. num. 29. 30. 31. 32.

Octo ergo subscriptiones, & octo sigilla requiruntur in hoc testamento cæci Aret. in d. §. cæcus autem inst. quib. non est permiss. fac. test. Specul. in dict. §. 12. num. 42. de instr. ædit. Rolandi. de testam. rub. 60. 61. vide adducta hic supra in princ.

Alia de alijs testamentis vide supra in cap. 158. & in cap. 159. per totum, & de testamento inscriptis in seq. cap. 163.

TESTA-

TESTAMENTVM INSCRIPTIS QVOMODO ORDINETVR CAP. CLXIII.

FORMVLA Huius testamenti non ponitur in formulario istoquia tale testamentum ob nimias solemnitates non est in vsu,& eum condere est valde periculosum ita quod dicitur Bartolum vnum tantum vidisse, & illud etiam nullum fuisse declaratum vt dicit Port.inst. de testamen. in princ. num. 10. & non esse in vsu communi dicit Hercul.in responso num.441.Bellon. in rub.num.14.inst. de testam. & ibi Tobb.num.12.qui Bellon. refert dictum Bartoli Roland.in consi.36. nu.1.vol.1.Guliel.de Bened.in cap.Raynutius p.1.versi. testamentum pri.num.9. ex. de testamen. Vnde cum sic titubare viderim volebam ab incepto desistere tamen statui postea infrascriptam ponere formulam vt facilius peritiores possint supplere, & in melius eam reformare ad proximi beneficium.

Formula ergo infrascritta eiusque ordo elicitur a Speculo in §. 12. compendiose num. 40. de instr. ædi.tio. & vide Rolandi. de testamen.rub.63.in vol.8.p.1.tract. a 30.Rolandus in consi.36. nu.1.cum seq.vol.1.vbi supplet Item eam ponit Faber.in §.possunt nu.14.inst. de testamen. Ponam tamen eam distinctim vna cum formula subscriptionum, & sigillorum ea maiori diligentia qua potero ad beneficium proximi ad honorem Dei quę sunt potissime causę quę me induxerunt ad componendum hoc opus Lauræ cum tot tantisque meis vigilijs.

Materia huius testamenti inscriptis habetur in l.21. hac consultissima vbi DD. C.de testam. & de ea tractat Rolandi. de testam, rub.63.& rub.4.vol.8.p.1.tract. a 2.& a 30. Aret.Tobb. & DD. in rub.& Faber.in §. possunt inst.de testamen. Missing.in §.sed cum paulatim num.1.instr. eod.& vide infra distinctim sub quolibet num. ad notata Io.Dilect. Dur. de art.test.tit.2. caut.1. in vol.8. tract. a 113. Afflict. decis. 143. num.1. cum seq.Si quid autem sine scriptura suppleatur an dicatur dicatur testamentum inscriptis Asyn.in prax. §.19. cap.5. limit.18. num.2.Castr. in l. quoties §. sed si num.5.ff.de hæred. inst.

Qui possint testari dictum fuit in cap.158.per totum vbi latissime Frater autem ingressus ordinem minorum si ante testatus fuit inscriptis an tale testamentum possit ante eius mortem naturalem publicari Phanuc. de dote in princ. in cap. per mortem num.10.in vol.9.tract. a 414.

Formula, & ordo testamenti in scriptis est sequens, qua expleta ponentur eius fundamenta secundum ordinem aliorum instrumentorum praecedentium.

1 ASSVMATVR Membrana pecudinea, seu de pergameno, aut alias solida (nã carta Bambaginea a temporis antiquitate atramento, & tineis facilius corroditur) & in parte superiori relinquatur in albo spacium ad minus trium, vel quatuor digitorum, & in latere dextro, & sinistro tantumdem spacij in albo, & in parte inferiori relinquatur spacium quantũ protrahitur palma
2 manus digitis extensis, vel circa, & in medio horũ spaciorum. 2.
3 scribatur tenor testamenti 3 vel ab ipso testatore vel ab alio de
4 eius mãdato 4 latino, vel vulgari sermone 5 Dei Nomine Inuo
5 cato Anno ab Incarn. D. N. I. C. 1610. die prim. Augusti Regnantibus prout in alijs instrumentis, vt in c. 1. nu. 5. & 6.
6 Considerans ego O. q. P. R. de Boliuis hominem in humano corpore perpetuo viuere nõ posse cum terenum alimentũ quo vtitur primeuum naturalem calorem intotum reintegrare non posse sed in parte eum refocillando, & nutriendo in parte tamen eum diminuendo consumit, & tandem ad nihilum deducit & extinguit quę naturalis caloris extinctio mors appellatur anima vero non augetur non minuitur nec extinguitur quia terreno non nutritur alimeuto sed vt immortalis immortalia, & non terrena desiderat deturpatur tamen, & cruciatur propter scan-
7 dala 7 Praedictam ergo corporalem mortem futuram conside-
8 rans, & proprium sapientis 8 prudentisque esse res suas ordinare ad finem, & scandalis obuiare statui hoc praesens testamen-
9 tum, & vltim. voluotat. condere prout condidi, & feci, 9 & volo quod valeat omni meliori fauorabiliori, & ualidiori modo quo possum, & quo de iure valere potest cuius tenor est qui sequitur videlicet.

Alio potes vti prohemio ad beneplacitum vt in cap. 159. num. 21. in fine.

10 IN Primis animam meam commendo, &c. Et sepelliri volo
11 in Ecclesia, &c. cũ ea funeris impensa, &c. 11. Itẽ iure lega-
12 ti relinquo opere &c. 12. Item iure leg. relinquo D. vsumfru-
13 ctum In omnibus aũt alijs bonis, &c. 13. haeredem vniuersalẽ
14 instituo F. Q. B. de R. Bancheriũ & Ciuem Florentinũ 14 cui
15 substituo, &c. eidemq; prohibeo alienationem, &c. 15 exe-
16 cutores autem &c. 16 & hanc dico esse, & esse vellem meã vlti-

n ani

17 mam voluntatem, & testamentum 17. quam, & quod, &c. 18.
18 & si non valet, vel non valeret, in vim testamenti inscriptis volo quod valeat in vim testamenti nuncupatiui, & si non valet vel nõ valeret in vim testamenti volo quod valeat iure codicillorum, vel donatio. causa mortis, & cuiuscunque alterius vltime voluntatis, & omni mel. mod. quo valere potest, vt supra 19.
19 Cassans irritans, & annullans, &c. non obstantibus, &c. quia omnino me penitet aliud, vel alia fecisse. Prout latius dictum fuit supra in cap. 159. de testamento nuncupatiuo.
20 Hoc testamentum sic scriptum plicabitur ita quod dictę cartæ primum versiculum superius coniungatur cum versiculo vltimo inferiori, & figantur ibi tres cordule implicatura vero dextri spacij figantur due, & in sinistri alie due ita ꝙ foramina cordularum non ledant literas quibus cordulis singula spacia ligentur, & singulę coniunctæ ligentur ita ꝙ inferiores litere videri vel legi nõ possint. De spacio vero albo inferiori relinquatur vacuum, & patenter ita quod ibi poni possit subscriptio, testatoris & subscriptio testium.
21 His sic peractis, vel in continenti, vel eadem, vel in alia die
22 prout testatori videbitur 22. testator vocabit septem testes masculos puberes non surdos nec mutos nec seruos sed ciues, & scribere scientes qui eorũ nomina pronomina, & cognomina in subscriptione ponere possint & sint tales qui non sint a iure improbati, & talem scripturam sic ligatam, & clausam in dict. spacio inferiori.
23 In pręsentia dd. testium d. testator subscribat manu propria si scit scribere hoc modo videlicet.

Ego O. q. P. R. de oliuis præsentem paginam clausam, & ligatam manu mea propria scriptam (vel manu aliena) in manibus tenens eam obtuli infrascriptis testibus purè à me ad hoc adhibitis vocatis, & rogatis vt secundu iuris ordinem eam subscribant, & sigillum apponant, & affirmo in ea esse scriptum meum testamentum, & meam vltimam voluntatem, & hæredis institutionem, & legata, & alia in eo disposita, & ob id coram eis presentem subscriptionem propria manu subieci, & meo sigillo in latere huius subscriptionis (& sic non ad cordulas sed sigilla testium possunt poni, & ad cordulas, & in latere subscriptionis) cum cera sigillaui in quo est, sculpta effigies seu caracter Sigillum.
24 vnius Lilij, & ita signaui 24. hac die pr. Augusti 1614. & in domo mea posita Florentiæ in popul. S. Laurenzi in via &c.

25 *Si vero testator, vel nescit scribere, vel aliqua de causa scribere impediatur tunc notarius pro testatore, vel alius de eius mandato subscribat hoc modo videlicet.*

Ego S.q.B.A. de M. mandato O.q. P.R. de oliuis presentis rogantis, & mihi mandantis asserentis se esse literarum ignarum (vel scribere impeditum propter infirmitatem) hoc testamentum legata, & hæredis institutionem in eo contenta de dicto mandato manu mea propria scripsi. Et postea talem paginam clausam, & ligatam infrascriptis testibus ab eo ad hoc vocatis habitis, & rogatis, & omnibus simul præsentibus ipse O. obtulit asserens illud quod ibi continetur esse suum vltimum testamentum, & vltimam voluntatem, & à me scriptum, & præsentem subscriptionem meam vice, & nomine suo, & in eius & infrascriptorum testium præsentia de eius mandato sigillum eius (vel alienum) habentem effigiem seu caratherem vnius Lilij, & cere impressi, & apposui in latere huius subscriptionis, & in testimonium me subscripsi, &c. hac die, &c. mense, &c. & anno, &c. in domo, &c. Sigillum.

26. Post prędicta, & hoc mod. ligat. & subscriptum dictus testator eum obferat dd. testibus dicens illud esse suum testamentum sua manu (vel manu talis ex sui mandato) scriptum, & subscriptum, & rogat dd. testes eisq;

27 mandat quod ipsum testamentum subscribant, & signum seu Sigillum apponant.

28 Tunc singuli testes vnus post aliũ antequam ad alium actum discedant, & sic vnico contestu 29. subscribant, & 30. Sigillum suum, vel alienum apponant, vel in latere dicte eorũ subscriptionis, vel ad vnã ex cordulis prędict. idest ad singulam cordulam singulum Sigillum Quarum subscriptionum vna cum dicto sigillo formula hęc erit videlicet.

31 Ego Z.q. F. P. de M. vt testis vocatus, & ad hoc adhibitus, & rogatus a d. O. testatore vna cum D.F.S.A.B.G. alijs testibus infrascriptis (vel suprascriptis) ad singula in hoc præsentis paginæ inferiori spacio facta contenta, & scripta simul præsentibus eiusdemq; O. etiam præsentia, & ad eius rogationem manu mea in testimonium me subscripsi 32. & eam Sigillo proprio (vel alieno dummodo exprimatur si est alienus) habente formam seu caracterem Rotæ signaui, & ceræ impressi in latere huius subscriptionis (vel ad vnam ex dd. cordulis appendidi) hac die, &c. mense, &c. anno, &c. & in domo, &c. vt supra. Sigillum.

Si subscribant alij testes, & sigillent, vel in latere eorum subscri-

ptionis.

ptionis, vel ad alias cordulas sigilla apponendo.

¶ Si ergo testator nō subscribat sed alius pro eo tunc erunt octo testes, & sigilla septem ad cordulas, & unum in latere subscriptionis, uel omnia dicta octo sigilla ad latera dictarum subscriptionum. Si uero testator subscribat erunt septem testes, & octo Sigilla modo prædicto.

33 Postea (non ex necessitate sed ad libitum) poterit iterū plicari prout fiunt copię examinationū testiū quę in partes mictuntur cum alia coperta & ligari, & super quolibet nodo sigillari, desuper scribi illud esse testamen. talis, & in loco tuto reponi.

34 Sed melius, & securius est ut, uel tempore subscriptionum, & Sigillorum, uel post subscriptiones, & sigilla supra ascripta eadem, uel alia die præsentibus dd. septem testibus, & eisdem ore nec non præsentibus alijs duobus testibus unus notarius se roget de tali testamento sic clauf. & de dd. subscriptionibus & sigillis in dorso seu ex parte exteriori dict. testamenti hoc modo Si fiat in alia die videlicet.

In Dei nom. &c. Anno, &c. In dict. Die P. V. sum. Pont. & S. n. Cos. &c. Actum, &c. pręsentibus A. & B. nec non etiam præsentibus I. L. M. N. O. P. G. septem (uel octo si octo fuerint qui ut testes subscripserunt) testibus testamentarijs infrascriptis proprio ore infrascripti O. de Olui. testatoris uocatis ad hęc omnia infrascripta, & rogatis.

Pateat, &c. omnibus qualiter Q. q. P. R. de Ol. constitutus in præsentia mei, & dd. testium, &c. presentauit mihi L. q. A.

35 notario, & ciui Florentino 35. quandam schedulam, uel quaternū foliorum, uel membranā clausam affirmans sicut affirmauit in pręsentia mei, &c, & dd. omniū testium talem schedulam, seu quaternum, uel membranam esse suum ultimum testamentum, & ultimam uoluntatem scriptam seu subscriptam a dict. testatore nec non a dd. septem testibus, & ab eo & eis sigillatam, & uoluisse, & uelle ualere ut testamentum in scriptis, & si non ualet, uel ualebit, ut testamentu in scriptis, uoluit, & uult, valere vt testamentum nuncupatiuum, & si non valeret in vim testamenti voluit, & vult, valere in vim codicilli, vel donat. causa mortis, vel cuiuscumq; alterius vltime voluntatis, & omni meliori modo, & legata, & institutionem hęredis, & alia ibidem scripta confirmauit, & confirmat in pręsentia mei, & dd. septem testium qui d. testamento subscripserunt, & quas subscriptiones & sigilla dd. I. L. M. N. O. P. G. testes prędicti tam simul quam quilibet eorum de per se respectiue in pręsentia mei, & dict. O. testatoris, & dd. A. B. aliorum duorum testium recognoueruunt, & affirmauerunt medio eorum iuramento; &c. a me eis, &

cuilibet eorum delato dd. subscriptiones sub eorum nominibus respectiue cantantes fuisse, & esse eorum propria manu factas, & scriptas, & sigilla per eos respectiue apposita ac si iudicialiter examinati fuissent, & ideo ego L. not. antedictus rogatus fui de dict. schedula siue quaterno, vel membrana, & testamento prædicto, & de dicta præsentatione, & recognitionibus, & affirmationibus, & iuramentis prædictis a dict. O. testatore in præsentia dd. septem testium testamentariorum, & dictorum aliorum duorum testium, vt supra ad hęc omnia habitorum vocatorum, rogatorum a dict. testatore, & qui O. testator similiter in præsentia prædd. deprӕcatus fuit me, vt d. schedulam quaternum seu membranam, & testamentum prædict. reponerem in Archiuio publico Florentino vbi fideliter conseruetur, & non aperiatur nisi post mortem d. O. testatoris, & in fidem me subscripsi, & meo signo signaui.

36 Vel alio modo quo infra fiat rogitus præd. in dorso dicti testamenti si talis rogitus fieret a notario eod. tempore quo fierent dd. subscriptiones, & sigilla, & est secunda formula d. rogitus videlicet.

In Dei nom. Anno, &c. Ind. &c. Mense, &c. P. V. sum. Pont. & Ser. Cosmo, &c. Actum, &c. Pręsentibus A. B. nec non præsentibus etiam I. L. M. N. O. P. G. alijs septem testibus testamentarijs ad omnia, & singula infrascritta respectiue habitis vocatis, & proprio ore dicti O. testatoris rogatis.

O. q. P. R. de oliui. constitutus in præsentia mei, &c. & dd. testium, &c. dixit, & confessus fuit, & affirmauit quod hęc schedula quaternus seu membrana, & scriptura in cuius dorso seu parte exteriori ego L. notarius infrascriptus præsens instrumentum in publicam formam conficio esse, & est suum vltimum testamentum, & sua vltima voluntas, & in eo adsunt institutio hæredis legata, & alia ab eo disposita quæ omnia confirmauit, & confirmat quam, & quod voluit valere, vt testamentum inscriptis, & si non valet, vel non valebit vt testamentum inscriptis voluit, & vult valere vt testamen. nuncupatiuum, & si non valeret in vim testamenti voluit valere in vim codicilli, vel donationis causa mortis, vel cuiuscumq; alterius vltime voluntatis, & omni meliori modo quo valere potest rogans dd. infrascriptos septem testes vt eum, & eam subscriberent, & sigillarent, & huiusmodi instrumenti testes etiam essent ideo dd. testes omnes præsentes, & in præsentia d. O. testatoris, & mei not. & dd. A. B. aliorum duorum testium suprascriptorum subscripserunt, & sigillauerunt testamentum prędict. rogans d. O. de ol. me notarium vt de prædictis conficiam publicum hoc instrumentum, & quod tale testamentum schedulam seu quaternum

ternum reponam in Archiuio publico Florentino vt sic clausum ibidem conseruetur, & non aperiatur nisi post mortem d. O. testatoris. Postea notar. subscribat, & suo signo signet, & reponat in dicto Archiuio.

Vidi quasdam formulas testamenti inscriptis quæ erant in Archiuio Florenti. sed cum in aliqua ex dictis formulis aliqua dubitatio inualditatis in me caderet ideo quomodo dd. testamenta essent ordinata, & publicata non refero.

Sequntur modo fundamenta dictæ formulæ dicti testamenti inscriptis videlicet.

1 ASSVMATVR ERGO MEMBRANA, &c. Ita docet Specul. de instr. ædit. §. 12. compendiose num. 40. Rolandi. de testam. rub. 63. num. 1. in vol. 8. p. 1. tract. a 30. hoc idem refert Roland. in consi. 36. num. 1. cum seq. vol. 1. Faber (qui aliam dictæ membranæ plicationem docet) in §. possunt num. 14. inst. de testamen. & melius est membrana quam carta Bambaginea quę facilius ab attramento tineis, & temporis antiquitate corroditur. Potest etiam in carta Delitia, & in tabula lignea, vel lapidea scribi §. nihil autem vbi Tobb. nu. 1. Port. nu. 1. inst. de testam. facit l. 4. ff. de bon. poss. sec. tab. Immo etiam in quacumq; materia l. quoniam indignum in fine vbi gloss. C. de testam. l. 1. in princ. & l. 4. ff. de bon. poss. sec. tab. sed an in carta Abrasa Aret. in d. §. nihil nu. 2. & Port. nu. 1. inst. de testam.

2 SCRIBATVR TENOR TESTAMENTI, VEL AB IPSO TESTATORE, &c. Requiritur enim scriptura in hoc testamento, & potest scribi ab ipso testatore Auth. & non obseruato C. de testam. late Bertac. in suo repert. in ver. testamentum qualiter ver. 23. Tobb. in rub. inst. de testam. num. 12. Io. Dil. Dur. de art. test. tit. 2. caut. 1. num. 1. in vol. 8. p. 1. tract. a 113. Afflict. decis. 143. num. 1. Castr. in l. hæredes num. 4. ff. de testamen. in l. hac consultissima in princ. num. 2. C. de testa[illegible] Faber in §. possunt num. 14. inst. de testam. & melius, & [illegible] tius est q scribatur manu testatoris si scribere sciat [illegible] flict. decis. 143. num. 1. & propter recognition[illegible] cau- sis faciendam de qua per Lud. Lan. de form[illegible] dict. Af- [illegible] in subscriptio- 17. & 39. in volum. 8. p. 1. tract. a 180. [illegible] test. in princ. num. 21. 23. 24. [illegible] alia vide hic infra num.

3 VEL AB ALIO DE EIVS [illegible] test. in princ. num. 17. 18. in [illegible] &c. Ita dicit Lud. Lan. de form. cum antiquitas num [illegible] vol. 8. p. 1. tract. a 180. Alex. in l. [illegible] in fine C. de testam. Faber. in §. possunt num. 14. inst. de testam. Vide alia adducta in preced. num. 2. & infra

infra num.21.23.24.25.

4 LATINO, VEL VVLGARI, &c. Ita dicitur in l. hac consultissima §. final. & l. quoniam in fine C. de testamen. Tobb. in §. nihil autem num.1. inst. de testamen. vbi alij DD. vide in cap. 159. num.21.

An autem possit scribi per notas Bald. in l. quoties volens §. sed si non in corp. num.6. ff. de hæred. inst.

5 *Dei Nomine, &c. Anno, &c. Die, &c. Regnante, &c.* Vide in cap. 1. num.1.2.4.5.6. cum seq. An in principio huius testamenti sit necesse apponere diem, & locum vide adducta hic infra num.21.24. & in cap. 159. num.2.

6 *Considerans, &c. animadeuti patur, &c.* Vide dicta in cap. 159. num.8.9 & 22.

7 *Mortem ergo, &c.* In cap. 159. num. 4.

8 *Prudentisq; sit, &c. & scandalis obuiare, &c.* In cap. 159. num. 5. & 8. Quod scandalis sit obuiandum in cap. 144. num.18.

9 ET VOLO, &c. VALEAT OMNI MELIORI MODO, &c. De verbo volo in cap. 159. num. 13. De clausula omni meliori modo in vlt. voluntatibus vide in d. cap. 159. num. 18. & num. 87. in fine, & in cap. 1. num. 23.

An d. clausula omni meliori modo operetur, quod dictum testamentum si non valet in scriptis valeat, vt nuncupatiuum Afflic. decis. 144. num. vbi Vrsill. num. 1. 2. cum seq. (qui dicit quod d. clausula, omni meliori modo est vt Erba Bettonica) Paris. in consi. 19. num. 10. vol. 3. Socc. in consi. 142. num. 5. vol. 1.

Regulariter autem sine dicta clausula, si non valet, vt in scriptis, an valeat vt nuncupatiuum Castr. in l. hæredes palam vbi declarat nu. 5. ff. de testam. Socc. in consi. 142. nu. 1. 3. vol. 1. Paris. in consi. 19. nu. 8. 9. 12. vol. 3. Vrsill. ad decis. 143. nu. 5. & ad decis. 144. nu. 1. Afflict. Marantm in prax. par. 4. disput. 9. num. 88. 96. & disput. 4. num. 413. Castr. in consi. 93. viso d. testamento num. 4. volum. 1. & consi. 414. viso, & examinato nu. 3. volum. 2. Cyn. in l. hac consultissima §. per nuncupationem vbi Ias. nu. 3. C. de testam. Bertac. in repert. in ver. testamentum qualiter versi. 40. cum seq. Grammat. decis. 62. num. 26. Ludo. Lan. de form. testam. in prin. num. 47. & consi. 1. num. 46. in vol. 8. par. pr. tract. a 181. & 184. Brun. de reb. dub. num. 57. in volum. 18. trac. 353. vide in vol. 2. comm. opin. in ver. testam. 373. colum. pr. in princ. & ibidem in q. 12. 375. & in ver. testator 367. Gul. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. in verb. testamentum 1. num. 9. ex. de testamen.

10 *Imprimis animam meam, &c. sepelliri volo, &c. cum ea fun. impensa, &c.* In cap. 159. num. 22. 23. 24.

11 *Item iure legati, &c. lego opere, &c.* In cap. 159. num 25.

12 *Item iure leg. lego, &c. vsumfructum, &c.* In cap. 159. nu. 31.

13 IN OMNIBVS, &c. HAEREDEM INSTITVO, &c. Institutio heredis nominatim debet fieri in hoc testam. vel in subscriptione facta a testatore non tamen debet nuncupari coram testibus l. iubemus cum auth. seq. C. de testamen. vbi Alexan. num. 1. §. sed cum paulatim inst. de testamen. Hieron. Preuidel. de Peste in cap. testamentum num. 1. in volum. 18. tract. 174. si tamen alius pro testatore subscribat, an debeat nuncupari nomen hæredis Arett. de testamen. gloss. 5. num. 3. in volum. 8. par. pr. tract. a 38.

Alia vide in cap. 159. num. 43.

14 *Cui substituo, &c. & prohibeo alienationem, &c.* De substitutionibus vide in cap. 159. num. 76. cum seq. & de prohibitione alienationes eod. num. 49.

15 *Executores autem, &c.* Vide in cap. 159. num. 61. cum seq.

16 *Et hanc dico, &c.* In cap. 159. num. 83.

17 *Quam, & quod, &c.* In cap. 159. num. 84.

18 *Etsi non valet, &c.* In cap. 159. in princ. & num. 85. cum seq. & per totum, & de claus. Omni meliori modo quantum proficiat in testamentis in cap. 159. num. 86. in fine, & hic supra num. 9. & in cap. 1. num. 23.

19 *Cassans, &c.* In cap. 159. num. 89. cum seq. Prout præd. & alia latius posita fuerunt in testamento nuncupatiuo de quo in d. cap. 159. per totum.

20 HOC TESTAMENTVM CARTA PLICABITVR, &c. Ita disponitur in l. hac consultissima. C. de testamen. Hanc formulam plicandi claudendi, & ligandi docet Specul. de instrumen. æditio. §. 12. compendiose num. 40. Rolandi. de testam. rub. 63. in vol. 8. par. pr. tract. a 30. Roland. in consi. 36. num. 2. cum seq. volum. 1. & esse cum cordulis claudendum dicit Paris. in consi. 19. num. 5. vol. 3. gloss. in l. 1. §. si linum ff. de bon. poss. sec. tab.

Aliam formulam Claudendi, & ligandi hoc testamentum ponit Faber in §. possunt nu. 12. Inst. de testam. vbi multa pulcra dicit in hac materia.

21 HIS SIC PERACTIS, &c. EAD. VEL ALT. DIE, &c. Non refert an incontinenti, vel alia quacumq; die post scriptum te- mentum vocet testes, vel subscribat Spec. de instr. edit. §. 12. compendiose num 40. Rolandi. de testamen. rub 63. in volum. 8 par. pr. tract. a 30. Arer. de testamen. gloss. 5. num. 4. eod. uol. 8. par. 1. tract. 38.

22 TESTATOR VOCAT SEPTEM TESTES, &c. Ita disponitur in d. l. hac consultissima vbi DD. C. de testam. §. sed cum paulatim, & §. testes autem vbi DD. inst. de testam. Fobb. in

d. §. teſtes autem, & in rub. num. 12. inſt. de teſtam. Specul. de inſtr. ędit. §. 12. compendioſe num. 40. Rolandi. de teſtamen. rub. 35. num. 5. & rub. 63. in vol. 8. par. 1. tract. a 30. Aret. de teſtam. gloſſ. 5. num. 3. eod. vol. 8. 38. Io. Dilect. de arte teſt. tit. 2. caut. 1. num. 1. in d. vol. 8. p. 1. tract. a 113. Caſtr. in d. l. hac conſultiſſima num. 2. & Iaſ. num. 1. 5. 7. vide ſupra in cap. 159. num. 3. per totum.

Quod teſtes vocati, & rogati ſemper pręſumantur habiles dicit Cepol. in cautel. 219. num. 2. per totum.

23 IN PRESENTIA dd. TEST. SVBSCRIBAT, &c. Teſtator ita in præſentia teſtium ſubſcribere debet alias non valeret l. hac conſultiſſima vbi Caſtr. num. 2. C. de teſtamen. l. cum antiquitas vbi Iaſ. nu. 12. C. eod. §. ſed cum paulatim inſt. de teſtam. ita dicit, & hanc ſubſcriptionis formulam ponit Specul. de inſtr. ædit. §. 12. compendioſe num. 40. Rolandi. de teſtamen. rub. 63. in vol. 8. p. 1. tract. a 30. Faber. in §. poſſunt nu. 14. inſt. de teſtamen. Caſtr. in conſi. 414. viſo, & examinato vol. 2. Roland. in conſi. 36. num. 2. cum ſeq. vol. 1.

Sigillum quod apponi etiam debeat per teſtatorem in ſua ſubſcriptione dicitur in d. l. hac conſultiſſima vbi Caſtr. num. 2. C. de teſtamen. Roland. in d. conſi. 36. num. 4. volum. 1. Specul. & alij hic ſupra in hoc nu. 23. adducti. Quod cautius ſit adhibere ſigillum magnum Faber in §. poſſunt nu. 12. Inſt. de teſtam.

Hæc enim ſubſcriptio ſufficit licet teſtamentum eſſet ſcriptum manu alterius vt per DD. adductos in princ. huius num. 23. & hic ſupra poſt formulam nu. 2. 3. vide DD. in dict. §. ſed cum paulatim inſt. de teſtamen.

[Hæ]c ſubſcriptio nō eſt neceſſaria quando teſtator in fine ſchri[pto]..., & coram dictis teſtibus affirmat ſe propria manu totum teſtamentum ſcripſiſſe Rolandi. de teſtam. rub. 63. nu. 4. in vol. 8. p. 1. tract. a 30. facit l. cum antiquitas vbi Caſtr. num. 1. C. de teſtamen. Declara tamen vt per Iaſ. ibi num. 12. Faber in §. poſſunt num. 14. inſt. de teſtamen.

De ſubſcriptione, & ſigillo in teſtamento Cęci vide in cap. 162. num. 15. 16. 17. De ſubſcriptione epiſtolarum, & aliarum cędularum in actibus inter viuos in cap. 139. num. 16. & in cap. 155. num. 22.

24 D I E, &c. Quod in ſubſcriptione ſit bonum ponere diem, & locum vide Ludo. Lan. de Formul. teſtamen. in princ. num. 46. in vol. 8. p. 1. tract. a 181. Roland. in conſi. 36. num. 5. volum. 1 Faber. in §. poſſunt in fine inſtit. de teſtamen. vide ſupra in cap. 159. num. 1. 2.

25 SI VERO, &c. ALIVS PRO EO, &c. SVBSCRIBAT, &c. Et ſic in hoc caſu requiritur octauus teſtis vt in d. l.

hac

hac consultissima in med. & in l. cum antiquitas vbi Ias. num. 12. C. de testamen. Tobb. in rubr. 12. Instit. de testam. & hanc subscriptionis formulam ponit Specul. de instr. edit. §. 12 compendiose num. 40. Rolandi. de testamen. rurb. 63. in volum. 8. par. 1. tract. 30. Roland. in consi. 36. num. 2. 3. volum. pr. Missing. in §. sed cum paulatim num. 9. Inst. de testamen. Io. Dil. Dur. de arte test, tit. 2. caut. pr. num. 1. in d. volum. 8. par. pr. tract. 113. Castr. in consi. 414. viso, & examinato nu. 1. volum. 2. Faber. in d. §. possunt num. 14. Inst. de testamen. vide hic supra nu. 2. & 3.

Sed in hoc casu quando alius pro testatore subscribit Aret. dicit in gloss. 5. num. 3. de testamen. testatorem debere enunciare coram omnibus testibus nomen heredis, vt per eum in volum. 8. par. pr. tract. a 38. & Lud. Lan. de form. test. consi. 1. num. 19. eod. volum. 8. par. pr. 182. quod an sit verum, vel tantum sufficiat tale nomen hæredis ponere in subscriptione, absque quod palam enuncietur, vide §. quia vero auth. vt spons. larg. quem tex. citat Missing. in d. §. sed cum paulatim nu. 9. Inst. de testa.

26 POST PRAEDICTA, &c. TESTATOR EVM OFFERAT dd. TESTIBVS, &c. Quod testator debeat dicere testibus tale suum esse testamentum sic clausum eisdemq; testibus debeat illud offerre, vt subscribāt dicitur in l. hac consultissima vbi Castr. num. 2. & alij DD. C. de testamen. §. sed cum paulatim vbi DD. Inst. eod. Tobb. in rubr. num. 12. Inst. de testam. Spec. de instr. edit. §. 12. compendiose num. 40. Rolandi. de testamen. rub. 63. num. 1. in vol. 8. par. 1. tract. a 30. Aret. de testamen. gloss. 5. num. 4. eod. vol. 8. par. pr. 38. Afflict. decis. 143. num. 1. Faber. in §. possunt num. 14. inst. de testam.

Si testes scirent contenta in testamento non per hoc vitiaretur Ias. in d. l. hac consultissima num. 10. & alij DD. C. de testam.

27 ET ROGAT dd. TESTES, &c. Quod ita sint rogandi, vt sint testes ad dict. testamentum disponitur d. l. hac consultissima C. de testamen. vbi Castr. num. 2. Specul. in d. §. 12. compendiose num. 40. de instr. ædit. Rolandi. eod. rub. 63. de testamen. Roland. in d. consi. 36. vol. pr. Ias. in d. l. hac consultissima num. 1. 2. Missing. & alij in d. §. sed cum paulatim 3. & Faber in §. possunt num. 14. Inst. de testam.

Alia de rogando testes testamentarios vide in cap. 159. num. 3. versi. 3.

28 SINGVL. &c. ANTEQVAM AD ALIVM ACTVM, &c. Quid si vnus tantum non subscribat, uel non sigillet in totum corruit hoc testamen. d. l. hac consultissima. §. non subscriptum. C. de testam. l. singulos, ubi Bart. & DD. ff. de testamen. vide in seq. num. 29. 30.

Antequam ad alium actum quia subscriptiones, & sigilla omnia

L debent

debent fieri in præsentia testatoris, & vnico contextu licet corpus testamenti fuerit per prius scriptum d.l. hac consultissima, & l. cum antiquitas C. de testamen. vbi DD. §. sed cum paulatim vbi Missing. num. 8. & alij DD. Inst. eod. Tobb. in rub. nu. 12. inst. de testamen. Specul. de instr. ædit. §. 12. compendiose num. 40. Rolandi. de testam. rub. 63. num. 1. Lud. Lan. de Formul. testamen. in princ. num. 44. 45. in volum 8. par. pr. tract. a 181, Bald. in d. l. cum antiquitas nu. 1. & ibi Alex. num. 1. 9. & Ias. in princ. C. de testamen. Castr. in d. l. hac consultissima num. 2. Faber. in §. possunt num. 14. Inst. de testamen. Castr. in consi. 414. viso, & examinato num. 1. vol. 2. uide dicta in cap. 134. num. 7. Castren. in l. hæredes §. in testamentis num. 6. 7. ff. de testamen.

Vnico contextu quomodo intelligatur vide l. heredes §. fin. ff. de testamen. vbi Castr. num. 6. & 7.

29 SVBSCRIBANT, &c. Quod omnes debeant subscribere disponitur in d. l. hac consultissima vbi Castr. & DD. C. de testam. §. sed cum paulatim Inst. de testamen. Spec. in d. §. 12. num. 40. de instr. edit. Rolandi. de testamen. rub. 63. in uolum. 8. par. pr. tract. 30. Roland. in consi. 36. vol. 1. Afflict. decis. 143. Faber in §. possunt nu. 14. Inst. de testam. Missing. in d. §. sed cum paulatim num. 7. vide in præced. nu. 28.

Nisi enim testator mandaret testibus, quod subscriberent, & sigillarent non censeretur inscriptis testari Lud. Lan. de form. test. uersi. punctus num. 91. in uol. 8. par. pr. tract. 185.

Nota quod testes in tali subscriptione debent ponere nomen, cognomen, & pronomen eorum Quid, an & nomen testatoris, & aliorum suorum contestium Aret. de testamen. gloss. 5. num. 4. in volum. 8. par. pr. tract. 38. uide tamen eumdem Aret. in §. igitur in pupillari. num. 4. Inst. de pupill. subst. & Spec. in d. §. 12. compendiose nnm. 41. de instr. edit. Rolandi. ead. rub. 63. num. 2. Rolandus in d. consi. 36. num. 2. vol. 1. vbi ponunt d. formulam huius subscriptionis, sed aliter ponit eam Faber in d. §. possunt num. 14. inst. de testamen. vide Bart. in l. singulos num. 1. ff. de testamen.

Subscribere tamen non potest vnus testis pro alio conteste Ozer. in §. possunt num. 5. & ibi Aret. inst. de testam. l. singulos vbi Bart. ff. de testam. Missing. in d. §. sed cum paulatim num. 7. inst. de testam. vide adducta hic supra num. 28.

Dies, & locus an debeat in subscriptione poni vide hic supra num. 24. & in cap. 159. num. 2.

30 SIGILLVM SVVM, VEL ALIENVM APPONI, &c. Quod debeāt etiam in pręsentia testatoris, & aliorum contestium vno eodemq; tempore etiam sigillum apponere di-

sponitur

ponitur in d.l.hac consultissima ubi Castr.num.2.C. de testam. §.sed cum paulatim vbi DD.Inst.de testamen.l.3.ff.vnd.lib.l.2. C.de bon.poss.sec.tab.l.si vnus C.de testam.Castr.in l.ad testium §.si quis num.1.ff.de testam.Boer.in consi. 48. num. 2. vide hic infra nu.32.& adducta hic supra nu.29.& in cap. 162.num. 19.

Sigillum alienum quod possit apponi, uide hic infra num. 32.

31 *Ego, &c.* Formulam huius subscriptionis ponunt DD.addu. hic supra num.29.in fine, & vide relata supra in cap. 162.num. 20.in fine.

32 ET EAM SIGILLO MEO, &c. Hanc formulam ponendi sigilla in cordulis ponit Spec. de Instr.edit.§.12.compendiose num. 40. Rolandi. de testamen. Rubr. 63. Faber in §. possunt num. 14. inst. de testam. Roland.in consi.36. nu. 5. vol. 1. vide gloss.in l.1.§.si linum ff.de bon.poss.sec. tab. & uide adducta in cap. 162.num. 18.19.20.

Quod sigilla prædicta possint poni in eadem carta statim post sub scriptionem dicit Aret. de testam.gloss.5.num.4.

Sigilla autem debent esse clara,& habere caracteres,& non turbata, & quid si sint sigilla incisa vide l. ad testium §. si signa ,& §. signum ff.de testamen. (in quo §.signnm dicitur quod dd.sigilla possunt de nocte poni) Aret.de testam. gloss.5. nu. 4. in uolum.8.par.pr.tract.a 38.Io.Dil. Dur. de arte test. tit. 2. caut. 1. num. 1 eod.volum.113. vide dicta Port.in d. §. possunt num.6. Instit.de testam.vbi etiam Faber num.1. 2. 3. pulchre tractat de sigillis vide hic supra num.30.Alia de sigillis vide supra in cap. 155.num.19.& in cap. 114. num. 94. De sigillo Notarij in cap. 168.nu.40. in fine.

Cautius, est enim quod sigilla sint magna per dicta Fabr. in d.§. possunt num.12.Inst.de testam.

Sigilla autem,vel cordulæ si sint corrosa a muribus,vel a vetustate uide l.pr.§.fin.ff.de bon.poss.sec.tab.& l. nostram C. de testam.

Secundo dicitur sigillo meo non per hoc tamen excluditur sigillum alienum, nam sigillo alieno potest a testibus sigillari dummodo in subscriptione exprimatur sigillum esse alienum (non autem a notario qui suo tantum vtitur sigillo , vt infra in cap. 168.num.40.in fine.) §. possunt Inst. de testamen. l. si vnus ubi Alex.num.3.C.de testamen.Spec.de instr.edit.§.12 num.40.Rolandi. de testamen.rub.63.in d.uolum.8.par.pr.tract. a 30. Castren.in l.hac consultissima num.2.C.de testamen. Tobb.in rub. inst de testamen.num.12.& in §.possunt num.4.eod. ubi declarat quomodo hoc procedat Port. in d. §. possuut num. 1. Aret. num.2.& Faber num.4.5.Ozer.num.1.Missing. num. 4. & probatur in l.ad testium §. si ab ipso ubi Bart.num. 1. ff. de testam. Alia uide hic supra num.30.

Sigillare tamen, vel subscribere non potest vnus testis pro alio conteste vt hic supra num. 28.29. in fine, & num. 30.
Sigillo vnico quod omnes testes vti possint dummodo hoc exprimant probatur in §. possunt instit. de testamen. Tobb. in rub. num. 12. instit. eod. & in d. §. possunt Specul. Rolandi. Aret. & alij adducti supra in hoc num. 32. in versi. secundo dicitur.
Notarius tamen non alieno sed suo vtitur sigillo vt dictum est in cap. 168. num. 40. in fine.
Sigillum Anulus, vel Signum idem significant l. ad testium. §. signum vbi Bart. declarat ff. de testam.
33 POSTEA ITERVM, &c. Ita dicit Faber in §. possunt nu. 14. inst. de testam. disponi de iure cómuni q hoc testam. reponatur, vel apud seniorem testem l. fin. ff. de fid. inst. l. hac consultiss. C. qui test. fac. poss. vel in Ede sacra vel apud heredem in maiori parte institutũ. l. 4. §. fin. ff. fam. ercis. vel apud officium censuale l. testamenta omnia C. testa. vel apud notarium si in tali testam. interueniat d. l. hac consultissima in fine. C. qui test. fac. poss.
Testamentum enim hoc (si non interueniat rogitus notarij) dicitur scriptura priuata, & non publica, & ante publicationem non probat Specul. de instr. edit. §. 4. ostenso num. 34. 35. Socc. in consi. 142. num. 1, volum. 1. Gramm. decis. 62. num. 3. Abb. in cap. fin. nu. 10. de fid. instrum. Ias. in l. public. num. 2. C. de testamen. vbi etiam Bald. Io. Dilect. Dur. de arte test. artic. 2. caut. pr. num. 2. in volum. 8. par. pr. tract. 113. Bar. in l. 2. nu. 3. C. quemad. test. aper.
34 SED MELIVS, &c. Hæc est optima cautela, vt testamentum inscriptis valeat licet testes testamentarij decedant ante publicationem (de quo tractatur in seq. cap. 164. nu. 8.) Totum hoc vnà cum formula supra posita elegi ex dictis Castren. in l. 1. num. 9. & in l. iubemus num. 7. C. de test. Castr. in consi. 93. viso dicto testamen. num. 3. volum. 1. Abb. in cap. fin. num. 10. de fid. instr. Io. Dilect. Dur. de arte test. tit. 2. caut. 1. num. 3. in vol. 8. par. 1. tract. 2113. Specul. in d. §. 4. ostenso num. 34. 35. de instr. ædit. Roland. in consi. 36. num. 20. volum. prim. Socc. in consi. 142. num. 1. volum. 1. vide dicta Alex. in consi. 14. num. 26. vol. 6. Lud. Lan. de for. testamen. in princ. num. 14. cum seq. & num. 29. 39. & consi. 1, num. 108. in vol 8. par. pr. tract. 180. 181. 185. & Fulgos. in consi. 56. nu. 1. 2. vide dicta in cap. 164. in princ. & num. 6. in fine Ias. in l. 2. num. 4. C. de testam.
Et hoc modo cum tali rogitu tale testamentum probat sine alia publicatione vt per Abb. in d. cap. fin. si instrumenta num. 10. de fid. instr. & per alios hic supra adductos Tutius tamen est facere publicationem de qua in seq. cap. 164.
35 QVAMDAM SCHEDVLAM, &c. Quæ est scriptura pri-

gunt ut hic supra nu. 33. in fin. Rogitus tamen notarij in testamento, an requiratur Lud. Lan. de form. test. consi. 1. num. 87. in vol. 8. par. 1. tract. a 185. Roma. in consi. 306. num. 2. & in cap. 159. num. 92. Alia vide dicta hic supra num. 33. 34. & 10. Dil. Dur. de arte testa. tit. 2. caut. 1. num. 2. in volum. 8. par. 2. tract. a 13. vide in cap. 159. num. 92.

36 VEL ALIO MODO QVO, &c. Et sic aliam formulam subscriptionis, seu rogitus, dict. Notarij ponit Fulgos. in consi. 56. num. 1. 2. Bart. in l. pr. num. 2. C. de testamen. quæ est prędicta, vt supra secundo loco descripta; & à me in aliquibus suppleta, vt valeat in vim nuncupatiui per relationem ad schedulam vt in cap. 159. num. 44. & per virtutem clausulę omni meliori modo de qua in dict. cap. 159. num. 87. in fine, & hic supra num. 9. & num. 34. & infra in cap. 164. num. 6. in fine. Et licet DD. adducti hic, & in præced. nu. 34. 35. in formulis dict. rogitus notarij non ponant clausulam, quod valeat in vim nuncupatiui testamenti nec quædam alia nec iuramentum in recognitione subscriptionum (quando rogitus non fit in continenti) Tamen ego posui, quod valeat in vim nuncupatiui, quia testamentum potest valere per relationem ad schedulam vt in cap. 159. num. 44. & per dicta hic supra num. 9. & apposui clausulam Codicillarem de qua dixi in dict. cap. 159. num. 85. 87. Item apposui iuramentum in recognitione subscriptionum (quando rogitus fit ex interuallo) quia iuramentum videtur necessarium tum ex forma statuti Florentini de recognit. script. priu. vol. 2. tum de iure communi cum sit loco examinationis testis Prudentiori tamen iudicio me remitto.

Aduertat tamen notarius si tale facit rogitum dicti testamenti secundum dd. formulas, quod illud non restituat testatori, quia ipse Notarius per d. rogitum est factus Dominus d. schedulę d. testamenti vt dicit, Lud. Lan. de form. test. in princ. num. 29. in volum. 8. p. 1. tract. a 181. & probatur in l. testamenta omnia C. de testamen. & ob id addidi quod reponatur in Archiuio publico Florentino, quia ibi reconduntur omnes rogitus instrumentorum notariorum Florentinorum per ordinamenta dicti Archiuij.

Post mortem autem testatoris si non fuisset factus dict. rogitus similiter debet remanere perpetuo, seu reponi in Archiuio post facta publicatione vt dicit Specul. de instrum. edit. §. 4. ostenso num. 37.

In vita autem testatoris, & non facto dict. rogitu remanere, & reponi debet vt hic supra num. 33.

Scripturę autem recondite in Archiuio probant, & fidem faciunt Dec. in cap. scripta nu. 12. ex. de fid. instr. Bart. in l. at si contractus

tractus num. 11. C. de fid. instr. Dec. in Auth. si quis in aliquo num. 23. C. de edendo.

In dubio autem tale testamentum præsumitur esse apud hæredem Bertac. in repert. in verb. testam. dicitur versi. 29.

TESTAMENTVM INSCRIPTIS, QVOMODO APERIATVR, ET PVBLICETVR. CAP. CLXIIII.

FORMVLA Huius Aperitionis, & publicationis testamenti inscriptis demostraratur hic infra num. 6. 7. 10.

De hac materia tractatur in tit. ff. & C. quæmad. test. aper. vbi Bart. Bald. & DD. in l. 2. C. de testamen. & ibi pulchre Bald. & Ias. & alij Host. in summa ex. de fid. instr. nu. 10. 12. Vrsill. ad decis. 143. Afflict. vbi pulchre Roland. in consi. 36. num. 9. cum seq. vol. 1. Tobb. in rub. inst. de testamen. Hyer. prauidel. de peste in tit. de iudicijs in cap. Item. ex præd. num. 7. in vol. 18. tract. a 178. Ias. in repert. ad lect. in verb. testamen. in tit. test. quem ad aper. Felyn. in repert. in ver. testamentum quomodo publ. Bertac. in reper. in verb. testam. aperitur facit l. cum ab initio vbi DD. ff. quemad. test. aper.

Publicatio autem hæc an sit necessaria, quando dictum testamentum est scriptum manu publici Notarij Bart. in l. 1. num. 2. C. de testamen. vide adducta in præced. cap. 163. num. 34. 36. Lud. Lana de form. test. consi. 1. num. 108. in uolum. 8. par. 1. tract. a 185. Abb. in cap. fin. num. 10. de fid. instrum. Ias. in l. publicati num. 4. C. de testam.

1 TESTAMENTVM inscriptis tam antequam post aperitionem non facta publicatione dicitur scriptura priuata, & non probat vt in præced. cap. 163. nu. 33. in fine ideo requiritur publicatio ut ibi, & hic infra nu. 5. 6. cum seq.

2 Publicari tamen non potest tale testamentum absq; aperitione vt docet Fulgos. in consi. 56. num. 1. 2. & hic supra in fine princ. & modum docet ibi Fulgos. & posite fuerunt duæ formule in præced. cap. 163. num. 34. 36. & alia hic infra num. 6. 7. cum seq. & num. 10.

3 Aperire autem hoc testamentum aliud est, & aliud illud publicare Fulgos. in d. consi. 56. nu. 3. Roland. in consi. 36. num. 6. vol. 1. Bart. in l. 2. num. 1. C. quęmad. test. aper.

4 Aperitio enim nullam fere requirit solemnitatem quia non fit ad alium finem nisi vt inspici, & describi possit dictum testamentum Roland. in dict. consi. 36. num. 7. 8. volum. 1. & fit sine citatione aliquorum Dec. in l. eius qui in princ. num. 3. ff. si cert.

ff. cert. pet. Roland. eod. Ias. in l. pubicati num. 2. vbi alij DD. C. de testamen. vbi Ias. docet quid faciendum in sola testamenti aperitione vide DD. in l. 1. & in l. cum ab initio ff. queamd. testam. aper. & ipso aperto, & lecto nihilominus dict. testamen. remanet scriptura priuata donec non fiat publicatio, vt in praeced. cap. 163. num. 33.

5 Publicatio vero est reducere d. testamentum de scriptura priuata ad publicum documentum vt ei fides adhibeatur Fulgos. in d. consi. 56. nu. 3. Roland. in d. consi. 36. num. 9. Ias. in l. publicati nu. 3. 4. C. de testam. vbi alij DD.

Publicatio autem si non fiat secundum iuris ordinem testamentum est nullum DD. hic in praeced. adducti, & Paris. in consi. 19. num. 7. volum. 3. vide hic infra num. 8. & in ea requiritur magna solemnitas Hercul. in responso nu. 441. & vide adducta hic supra in princ. & nu. 5. & infra nu. 6. cum seq.

Publicatio ista an sit necessaria quando est institutus haeres necessarius Bart. nu. 4. Bald. nu. 5. & alij DD. in l. eius qui in princ. ff. si cert. pet.

Publicationis testamenti inscriptis requisita.

6 MORTVO TESTATORE, &c. Non enim aperitur nec publicatur nisi mortuo testatore Mar. in l. is potest num. 259. ff. de acq. haered. Bald. in l. publicati num. 10. C. de testamen. Rolan. in consi. 36. num. 10. Specul. de instr. edit. §. ostenso num. 34. cum seq. nam si non sequatur mors testam. non valet vt in cap. 119. nu. 24. in cap. 121. nu. 12.

Si testator ingreditur ordinem minorum an fiat publicatio dicti testamenti ante eius mortem in c. 163. in fin. princ.

Publicari, & petere publicationem an possit testator in eius vita ut ualeat in uim testamen. inscriptis & quomodo Fulgos. in consi. 56. num. 12. 3. Bald. in l. 2. nu. 10. C. de testamen. Roland. in d. consi. 36. num. 20. volum. 1. Bart. in l. non putauit §. si quis sua manu num. 3. ff. de bon. poss. contra tab. vide Bertac. in repert. in verb. testamen. qualiter uers. 23. Ias. in l. publicati nu. 4. C. de testam. vide in cap. 163. nu. 34. 36.

7 FORMA Dictae publicationis d. testamen. est ista videlicet Haeres qui subcederet ab intestato, uel alius interesse habens seu praetendes per viam simplicis comparitionis in actis describendae Comparet coram iudice ordinario loci absque solemni libello, & absq; litis contestatione sed per simplicia acta officium iudicis implorando petat aperitionem, & publicationem dicti testamenti praestito per eum iuramento ad delationem

nem

nem dict. D. iudicis quod talem aperitionem, & publicationem non petit animo calumniæ.

Ita docet esse seruandum Specul. de instr. edit. §. 4. ostenso num. 33. 34. cum seq. Roland. in consi. 36. num. 6. 10. vol. 1. Fulgos. in consi. 56. num. 3. Host. in summa de fid. instr. num. 10. 12. & probatur in l. cum ab initio ff. quemad. test. aper. Bart. in l. 1. nu. 1. ff. eod. Bald. in l. 1. num. 1. C. eod. Gram. decis. 62. num. 2. Bald. in l. publicati C. de testam.

Et sic coram competenti iudice l. 1. C. quæmad. test. aper. Hyeron. Præujdel. de peste in tit. de iudicijs in cap. item ex præd. nu. 7. in volum. 18. tract. 178.

Coram delegato an peti possit hæc publicatio Ias. in l. publicati num. 6. in fin. C. de testam.

8 Iudex visa dicta comparitione commictit ad instantiam d. comparentis citari omnes interesse habentes puta coniunctos, vel alios ad quos p. causa subcesionis abintest. deferretur, & si sint certi citantur in specie incerti vero citantur per proclamata ad videndam dictam comparitionē, & petitionem d. publicationis, & ad videndum comparere testes iuramentum eius de ferri & ad dandum interrogatoria, & dd. testes testamentarios examinari, & similiter d. D. iudex commictit citari dd. omnes testes qui subscripserunt, & sigillauerunt dictum testamentum ad recognoscendum dd. eorum subscriptiones, & sigilla, & ad deponendum an interfuerint dicto testamen. & an predictum sit testamentum O. de ol. de functi. Ita docet Specul. in d. §. 4. ostenso num. 34. de instr. edit. Roland. in d. consi. 36. num. 6. 7. 10. & quod requiratur dict. citatio dicit Host. in summa de fide instr. num. 10. vel Dec. in l. eius qui in princ. num. 3. ff. si cert. pet. vbi etiam Bart. Bald. & alij Vrsill. ad decis. 143. Afflict. num. 1. Bald. Ias. & alij in l. publicati C. de testam. Quid si non fiat dict. citatio an publicatio sit nulla Lud. Lan. de form. test. consi. 1. nu. 39. & 108. in volum. 8. par. 1. tract. a 183. 185. vide hic supra num. 5.

Item quod dict. citatio interesse habentium sit necessaria quando in d. testamento interuenit rogitus de quo in cap. 163. nu. 34. 36. Fulgos. in consi. 56. num. 3. vide adducta hic supra num. 6. in fine de publicatione facta ab ipso testatore.

Citationes autem quando debeant fieri specialiter, & nominatim, vel generaliter vide dicta in cap. 62. num. 17. & in cap. 150. num. 17. in fine & num. 31. & in cap. 101. num. 8.

Testes autem testamentarij si essent mortui Lud. Lan. de form. test. consi. 1. num. 4. & num. 68. in d. vol. 8. p. 1. tract. a 182. 183. Bart. in l. 2. num. 3. C. quemad. test. aper. Io. Dilect. Dur. de arte test. tit. 2. caut. 11. num. 2. & 3. eod. volum. 8. p. 1. tract. a 113.

113. Rolandi. de testamen. rub. 62. num. 6. eod. vol. 30. Bertac. in repert. in ver. testamentum aperitur versi. 2. vnde est bona cautela quę est posita in cap. 163. num. 34. 36.

9 Testes testamentarij prædicti si comparent examinantur cum iuramento à iudice eis delato absq; tamen capitulis super recognitione eorum subscriptionũ, & sigillorum, & super interrogatorijs partis (si interrogatoria dentur) & si dd. omnes testes concordant in deponendo tale esse testamentum dict. O. de ol. & de eorum subscriptionibus, & sigillis tales examinationes in actis redigantur.

Expletis examinationibus iudex viso d. testamento visa attestatione, seu fide mortis dicti testatoris visa fide solutionis taxe solute opere S. Mariæ Floris, & visis omnibus, & singulis prædictis in prędentia dd. septem testium nec non dd. Q. R. aliorum duorum testium (quorum nomina in dd. actis describantur) ad hoc adhibitorum, & rogatorum incidat ligamina, & aperiat dictum testamentum, & pronunptiet publicationem eius esse faciendam, & in publicam formam reducendum, & declarat fidem ei esse pręstandam, & mandat quod per notarium reducatur in publicam formam (vt infra) quod fit coram dd. septem & alijs duobus testibus.

Hoc docet Specul. in d. §. 4. ostenso num. 34. cum seq. de instr. edit. Roland. in d. consi. 36. num. 10. Aret. de testam. gloss. 5. num. 4. in fine in vol. 8. par. 1. tract. a 38. Nepos de exceptio. cap. 20. num. 7. in vol. 3. par. 2. tract. a 117. Rolandi. de testam. rub. 62. num. 6. in volum. 8. p. 1. tract. a 30. Tobbias in rubr. num. 12. inst. de testam. Bart. in l. 1. §. si quis neget num. 3. 4. ff. quemad. test. aper.

Testes autem prædicti si non sunt præsentes in Ciuitate non coguntur venire sed testamentum mictitur ad eos Bart. in l. 1. §. si quis neget num. 3. ff. quemad. test. aper. facit l. 2. C. eod.

Testes prædicti si iusta causa essent impediti an testamentũ possit aperiri (non dico publicari si essent mortui de quo dixi in præced. num. 8. in fine) coram alijs probis, & honestis viris vide DD. eod. & Paris. de Put. de Reassum. instrum. rub. x. num. 18. in volum. 4 tract. a 38. Bart. in l. 1. §. si quis neget num. 3. 4. ff. quemad. test. ap. pulchre Bald. in l. 2. num. 4. C. cod. tit.

Sigilla si fuerint turbata, vel incisa vide in cap. 163. num. 31.

10 Forma Rogitus dictę Publicationis a notario faciendi stante dicta pronumptiatione, & mandato per iudicem facto est ista videlicet.

Exemplat. r a notario totus tenor testamenti de verbo ad verbum, & postea dicet Anno Domini . . . Mense . . . . Die Indictione . . . . Regnantibus . . . . Actum in loco . . .

M præ-

presentibus A. B. C. D. E. F. G. septem test. nec non Q. & H. alijs duobus testibus adhoc habitis vocatis, & rogatis.

Hoc testamentum fuit exhibitum coram Eccel. D. Iudice QQ. per D. P. præsentibus A. B. C. D. E. F. G. testibus in dicto testamento subscriptis, & sigilla sua, & subscriptiones recognoscentibus & præsentibus dictis duobus testibus (vel H. I. L. R. S. T. V. alijs septem testibus idoneis, & honestis viris, & Ciuibus Florentinis, & inuenientibus in eo, & attestantibus in præsentia mei, &c. & d. D. iudicis, & dd. aliorum duorum testium talia sigilla, seu signa habentia tales caractes pendentia ad dict. testamentum esse sigilla, & signa propria (vel signa & sigilla eorum qui subscripserunt) & ego L. notar. public. Florent. tali authoritate, & de mandato d. D. Iudicis sic mandantis ad instantiam D. P. præsentis, & ita in præsentia dd. testium & d. D. Iudicis exemplaui quam veracius potui nihil addens, vel minuens, & in publicam formam redegi originali ipso, quod signatum fuit in Archiuio Communis Floren. remanente.

Ita dicit esse faciendum Specul. in d. §. 4. ostenso num. 37. cum seq. de instr. edit. Roland. in d. consi. 36. num. 18. 19. cum seq. Host. in summa de fide instr. num. 12. vbi dicunt hunc rogitum & publicationem fidem facere etiam si dictum originale deperderetur ad quod etiam vide dicta in cap. 168. num. 38.

His completis dictum originale sigilletur a dictis septem testibus qui publicationi interuenerunt, & reponatur in dicto loco Archiuij vt per Specul. & Roland. eod.

REVOCATIO TESTAMENTI. CAP. CLXV.

FORMVLAM Quandam Reuocationis testamenti ponit Roland. de testa. rub. 32. & rub. 57. in vol. 8. p. 1. tract. a 22. 29.

Ad hanc materiam dum dicitur hic adhibeas septem testes dicas an eadem solemnitas, & idem numerus testium requiratur in reuocatione vel penitentia pro banda, vel errore testamenti quę requiritur in eius confectione Mor. de fid. treg. & pac. q. 24. nu. 16. in vol. 11. par. 1. tract. a 422. Cels. Vg. de clausul. num. 213. in volum. 18. tract. a 500. Fusch. in sing. in ver. testamentum esse nu. 9. Alfan. in collectanea ad l. sancimus C. de testam. Crau. in consi. 25. num. 14. vide in volum. 2. comm. opin. in ver. reuocatione testa. a 279. Socc. iun. in rub. ff. de acq. poss. num. 124. Castr. in l. hęredes palam §. si quis num. 1. 9. & per totum ff. de testamen. Carp. ad stat. Mediol. cap. 319. num. 11. volum. 1. Bertac. in repert. in ver. testamentum reuocatur versi. 8. & per totum Riminal. instit. de Donat. in princ. num. 258. & num. 517. Asyn. in prax. §. 19. cap. 6. num. 2. Bald. in l. fin.

num.

nu. 16. C. de fideicomiss. Alia vide supra in cap. 159. num. 84. & hic infra num. 12. cum seq. vide tamen omnino Guid. Pap. q. 200. num. 1. 2. 3. vbi tractat an testamentum solemne aliquando per minus solemne reuocetur.

Si autem primum testamentum esset cum viginti testib. sufficiunt tamen septem testes ad eum reuocandum Couarr. de testa. par. 2. num. 1. in vol. 8. par. 1. tract. a 99.

1 GHERARDVS, &c. De nomine ponendo in cap. 1. num. 11. cap. 2. num. 12.

2 *Constitutus, &c.* In cap. 1. num. 12.

3 *Asserens, &c.* In cap. 110. num. 26.

4 *Se omnino penitere, &c.* In cap. 159. num. 91.

5 *De quodam testamento, &c.* Quid sit testamentum in cap. 159. num. 19.

6 *Omni meliori modo, &c.* In cap. 1. num. 23. in cap. 159. num. 87. & in diuersis terminis in cap. 163. num. 9.

7 *Deliberate, &c.* In cap. 66. num. 13.

8 *Ex certa scientia, &c.* In cap. 1. num. 21.

9 *Non per errorem, &c.* In cap. 62. num. 7.

10 *Ipsum testamentum, &c.* Ad uerbum ipsum in cap. 101. num. 12. testamentum quid sit in cap. 159. num. 19.

11 *Codicillos, &c.* In cap. 160. 161. per totum.

12 *Et vltimas voluntates, &c.* In cap. 159. num. 87. Item.

13 CASSAVIT, &c. Cassare quid sit, & quomodo fiat Castr. in l. cassa num. 3. C. de Sacr. San. Eccl. vide in cap. 159. num. 89.

Reuocatio ista generalis præcedentium testamentorum an tollat clausulam derogatoriam contentam in pri. testamento Alex. in l. nominatim nu. 2. ff. de liber. & posth. vbi Bart. nu. 1. Vesill. ad decis. 111. num. 15. Afflict. Rolandi. de testamen. rub. 32. num. 3. in vol. 8. par. 1. tract. a 26.

Reuocatio ista generalis an sufficiat contra testamentum iuratum non reuocare vide dicta Bart. in l. 22. si quis in princ. num. 14. 15. ff. de legat. 3. Alex. in l. pactum quod dotali num. 3. C. de pact. vide dicta de testamento iurato in cap. 158. num. 29.

Reuocatio ista generalis an tollat confessionem factam in primo testamento Alex. in l. & si pepercerit §. si ita testatus nu. 7. ff. de liber. & posth. vide supra in cap. 159. nu. 31. prope finem.

Reuocatio generalis quid differat a speciali Dyn. in cap. quod semel placuit num. 16. de reg. iur.

Generaliter, vel specialiter quando quid dicatur reuocatum Alex. in consi. 134. num. 1. volum. 1. Alia vide adducta in cap. 159. num. 90. & hic num. 16.

14 ET CASSA ESSE VOLVIT, &c. Ita dicendum esse docet Rolandi. de testam. rub. 57. volum. 8. par. 1. tract. a 29.

Alia vide relata in præced. num. 13. De verbo voluit vide in cap. 159. num. 13. & cap. 94. num 57. cap. 121. num. 22. & in diuersis terminis in cap. 78. num. 31.

15 *Non obstantibus, &c.* De clausula Non obstante vide in cap. 159. num. 90. alia vide hic num. 12. & in seq. num. 16.

16 VERBIS DEROGATORIIS, &c. Vide dicta in cap. 159. num. 90. & hic num. 12.

Reuocatio tamen expressa clausulæ derogatorie quod tollat primum testamentum factum etiam inter liberos Paris. in consi. 24. num. 12. volum. 2. vbi citat Bald. & Castr. in auth. hoc inter liberos C. de testam. vide supra in cap. 158. num. 40. post med.

17 *De quibus, &c.* De relatiuo quibus in cap. 70. num. 2. & in cap. 63. num. 44.

18 NON RECORDARI, &c. Obiuio enim est infirmitas memorie l. peregre in princ. ff. de acq. poss. & ex quibus causetur Medic. de fort. cas. par. 2. q. 5. num. 46. 47. in vol. 7. tract. a 215. Item causatur ab infirmitate arg. eorum que dicit Bald. in l. hac consultissima num. 14. C. qui test. fac. poss. & ex absentia d. l. peregre ff. de acq. poss.

Item causatur a longo temporis spacio Tiraq. de constit. par. 3. limit. 21. nu. 4. Masime spacio decem annorum Iacobat de concilio lib. 2. art. 4. num. 47. in volum. 13. par. 1. tract. a 217. Capic. decis. 52. num. 3. Alberic. in diction. in ver. obliuio Non tamen presumitur ex breuitate temporis Port. in consi. 6. num. 43.

Quando autem dicatur breue, vel longum tempus ad inducendam obliuionem est arbitrio iudicis Roy. de heretic. num. 89. cum seq. in vol. 11. par. 2. tract. a 212. Menoch. de arbitr. iud. cas. 26. num. 1. lib. 2.

Item causatur, & presumitur obliuio ex multiplicitate negociorum Alex. in consi. 84. num. 7. vol. 7.

Obliuio autem an præsumatur in vltima voluntate Aret. in consi. 47. nu. 2. Alba. in consi. 19. num. 13. Mandos. de casib. annal. num. 10. in vol. 17. tract. a 210.

Et quid in facto proprio vide l. magnam C. de contr. & co. stip. Alex. in consi. 7. num. 9. volum. 4. Castr. in l. qui fundum §. seruus num. 2. ff. pro emptore Bald. in l. cum alienam num. 12. C. de legat. Quid autem in facto iurato Bauer. de virt. iur. num. 26. in vol. 4. tract. a 366.

19 *Et omnino pœnitere, &c.* In cap. 159. num. 91.

20 *Dicens, & asserens, &c.* De assertione vide in cap. 110. nu. 26.

21 SE VELLE DECEDERE, &c. Hec verba sunt necessaria nec sufficit dicere nolo testamentum valere nisi dicatur volo decedere intestatum Io. Dilect. Dur. de art. test. tit. x. caut. 3. in

volum.

volum. 8. par. 1. tract. a 141 vide in seq. num. 22. & in cap. 159. num. 89. De verbo velle vide relata hic supra num. 14.

22 INTESTATVM, &c. Intestatum, vel ab intestato, vel intestabilem quid differant hæc verba Carp. ad stat. Mediol. cap. 278. num. 39. volum. 1. Bart. in l. 1. num. 1. ff. de suis, & legipt. Alex. in l. 2. num. 2. & ibi Dec. num. 4. C. de instit. & substit. Fulgos. in consi. 48. num. 3. Gabb. in concl. tit. de stat. concl. 1.

Intestatus verbum multipliciter accipitur l. intestatus vbi Alciat. ff. de verb. sing. Ias. in l. si quis posthumos §. si filium num. 51. 52. ff. de liber. & posth. Faber inst. de hæred. quæ ab int. in princ. num. 3. 4. & ibi Port. num. 10. Cost. Rog. de iur. interpr. arg. 2. num. 13. in volum. 1. tract. a 387. Alber. de statut. par. 2. q. 103. num. 4. in volum. 2. tract. a 269. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. ver si. & vxor. nom. Adel. num. 7. de testam. Olin. text. de subcess. ab intest. num. 6. eod. volum. 8. par. 1. 371. Brun. de stat. art. 8. num. 33. cum seq. in volum. 2. tract. a 198. Carp. ad stat. Mediol. in rub. de subcess. ab intest. num. 17. 18. 19. quæ est in cap. 278. volum. 1. Alber. in dictio. in ver. Intestatus Aret. in §. quod autem num. 1. inst. de legipt. ag. tut. Port. in consi. 207. num. 1. per totum.

Intestatus an dicatur et qui est intestabilis Cagn. in l. si emancipati num. 61. C. de collat. Euerar. in Cent. in loco ab opin. vulg. num. 4. Fulgos. in consi. 165. num. 4. & 6. Bald. in l. intestato num. 1. ff. de legipt. tut.

Pupillus etiam an dicatur intestatum decedere Dec. in consi. 466. num. 2. & consi. 563. num. 2. Roman. in consi. 32. num. 1. Manesil. de subcess. ab intest. memb. 3. num. 5. in volum. 8. par. 1. tract. à 323. Alberic. in diction. in ver. intestatus sed vide Paris. in consi. 22. num. 4. volum. 2. Riminal. in consi. 547. num. 2. volum. 3. Fulgos. in consi. 165. num. 4. & 6. & consi. 48. num. 2. Dec. in l. generaliter num. 4. vbi alij DD. C. de instit. & substitutio.

Proprie vero intestatus dicitur qui potuit, & noluit testari, vel cum testamento decedere vt dicitur in primis authoritatibus præcedentibus, & Bald. in l. intestato num. 1. ff. de legipt. tut. Papiens. in forma libel. pro hæred. ab intest. §. simul. num. 2. Rom. in consi. 32. num. 1. Euerard. in loco ab opinione vulg. Nam verbum intestatus denotat priuationem actus non autem potentiam Bart. in l. 1. num. 1. ff. de suis, & legipt. secus verbum intestabilis vt ibi per eum.

Intestatum autem quem decessisse in dubio presumitur Guliel. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. in ver. testamentum pri. num. 1. de testamen. Marant. in l. is potest num. 337. ff. de acq. hæred.

Alleganti

Allegantitamen quem intestatum decessisse in cumbit onus probandi Cagn. in l. si emancipati num. 63. 74. 75. C. de collat.
Hic ergo cum dicatur se velle decedere intestatum censetur velle hæreditatem relinquere venientibus ab intestato Brun. de statut. art. 7. num. 27. in volum. 2. tract. a 196. facit l. conficiuntur ff. de Iur. Codicill. & l. si quis cum testam. vbi Bart. ff. eod. Craue. in consi. 176. num. 8. vol. 1. Dec. in consi. 422. num. 5.
ROGANS,&c. Quia eadem solemnitas requiritur in reuocando quę in conficiendo vt hic supra in princ. De clausula Rogans vide in cap. 58. num. 20. & quid sit rogare testes, vel instrumenta in cap. 159. num. 3. versi. 3.

DONATIO CAVSA MORTIS CAP. CLXVI.

FORMVLAS Alias,& mihi plus placitas ponit Spec. huius Donationis in tit. de instr. edit. §. 14. porrò per totum (vbi nu. 1. ponit et formulam de facta a filio fam. de qua hic infra num. 1. Rolandi. in tract. de donat. ca. mort. in fine in volum. 8. par. 1. trac. a 200. 201. Paris. in consi. 90. nu. 1. vol. 3. Nam in formulis cautius ponitur Reseruatio facultatis reuocandi talem donationem quæ in hac formula non ponitur.
Ad hanc materiam vide tit. ff. & C. de donat. cau. mort. vbi Azz. in summa, & DD. & instit. de donat. in princ. vbi Port. Aret. Tobb. & alij idem Tobb. rub. eod. Rolandi. de donat. ca. mort. in volum. 8. par. 1. tract. a 199. Specul. de instr. edit. §. 14. porrò per totum Couarr. de testam. par. 3. in volum. 8. par. 1. tract. a 104. Riminal. inst. de donat. in princ. in gloss. in vers. mortis num. 307. cum plur. seq. Angel. de testam. gloss. 100. in volum. 8. par. 1. tract. a 77. Host. in summa extra. de donat. cau. mor. vbi DD. Bertac. in repert. in ver. donatio cau. mor. Alex. in l. non omnis, & ibi Dec. ff. si cert. pet. idem Alex. in l. sciendum num. 6. cum seq. ff. de legat. pri. vbi late Socc. iun. & Ripa Ias. in l. quæ dotis ff. sol. matr. Roffr. in qq. sabat. q. 11. Guliel. de Benedi. in cap. Raynutius par. 1. versi. testamentum 4. num. 6. cum seq. extra. de testamen. Donat. a fina in Enchirid. conclus. in ver. donat. vers. don. ca. mor. vide dicta supra in cap. 159. nu. 86. de donat. inter viuos in cap. 86. per totum.
Donatio hæc cau. mor. quod debeat fieri vnico contextu uide Ias. in l. cum antiquitas num. 1. vbi etiam Alexand. num. 1. C. de testamen. sicuti dictum est de testamento in cap. 163. num. 28. vide hic infra num. 1. in medio An consensus patris interueniat ex interuallo.
Donatio hæc si annectatur in testamento vide in cap. 159. num. 86.

Insinuatio

Insinuatio an requiratur in hac donatione vide l. fin. vbi Bald. & DD. C.de donat. ca. mort. Port. in consi. 36. nu.20. Guid.Pap. q.610.num.1.Spec.de Instr.edit.§.14.porrò.num.3. in fin.

Donatio hęc causa mortis an equiparetur contractui vel vlt. voluntati Carp.ad stat.medio.cap.322.num.3.volum.1. Rolandi. de donat.cau.mor.num.1.in volum. 8. par.pr. tract.a 199. Capic. decis.73.nu.7. Bart.in l.tam is §.filius fam.num.1.ff.de donat.cau.mor.Bald.in l.senium num.5.C. qui test. fac. poss. Alexand.in l. sciendum num.6.8. vbi Ias. num.7. & Castr. num. 4. ff.de legat.prim.Socc.in consi. 112. num. 6. volum. 1. & consi. 47.num.7. volum. 3. & consi. 130.num. 9. volum.1. Couar. de test. par.3. num.15. in vol.8.par.pr. tract. a 106. Vrsill. ad decis. Afflict.134.num.4.5. Alciat.in l.20.verba contrax.nu.10.ff. de verb.sign. Cremens.in sing.118.nu.2. late Riminal. Inst. de donat.in princ.nu.572. cum seq.

Donatio hęc an possit fieri in scriptis, & quid tunc in ea requiratur vide l.fin.C.de donat.ca.mor.Lud.Lan.de form.test. consi. 1.nu.24.in vol.8.par.pr.tract.a 182.Ias.in l.si quis num.12.C.de codicill. Considera dicta hic infra nu.13.

Testes quinq; requiruntur in hac don.ca.mor.l.fin. C. de don.cau. mor.Spec.de instrum.edit.§.14.porrò num. 3. Rolandi. de donat.cau.mor.num.11.in volum.8.par. 1, tract. à 200. Couar. de testam.par.3.num.14.in fin.eod.volum.8.106. Riminal.Inst.de donat.in princ.nu.342. 372. 574. Vrsill. ad decis. 134. Afflict. num.2.cum seq.Bertaz.de claus.cla.2.gloss.2. num. 12. Roff. in in qq.Sabat.q.xj.nu.5. Port.in consi.36.num.43. & consi.80. nu. 2.Rolan.in consi.65.nu. 14.vol.1.

Insinuata tamen coram Iudice valet cum duobus testibus Bald. in l. pacta nouissima num. 1. & ibi Ias. num. 10. C.de pact.

De iure tamen Canonico sufficiunt duo testes, & sacerdos Socc. consi. 130. num. 5. vol. 1.

8 ANNIBAL, &c. De nomine ponendo vide in cap.1. num. 11.cap. 2. num. 12.

Donare cau.mor. an ille possit qui non potest testari Io. Dil.Dur. de arte test. tit. 1. caut. 2. num. 7. in vol.8. p. 1. tract. a 110. sed vide Bart. in l. tam is qui in princ. num.1. ff.de donat. cau. mor. Dec. in l. discretis num. 22. & ibi Alex. num. 2.C. qui test. fac. poss. facit l. cum hic §. si miles ff. de donat. inter. vir. & vxor. Rolandi. de donat. cau. mor. num. 4. in vol.8. par. 1. tract. a 200.

Cęcus an donet cau. mor. cum quinq; testibus tantum Aret. in §. Cęcus autem num. 3. inst. quib. non est perm. fac. test. Boer. in consi. 34. num. 5.

Filius familias potest donare ca. mor. cum consensu Patris l. tam is ff. de donat. cau. mor. vbi DD. Io. Dilect. Dur. de arte test. tit. 2. caut. 1. num. 1. cum seq. in volum. 8. par. 1. tract. a 109. Bart. in d. l. tam is in princ. & in §. filius fam. ff. de donat. ca. mor. vbi Castr. Riminal. instit. de donat. in princ. num. 496. cum seq. Bart. in l. qui precio num. 6. ff. de donat. cau. mor. vide in volum. 1. comm. opin. in ver. donatio cau. mor. a 212. Bart. in l. qui in potestate num. 1. ff. de testam. Port. inst. quib. non est permiss. fac. test. in princ. num. 10. & ibi Tobb. num. 16. Aret. & alij DD. Ripa in l. sciendum num. 4. ff. de leg. primo Specul. de instr. edit. §. 14. porrò num. 1. (vbi ponit formulam Donationis ca. mor. factæ a filio) Rolandi. de donat. ca. mor. num. 4. in volum. 8. par pr. tract. a 200. Couarr. de testam. par. 3. nu. 6. cum seq. in vol. 8. par. 1. trac. a 105. Cast. in l. senium nu. 3. C. qui test. fac. poss. Alfan. in collect. ad d. l. tam is nu. 135.

Quatuor enim requiruntur vt donatio cau. mor. facta per filium valeat Guid. Pap. q. 223. num. 2.

Consensus Patris in hac donatione an possit interponi ex interuallo Cremens. in singul. 70. num. 1. vide dicta hic supra in princ. vbi dicitur fieri debere vnico contextu, & quando quid dicatur factum vnico contextu, in cap. 163. num. 28. in fine.

Mors Patris an Filij an vtriusq; requiratur vt confirmetur hæc donatio, & an infirmetur per solam Filij reuocationem Guid. Pap. q. 223. num. 3. 4. Aret. in §. non tamen num. 4. cum seq. inst. quib: non est perm. fac. test. Vel per solum Patrem possit reuocari idem Aret. de testam. gloss. 100. num. 7. in volum. 8. par. pr. tract. a 277.

Filius iste an possit donare Patri in volum. 1. comm. opin. in ver. donat. ca. mor. num. 40. mihi 206. Donat. a fina in Enchirid. concl. in ver. donatio prope finem versi. donat. ca. mor. Guid. Pap. q. 223. num. 1. cum seq.

Minor cum consensu Curatoris an possit Donare causa mortis Capic. decis. 73. num. 7. 8. sed an donare interuiuos Carp. ad stat. mediol. cap. 324. num. 149.

Mulier sine Mundualdo an donet causa mortis Carp. ad stat. medio. cap. 329. num. 5. volum. prim. Riminald. Inst. de donat. in princ. num. 592. cum seq.

Vsurarius an possit donare causa mortis Couarr. de testam. par. 3. num. 11. volum. 8. par. p. tract. a 105. Socc. iun. in l. sciendum num. 22. ff. de leg. prim. Bald. in l. executorem num. xj C. de execut. rei iudi. Alexand. in l. discretis num. 2. C. qui test. fac. poss. vide dicta hic supra in princ. An hæc donatio æquipararetur contractui.

a *Sanus, &c. Mente, &c.* Vide dicta in cap. 159. num. 9.

Licet

3 *Licet corpore Languens, &c.* De his verbis in cap. 159. nu. 12. Donatio enim hæc causa mor. fit tam ab infirmo quam a sano. Azo in summa C. de donat. cau. mor. num. 2. Bald. in l. fin. num. 1. C. eod.

Infirmus autem an in dubio præsumatur facere actum inter viuos Rimin. Instit. de donat. in princ. num. 318.

4 *Non vi, &c. dolo, vel metu, &c.* In cap. 1. num. 17. 18. 19.

5 *Seu aliqua machinatione, &c.* In cap. 65. num. 8. in cap. 62. num. 37.

6 *Sed, &c. mer. & liber. vol. &c.* Quæ sit mera voluntas in cap. 86. nu. 11. & quæ libera voluntas in cap. 1. num. 22.

7 *Ex certa scientia, &c.* In cap. 1. num. 21.

8 *Non per errorem, &c.* In cap. 65. num. 11.

9 *Et omni mel. modo, &c.* In cap. 1. nu. 23. & in cap. 159. nu. 87. in fine, & in diuersis terminis in eod. cap. 159. nu. 18.

10 EX TIT. DON. CA. MOR. &c. Titulus quid sit, & quomodo intelligatur in cap. 94. nu. 60. titulus hic denotat causam l. 28. & l. 41. in princ. ff. de donat. cau. mor. & si hęc translatio non diceretur quo titulo, vel causa fieret, daretur conditio sine causa sicuti etiam cessio non fit sine titulo, vel causa vt in cap. 105. num. 23.

Donatio causa mortis quid sit vide §. mortis causa & §. & in summa inst. de donat. l. 1. & l. 35. senatus §. donatio ff. de dona. ca. mor. Azo, in summa C. de don. ca. mor. num. 1. Riminal. instit de donat. in princ. num. 308. cum seq. Ias. in l. quæ dotis num. 44. ff. sol. matr. Rolandi. de donat. ca. mor. num. 1. 2. in vol. 8. par. pr. tract. a 199.

Donatio hæc quid differat a legato Castr. in l. senatus §. si quis mortis ff. de donat. ca. mor.

Donatio ex quibus depræhendatur quod sit causa mortis, & non interuiuos vide decis. 85. in princ. lib. 15. Motiu. Flor. vt puta quando mentio mortis est in verbis dispositiuis non in executiuis tantum Dec. in l. more maiorum num. 33. ff. de iurisd. omn. iud. idem Dec. in consi. 500. num. 10. Item ex alijs vt per Alex. in consi. 14. num. 1. cum seq. volum. 1. Aret. in consi. 74. num. 3. cum seq. late Paris. in consi. 16. num. 3. 4. volum. 2. & consi. 46. num. 28. volum. 4. Riminal. in consi. 241. num. 2. volum. 2. Rom. in consi. 513.

In dubio vbi est facta mentio mortis an intelligatur donat. cau. mor. vide eod. & Hercul. in responso num. 116. & in addit. ad Rolandi. de donat. cau. mor. num. 21. in vol. 8. par. pr. tract. a 200. Riminal. inst. de donat. in princ. num. 367. Amanell. de clar. aqu. in singul. 9. num. 1.

Verba hæc causa mortis an debeant exprimi vt sit donat. ca. mor.

alias fit inter viuos Rolandi.de donat.ca.mor. num.9.21.in volum.8.par.pr.tract.a 200.Couarr.de testam. par.3.num.25.eod. volum.107.Riminal.inst.de donat.in princ.num.316.cum plur. seq. & num. 367.cum seq. Guliel. de Bened.in cap. Raynutius par.pr.uer.testamentum 4.nu.30. de testam. Petr. Gher.in sing. 5.num.9.Bertac.in repert.in ver.Donat.cau.mor. nu.21.

Si nulla causa periculi mortis interueniat vide l.2. & l. 31. mortis causa §. rursus, & in l.35.senatus §. mortis ff. de donat. ca.mor. Quid si fuisset dictum si Deus aliquid faceret de me. vide supra in cap.159.num.4. versi.3.

11 DEDIT DONA. TRAD.&c. Vide dicta in cap. 86.nu.18. Donatio hæc fit, vel traditione, vel pollicitatione, vel stipulatione Rolandi.de Donat. cau.mor. num. 8. in volum.8.par.pr. tract.200.Castr.in l.2.num.4.ff.de legat.prim.Gulie.de Bened. in cap.Raynutius par.pr.versi. testamentum. 4.num. 30. de testamen.Cagn.in rub.C.de pactis num. 16. Jas.in l. qui Romæ §. flauius num.31.ff.de verb.oblig.Alia vide hic infra nu. 16.

Donatio hæc quando incipit a traditione, an sit contractus Bart. in l.1.num.2. ff.de donat. cau.mor. Riminal. instit. de donat. in princ.num.597.

12 BINDATIO, &c. De nomine apponendo in cap. 1.num.11. cap.2.num. 12. Debet enim hæc donatio fieri capaci l. omnibus ff.de donat.ca.mor.facit l.2.& l.22.& l.35.eod. Rolandi. de donat.cau.mor.nu.5.in vol.8.par.pr.tract.200.

Inter virum, & vxorem an valeat Rolandi.de donat.ca. mor. num. 7.in uol.8.par.pr.tract.a 200.Couarr.de test.par.3. num. 2. cum seq.eod.vol.104.

13 PRAESENTI, &c. Requiritur etiam consensus donatarij Castr. in l. 2. nu. 4. ff.de legat. & an sufficiat sola presentia cum taciturnitate Cagn.in rub.C.de pac. num.16.vide dicta in cap. 86.num.20. Couarr. de test. par.3.num.13.in med. in volum. 8. par. 1. tract. a 105.

Præsentia donatarij an sit necessaria an etiam valeat facta absenti Rolandi, de donat.cau. mor.num.12. in fine & num.25. in vol. 8.par. pr. tract. a 200. Couarr. de testam. par. 3. num. 13. 14. eod. volum. 105. Bald. in l. 2. in princ. num. 2. ff. de pac.pulchre Rom. in consi.513.num.2.facit l. inter mortis ff.de donat. cau. mor. Bertac. in repert. in ver. donat. cau. mor. versi. 53. Notarius si pro absente recipiat an valeat Guid. Pap. q. 222. num.1.Rom. in consi.513. vide dicta in cap. 86. num.20. & hic supra in princ. prope fin. vbi dicitur an valeat fieri inscriptis vide dicta in cap. 159. num. 86.

14 PRO SE ET SVIS HAEREDIBVS, &c. De hac clausula in cap.86. num.21. vbi etiam dicitur quod hęc verba denotant

donat.

donat. interuiuos & non causa mor. vide etiam Riminal. instit. de donat. in princ. num. 343. cum seq. Alex. in consi. 14. num. 3. volum. 1. Dec. in consi. 470. num. 5. volum. 2. idem Dec. in l. non omnis num. 8. ff. si cert. pet. Roland. in consi. 8. num. 20. cum seq. volum. 1. vide tamen quæ ipse Roland. dicit in consi. 61. num. 21. volum. 2.

Donatarius si prædecedat donanti an regulariter hæc donatio transeat ad hæredes Riminal. instit. de donat. in princ. num. 397. Socc. in consi. 72. num. 5. volum. 3. Crauc. in consi. 214. num. 18. volum. 2. Roland. in consi. 77. num. 11. volum. 1. Dec. in l. non omnis num. 8. ff. si cert. pet. Bald. in l. 2. num. 10. C. de iur. doct. vide l. 22. in mortis causa & l. 25. si ij & l. 28. si mortis cau. §. fin. & l. fin. ff. de donat. cau. mor. l. 9. si inter virum & vxorem ff. de reb. dub.

15 VEL CVI IVR. SVA CONC. &c. In cap. 63. nu. 13. 14.

Substitutio an possit fieri in hac donatione Castr. in consi. 384. si queritur vtrum volum. pr. per totum vide l. x. & cui ff. de don. ca. mor. Castr. in l. 2. nu. 6. ff. de legat. primo.

16 STIPVLANTI, &c. Quid differat, quod hæc donatio fiat in testamento, vel per stipulationem Roland. in consi. 82. num. 23. & 26. volum. 1. Dec. in consi. 195. num. 3. Fit etiam pacto nudo, & traditione, vt hic supra num. 11. uide in cap. 159. num. 86. & hic infra nu. 34. post. med.

Quod hęc stipulatio in tali donatione sit reuocabilis Bart. in l. 1. nu. 2. ff. de dona. ca. mor. vide hic infra nu. 34.

17 VNAM DOMVM, &c. In cap. 63. num. 18. cum seq. Quid si dicta domus erat aliena vide l. 13. si alienam in princ. ff. de donat. cau. mor. vel erat alteri obligata vide l. 18. mortis ca. §. fin. ff. eodem.

Omnium autem bonorum donatio causa mortis an valeat Cagn. in l. fin. num. 217. C. de pact.

De donatione omnium bonorum inter viuos dictum fuit in cap. 87. per totum.

18 *Cui a pr. &c.* In cap. 63. num. 27.

19 *Ad habendum, &c.* In cap. 63. num. 41.

20 *Quæ bona, &c. constituit, &c. se precario, &c.* Ad verba quæ bona vide in cap. 63. num. 44. De constituto Precari in cap. 65. num. 46. & de constituto in cap. 63. num. 45.

21 *Donec, &c. tenutam, &c.* In cap. 63. num. 46.

22 *Quam accipiendi, &c.* In cap. 63. num. 47.

23 *Etiam sua propr. Auth. &c.* In cap. 63. num. 47. in cap. 90. num. 76. in cap. 94. num. 49.

24 *Et sine licentia, &c.* In cap. 94. num. 46. De Licentia in cap. 73. num. 8.

25 STATIM SECVTA MORTE, &c. De dictione statim in cap. 80. num. 35. Statim enim secuta morte dominium transit in donatarium Couarr. de testam. par. 3. num. 16. in volum. 8. par. 1. tract. a 106. nec expectatur aditio quia sola morte confirmatur in volum. 1. comm. opin. in ver. donat. cau. mor. versi. 35. a 209. col. 2. Couarr. de testam. par. 3. num. 22. in volum. 8. par. 1. tract. a 106. Angel. de testam. gloss. 100. num. 1. & 4. eod. volum. 8. par. 1. a 77. vide Bart. in l. in mortis causa num. 1. ff. de donat. cau. mort. Bald. in Auth. ex causa num. 42. C. de liber. pret. Socc. in consi. 19. num. 6. volum. 4. Bertac. in repert. in ver. donatio cau. mor. versi. 30.

Declara tamen hoc vt per Gulielm. de Bened. in cap. Raynutius par. 1. versi. testamen. 4. num. 37. de testamen.

26 *Et ex cau. d. donat. &c. cessit, &c.* In cap. 63. num. 63.

27 *Dicto Bindac. præsenti, &c.* Hic supra num. 12. 13.

28 *Et pro se, & suis hæredibus, &c.* Hic supra num. 14. 15.

29 *Omnia iura, &c.* In cap. 63. num. 66.

30 VOLENS, &c. Ad hoc verbum in donatione cau. mor. vide dicta Paris. in consi. 16. num. 17. volum. 2. Alba. in consi. 74. num. 5. Alia ad tale verbum volens vide dicta in cap. 159. num. 13. & in cap. 94. num. 57. & in cap. 78. num. 31.

31 *Atq; paciscens, &c.* In cap. 83. num. 7. in cap. 63. num. 164. & hic supra num. 11. & num. 16. & hic infra uum. 34.

32 *Bona vt supra donat. pleno iure, &c.* In cap. 90. num. 75.

33 SPECTARE AD d. BINDAC. &c. De verbo spectare, & pertinere in cap. 80. num. 28. & sic nulla fuit apposita conditio vnde facit l. 42. Seia §. fin. ff. de donat. cau. mor.

Donatarius si prædecedat vide hic supra num. 14. in fine Substitutio an poni possit in hac donatione vide hic supra num. 15.

34 QVAE OMNIA, &c. De hac clausula vide in cap. 62. num. 29. De tali clausula posita hic dubito cum contineat promissionem de non reuocando, & ob id intricat in altercationem an dicta clausula faciat transire hanc in donationem inter viuos (maxime cum hic non sit reseruata facultas reuocandi) quod faciat transire in donationem inter viuos, & non possit reuocari Riminal. inst. de donat. in princ. num. 361. Rolandi. de don. cau. mor. num. 10. in volum. 8. par. 1. tract. a 200. in volum. 1. comm. opin. in ver. donatio mor. causa a 211. col. 2. versi. 71. Gabbr. in conclus. in tit. de iur. iura. conclus. 9. num. 2. Abba. in cap. fin. num. 4. ex. de precar. Roff. in qq. sabat. q. 11. num. 12. vide decis. 89. in princ. lib. 6. Montiu. Flor. Socc. in consi. 137. num. 1. volum. 1. Bald. in l. cum quis num. 4. ff. de cond. ob. cau.

Contra

Contra tamen quod possit d. donatio reuocari non obstante dict. clausula vide late Roland. in consi.61. num.24. volum.2. Dec. in consi.521. num.13.14. volum.2. Paris. in consi.16.num.13. cum seq. & num.17. volum.2. Dec. in consi. 238. num.10. vol. 1. & in puncto etiam Fely. in consi.43. num.14.

Sed in hac dubietate distinguitur per Albam in consi. 74. nu. 5. Dec. in consi. 304. num.5. & per totum, & latissime ampliat, & limitat Pet. Duen. in conclus. 217. in ver. donat. ca. mor. mihi in volum. reg. iur. 320.

Iuramentum si huic Clausulæ, & donationi apponatur an possit reuocari Bertac. in repert. in ver. donatio cau. mor. num. 18. Gabbriel. in conclus. in tit. de iur. iur. concl.9. Roland. in consi. 61. num. 25. volum. 2.

Reuocari autem quotupliciter possit hæc donatio Guliel. de Bened. in c. Raynutius p. 1. versi. testamen. 4. nu. 41. de testam. Rolandi. de donat. cau. mor. num.10. in volum. 8. par.1. tract. a 200. Azzo. in summa C. de don. cau. mor. num.5. Castr. in l. non omnis num. 3. ff. si cert. pet. Riminal. instit. de donat. in princ. num. 377. in fine, & num. 378. cum plur. seq. vbi dicit quod reuocatur Conualescentia, Penitentia, Prędecedentia, Donatarij Alienatione rei donatæ facta à donante Inimicitia superuiuente. Si donatio fuit facta in fraudem creditorum vt late per eum ibi eod. & aliqua vide hic supra num. 14. in fine, & infra in seq.

An reuocetur ad exemplum legatorum vide §. hec mortis ca. inst. de donat. l. 15. §. fin. l. 17. §. fin. l. 37. in princ. ff. de donat. ca. mor. sed vide l. post legatum §. fin. ff. quib. vt indig.

Alienatio rei donate an reuocet donationem ca. mor. Riminal. inst. de donat. in princ. num. 399. Couarr. de testam. num. 19. in volum. 8. par. 1. tract. a 106.

Si donatorem peniteat vide l. 30. qui mortis & l. 16. mortis causa ff. de donat. cau. mor. Couarr. de testam. par. 3. num. 23. in volum. 8. par. pr. tract. a 106. vide dicta Bart. in l. si alienam §. 1. num. 1. ff. de donat. cau. mor. Bald. in l. cum hi num. 5. ff. de transact. Boer. in consi. 34. nu. 6. Donat. a fina in Enchirid. conclus. in ver. donatio vers. donat. cau. mort. (vbi citat limitationem) Tiraq. in l. si vmquam versi. Donatione largitus num. 253.256. C. de reuoc. donat. vbi Tiraq. ponit an eadem solemnitas requiratur in ea reuocanda, quæ requiritur in ea ordinanda.

Penitentia tamen donatarij non reuocatur Bald. in l. cum hi num. 5. ff. de transac. Bertac. in repert. in ver. donat. cau. mor. versi. 55.

Si Donator decedat sine hærede an reuocetur per penitentiam Riminal. instit. de donat. in princ. num. 390. cum seq. Ias. in l. qui Romæ §. flauius num. 28. cum seq. ff. de verb. oblig.

Donatio causa mortis annexa in testamento an differat a facta in contractu quo ad reuocationem Bart. in l. si alienam §. 1. nu. 1. ff. de donat. cau. mor. Castr. in l. 1. ff. eod. vide hic supra num. 16. & xj. cap. 159. num. 86.

Inimicitia subseques inter donantem, & donatarium an eam reuocet Petr. Gher. in singul. 5. num. 7. Riminal. inst. de donat. in princ. num. 401.

Impugnatio testamenti a donatario facta an reuocet hac donationem Socc. iun. in l. sciendum num. 81. ff. de legat. pri.

Clausula Cassans posita in testamento an reuocet hanc donationem! vide supra in cap. 159. num. 89.

DEPOSITVM GRATIA DEPONENTIS. CAP. CLXVII.

HOC Instrumentum Laureatum fuit supra in cap. 102. il 21 ideo ibi vide quia meliori ordine ibi cadebat.

SVMPTVM INSTRVMENTI. CAP. CLXVIII.

FORMVLAM Huius instrumenti vide in Specul. de instr. edit. §. 4. ostenso num. 1, 2. cum seq. & de quibusdam obseruandis Paris. de Put. de Reass. instr. rub. 3. num. 20. in volum. 4. tract. a 36. & hic infra.

Ad hanc materiam, & de infrascripti s requisitis in sumptu vltra posita hic infra distinctim vide Abb. in cap. cum pub. tab. num. 1. & in cap. seq. si instrum. vbi Fely. & alij DD. de fide instr. Hostiens. in summa de fid. instr. num. 10. cum seq. Specul. de instr. edit. §. 4. ostenso num. 1. cum seq. & num. 24. & per totum Bald. Castr. Ias. Dec. & alij DD. in Auth. si quis in aliquo C. de edendo late Fely. in suo repert. in ver. exemplatio & in ver. exemplum Paris. de Put. de Reass. instrum. in volum. 4. tract. a 26. cum seq. DD. in tit. ff. & C. & extra. de fid. instrum. Carp. ad stat. mediol. cap. 397. & 399. volum. 1. vbi late Aret. inst. de legipt. pare. tut. in princ. num. 5. 6. & in vol. 1. comm. opin. in ver. instrumentum. q. 16. cum seq. mihi 548. Bertac. in repert. in ver. copia, & in ver. exemplar. Gramm. decis. 106. num. 1. Afflict. decis. 6. & ibi Vrsill. in addit.

Quæ requirantur in hoc sumptu faciendo vltra predicta Castr. in consi. 702. in causa confinium num. 1. volum. 1. Aret. in consi. 36 num. 6.

nu.6.cum seq: Alex.in consi.112.nu.1.vol.4.Gui.Pap.q.2.& ibi Reanc. in add.

Quinque requiri dicit Abb. cap. cum publ. tab. num. 1. de fid. instr. Sex requiri dicit Ripa in conf. 114.nu.14. Octo requiri dicit Afflict.decis.6.nu.3.vide remissive per ... ad stat.medio.cap. 399. num. 14. volum. 1.

1 IN DEI NOMINE, &c. Ad hoc vide dicta in cap. 1. num.1.

2 HOC EST EXEMPLVM, ET SVMPTVM, &c. Quid sit exemplum, & sumptum Ant. Ranch.in addit. ad quæst. 2. Guid. Pap. per totum Abb. in cap.si instrumenta nu. 1.ex. de fide instr.

3 CVIVSDAM PVBL. INSTRVM. &c. De qualibet publica scriptura potest fieri sumptum Carp. ad stat. mediol. cap. 399. num.12.vol.1.

Instrumentum publicum proprie dicitur exemplari Abb. in cap. si instrumentum nu. 1. de fid. instr. & originale dicitur exemplar. copia vero dicitur exemplatum Bar. in l. 48. Sempronius nu. 2. ff. de leg. 2. & originale dicitur etiam matrix Bald. in l. publicati nu.9.C.de test. Ant. Ranch. hic supra nu.2.

Instrumentum autem quid sit in cap.90.num. 58. & quando dicatur publicum vide in cap.1.num. 10.

4 PRIVILEGII, &c. Quid sit Priuilegium vide in cap.114.nu. 38. Quod autem priuilegium seu instrumentum exemplandum debeat a Iudice diligenter inspici Abb. in cap. si instrumenta nu.2.de fid.instrum.

Quia multa contra Priuilegiũ possunt opponi de quib. per Speculat.de instr.edit.§.11. nunc autem per totum sicuti contra instrumentum multa obijciuntur Spec.eod.in §.9.instrumentum cum seq.vide hic infra nu.7. & in addit. ad Host.de fid. instr. sub.nu. 10.in litera M. vide hic infra nu. 7.

5 ROM. IMPERAT. &c. Cur ita dicatur in cap. 114. nu. 12.

6 VERA BVLLA, &c. Hoc dicitur primo vt cognoscatur tale priuilegium, seu instrumentum esse originale, & authenticum Alex.in consi.150.nu.3.vol.6.Castr. in l. sancimus nu. 3. & 4. C. de diuers.rescr.Spec.in §.4.nu.2.de instr.edit.

Secundo dicitur vera Bulla quia bulla seu signum,& subscriptio requiritur, vt possit exemplari, seu sumptum ex eo fieri Roland.in consi.32.nu.35.vol.2.vide hic infra nu.15. & an sola bulla sufficiat Specul. de instr.edit.§.8.restat.nu.21.

Tertio dicitur vera Bulla, quia Notarius recipiens instrumentum a iure reprobatum, an puniatur vide Guid. Pap.q.118.nu.3.

Bulla autem prædicta si esset fracta, vel deperdita an aliquid importet

portet.

portet cum hic tale priuilegium sit per publicum instrumentum Abb. in cap. inter dilectos num. 3. de fid. instr. vide Crau. in consi. 46. nu. 6.

Bulla autem prædicta olim erat aurea, ut in cap. 114. nu. 12.

7 OMNI VITIO [illegible]CIONIS CARENS, &c. Quia sumptum non fit ab instrumento vitioso, vt docet, & exemplificat Host. in summa de fid. instr. num. 12. vide ibidem in addit. sub nu. 10. in lit. M. hic sup. n. 4. & Spec. de instr. edit. §. 4. ostenso nu. 14. Sed debet carere omni vitio Abb. in cap. si instrumentum nu. 3. de fid. instr.

Immo si originale esset in carta perforata, vel immunda non debet ex eo sumptum fieri Bertaz. de clausul. in prohem. nu. 17. in fin.

Hęc affirmatio ꝙ originale careat vitio an debeat ẽt per Iudicem affirmari, & non per Notarium tantum vide Abb. in d. cap. si instrumenta num. 2. de fid. instrum. tamen hac formula, & istis verbis vtitur Spec. in d. §. 4. nu. 12. de instr. edit. Cautius tamen erit si affirmetur, & per Iudicem, & per Notarium Abb. eod.

8 SVMPTVM ET EXEMPLATVM, &c. Et sic debet esse publicum vt probet alias non probat Abb. in cap. si instrumenta nu. 1. de fid. instr. vide tamen Damas. in Broccard. reg. 46. exemplum de quo mihi in vol. reg. iur. 1127.

9 AD PERPETVAM REI MEMORIAM, &c. Hæc est prima causa sumptum faciendi Specul. in d. §. 4. ostenso num. 4. & 5. de instr. edit.

10 *Prout, &c.* De hac dictione vide in cap. 59. num. 2.

11 NIHIL ADDENS, &c. Quia si plus quam originale contineret præsumeretur falsum Abb. in cap. cum marte num. 1. de celebr. Miss. Quod nihil sit addendum, vel minuendum dicit Abb. Fely. & alij in cap. cum public. tab. de fid. instr. Spec. in d. §. 4. ostenso de instr. edit. Afflict. decis. 6. num. 3.

Sumptum enim diuersum ab originali non attenditur Ioseph de Ludo. decis. 13. num. 11.

12 CVIVS TENOR EST, &c. An de necessitate in sumptu faciendo, legi debeat coram testibus totus tenor Specul. in d. §. 4. nu. 36. de instr. edit.

Tenor autem scripturæ quod debeat attendi vide in cap. 99. num. 12. 14. & in cap. 148. num. 3.

13 *Videlicet, &c.* De hac dictione vide in cap. 144. nu. 33.

14 EGO L. CIV. ET NOT. &c. Hoc sumptum fit a Notario Abb. in cap. cum publ. tabell. num. 1. de fid. instr. per illum tex. & in cap. si instrumentum nu. 2. eod. vbi Fely. num. 12. Quid an possit fieri a priuata persona Host. in summa de fid. instr. num. 10. cum seq. Spec. in d. §. 4. ostenso num. 24. de instr. edit. Carp. ad stat. Mediol. cap. 399. num. 3. uol. 1. Afflic. decis. 6. nu. 3.

15 SV-

15 SVPRASCRIPTVM SVMP. EX SVO ORIGINAL. &c. Nisi appareat originale non potest sumptum ab exemplo fieri & si fiat nó probat Vrsill. in addit. ad decis. 282. Afflict. n. 9. Bal. in l. 2. nu. 2. de fid. instr .. declara ut ibi per eum nu. 3. Abb. in cap. si instrumenta num. 5. de fid. instrum. Dec. in cap. 1. num. 1. de fid. instrum. & in auth. si quis in aliquo nu. 30. vbi Bald. nu. 2. C. de edendo Alexan. in consi. 138. num. 4. volum. 1. & consi. 108 nu. 4. vol. 5. Castr. in l. sancimus nu. 2. C. de diuers. rescrip. (vbi dicit quomodo cognoscatur quod sit originale, & quod sumptum ex sumpto ét authentico fieri non posse) Carp. ad stat. Mediol. cap. 399 num. 13. volum. 1. Nepos. de excep. artic. 2. num. 5. uol. 3. par. 2. tract. a 107. facit l. procurator vbi Bart. C. de edend. l. 2. ff. de fid. instr. Auth. si quis in aliquo C. de edendo Dec. in consi. 36. nu. 1: vide hic infra nu. 18. Rom. in consi. 336.

Etiam si plures Notarij fidem facerent primum sumptum fuisse exemplatum ab originali, & etiam si Papa, vel Imperator dispensaret Bertaz. de claus. claus. 5. glo. 4. nu. 1. Rom. in sing. 716. nu. 1. vide supra nu. 6. 7. & in infra nu. 38. 42. in fin.

Quando autem sumptum factum ab exemplo probet Bart. in l. in fraudem §. neque instrumenta num. 2. ff. de iure. fisci. vide in volum. 1. comm. opin. in verb. instrumentum. q. 19. 519. & hic infra nu. 38. in fine.

16 FILI SIRICI AZVR. ET CROC. COL. &c. Ex his cognoscitur an instrumentum, seu priuilegium sit originale Castr. in l. sancimus nu. 2. C. de diuers. rescript. Specul. in d. §. 4. ostenso nu. 2. de instr. edit.

17 OMNI VITIO, &c. Vide hic supra nu. 7.

18 DE COMMISSIONE D. IVDICIS, &c. Hoc sumptum fit de mandato, & authoritate iudicis ordinarij, & in eius præsentia alias non valet Roland. in consi. 69. nu. 5. volum. 3. Abb. in cap. cum pub. tab. num. 1. & 6. per illum tex. & in cap. seq. si instrumenta num. 9. & 10. de fid. instr. vbi etiam Felyn. num. 2. 3. Spec. in §. 4. ostenso num. 10. 24. 26. de instr. edit. Carp. ad stat. medio. cap. 399. num. 5. 6. volum. 1. (vbi dicit etiam coram delegato posse fieri) Afflict. decis. 6. num. 3. Mandos. de Monitor. q. 43. num. 3. in volum. 3. par. 2. tract. a 67. Castr. in l. sancimus nu. 2. C. de diuers. rescrip: Aret. in consi. 36. num. 6. Hostiens. in summa de fid. instrum. num. 10. Alexand. in auth. si quis in aliquo num. 2. 3. C. de edendo vide hic infra num. 36. 38. & num 42. in fine.

De consensu partium sine iudicis authoritate, an possit fieri vt ei credatur. quod non dicit Specul. in dict. §. 4. ostenso num. 33. de instr. edit. Paris. de Pute. de reasumpt. instrum. rub. 4. num. 7. in volum. 4 tract. 37. & in rub. 18 num. 30. cod. a 41. vide Bald. in

d.anth.si quis in aliquo num 2.& 4.C. de edendo vide hic supra nn.15.Notario afferenti sibi factam fuisse hanc commissionem an credatur (nisi appareat in actis) Guid. Pap.q.126.an in hac Aret. in consi.36.num.6.& consi.33.num.5.Alex. in consi.104. num.6.uolum.5.& consi.212.nu.18.volum.6.& consi.213.nu. 6. volum. 2. Paris. in consi.61.num.7. volum. 4. Dec. in consi. 158.num.8.& consi. 42.num.5. Roland. in consi.72.num. 16. volum.2, & consi. 94.num.37.volum.2. Fusch. in singul. in ver. notar. num. 20. Vrsil. ad decis. 317. num. 1. Afflict. Anania in consi.49. num.6.7. vide infra in cap.170. num.5. Ripa in consi. 49. num. 6. vide hic infra num. 30. in fine.

19 *De qua in actis, &c.* De tali commissione debet apparere in actis vt in adductis in præced. num. 18. Acta autem quę dicantur vide in cap.156.num.36.

20 *Et coram ipso D. Iudice, &c.* Vide vide hic supra num. 18. & cur dicatur coram Iudice vide in cap.154. num. 5.

21 *Ad cautelam, &c.* De tali dictione in cap.78. num.23.

22 PRO TRIBVNALI, &c. Coram D. Iudice pro tribunali sedente fit hoc sumptum Specul. de instrum. edit. §.4. ostenso num. 26.

An credatur notario afferenti quid actum fuisse pro tribunali sedente Castr. in consi. 202. in causa confinium num.6.volum.1.

Ad clausulam Pro tribunali vide dicta in cap. 76.num. 33.

23 FIDELITER SVMPT. &c. Idest nihil ad substantiam pertinens addendo, vel detrahendo cap. cum pub. tabell. vbi Abb. num.1. de fid. instrum. vide hic supra num. xj. De verbo fideliter vide in cap.92. num.19.

24 DE VERBO AD VERBVM, &c. Vide dicta hic supra nu. xj. Ad talem clausulam De verbo ad verbum vide in addit. ad Alex. in auth. si quis in aliquo nu.2. in litera A. C. de edendo. Vrsill. in addit. ad decis.202. Afflict. num.3. Dec. in consi.347. pri. facie in casu num.2. Paris. in consi.117. num.18. volum. 1. & vide dicta in cap.99. num.12.14. & in cap.148. num.3. Quod sumptum de verbo ad verbum debeat fieri dicit etiam Bertac. in repert. in ver. exemplar. versi.26.

25 PROVT, &c. IN ORIGINALI, &c. Originalis proprie dicitur ipsa imbreuiatura sed an etiam dicetur copia illa quæ est sumpta, & subscripta ab eodem notario absq; decreto Iudicis Bald. in l. 2. num. 3. versi. quero ff. de fid. instr.

De clausula Prout vide in cap. 59. num. 2.

26 *Et copiam coram præd. D. Iud. &c.* Hic supra num. 18. & infra num. 36.

27 VNA CVM, *ser.* B. *ser.* F. *ser.* A. *ser.* C. Ita docet Spec. in §.4. ostenso nu.7.8. de instr. edit. vide hic infra nu.42.

28 Et

28 *Et rescontraui, &c.* Ita faciendum esse dicit Specul. eod.
29 *Ipseq; D. Iudex pro trib. sed. &c.* Hic supra num. 18. 22.
30 VISA CITATIONE, &c. Quod citatio omnium quorum interest sit necessaria in faciendo hoc sumptu Bald. in l. 2. num. 1. 2. ff. de fid. instr. Abb. in cap. cum publ. tabel. num. 1. de fid. instrum. & ibi Fely. num. 3. Hostiens. in summ. eod. num. 12 Specul. in d. §. 4. ostenso num. 26. 27. cum seq. de instrum. edit. Socc. in consi. 187. num. 8. volum. 2. Riminal. in consi. 718. num. 6. volum. 4. Craue. in consi. 197. num. xj. Roland. in consi. 69. num. 57. 58. 59. volum. 3. Vrsill. ad decis. 113. num. 3. Afflict. & ad decis. 282. num. 9. (in quo num. 9. dicit non solum partem citandam sed ei terminum assignandum esse ad impugnandum) Marant. in prax. par. 6. versi. actorum editio. num. 4. Paris. de Puteo de Reass. instrum. rub. 5. num. 20. in volum. 4. tract. a 36. Asyn. in prax. §. 7. cap. 5. limit. 96. num. 3. Carp. ad stat. mediol. cap. 399. num. 10. xj. volum. 1. Afflict. decis. 6. num. 3. Bart. num. 4. & Alex. in auth. si quis in aliquo num. 2. 3. C. de edendo vide in volum. reg. iur. 545. in ver. instrumenti cuiuscumq; quę est reg. 231. Socc. Fely. in suo repert. in ver. instrumentum quando exempl. & in ver. exemplatio Dec. in consi. 36. num. 1. & consi. 564. num. 12. Ripa in l. admonendi num. 153. ff. de iur. iur. Aret. in consi. 36. num. 6. Roland. in consi. 69. num. 57. volum. 3.

Limitatur dicta conclusio vt per Riminal. in consi. 282. num. 9. 18. volum. 2. sed contra eum Asyn. in prax. §. 7. cap. 5. limit. 96. nu. 3. Limitat etiam aliter Io. de Arnon. in singul. 50. num. 1. & Alex. in auth. si quis in aliquo num. 3. 4. C. de edendo.

Citatio generalis vltra prędicta quod requiratur quando fit exemplatio Priuilegij vt hic vide Alexan. in consi. 150. num. 4. vol. 6. Roland. in consi. 69. num. 58. volum. 3.

Citatio quod præsumatur in sumptu antiquo Cum. in consi. 158. num. 2. Aret. in consi. 36. Dec. in consi. 36. num. 2. & consi. 445. num. 15. Alex. in consi. 101. num. 9. 10. volum. 7. Paris. in consi. 104. num. 54. 55. volum. 1.

An hæc verba visa citatione de necessitate sint ponenda Cels. Vg. de claus. num. 229. in volum. 18. tract. a 501. vide dicta in cap. 144. num. 13.

An credatur huic assertioni si in actis non appareat citationis relatio Paris. in consi. 31. num. 14. volum. 4. cum debeat apparere vt hic infra num. 32. & hic supra num. 18. in fine.

31 AD PETITIONEM, ET INST. &c. Hoc sumptum fit ad instantiam eorum quorum interest cap. cum publ. tabell. vbi Abb. num. 1. de fid. instr. Afflict. decis. 6. num. 3.

De hac clausula Ad pet. & inst. vide dicta in cap. 100. nu. 6. in fine.

32 PROVT IN ACTIS, &c. De dictione prout in c. 59. nu. 1. Acta autem quæ dicantur in cap. 156. num. 36. Citatio quod debeat apparere in actis Specul. in §. 4. ostenso num. 26. 27. cum seq. de instr. edit. vide hic supra num. 30. in fine.
33 ET IPSORVM CONTVMACIA, &c. Hoc sumptum præiudicat præsentibus, vel citatis, vel contumacibus Abb. in cap. si instrumenta num. 8. de fid. instrum. vide hic supra num. 30.
Contumacia vt attendatur debet accusari in termino Benincas, de paupert. q. 8. in iudiciis special. x. nu. 22. in volum. 18. tract. 354. Asyn. in prax. §. 17. cap. 3. lis non contest. xj. num. 3. Bertaz. de clausul. claus. 32. gl pr. nu. 12, Bald. in l. properandum. §. & siquidem num. 4. C. de iudic. vbi etiam Alexan. nu. 4. Rolan. in consi. 47. num. 5. vol. 2.
Quando autem Iudex procedit ex officio, non est necesse quod accusetur Alex. in consi. 120. num. 8. vol. 7.
Contumacia quid sit, & multa de ea Cagn. in l. 1. §. pr. nu. 3. cum seq ff. si quis iusdic. non obt. Carp. ad stat. mediol. cap. 10. nu. 18. & cap. 142. nu. 3 & per totum volum. 1. Alber. in diction. in ver. contumacia.
34 *Et omnibus visis, &c.* Hoc dicitur ut appareat de causæ cognitione vide dicta in cap. 141. nu. 15,
35 *Et omni meliori modo, &c.* In cap. 1. nu. 23.
36 SVPRASCRIPTO SVMPT. AVTH. INTER, &c. Sine hac authoritate sumptum factum nihil valet vt per adducta hic supra nu. 18. & infrascriptis testibus non creditur, vt hic infra nu. 42. in fin. Quod hæc authoritas sit necessaria vltra adducta hic supra nu. 18. vide late Fely. in reper. in ver. exemplatio, & in ver. exemplum Bar. in l. chirografis in princ. num. 1. ff. de admin. tut. Dec. in consi. 564. num. 12. Aret. inst. de legipt. par. tut. in princ. nu. 6. Castr. in consi. 202. num. 1, vol. 1. Rimin. in consi. 718. nu. 2. 4. Rom. in consi. 203. nu. 4.
Sed an aliquando non sit necessaria vide in vol. 1. comm. opin. in ver. instrumentum q. 15. mihi 548. Bar. in auth. si quis in aliquo nu. 3. C. de edendo vbi alij DD. Are. vbi supra nu. 5. & 6.
37 ET DECLARAVIT IN PERPETVVM, DE CETERO, &c. Ad clausulam Inperpetuum in cap. 63. nu. 8. Ad clausulam De cetero in cap. 74. nu. 37. Hæc uerba fundantur in cap. cum publ. tabell. ext. de fid. instr.
38 SICVTI ORIGINALI FIDEM ADHIBENDAM, &c. Quod iudex debeat pronuntiare tali sumpto esse credendum dicit Paris. de Put. de Reassu. instrum. rub. 3. num. 20. in volum. 4. tract. 37.
Quod tale sumptum fidem faciat, & ei debeat credi, vt originali Bald. in l. 2. num. 3. ff. de fid. instr. Spec. in d. §. 4. ostenso num. 6. de instr. edit. facit cap. cum pub. tabell. vbi Abb. num. 1. ex. de fid.

fid.instr.Felyn.in cap. si instrumenta num. 13. eod. (qui ibi declarat, & limitat) Host. in summa. num. 12. in fine eod. de fid. instr. Carp. ad star. medio. cap. 399 num. 4. 8. volum. 1. Bart. Bello. de Caritat. subsid. q. 113. num. 6. in volum. 15. par. 2. tract. 167. in auth. si quis in aliquo num. 2. cum seq. vbi Alexan. num. 2. C. de edendo Ripa in l. admonendi num. 153. ff. de iur. iur. Dec. in consi. 36. num. 2. late Fely. in repert. in ver. exemplatio, & in ver. exemplum & in ver. delegatio quomodo prob. Ripa in consi. 114. num. 13. 14. Aret. inst. de legipt. par. tut. in princ. num. 6. vide sequentia.

¶ 1 Prędicta autem intellige dummodo hoc sumptum sit factum coram Iudice competenti Riminal. in consi. 718. num. 4. vol. 4. vide hic supra num. 18.

¶ 2 Item dummodo originale sit validum alias sumptum hoc etiam esset inualidum, & ei non crederetur Roland. in consi. 32. nu. 26. vol. 2. Paris. in consi. 12. nu. 128. volum. 2. & consi. 27. num. 14. volum. 2. Roland. in consi. 44. num. 16. volum. 1.

¶ 3 Item intellige dummodo interueniant solemnitates supradictę vt in allegationibus supradictis.

Quando autem in totum, vel semiplene credatur tali sumpto sine dictis solemnitatibus Craue. in consi. 150. num. 2. vide in vol. reg. in ver. exemplum mihi a 395. & 396. Ripa in l. admonendi num. 151. cum seq. ff. de iur. iur. Aret. in §. nihil autem num. 4. inst. de testamen. vbi Ozer. num. 14. 16. Hercul. in responso num. 410. 411. Paris. in consi. 17. num. 19. 20. volum. 4. & consi. 104. num. 4. & num. 52. cum seq. vol. 1. Riminal. in consi. 282. num. 2. volum. 2. Roland. in consi. 44. num. 5. cum seq. volum. 1. Donat. a fina in Enchirid. concl. in ver. instrumentum versi. exemplum instr. Marant. in prax. par. 6. de actorum edit. artic. 10. num. 3. cum seq. vide hic supra num. 15. in fine.

Tali sumpto an credatur contra tertium Riminal. in consi. 718. num. 5. volum. 4.

Stante tali sumpto an possit nihilominus semper peti quod originale instrumentum exhibeatur Roland. in consi. 44. num. 2. & 13. volum. 1.

39 IDEO ME SVBSCRIPSI, &c. De hac formula subscriptionis vide Specul. in d. §. 4. ostenso num. 8. 11. 12. 20. cum seq. de instr. edit. Aliam formulam subscriptionis sed in diuersis terminis ponit idem Specul. in tit. de sententia §. 6. vt autem num. 21.

Subscriptio Notarij quod sit necessaria alias non valeat instrumentum seu sumptum vide Cels. Vg. de claus. num. 254. in vol. 18. tract. a 502. Bertac. in repert. in clausul. contract. & ego

not.

14. (vbi ponit quę in sigillo requirantur de quo vide supra in cap. 155. num. 19.) Alberic. in diction. in ver. signum notarij Bart. in prohem. ff. num. 6. & in l. si quis in reper. §. si initium num. 32. ff. de edendo & in §. sed etsi num. 5. in auth. de instr. ca. & fid. Ias. in l. si ita scriptum num. 15. ff. de legat: pri. (vbi etiam dicit tale signum demostrare rem esse perfectam) vide in vol. 1. comm. opin. in ver. instrumentum carens mihi a 555. a car. 546. in ver. instrum. public. & a 151. in ver. instrum. sine & in vol. 2. comm. opin. in ver. signum notarij a 303. Bertac. in repert. in ver. instrumen. publicum versi. 8. & in ver. signum. versi. 17. vide adducta in praeced. num. 39. quia DD. ibi adducti coniunctim tractant de subscriptione, & de signo notarij apponendo vide Carp. ad stat. mediol. cap. 330. num. 88. & cap. 131. num. 1. volum. pri.

Signo tamen alieno non potest Notarius signare etiam quod exprimat] vide in volum. regul. iur. in conclus. in ver. Notarius conclus. 111. mihi a 676. Ammanell. in singul. 13. num. 1. Fely. in cap. 2. num. 34. in fine, & ibi in addict. de fide instr. Alex. in l. si vnus num. 5. C. de testamen. & in rub. num. 8. ff. de solut. matr. Tobb. in §. possunt autem num. 4. vbi Aret. num. 2. inst. de testamen.

Signum praedictum quod plene probet contra scribentem Bart. in l. 2. §. si dubitetur num. 5. ff. quemad. test. aper.

De sigillo multa generaliter dicta vide in cap. 155. num. 19.

De signo quod requiratur in Prothocollo vide infra in cap. 170. num. 10.

41 *Hac die, &c.* Dies an necessario sit apponenda in subscriptione vide hic supra num. 39. prope finem Dies autem quod requiratur in instrumentis vide in cap. 1. num. 4.

42 EGO D. INTERFVI, &c. De hac formula, & de adiungendis alijs notarijs in testes docet Specul. in d. §. 4. ostenso num. 4. 7. 8. de instr. edit.

Subscriptiones tante an sint ex necessitate an vero ad bene esse Abb. in cap. si instrumenta num. 4. de fid. instrum. Carp. ad stat. mediol. cap. 399. num. 7. & num. 9. volum. 1.

Ponuntur Notarij in testes quia eis magis creditur quam non notarijs Roland. in consi. 63. num. 41. volum. 2.

Si tamen non interueniat authoritas iudicis de qua hic supra nu 18. & num. 36. non sufficerent dd. subscriptiones Bart. in auth. si quis in aliquo num. 7. & ibi Dec. num. 8. C. de edendo vbi etiam Ias. num. 2. Specul. in §. 4. ostenso num. 9. 10. de instrum. edit. vide hic supra num. 15. propre finem.

SVM-

SVMPTVM, ET EXEMPLVM PARTITE CVIVSDAM LIBRI CAP. CLXVIIII.

FORMVLAM Aliam huius instrumenti ponit Spec. in §.4. ostenso num. 21. cum seq. de instr. edit.

Nota quod scripturæ priuatæ dicuntur per sumptum publicari instrumenta vero dicuntur exemplari Abb. in cap. si instrumenta num. 1. de fid. instr.

Scriptura quę libet quod possit exemplari seu sumptum fieri dicit Fely. in cap. fin. nu. 1. de fid. instr. Carp. vero ad stat. med. c. 399. nu. 12. vol. 1. dicit de qualibet scriptura publica.

Scripturæ priuatæ Scias quod tres sunt species Apodixa Liber, & Scripta singularis negotij Stracc. de mercat. in tit. quom. in caus. mer. in cap. de probat. num. 8. in vol. 6. par. pr. tract. a 336. vide quæ dicta sunt in cap. 1. nu. 10. cap. 3. nu. 9.

Ad hanc materiam sumpti alicuius partitæ vide de iure Communi Spec. in §. 4. ostenso nu. 21. 22. de instr. edit. & adducta in præced. cap. 168. per totum.

De iure autem municipali Florentino vide statutum in volum. 4. stat. in tract. 4. mercatorum rub. 13. de exhib. lib. de quo statuto in hac materia facit mentionem Stracca de mercatura in tit. quom. in cau. mer. proced. & in cap. de probat. num. 7. in volum. 6. par. 1. tract. a 335. sed in alijs terminis de dicto statuto vide Socc. in consi. 240. circa præsentem per totum volum. 2. Necus. de pignor. memb. 2. par. 5. num. 47. versi. modo dubitatur in vol. 6. par. 2. tract. a 230.

1 IN DEI NOMINE, &c. In cap. 1. nu. 1.

2 *Hoc est sumptum, &c.* In cap. 168. num. 2.

3 CVIVSDAM PARTITE, &c. Vide dicta hic in princ. & infra num. 5.

Partitæ. n. libri pręsumuntur scriptæ nomine eius cuius est liber Alba. in consi. 9. nu. 19.

4 *Exemplatum, &c.* Improprie dicitur exemplatum vt hic supra in princ.

5 A QVODAM LIBRO, &c. Ponuntur demonstrationes vt non recipiatur liber reprobatus iuxta dicta in præced. cap. 168. num. 6. 7.

Liber mercatoris, vel particularis personę regulariter debet habere sex qualitates quas ponit Roland. in consi. 92. num. 6. vol. 3. & Guid. Pap. q. 441. videlicet.

¶ Primo quod Mercator fuerit, & sit legalis homo. ¶ Secundo quod

ipse

ipse sua manu subscripserit ¶ Tertio q veritatē scribere consueuerit ¶ Quarto q causā in scriptura subiunxerit ¶ Quinto quod aliquid contra se in eodem libro scripserit ¶ Sexto quod ex circumstantis verisimiliter verum scripsisse credi possit. Qualitates quę requirantur in dd. libris ponit etiam Stracc. de Mercatura par. 2. num. 53. 56. 60. 61. cum seq. in vol. 6. par. 1. tract. a 292. Craue. de Antiq. temp. in cap. quarto limitatur num. 44. 45. cum seq. in vol. 17. tract. a 136. Angel. de Peruf. in l. comperimus num. 1. C. de nauicular. lib. xj. quę lect. Angel. est iuncta ibi cum lect. Bald. Ripa in l. admonendi num. 116. ff. de iur. iur. & ibi Alex. num. 37. late Fely. in cap. 2. de fid. instr.

Diem, & causam quod debeat continere DD. eod. & Carp. ad stat. mediol. cap. 96. num. 12. 13. volum. 1. Alex. in l. pretor num. 1. ff. de edendo Bertac. in repert. in ver. liber rationum versi. 10.

Liber autem qui intricat dicitur culposus Bald. in rub. num. 57. C. de fide instrum.

Administratoris factoris seu Tutoris liber qualis esse debeat Plot. de in lit. iur. §. 5. num. 28. 31. Socc. in consi. 190. num. 1. volum. 2. & consi. 159. num. 4. volum. 2. Damaud. in patroc. pupill. par. 3. cap. 1. num. 37. in volum. 8. par. 2. tract. a 377.

Liber iste an, & quando probet pro scribente, & contra tertium Fely. in cap. 2. de fid. instr. & in suo repert. in ver. liber rationum Fulgos. in consi. 102. num. 2. Cuman. in consi. 6. nu. 1. Fusch. in singul. in ver. libri mercatorum num. 21. Donat. a fina in Enchirid. concl. in ver. liber rationum Ias. Ripa & DD. in l. admonendi ff. de iur. iur. Damaud. in patr. pupill. par. 3. c. 1. num. 37. in volum. 8. par. 2. tract. a 377. Lanfranc. de fid. instr. num. 56. in volum. 4. tract. a 33. Bald. in l. cassius num. 12. ff. de senator. & in l. 1. num. 6. C. de confess. late Bertac. in repert. in ver. liber rationum ibi in addit. post versi. 20. vide in vol. reg. iur. in ver. liber rationum Castr. in l. quædam §. nummularios num. 3. ff. de edendo vide in volum. 2. comm. opin. in ver. liber rationum.

Probat tamen contra scribentem Declara, & limita vt per Alex. Ias. Ripa & DD. in l. admonendi ff. de iur. iur. Donat. a fina in Enchirid. conclus. in ver. liber rationum Cuman. in consi. 137. per totum vide in volum. 2. comm. opin. in ver. libris 57. Dec. in cap. scripta num. 19. de fid. instr. Socc. in consi. 159. num. 2. volum. 2. Port. in consi. 170. num. 19 Lanfran. de fid. instr. num. 56. in vol. 4. tract. a 33. vide in vol. reg. iur. in ver. liber rationum a 636.

De iure nostro Florentino inducit nedum probationem sed hypotecam [illegible] hic supra in fine princ.

6 *Infrascripti Leonardi*, *&c.* De nomine ponendo in libro vide adducta hic supra num.5. Alia autem deponendo nomine vide in cap. 1. num. 11. & in cap. 2. num. 12.

7 *Vigore commiss.* *&c.* Vide in preced. cap. 168. num. 18. & 36.

8 *Quar. partitar. tenor*, *&c.* In cap. 168. num. 12.

9 *Questo libro*, *&c.* Vide hic supra num. 5.

10 *Quod sumptum*, *&c.* De relatiuo, Quod in cap. 70. num. 1. & in cap. 63. num. 44. Sumptum quid sit in cap. 168. nu. 2.

11 *Sumpt. & scibr. per me not. &c.* In praeced. cap. 168. nu. 14.

12 *Ex suo originali*, *&c.* In d. cap. 168. nu. 15.

13 *Coram egr. Iudice*, *&c.* Eod. cap. 168. nu. 18. 20. 36.

14 *Pro tribunali*, *&c.* Eod. cap. 168. nu. 22.

15 *Situm in &c.* Et locus, & locus loci debet poni vbi rogatur instrumentum in cap. 1. nu. 7.

16 *Et rescontratum per me not. &c.* In d. cap. 168. nu. 11. 24. 39.

Hic quare ponatur sola subscriptio Notarij, & non aliorum notariorum prout ponuntur in praeced. cap. 168. num. 42. vide Spec. de instr. edit. §. 4. ostenso num. 22.

Alia vide in d. cap. 168.

PROHEMIVM PROTOCOLLI NOTARII CAP. CLXX.

PRohemium quid sit & cur ita dicatur Bal. in l. 1. nu. 1. ff. de orig. iur. & quid sit Exordium quid Prefatio, & quid Preludium Cagn. in Rub. Prohem. ff. nu. 94.

Mentem, & causam finalem ostendit vide in addit. Dyn. de reg. iur. in princ. prohem. in prima addit. Carp. ad stat. medio. cap. 173. num. 3. volum. 2. Bart. in l. pacumeuius num. 3. vbi etiam Bald. num. 3. ff. de hared. instr. Cagn. in l. 1. num. 34. 37. vbi late ff. de orig. iur. Paris. in consi. 88. num. 24. volum. 1. & consi. 24. num. 34. volum. 2. & consi. 33. num. 27. volum. 2. & consi. 134. num. 4. volum. 4. & consi. 46. num. 24. volum. 4. & consi. 68. num. 257. volum. 4. & consi. 12. num. 9. & consi. 33. num. 17. volum. 3. facit l. vt liberis vbi Bald. in pri. not. C. de collat. & in l. 1. num. 5. C. de iust. cod. confir. & in l. 1. §. quibus num. 3. C. de nou. cod. confir. & in l. inciuile num. 3. ff. de legib. & in l. 1. num. 1. ff. de orig. iur. Castr. in consi. 261. visis, & consideratis his num. 2. vol. 2. Roland. consi. 44. num. 9. vol. 4. Riminal. in consi. 34. num. 34. volum. 1. Socc. in consi. 159. num. 20. volum. 2. & consi. 18. num. 9. volum. 4. & consi. 91. num. 4. vol. 1. & consi. 68. num. 10. 12. volum. 1. Fusch. in singular. in ver.

pro-

prohemium num.167. Port.consi.55.num.74.75. Afflict.de iur. proth. §. 4. nu.13. in vol.17. tract. a 12. vbi declarat sequentia. Quod falsa causa in prohemio contenta vitiet vide Aret. in §. sed & siquis num. 4. inst. quib. mo.test. infirm.
Declara tamen prædicta vt per Roland. in consi.49. num. 43. 61. volum. 1.
Prohemium etiam reddit hominem attentum docilem, & beneuolum Bald. in pri. constit. ff. omnem. in additio. num. 1.
Inscriptio etiam similiter mentem ostendit Port. in consi. 164. num. 72. & consi. 85. num. 34.

1 IN DEI NOMINE, &c. In cap. 1. num. 1.
2 HIC EST LIBER, ET PROTHOCOLLVM, &c. Prothocollum quid sit Alberic. in diction. in ver. prothocollum Riminal. in consi. 550. num. 3. volum. 3.
Prothocollum quod debeat confici à notario rogante alias puniatur Ripa in l. admonendi num. 150. ff. de iuriur. facit tex. in auth. de tabellio. in fine.
Si autem quinterna Prothocolli sint inordinata faciunt indicium contra Notarium Ioseph de Ludou. decis. Lucens. 13. num. 22. sed Florentiæ officium Archiuij dat Prothocolla signata optime ordinata, & punit ea mutilantes.
Prothocollum quale esse debeat retinẽdum per Notarium de iure Communi Bald. in l. contractus num. 12. 13. C. de fid. instr. Carp. ad stat. mediol. cap. 330. num. 24. volum. 1. vbi late. Habere enim debet omnia substantialia quæ requiruntur in instrumento alias non valet Alex. in consi. 153. num. 12. 13. volum. 2. Dec. in consi. 447. num. 5. (vbi ponit quæ sint substantialia) Roland. in consi. 32. num. 27. 28. volum. 2. Mandos. de inhib. q. 85. num. 1. & 2. in vol. 5. tract. a 106. Carp. ad stat. med. cap. 330. num. 25. volum. 1. vide late supra in cap. 1. num. 1. cum plur. seq. Lanfranc. de fid. instr. num. 17. in vol. 4. tract. a 30.
3 CONTINENS CONTRACTVS INTERVIVOS, &c. Prothocollum quid debeat continere vide in præced. num. 2. & in cap. 1. num. 1. cum plu. seq. Qui sint contractus inter viuos vide a cap. 1. inclusiue vsq; ad cap. 158. exclusiue & a cap. 167. vsq; huc. Aduerte tamen non dico quod omnes prędd. sint proprie contractus cum aliqui non contractus sed quasi contractus dicantur.
4 *Et vltimas voluntates, &c.* Quæ sunt a cap. 158. vsq; ad cap. 167.
5 DE QVIBVS ROGATVS FVERO, &c. An credatur notario de tali sua affectione de rogitu Alex. in l. sciendum num. 43. ff. de verb. oblig. Ias. in l. nec his num. 7. ff. de acq. hęred. Ri-

minal. in consi. 630. num. 5. volum. 4. sed vide Anchar. in consi. 431. num. 2. & supra in cap. 66. num. 3. & in cap. 168. num. 18. in fine & in cap. 159. num. 92. & in cap. 168. num. 18. in fine.

6 *Confic. pub. docum. &c.* Quæ spectent ad officium notarij in cap. 58. nu. 18. 19. Quæ sint publica documenta in cap. 1. num. 10. & quæ requirantur in quolibet instrumento in cap. 1. num. 1. cum seq. & hic infra num. 10. in fine.

7 *Quæ, &c.* De tali relatiuo vide in cap. 70. num. 2. in cap. 63. num. 44.

8 *Adnotabo, &c. sub ann. indict. men. &c.* Vide dicta in cap. 1. num. 2. 3. 4. cum seq.

9 *Et ad prædic. fid. subscript. &c.* Prothocollum sine subscriptione, & signo notarij an probet Paris. in consi. 12. num. 119. 124. 125. volum. 2. Bald. in l. contractus num. 12. C. de fid. instrum. & ibi Castr. num. 5.

De subscriptione instrumenti late in cap. 168. num. 39. 40. cum plur. seq. Generaliter autem de virtute seu effectu subscriptionis vide in cap. 155. num. 22. & cap. 139. num. 16. Alia vide in seq. num. 10.

10 ET SOLITO MEO SIGNO SIGNAVI, &c. Quod in prothocollo requiratur etiam signum notarij Alex. in consi. 153. num. 12. volum. 2. Graue. in consi. 216. num. 3. Angel. in consi. 298. quem citat. Fely. in cap. cum pub. tabell. versi. 5. num. 5. de fid. instr. Paris. in consi. 12. num. 124. 125. volum. 2. Roland. in consi. 44. num. 22. 23. 40. volum. 1. Bald. in l. contractus num. 12. 13. C. de fid. instr. vide in præced. num. 9.

Alia de sigillo, & signo vide in cap. 168. num. 39. 40. & in cap. 155. num. 19. cap. 114. num. 94.

Multa ad notarij officium pertinentia vide Carp. ad stat. mediol. cap. 330. & 331. volum. 1. Graue. in consi. 216. num. 2. cum seq. De obseruandis in omnibus instrumenti vide supra in cap. 1. a num. 1. vsq; ad finem dict. cap. & hic supra remissiue num. 6.

INSTRVMENTA QVAE DICVNTVR CAETERATA PROVT COMMVNITER SCRIBVNTVR IN PROTHOCOLLO CAP. CLXXI.

INSTRVMENTA Hęc cæterata omnia sunt Laureata in pręcedentibus sed quia a notarijs vt plurimum cęterantur ideo solum dicendum est de tali dictione & cætera.

HAEC

1 HAEC Dictio, Et cætera aut ponitur extensè, & est nomen quod significat, & reliqua seu alia omnia vt hic infra 2. & 3. loco dicetur Aut ponitur abbreuiate, Etc. & tunc est aduerbium, & extenditur secundum consuetudinem aliorum instrumentorum in tali materia vt per Rom. in consi. 343. num. 6. Lanfranc. de probation. num. 16. in volum. 4. tract. a 34. Fely. in cap. cum publ. tabell. num. 10. 11. de fide instr.

Sed Decius dicit nihil referre an abbreuiate an extensè ponatur sed aduertendum an ponatur determinate an indeterminate vt per eum in cap. nam concupiscentiam in 2. lect. num. 2. 3. de constit. vide Socc. in l. gallus §. idem credendum num. 18. ff. de liber. & posth.

Primo de dictione, &c. Abbreuiata.

2 AD MATERIAM HVIVS DICTIONIS, &c. Abbreuiate vide Bart. Bald. Castr. Alex. Ias. Socc. iun. & alij DD. in l. gallus §. idem credendum & §. quidam ff. de liber. & posth. aliqua remissiue refert Borgn. decis. 43. num. 34. Fely. in cap. cum publ tabell. num. 10. 11. de fid. instrum. Abb. in cap. estote num. 4. de reg. iur. late Bertac. in repert. in ver. cætera Tiraq. de constituto par. 3. limit. 31. num. 2. 3. 10. Alberic. in diction. in ver. Prothocollum Dicas ergo inter alia quod dicta dictio, Etc. abbreuiata.

Corroborat, & supplet quæ deficiunt Socc. iun. in l. sciendum num. 65. ff. de ver. oblig. vbi etiam Ias. num. 38.

Comprehendit, & continet alias clausulas comunes positas in alijs instrumentis Roland. in consi. 44. num. 47. volum. 1. Carp. ad stat. mediol. cap. 379. num. 155. volum. 2. Ad hoc tamen vide Dec. in cap. nam concupiscentiam in 2. lect. num. 1. cum seq. de constitut.

Cumprahendit etiam alia vltra præcedentia Abb. in cap. estote num. 4. de reg. iur.

Continuationem temporis denotat Ant. de Bard. de temp. vtili 1. cap. 19. num. 21. in volum. 5. tract. a 326.

Donationis post finem pcsita dicta dictio, Etc. quid operetur Bertandus in consi. 183. num. 1. par. 3. quem citat Decia. in addit. ad Diction. Alberic. in ver. & cætera.

Emologatiua est, & repetitiua Ant. de Bard. de temp. vtil. cap. 19. num. 21. in volum. 5. tract. a 226. Bald. in l. gallus §. idem credendum il pri. num. 1. ff. de lib. & posth.

Extendi non potest vt comprehendat causas in appellatione ab interloqutoria non expressas Ias. in l. argentarius in princ. num. 9.

num. 9. ff. de edendo Petr. Gher. in sing. 41. num. 2.

Extendi quomodo debeat Fely. in cap. cum publ. tabell. num. 10. de fid. instrum. vide hic supra in princ.

Extendi per quem seu a quo notario debeat Ias. in l. gallus §. idem credendum num. 13. cum seq. ff. de liber. & posth. Craue. in consi. 34. num. 5. 7.

Formę præcedentis est repetitiua Ant. de Bard. de temp. vtil. cap. 19. num. 21. in volum. 5. tract. a 226. Bald. in l. gallus §. idem credendum il pri. num. 1. ff. de liber. & posth.

Includit ea quę sunt de natura contractus Bertaz. in l. si quis maior num. 533. C. de transact. & non alia Bal. in l. gallus §. idem credendum il 2. num. 1. ff. de liber. & posth. Sed an veniant substantialia contractus Ias. in l. si duo §. si quis iurauerit num. 14. ff. de iur. iur. & in d. l. gallus §. idem credendum num. 10. 19. sed vide Socc. iun. in d. §. idem credendum num. 24. 25. Includit enim omnia quæ secundum naturam narratæ dispositionis subsequi possunt DD. in d. §. idem credendum, & Alberic. in dictio. in ver. cætera Fely. in d. cap. cum publ. tabell. nu. 10. in fine de fid. instr.

Includat an etiam accidentalia contractus Tiraq. de constituto par. 3. limit. 31. num. 2. Fely. in d. cap. cum publ. tabell. num. 10. cum seq. de fid. instrum. sed vide Socc. iun. in d. l. gallus §. idem credendum num. 24. ff. de liber. & posth. vide seq.

Includit aliquando dependentia, & accessoria actus, & non diuersa vnde debet constare de intentione partium Fusch. in singul. in ver. Dictio &c. num. 57.

Includit ea quæ veniunt ad complementum illius orationis secundum consuetudinem loquendi non autem quæ sunt sub alia oratione separata Craue. in consi. 34. num. 7. 8. Donat. a fina in Enchirid. conclus. in ver. dictio. Limita tamen vt per eum vide Socc. iun. in d. l. gallus §. idem credendum nu. 20. Abb. in cap. estote nu. 4. de reg. iur. vide hic infra in ver. Repetitionem. Includit alia vltra prædicta vt per Abb. eod.

Omnia requisita tam de iure scripto quam de consuetudine per talem dictionem, Etc. apposita censentur, & quando in vol. 1. comm. opin. ver. instrum. q. 2. mihi a 547. num. 50.

Operatur circa consueta apponi in instrumento per eundem notarium non per alios Crau. in consi. 34. num. 5. 7. Ias. in l. argentarius num. 6. vbi etiam Bald. ff. de edendo, & consueta secundum illam orationem vide hic supra versi. Includit.

Operari non potest vt id quod sub intelligitur habeatur pro expresso sed debet peti vt notarius cogatur ad extendendam talem dictionem Craue. in consi. 34. num. 6. vide hic infra versi. Supplere.

Repe-

Repetionem inducit omnium clausularum positarum in praecedenti, vel subsequenti instrumento Carp. ad stat. mediol. cap. 379. num. 155. volum. 2. Roland. in consi. 44. num. 46. 47. vol. 1. vide hic supra versi. Includit & Socc. iun. in l. gallus §. idem credendum num. 6. ff. de liber. & posth.

Restingitur ad ea quę erant tempore priuilegij faciunt dicta Dec. in consi. 523. num. 4.

Substinet sententiam quę dixit victum victori, &c. & non dixit condemnamus Asyn. in prax. §. 32. cap. 2. limit. 25. num. 3. vbi citat pro, & contra.

Suplere non potest vbi aliquid expresse requiritur Ias. in l. argentarius nu. 9. 10. ff. de edendo Craue. in consi. 34. nu. 7. 8. vide hic supra versi. Operari. Et ideo non poterit notarius per talem dictionem extendere causas requisitas in appellatione ab interlocutoria Ias. eod. num. 9. Nec extendere clausulam Constituti ad clausulam quod possit propria authoritate possessionem accipere Craue. eod.

Temporis continuationem denotat Ant. de Bard. de temp. vtili cap. 19. num. 21. in volum. 5. tract. a 226.

SECVNDO DE DICTIONE ET

3. AD Materiam dictionis, Et. vide Alberic. in dictionar. in ver. & vbi Decia, in addit. Bald. in l. 1. num. 12. cum seq. ff. de iust. & iur. Iaco. Nouel. de iur. proth. col. 3. in med. num. 39. in volum. 17. tract. a 21. Bertac. in repert. in verb. &.

Ampliat extendit, & copulat Alba in consi. 11. num. 26. & quod ampliet ea, quæ sunt eiusdem generis dicit etiam Iac. Nouell. de iur. proth. nu. 42. 43. in vol. 17. tract. 21. vide hic infra versic. extensiua, & ver. auget.

Auget, & non restringit quando est geminata, & venit implicatiue ad pręcedentia Paris. in consi. 17. nu. 24. volum. 1. vide Alex. in consi. 20. nu. 7. 8. vol. 3. & consi. 140. nu. 3. vol. 6. Berm. Couer. de public. concub. rub. de peccato sodom. vers. Et. nu. 4. in volum. 11. par. pr. tract. a 160. vide hic infra versi. Implicatiue, & in praeced. versi. Ampliat, & in ver. Extensiua.

Copulat æque principaliter Castr. in l. pr. num. 6. C. de uer. sign. & quod copulet extendat, & ampliet Alba in consi. 11. nu. 26. & quod copulet æque principaliter copulata Card. Alb. de potestat. Pap. par. 2. nu. 275. in volum. 13. par. pr. tract. a 82. Paris. in consi. 95. num. 6. 8. vol. pr. Ias. in l. titia sextores. §. nihil differt nu. 3. in fine ff. de legat. primo.

Copulat tamen magis proxima quam remota, & non copulat nisi quæ sunt eiusdem generis Iacob. Nouell. de iur. prothem. num.

42.43. in vol.17 tract.a 21.

Coniungit regulariter sed aliquando resoluitur in disiunctam maxime posita inter incompatibilia Bald. in l. prim. num. 12. ff. de iust. & iur. & in auth. hoc locum num. 1. C. si sec. nupt. mul. vide quæ pulchre dicit Aret. in consi. 1. num. 12. 13. & hic infra versi. Disiunctiue.

Coniungit similia aliquando vero diuersa aliquando Auget, & aliquando diminuit Iacob. Nouell. de iur. proth. num. 168. in vol. 17. tract. a 28. vide hic infra versi. Diuersa.

Concursum omnium an requirat pulchre Bald. in l. 1. num. 12. ff. de iust. & iur. Alex. in consi. 25. num. 15. vol. 7. Paris. in consi. 63. num. 14. volum. 3. idem Alex. in consi. 64. volum. 7. vide hic infra versic. Ordinem, & versic. Verificationem, & supra versic. Auget.

Coniunctionem, & Continuationem inducit Ant. de Bard. de temp. vtil. cap. 19. num. 16. in volum. 5. tract. a 226. Bou. de stat. vrb. prescript. gloss. 24. num. 10. in vol. 17. tract. a 197.

Diuersa, id est ponitur inter diuersa Gramm. decis. 4. num. 3. Ias. in l. naturaliter §. nihil commune num. 12. ff. de acq. poss. in volum. 1. comm. opin. in vet. Et. num. 22. a 283. Paris. in consi. 95. num. 6. volum. 1. & consi. 39. num. 20. in fine volum. 1. Sed vide dicta Io. Lecier. de primogen. q. 3. lib. 2. num. 17. in vol. 10. par. 1. tract. a 43. Roman. in consi. 104. num. 4. & hic supra versi. Coniung. simil. Ipsa tamen diuersa coniungit Rom. in d. consi. 104. num. 4. vide hic infra versi. Verificationem.

Dinumerat aliquando, & disiungit potius quam connectet Bald. in l. 1. num. 12. ff. de iust. & iure.

Diuidit, & diuisionem æqualiter facit Dec. in rub. nu. 1. ff. si cer. pet. Riminal. in consi. 430. num. 28. volum. 3. & facit quemlibet teneri prorata Iacob. Nouell. de iur. proth. num. 46. in volum. 17. tract. a 21. vide hic in versi. Qualitatem.

Diuidit effectum dispositionis inter extrema copulata Fulgos. in consi. 31. num. 1.

Disiunctiue stat aliquando Port. in consi. 54. num. 30. Declara tamen vt per Bald. in l. 1. num. 12. ff. de iust. & iure Iacob. Nouell. de iur. proth. num. 41. colum. 3. in volum. 17. tract. a 21. Alexan. in consi. 64. num. 6. volum. 7. vide hic supra versi. Coniungit.

Diuersificat genus a specie Io. Lecier. de Primogen. q. 3. lib. 2. nu. 17. in volum. 10. par. 1. tract. a 43.

Etiam aliquando significat Socc. in l. 1. num. 1. ff. sol. matr. Paris. in consi. 95. num. 8. volum. 1. vide hic infra Implicatiue.

Extensiua an sit an vero restrictiua Alex. in consi. 101. nu. 9. vol. 3. & consi. 64. num. 4. volum. 7. Alba. in consi. xj. nu. 26. vide hic supra

supra versi. Ampliat, &c. in seq. versi. Geminata.
Geminata auget, & non restringit, & implicatiue venit ad præcedentia Parif. in consi. 17. num. 23. 24. volum. 1. vide hic infra versi. Implicatiue, & supra versi. Extensiua, & versi. Ampliat.
Idem significat posita inter duo idem significantia Carp. ad stat. mediol. cap. 207 num. 1. volum. 2. qui citat. Menoch. de adipiscen. remed. 3. num. 21. 22.
Idest aliquando significat Iacob. Nouellus de iu. proth. num. 44. in volum. 17. tract. a 21. Steph. const. de Ludo. artic. 2. num. 33. in fine in volum. 7. tract. a 166.
Implicatiue venit ad præcedentia Parif. in consi. 17. num. 24. vol. 1. Iaf. in l. 1. §. municipes num. 4. ff. de acq. poss. Socc. iun. in l. 1. num. 1. ff. sol. matr. Iacob. Nouel. de iur. proth. nu. 45. in vol 17. trac. a 21. vide hic supra vers. Geminata, Auget. Extensiua.
Ordinem aliquando denotat, & non simultatem Castr. in consi. 455. ad primum puto num. 3. volum. 2.
Posita inter conditiones, vel inter modos quid significet Bald. pulchre in l. 1. num. 12. 13. 14. ff. de iust. & iure.
Quamuis an aliquando significat hæc dictio. &. vide dicta Iaf. in l. si filius qui in potestate num. 4. ff. de liber. & posth.
Qualitatem parem potius quam difformem significat Parif. in consi. 198. num. 48. cum seq. volum. 3. Iaf. in l. naturaliter in princ. num. 8. ff. de acq. poss. & quæ dicit in l. rogasti §. si seruus num. 1. ff. si cert. pet. Ac etiam repetit in secundo qualitatem adiectam in primo Iaf. in l. legato generaliter num. 11. ff. de legat. pri. vide hic supra versic. Diuidit, & versic. Repetionem hic infra.
Resoluitur in adiectum alterius quando ponitur inter similia si non potest coniungere Iacob. Nouell. de iur. proth. num. 40. in volum. 17. tract. a 21.
Repetitionem præcedentium inducit Iaf. in l. marcellus num. 2. ff. ad trebell. Iacob. Nouell. de iur. proth. num. 43. in volum. 17. tract. a 21. Berm. Couer. de public. concub. rub. de peccato Sodom. versi. Et. num. 4. in volum. xj. par. 1. tract. a 160. vide hic supra versi. Qualitatem.
Tempus continuum seu continuationem temporis denotat Fely. in cap. licet versi. tertia causa num. 8. de probat. vide hic supra in dictione, &c. ver. tempor. continuat. Vel. hæc dictio. &. aliquãdo significat quando ponitur inter duo idem significantia Iaf. in l. 1. num. 24. ff. de transact.
Verificationem omnium præcedentium, & in omnibus copulatis an requirat Parif. in consi. 95. num. 7. vol. 1. & consi. 17. num. 23. volum. 1. Roman. in consi. 104. num 4. Alex. in consi. 48. num. 3. volum. 1. Declara vt per ipsum Alexand. in consi. 20.

num.7.8. volum.5. & consi. 140. num. 3. volum. 6. & consi. 98. num. 8. & consi. 64. volum. 7. vide hic supra versic. Concursum.

TERTIO DE DICTIONE ET CAETERA EXTENSE POSITA.

4 AD Hanc materiam vide Bertac. in repor. in ver. Caetera. Ampliat, & includit etiam futura, & non restingitur per praecedentia Bald. in l. & quę 5. sed dicitur num. 4. ff. de pignori.

Alia seu Reliqua omnia significat, & omnia comprehendit l. caeterorum ff. de verb. signific. Fely. in cap. cum publ. tabell. num. 11. de fid. instrum. Roman. in consi. 343. num. 6. Alberic. in diction. in ver. caetera.

Declara tamen vt per Ias. in l. titius in princ. num. 1. ff. de liber. & posth. Bald. in l. querebatur num. 4. cum ibi addit. ff. de testamen. milit.

Sed non comprehendit haeredis institutionem Bald. in d. l. querebatur num. 4. ff. de testam. milit.

Repetitiua an sit similium Ias. in l. quae dotis num. 9. ff. sol. matr. & in l. non impossibile num. 6. cum ibi addit. ff. de pact. sed vide Riminal. in consi. 561. num. 6. volum. 3.

SVBSCRIPTIO NOTARII. CAP. CLXXII.

SVBSCRIPTIO Notarij quod regulariter sit necessaria in instrumentis, & aliquando non satis late vide supra in cap. 168. num. 39. & generaliter de efficacia subscriptionis vide in cap. 139. num. 16. & in cap. 155. num. 32. De subscriptione ponenda in prothocollo vide in cap. 170. num. 9. De subscriptione in testamento inscriptis in cap. 163. num. 29. 31.

Si subscriptio est facienda ad instrumentum contentum in pluribus cartis vtere cautela hic posita quia inordinatio cartarum seu quinternorum facit indicium contra Notarium in cap. 170. num. 2.

De signo seu sigillo suo, & non alieno ponendo per Notarium dictum fuit supra in cap. 168. num. 40. & quod sigillum requiratur in cap. 170. num. 10. & alia de sigilli materia dicta fuerunt in cap. 114 num. 94. & in cap. 155. num. 19. De sigillo testium in testamento inscriptis in cap. 163. num. 30. 31. 32. De sigillo in testamento caeci in cap. 162. num. 17.

LITERA

LITERA TESTIMONIALIS. CAP. CLXXIII.

AD Hanc materiam solum dicentur infrascripta cum hæc formula sit satis pulchra, & tuta per ea quæ dicuntur in addit. ad Bald. in l. comparationes num. 25. in ver. Notarius C. de fide instrum.

Literis enim sigillatis licet credatur in his quę pertinent ad officium sigillantis Dec. in cap. post cessionem num. 10. de probat. Aretin rub. prohem. num. 12. instit. & dictum fuit supra in cap. 155. num. 17. Tamen testimonialis litera an probet vide dicta per Alex. in consi. 37. num. 24. volum. 2. & consi. 206. nu. 4. volum. 2. & in vol. 2. comm. opin in ver. Literis testimonial. mihi a 62. Abb. in cap. cum inter R. num. 4. de elect.

An probet quem esse Notarium Cast. in consi. 394. videndum est vtrum num. 2. volum. 1. Riminal. in consi. 155. num. 18. vol. 1. Lanfr. de fid. instrum. num. 7. in volum. 4. tract. a 30. Vsu tamen est receptum quod probet vt per Riminal. in d. consi. 155. nu. 18. vol. 1. & facit cap. post cessionem de probat. vbi dicitur quod probat donec non probetur contrarium.

Requiritur enim hæc litera testimonialis quia Notarius non nascitur sed creatur Io. de Grass. de substantibl. procur. in ver. & ego num. 2. in volum. 3. par. 1. tract. a 375. & in vol. 2. comm. opin. in ver. Notarius quis mihi a 150. Craue. in consi. 150. num. 1.

Quomodo autem probetur quem esse Notarium Castr. in l. si solemnibus num. 4. 5. C. de fide instrum. & Lanfranc. de fide instrum. num. 6. in volum. 4. tract. a 29. vide dicta in cap. 122. num. 5.

DE RENVNCIATIONE. CAP. CLXXIIII.

QVIA Renunciationes infrascriptorum beneficiorum positæ sunt potius pro eruditione terminorum quam pro formula in instrumentis Ideo me expediam simplici nutu demonstrando, vbi de talibus beneficijs pertractetur Dicas ergo quod omnia fere infrascripta Beneficia sunt posita a Specul. de renunciat. & conclus. per totum volum. 2. vbi etiam ponit aliquam formulam, & de dd. Beneficijs etiam latius tractat Butri. in tract. de Renunciat. iur. civil. in vol. 6. par. 2. tract. a 404.

Renunciatio quid sit, & quid differat a pacto, vel promissione

vide supra in cap.157. num.29. 34. Item quod renunciationes sint stricti iuris, & stricte intelligendæ Cagn. in l. fin. nu.164. C. de pact. & Renunciatio non acceptata non iuuat Alciat. de præsumpt. reg.3. præsu.21. num.7. in volum.4. tract. a 338.

Fauore autem publico introductis non potest renunciari Carp. ad stat. mediol. in prælud. num. 171. & 182. volum. 1. Gulielm. Dura. de modo General. concl. rubr. 3. num. 3. in volum. 13. par. 1. tract. a 158.

Sed clarius dicas Aut ius quod renunciatur est publicum authoritate, & vtilitate, & non potest renunciari Aut est publicum authoritate tantum sed vtilitate priuatum, & in ductum in fauorem renunciantis tantum, & potest renunciari Specul. de Renunciat. nu. 9. vbi late declarat, & distinguit late etiam Camb. de clauf. rub. quib. iur. ren. poss. & in rub. superest vt videamus eod. volum. a 444. col.4. sed si sit inductum pro forma, vel sit statutum prohibitiuum Carp. eod. nu.171. cum seq. in prælud. vide dicta supra in cap. 1. num. 16.

Et quod inductis in fauorem suum tantum possit renunciari Carp. ad stat. mediol. cap.32. num.1. cap.353. num.6. volum.2.

Beneficium Macedoniani.

AN Ei possit renunciari Specul. de Renunciat. num. 9. 27. in fine vide in l.1. sed etsi pater in fine vbi DD. ff. ad maced. Camb. de clausul. in cap. An autem se. con. maced. in vol. 18. tract. a 473. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. versi. ben. se. con. maced. in volum. 6. par. 2. tract. a 405.

Beneficium Restitutionis in integrum.

2 AN Huic Beneficio possit renunciari Camb. de clausul. in cap. Explanemus in volum. 18. tract. a 473. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. in ver. Beneficium nequis in volum. 6. par. 2. tract. a 404. colum. 4.

Beneficium Nequis condemnetur nisi in quantum facere possit.

3 AN Huic Beneficio possit renunciari Spec. de Renunciat. & conclus. num.28. Cagn. in prohem. ff. num. 286. cum seq. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. in ver. Benef. nequis in vol. 6. par. 2. tract. a 404. col.2. Quibus autem non competat tale beneficium Ias. in §. sed & si quis nu. 1. cum seq. inst. de actio.

Beneficium Ne liber homo obligetur.

4 AN Huic Beneficio possit renunciari Specul. de Renunc. & concl. num. 29. Gasp. Beat. de inope debit. cap. 2. num. 34. in volum. 3. par. 2. tract. a 211. Petr. Antib. de muner. §. 4. num. 155. in volum. 12. tract. a 48. Camb. de clausul. in rub. quib. iur. renunci. poss. num. 7. in vol. 18. tract. a 432. Obligari tamē potest pro pignore ad seruiendum per quinquennium pro redemptione a captiuitate l. ab hostibus vbi Bald. C. de posth. reuers.

Beneficium Fori Priuilegio competenti.

5 AN Huic Beneficio renuncietur vide supra in cap. 63. nu. 160. Specul. de Renunciat. & concl. num. 32. & in tit. de compet. iud. adit. §. 1. per totum Butrig. de Renunciat. iur. ciuil. in cap. Beneficio fori in volum. 6. par. 2. tract. a 404. colum. 4. vide hic num. 6. 15.

Beneficium Fori Priuilegio competen. Clerico.

6 AN Huic Priuilegio Clericus possit renunciare cum iuramento vide cap. at si clerici de iudic. & cap. in clericorum 11. q. 1. & cap. si diligenti de for. comp. Specul. de Renunciat. & concl. num. 9. cum seq. Camban. de clauf. rub. quib. iur. ren. poss. num. 14. in volum. 18. tract. 433. Fely. in cap. 1. in princ. nu. 6. in fine de iudic. & in cap. 2. in princ. de maior. & obendi.

Beneficium Exceptionis non numera. pecuniæ.

7 AN Huic Beneficio renunciari possit vide supra in cap. 63. num. 183. Spec. de Renunciat. & conclus. num. 30. cum seq. Camban. de clauf. in cap. superest vt vid. an except. non num. pec. in volum. 18. tract. a 476. vide DD. in tit. C. de non num. pec.

Exceptioni autem non numeratæ Dotis an possit renunciari Ias. in §. fuerat num. 80. 81. inst. de actio. Bald. Nouell. de Dot ę par. x. princ. priuil. 1. num. 5. in vol. 9. tract. a 245. Campegg de Dote q. 54. num. 1. eod. volum. 9. tract. a 284.

Beneficio

Beneficio Rubri, & Nigri.

8 De hoc d. ctum fuit in cap. 65. num. 51.

Beneficium Noue Constit. de Plur. Re. deb.

9 AN Huic Beneficio possit renunciari vide dicta supra in cap. 65. nu. 49. Specul. de Renunciat. & conclus. nu. 17. Camb. de clauf. in cap. An poss. renunc. benefic. in volum. 18. tract. a 489. col. 2. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. versi. Benefic. Auth. in volum. 6. par. 2. tract. a 404. colum. 1.

Beneficium Epistolæ Diui Adriani.

10 AN Huic Beneficio possit renunciari vide supra in cap. 65. num. 16. 50. Specul. de Renunc. & concl. num. 10. cum seq. & num. 15. vbi tractat quid si renuncians non certioretur vide Camb. de clauf. in cap. An poss. ren. benef. in vol. 18. tract. a 489. col. 2. Butrig. de Renunciat. iur. ciuil. in princ. versi. benef. epist. in volum. 6. par. 2. tract. a 404. colum. 1.

Beneficium Nouæ Constit. de fideiuss.

11 AN Huic Benefi io possit renunciari in cap. 65. num. 48. Specul. de Renunciat. & conclus num. 16. Camban. de clausulis in cap. An possit renunciari Benefic. in vol. 18. tract. a 489. col. 2 Ias. in §. item si quis nu. 125. Instit. de actio.

Beneficium Conditionis indebiti.

12 AN possit renunciari vide dicta in cap. 62. nu. 54. Spec. de Renunc. & concl. num. 25. Butrig. de renunc. iur. ciuil. in cap. Benefic. cond. indeb. in volum. 6. part. 2. tract. a 405. colum 2. in fine Medic. de acceptilat. q. 9. num. 12. in volum. 6. par. 2. tract. a 401. 10. Guttier. de contrac. iur. q. 27. nu. 1. cum seq. eod. volum. tract. a 75. vide Ias. in §. fuerat num. 77. Inst. de actio. & DD. in tit. ff. & C. de condit. indeb.

Beneficium Conditionis sine causa.

13 AN possit huic beneficio renunciari vide in cap. 62. nu. 55. 56. Spec. de renunc. & concl. num. 25. Butrig. de Renunc.

iur.

iur. ciuil. in cap. Benef. actio in factum in volum. 6. par. 2. tract. a 405. col. 3. Io. Gutt ier. de contrac. iur. q. 27. num. 1. in d volum. 6. par. 2. tract. a 75. col. 2. Iaf. in §. fuerat nu. 77 inst. de actio. DD. in tit. ff. & C. de cond. ob cauf.

Beneficium Doli mali exceptioni.

14 AN huic Beneficio possit renunciari vide adducta supra in cap. 62. nu. 49. Specul. de Renunc. & concl. num. 25. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. in cap. Benefi. excep. dol. in volum 6. par. 2. tract. a 405. colum. 3. & DD. in tit. ff. & C. de dolo malo & ff. de dol. mal. & met. excep.

Beneficium Fori competenti scolari.

15 AN huic Beneficio possit renunciari Specul. in tit. de renunc. & concluf. num. 29. in med. & in tit. de Reo. uerf. Item clericus Item scolaris Butrig. de renunc. iur. ciuil. in cap. Benef. pro scolare in volum. 6. par. 2. tract. a 404. col. 4. vide hic nu. 5. 6. & Alfan. in collectanea ad Auth. habita C. ne fil. pro pat. nu. 64.

Beneficium Condictionis incerti.

16 AN possit renunciari Specul. de renunc. & concluf. nu. 25. vbi declarat quid sit hęc conditio, & de hac materia late Bar. in l. sed etsi me putem §. 1. ff. de cond. indeb.

Beneficium Hypotecæ competenti vxori.

17 AN huic Benefic. possit renunciari Spec. de renunc. & conclus. num. 25. in med. Buttrig. de renunc. iur. ciuil. in ca. Benef. iur. act. in volum. 6. par. 2. tract. a 405. colum. 2. Necessi. de pignor. par. 6. membr. 2. num. 14. in volum. 6. part. pr. tract. a 247. Camban. de clausul. versi. Nunc videamus num. 4. in volum. 18. tract. a 461.

Viri autem Renunciatio hypotecæ pro dote sibi promissa an ualeat vide Io. Bosche. de nup. lib. 4. nu. 42. in vol. 9. tract. a 91.

Benefic. Sen. Conf. Velleiani.

18 AN Possit renunciari vide supra in cap. 1. nu. 15. 16. Specul. de Renunc. & concl. num. 9. vbi loquitur dummodo fiat certificatio, & num. 15. & num. 25. in fine eod. Camb. de clau-

ful.

sul.in cap. Expletis premiss. in volum. 18. tract. a 472. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. in ver. Benefic. Auth. siue a me C. ad Vell. cum seq. in volum. 6. par. 2. tract. a 405. colum. pr. Gasp. Beat. de Inope debit. cap. 16. num. 90. in volum. 3. par. 2. tract. a 235. Ant. de Cana. de Insinuat. par. 2. princ. q. 1. num. 52. in volum. 6. par. 2. tract. a 280. vide DD. in tit. ff. & C. ad S.C. Vell. & Socc. in regul. 334. Mulier Velleiano de qua mihi in volum. regul. iur. a 669. col. pr.

Testes tres an requirantur quando mulier renunciat huic Beneficio vide l. antique C. ad Velleian.

Beneficio Redibitoriæ.

19 AN huic beneficio renunciari possit Specul. de renunc. & conclus. nu. 26. Butrig. de renunc. iur. ciuil. in cap. Redhibitoriæ in volum. 6. par. 2. trac. a 404. vide in tit. ff. de edilit. edic. & in tit. C. de edil. actio. & supra in cap. 75. num. 15.

Beneficium Quanto Minoris.

20 AN huic Beneficio possit renunciari Specul. de Renunc. & conclu. num. 27. Butrig. de renunc. iur. Ciuil. in ver. Benef. Quanto minor. in volum. 6. par. 2. tract. a 404. colum. 4. & de tali materia vide in tit. ff. de edilit. edict. & in tit. C. de edilit. & actio. & supra in cap. 75. num. 15.

Beneficio Feriarum.

21 AN huic Beneficio possit renunciari Butrig. de renunc. iur. ciuil. in cap. Benefi. Feriarum in volum. 6. par. 2. tract. 404. col. 1. Specul. de Renunc. & conclus. num. 5. post med. & nu. 27. facit cap. fin. extra. de ferijs l. 1. ff. de ferijs Spec. in tit. de Ferijs §. nunc videamus Camban. de clausul. in cap. aliqualiter est. in vol. 18. a 480. vbi distinguit inter ferias inductas in honorẽ Dei aut in vtilitatem hominum, & quomodo hęc renunciatio intelligatur Carp. ad stat. mediol. cap. 202. in lit. g. volum. 2. & in cap. 110. num. 8. volum. 1. vide late in repert. tract. in ver. Renunciatio feriarum a 220. colum. 4. in med. & DD. in tit. ff. & C. de ferijs & adducta per Alfan. in collectanea ad l. dies festos quæ est l. fin. C. de ferijs num. 24.

22 Capture autem factæ in die dominica an possit per captum renunciari tali nullitati, & feriæ Carp. ad stat. mediol. cap. 64. in lit. g. volum. 2. Petr. Pecch. de iur. sist. cap. 12. nu. 3. in vol. 3. par. 2. tract. a 165.

Beneficia autem Alia plura sunt de quibus tractatur an possit eis renunciari quæ hic in formula non ad sunt de quibus videlate Butrig. de Renunciat. iur. ciuil. in vol. 6. p ar. 2. tract. a 404. cum seq. & inter alia infrascripta videlicet.

Beneficium.

43 Cedendarum actionum de quo per Specul. in tit. de renunc. & conclus. nu. 21. Camb. de claus. cap. An possit renunciari Benef. in vol. 18. tract. a 489. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. in verb. Beneficium cædend. in vol. 6. par. 2. tract. a 404. col. 1. Necus. de pignor. par. 5. membr. 3. num. 24. in vol. 6. par. 1. tract. a 232.

44 Legis si vnquam C. de reuoc. donat. de quo vide Tiraqu. ibi in præfat. num. 97. cum plur. seq. Io. Gutier. de contract. iur. cap. 9. num. 6. in volum. 6. par. 2. tract. a 52. vide supra in cap. 86. nu. 42. Camban. de clausu. in cap. An possit renunciari [illegible] vnquam in vol. 18. tract. a 484. col. 3. Ripa in d. l. si vmqu[illegible]

45 Legis Iuliæ ff de fund. dotali. de quo vide Ca[illegible] claus. in cap. Nunc videamus An Benefi. leg. Iul. in vol. 18. tract. a 460. colum. 3. Butrig. de Renunc. iur. ciuil. in cap. Benef. leg. Iul. in vol. 6 par. 2. tract. a 405. colum. 2.

46 Cessionis bonorum de quo vide Camban. de claus. in cap. His peractis in volum. 18. tract. a 469.

47 Insinuationis de quo vide Camban. de claus. in cap. Videndum est an legibus in volum. 18. tract. a 481. Io. Guttier. de contract. iur. cap 7. nu. 2. in vol. 6. par. 2. tract. 51. vide dicta supra in cap. 86. nu. 44.

48 Alimentorum prestandorum de quo vide Camban. de clausul. in cap. Sed an iuri alimentorum eod. vol. 18. tract. a 484. col. 4.

49 Legis secundæ C. de rescind. vend. vide ibi Pinell. Cagnol. & alios DD.

50 Reductionis ad arbitrium boni viri Butrig. de Renunciat. iur. ciuil in cap. Benefic. recurs. in vol. 6. par. 2. tract. a 404. col. 2. vide late supra in cap. 140. num. 71.

51 Renunciationis Omni legum auxilio vide supra in cap. 62. num. 57. 58.

52 Renunciationis facte per filiam ingredientem monasterium vide supra in cap. 157. per totum & per Camb. de claus. in cap. Superest vt videamus & in c. seq. in vol. 18. trac. a 435. & 440.

De alijs Beneficijs, & eorum renunciationibus vide in repert. tract. in ver. Beneficio in profanis a 122. colum. 3. cum seq. & in ver. Renunciari 219. col. 4. & Butrig. in d. tract. de Renunc. iur. ciuil. in vol. 6. p. 2. tract. a 404. cum seq.

FINIS.

BENEVOLO LECTORI

D. Ant. Franciſcus Rotilenzius. S.

LAVREATA Sunt (vt vides Benigne lector) omnia inſtrumenta ſecularia in Formulario contenta remanent tamen laureanda inſtrumenta Eccleſiaſtica. Sed cum voluntas mea per decennium continuum in hoc opere elaborauerit fatigata ex tali itinere conuerſa mihi eſt in amaritudinem atq; ſeuerò indignatoq; vultu terga vertendo me pro prædictis Eccleſiaſticis inſtrumentis laureandis inuoluntarium dereliquit. Si quando tamen talis voluntas pænitentia ducta placato hylariq; vultu ad me redibit, & vita a ſummo gubernatore in longius protrahetur laborem non recuſabo vt alijs proficiam. Si quid autem dignum commodum, vel vtile tibi attuli omnipotenti Deo gratie ſunt agende, & bene vale.

Totum opus hoc Laureæ Auctor nō diſpoſuit ad decidendum, vel determinandum ſed pro Veteranis iura profitentibus ad rememorandum; pro Iunioribus, autem ad demonſtrandum.

INDEX VOLVMINIS PRIMI SECVNDÆ PARTIS LAVRAEAE FORMVLARII ET EST VOLVMINIS TERTII TOTIVS LAVREAE

A

B

C

R a An

D

Donatio.

E

F

&

Legatum

S Et

O

P

Pre-

S

T

Mulieris

V

Vidua

FINIS.